

SKRIFTER
UTG. AV
SVENSKA
LITT. SÄLLSK.
I FINLAND
319

H. G. PORTHAN
OCH
N. G. SCHULTÉN
BREVVÄXLING
1784 - 1804

H Y K

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND
CCCXIX

H. G. PORTHAN
OCH
NATH. GERH. SCHULTÉN

BREVVÄXLING 1784—1804

UTGIVEN AV
ERIC HOLMBERG

HELSINGFORS 1948

SKRIFTER

UTGIVNA AV

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET

I

FINLAND

CCCXIX

H. G. PORTHAN
OCH
NATH. GERH. SCHULTÉN

BREVVÄXLING 1784—1804

UTGIVEN AV
ERIC HOLMBERG

HELSINGFORS 1948

HELSINGFORS 1948
MERCATORS TRYCKERI

1. Porthan till Schultén.

Högädle Herr Professor.

At ej försumma en så god lägenhet som Herr Professorens vistelse i Stockholm, måste jag skynda mig at plåga Herr Professoren med Commissioner: ty det är ju et jus Gentium, at när man ifrån landet reser til Stads, och ifrån provincerne til Hufvudstaden, så skal man bereda sig på at få commissioner. Comissionerne äro desse:

1° Är vårt Acad. Bibliothek skyldigt åt Herr Camereraren Molén vid Kgl. Vet. Academien, om jag mins rätt 127 d. Kmt eller 7 R. 2 sk. 8 r. hk^a genom slurfveri man glömt at öfversända. Var derföre gunstig, och lämna til honom dessa pg^r emot vederbörl. quitto. Skulden förskrifver sig if. en bokhandel, näml. 2^{dra} delen af Blochs bok om Fiskarne.

2° Som jag gerna ville äga et passabelt glas-prisma, för at se och kunna visa Solstrålarnes brytning, och et sådant instrument här ej fås til köps; så beder jag Herr Professoren, som kan pröfva det, täckes köpa mig et sådant; det kan ju ej vara mycket dyrt.

3° Likaledes en kikare, liten och nätt, af det slaget som visa icke de objecter som äro rätt framför ögat, utan på sidan.

Skulle til detta behof öfverskottet af de nu medföljande pg^r sedan H^e Molén är förnögd, ej spisa; så täckes Herr Professoren mig derom avertera, då bristen straxt skal fyllas.

Gerna hade jag ock lust, at äga en liten concav-spegel; finnas sådane i Stockholm, och huru dyra må de vara? Blir priset ej dyrt, så skal jag ock dertil pg^r öfverstyra.

Hälsa H^e Kgl. Secr. Clewberg, och berätta at Cons^m Ac. skrifver til pastor Mathesius i London, at få höra hvad en försvarl. Luft pump med apparatus där kostar; hvilken, om den fås för drägligt pris, kan comitteras, med biträde af artis expertis, at derifrån oss förskaffa. Visa honom ock hosföljande blanc-vers, hvilken han, i fall den approberes, kan låta införa — på Stockholms-Posten; ty sådane sjelfsväldige saker kunna ej få rum i Åbo tidningar: äfven som Herr Professoren ingalunda må säga at

vi philosopher (såsom Sch. säger), skrifva sådana världslige verser, eller en gång läsa dem.

Vi trätte i går i Cons^o Acad. derom, hvem som nästa år skal bli Rector? Antingen Cavander, som högel. åstundar det, eller Planman som är i touren (i fall Lefrén ej är blefven Theologus, som han likväl med Brandels bref sökte bevisa), el. Lefrén som ock har kallelse til denna vigtiga post. Nu skal väl Cantzlern decidera.

Öfv. Lieut. B. Carpelan, som succedert Gen. Ramsay uti den lysande posten at vara Landets största process-makare, har nu ock förklarad krig emot Cons^m Acad^m, i det han vil draga hela Merimasku Capell if. Nådendals under Rimito pastorat. Hans nit har varit så stort, at han åtagit sig bestyret om sakens genomdrifvande, utan annan belöning än det nöjet at få processa. Som våre Annexer äro en del af vår Stat, så måste vi nu fäkta emot honom; ehuru gerna jag för min del önskade, at vi i stället för dem finge våre löner fullt ut i hemans-räntor.

I måndags hölls här en stor Kyrkostämma; då bägge församlingarnes ledamöter öfverenskomō, (utan at någon annan än *Prof. Gadd* protesterade; hvad tycker Herr Professoren?) at igenstänga sine grafvar i Domkyrkan, och aldrig mera derstädes begrafva lik. Tillika utsågos deputerade, at välja tjenlig plats til begrafnings-ställe utom Staden (förmodel. blir det på Lif-Dragonernes gl^a mötesplats, åt Skansen till); til hvars omstängande invånarena bestå dagsvärken, och Domkyrkan den öfriga kostnaden: och så snart den är i ordning, begrafvas ej heller någre lik på kyrkogården, utan densamā planeras och snyggas. Cereemonien skal dock altid ske i kyrkan el. på kyrkogården på därtill utsedde rum; men liket straxt samā dag, med en därtill inrättad lik-vagn föras till begrafnings-platsen, utan process. Någon anhörig kan dock vara tilstädes, at hafva tillsyn det allt går skickel. till. Det funderas ock på at förse Domkyrkan med en god åske-afledare.

Vi hafva nu på en tid haft en kall och svår väderlek; men i dag liknar det sig till varmare väder.

Har Lexell (som vid sin flyttning til Mathem. classen efter Euler, fått 300 Rublers tilökning i lönen, så at han nu har 1 300 utom quarter et^o) berättat til någre i Stockholm, om Petersb. Acadⁱ tvist med sin käring, som ej olikt deras Domaschnew velat despotiskt handtera dem? Dock hafva de åter segrat.

Med fullkoml. högaktning framhårdar

Åbo d. 14 Maji
1784.

Högädle Herr Professorens
[Underskriften bortriven.]

2. Porthan till Schultén.

Högädle Herr Professor.

Emedan Prof. Lindquist berättade, at han haft bref af Herr Professoren, hvarpå han icke förr än med nästa post ärnar svara; så åtog jag mig at skrifva i dag, utan at just hafva någon ting at skrifva om. Men man måste tänka på någon utväg at locka bref af Herr Professorn, för at få veta huru resan gått, och om mine gifne adresser swarat emot mit hopp, så at de varit Herr Professorn til någon nytta? Men förnämligast, om några Geographiska märkvärdigheter, rörande Österbotten, kommit at väcka Herr Professorns upmärksamhet?

At Camer. Tulindberg bistått Herr Professoren, därpå tviflar jag icke; och önskar endast, at Gubben varit vid hälsan. Hurudan Landshöfdinge hafva nu uhloenses, under sin Ordinarii frånvaro?

Torneå Probsten gifte sig här den 1 maji. Det säges ock, at Ass. Linder skal förmåla sig med fröken Agnes Wallenstierna, likasom Bruksp. Linder i sommar skal ändtel. hålla bröllop med mams. Baer. Herr Professorn finner således, at jämväl Åbo flickorna hålla sig framme: En Mamsell Tihleman vardt nyl. gift med Cornetten Smalén, och en Mams. Pipping (Sal. Lexells syster-dotter) med Slotts-Pastor Tennberg.

Vår armée rustar sig starkt, at tåga til Parola. När ordres derom först anlände, med en extra-post af d. 14 April, (då likväl ännu af d. 7 ordres blifvit gifne at Lifdragonerne skulle exercera vid Kärsämäki); väckte det hos många fruktan för krig, (näml. hos det obehäpnade folket, ty våra Hjeltar kände, och kunna ej känna, någon fruktan), som dock nu försvunnit. En af våre Hjeltar försäkrade dock ännu nyl. at på Sveaborg är förträffeligt förråd i beredskap både af proviant, ammunition etc. hvaremot inga invändningar tålades.

När Herr Professorn kommer til Stockholm, så finner Herr Professoren sin Mæcenat Gr. Ehrensvärd gift: här hade ingen förut hört deraf, innan posten berättade at det var gjordt.

Vi byltas starkt i Consistorio Acad. med Ass. Haartmans pgf och Professioner. Nu har han för sin Nepot Bonsdorff begärt survivance ej allenast på Hist. Nat. Professionen utan ock på Oeconomiae Profession efter Kreander (i uträkning på dennes lungrot, som han tror skal göra snarare vacance än Hellenius lofvar göra): jag undrar, at han ej ock tillaggt åtminstone Physices och Chemiae Professionerne. Nu vil han ge all sin egendom til Academien (näml. efter sin död), dels til sine Professioner, dels til Stipendier; Ylikylä skattar han til 40 och Stads-gården med alla lösören til 36 tusende daler K^{mt}. Lägg härtil de 60 tusen daler til Anat.

Professionen; och säg sedan, om Herr Professoren trodt honom vara en sådan Capitalist!

Prof. Tidgren höll i tisdags sit inträdes-tal: hket importerade oss et kalas. Sedan man nu vet visst, at Hierta har visshet om Chem. Adjuncturen i Upsala; så hafve vi upfört Röring, Gadolin och Poppius på vårt Philos. Adjuncts förslag. Men lönen synes Heinricius ännu icke vilja göra vacant; i fall icke Capit. Keppler ännu en gång får tillfälle at practisera sig in til honom, såsom i vintras, och skräma samt plundra gubben.

I dag hafve vi en vår-dag, och i natt regnade; således hoppas vi äntel. få somar. Ån sköt natten mot första Maji. Spanmålen gäller här 10 plåtar (rågen); och if. vissa orter i Tavastland förspörjes at folket ej en gång har utsäde i behåll: barken nyttjas flitigt, men dess succedaneum Häst-kött, har endast Lieut. Furuhielm på den orten, (med mycken solennitet), funnit för godt at tilgripa.

Om detta bref träffar Herr Professoren i Uhleå, så hälsa mycket mine bekante därstädes, bägge H^{re} Tulindberg, Chronander etc.

Med högaktning har jag äran at framhärda

Högädle Herr Professorens

Åbo d. 6 Maji
1785.

ödmjuke tjenare
Henr. Gabr. Porthan

P. S. Ibland andre ryckten som här gå, berättas at Fältherren Horn skal komā til Finland; en del säga såsom Commendant på Sveaborg, andra såsom General en Chef; Gr. Posse skulle då bli Presid. i Krigs-Collegio efter Horn som skulle taga afsked.

Öfv. Sprengtporten vil ha sin son ut med sig til Holland, där han nedslagit sine bopålar.

3. Schultén till Porthan.

Högädle och Widtherömde Herr Professor.

Wid åter komsten ifrån Torneå hade jag det nöijet at träffa för mig Herr Professorens så angenäma bref af den 6 i denne månad. Det war wist en förebråelse, at Herr Professoren skulle nödgas nyttja denna utväg at truga bref af mig, som är uti så mycken skuld hos Herr Professoren för de wälträffade adresser, som redan warit mig till mycken nytta och blifwa det ännu framdeles wid denna återresa, som jag nu gör

neder till Wasa med all beqwämlighet. Min tröghet har denna gången förskaffat mig en så utförlig Kunskap om Åbo nyheterne, at jag aldeles intet ångrar den. De woro wärkeligen nya för mig för den ännu trögare Lindquists skull, som icke gjort sig möda at skrifwa en enda gång alt sen jag reste ifrån Åbo. Men huru skall jag nu betala Herr Professoren? Jag har den notan för mig som jag fick, men hwar och en af des puncter fodrar mera widlyftighet, än jag denna gången har tid med. Jag måste be om lof at få spara alt till des jag hinner till Wasa. Då kan jag också göra det bättre. En del af mina annotationer lemnade jag efter mig uti G. Carleby, som dock dertill behöfwes, och mina räkningar kunna också bli färdiga, då jag kan säga distancer och directioner med mera precision.

Nu får jag då endast berätta Herr Professoren, at jag wärkeligen hant till Torneå skärgård, innan det långwariga regnet uti Pingstweckan jagade mig på landet. Jag har således hela den ansenliga distancen ifrån Kumlinge till öfwersta ändan af Botten viken uti en sammanhängande Triangel svite, som utgör närmare 6 grader uti Latitud. När den combineras med DomProsten Gadolins och Justanders arbeten, så är Finlands hafs kust på detta sättet determinerad utom det lilla stycke, som är emellan Sveaborg och Ryska gräntsen. Nu återstår Wästerbottn för mig, som likwäl blir lättare at aftaga än denna kusten warit. Så har man åtminstone sagt mig, och det får jag tro, till des jag får Chartor öfwer den sidan. Så snart jag får min båt till Wasa, som jag begärt, reser jag twärs öfwer och den Kusten upföre till Torneå igen, då jag får se, om det är sanning, som man har sagt mig.

Gamla Hellandt war jag i 8 dar tillhopa med. Gubben radoterar redan, och Torneå boerne påstodo, at han gjort så altid. Icke är det olikt. Han har många wackra kundskaper, uti Astronomie och Physique i synnerhet, men är en sådan Charlatan, och storpratare, samt så intagen af sin egen förtjenst, at mindre tid är tillräcklig at ledsna wid honom, än den jag fick använda derpå, efter menföret öfwer älfwen icke släpte mig utur staden.

Man passerar sin tid rätt agreabelt uti Torneå. Ändå skulle där wara nöjsammare, om icke en stor del af det bästa folket skulle passera sin eftermiddag wid et Scherventzel eller vingtun bord, där bränwins flaskan också har sin stol, och gör sin ordentliga ronde hwar hel och half timma.

Staden har den behagligaste situation, som kan uptänkas. Bygd på en täck holme uti sjelfwa elfwen, som straxt derefter utbreder sig nästan till en liten fjärd. Gent öfwer och åt hafs sidan ligger Sokn kyrkan på en annan ö och nära wid stranden. Där inwid är Prästgården efter wanligheten, men illa bygd och förfallen också efter wanligheten. Några lagom wäl bygda Herrgårdar ligga å ömse sidor af fasta landets stränder. På

några mil nära staden är marken mästadels jämn. Sedan höja sig här och där nog höga men med skog bewäxta sandkullar, och bakom dem synas andra ännu högre, som äro så långt borta, at de likna et wackert moln in wid horisonten. En av dessa kullar hindrar Torneå boerne at se mer än $\frac{1}{3}$ del af Solens diameter wid sommarsolståndsnätterne. Hamnen är wid Selön $\frac{1}{2}$ mil utom staden. Derifrån och dit föres med last båtar, som ej få ligga djupare än 4 a 5 fot. Rörelsen är dålig och Borgerskapet fattigt till större delen. Staden är wärkeligen i aftagande, hwartill Bond handelen är förnämsta skulden. Den lyckliga conjunctur, som icke så hastigt torde åter komma, war dem till ingen nytta. Wid dess början sålde de sitt enda Fartyg med fördel, fastän en enda Fracht kunnat wara fördelaktigare. Derpå börjades med flere, men intet blef färdigt, innan Conjunctionen war mäst till ända. Jag har den äran at wara i största hast

Högädle Herr Professorens
ödmjuka tjenare
Schultén.

Uleåborg d. 30. Maji 1785.

[På tvären i marginalerna:]

Den vice Lands höfdingen Uhloenses nu hafwa är mycket mera älskad än den Ordinarie. Hans angenäma seder förtjänar det. Hans capacitet känner jag icke men den berömmes också. Åt minstone har han sens commun, och det är en stor sak det. Men om Herr Professoren i sin fråga förstår Allmogen med Uhloenses, så blir swaret helt annorlunda. Tandefelt är ju, som Herr Professoren wet, deras synnerliga Mæcenat, som förswarar dem uti alt, till och med deras impertinencer.

4. Porthan till Schultén.

Högädle Herr Professor.

På auction öfver framl. Bisk. B. Taubes böcker, vilje vi inropa någre: derom har jag tilskrifvit Bibliothekets vanl. Comissionair Secreteraren Gahm. Men som han ej ännu swarat, och hända kan at han är sjuk el. bårtrest, så beder jag Herr Professoren täckes höra efter, om han är inne och frisk, om han fått mit bref, och har tid at sjelf bivista auctionen el. stält någon i sit ställe. Kanske ock Herr Professoren ibland kunde hafwa tid, at hjälpa til med någon boks up-

snappande. Auction skal börjas d. 6 Decembris: förmodel. förunnar man vårt Bibliothek, såsom et publikt värk, så lång credit, at vi hinne öfverskicka betalningen, som skal ske så snart vi få höra dess belopp. Wore Gahm sjuk el. frånwarande, så war god och tag ut, samt expediera brevet; min Styl och mit sigill känner Herr Professoren, så at ej något misstag kan hända. Jag skrifver ännu et bref med en supplementförteckning til Gahm: at fogas til den förra. De högsta priser til h^{ka} man vil gå, äro utmärkte på förteckningarne.

Kanske ock unge H^e Gust. Gadolin kunde ibland vid b^{te} auction göra biträde; gif H^e Gahm detta förslag, om Gadolin vil sig detta beswär åtaga.

Efter Herr Professorn åtog sig, at uträtta commissioner för oss, så ser Herr Professoren at vi hafve råd på dem. Ännu en, enskildt för mig: Direct. Fyrberg har sändt mig stycken af Söderleins Etnol. Bibliothek; men ej satt ut, hvad de kosta. Dēna gäld wille jag betala, så snart jag får weta hvad den stiger til. Var god och fråga derom. Item äro på hans Bok-Catalog flere böcker som jag wille äga: men efter wåre Bokhandlares lofliga sed, äro inga priser utsatte. Var god och fråga priser på desse som stod i hans Bok förtekn. för october detta år (flere månader har jag ej fått se):

Horatius, — incidit Jo. Pine

Livius, Biponti 1784.

Struui Biblioth. Hist. P. II^{da}

Büsch reise durch Schweden.

Months Catalogus, NB. hela wärket

Euclides, Lips. 1769, 8°

Halle Magie, 1, 2, 3 Th.

Lessings vermischte Schriften, NB alla delar.

Coxe reise durch Polen etc

Schinmejer Leben der drey Schwed. Reformatoren.

Schweckhs Kirchengesch^{te} 9ter Theil.

Wi höre här, at Upsalienses fått en förnäm Cantzler, och, än förnäm̄are vice-Cantzler: optamus, ut illis bene cedat! Alla klubbens medlem̄ar låta hälsa! Framlefwer med fullkomligaste högaktning

Högädle Herr Professorens

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan

Åbo d. 25 Nov. 1785.

5. Porthan till Schultén.

Högädle Herr Professor.

Ehuru wi här ej ännu fått se något bref if. Herr Professoren; så har dock Dagligt Allehanda försäkrat oss om Herr Professorens ankomst til Stockholm. Derföre sänder jag til Herr Professorn hosgående Lapp, emot hk^{en} Herr Professorn täckes uttaga och til någon som ärnar sig hit antwarda äreminnet öfver Biörnståhl.

Redan tilförene skref jag Herr Professorn til, ang. någre små Comissioner, med hk^{en} jag flitigt plågar mine wänner. Nu har jag åter en; näml. den underlige Magister Hans Aspegren har til sin Disputation öf. Jacobstad och Pedersöre författat och låtit gravera en Charta, hos Bergquist, den han likwäl ej mer än til någon del betalt; denna plåt, om den ännu är till, (förmod. torde den stadnat hos Acrel) hade jag lust at rädda if. undergång: och vore derföre angelägen at veta hvad den kostar? Var gunstig, och hör wid tilfalle derefter. Om den ei blir altför dyr, vore artigt at lösa den.

If. Uhleå har jag för Herr Professorns räkning fått en Charta öfver Ijo kusten, där Glasbruket är, m. m. När wi råkas, eller förr, om Herr Professoren så åstundar, skal jag den aflämna; jag har velat först låta copiera den åt mig: som ju är en loflig egen nytta.

Medan Herr Professoren vistas i Stockholm, så war god och hör efter, hvad som göres och höres ang. Borgå Gymnasii lönerne. Jag har til Lectorernes rätts bewakande öfversänt til deras Comissionair Secr. Nylander något pg^e; och är altså på dubbelt sätt nyfiken at få höra hvad utgång saken har. Jag vil hoppas at Nylander redel. gör sit till at bewaka den. Är Herr Professorn bekant med honom? Jag har nu på en tid ei hört af honom.

Med oföränderlig högaktning har äran at framhärda

Högädle Herr Professorens

ödmjuke t^{re}

H. G. Porthan.

Åbo d. 27 Dec. 1785.

6. Porthan till Schultén.

Högädle Herr Professor.

Sedan jag så länge kom at dröja med mine anmärkningars öfversändande til Herr Professoren, at jag af Lindquist fick höra det mit bref ej mera skulle träffa Herr Professoren i Helsingfors; så gick det med mig, såsom det plägar gå när man en gång gjort sig skyldig til försummelse, nämlⁿ at jag af förtwiflan at kunna bota det förra felet, fortfor at fela. Jag hoppas dock, at Herr Professoren vid ankomsten til St Michel funnit, at jag ej aldeles varit bekymmerlös; ehuru jag måste frukta det Kerchströms bref ej råkat Herr Professoren i Helsingfors.

Med posten har jag sedermera så mycket mindre kunnat skrifwa, som jag är aldeles okunnig om Herr Professorens stationer, både hvad ordningen, och tiden som på hwardera skal användas, vidkommer. Med marche-route är jag försäkrad at Herr Professoren efterhand blifvit noggsamt försedd, och adresser lära icke tarfvats i et land där en resande allestädes är välkommen. Uti Kuopio, och vid Haapaniemi Militaire-Schola, lärer Herr Professoren ej sakna tillfällen at få se Chartor öfwer orten, och derigenom blifwa i stånd at om dess läge etc göra sig begrep. At Kerchström i St Michel gifvit Herr Professoren anledning til at efterfråga därstädes hvad märkligast är, och at göra bekantskap med Maj. Jägerhorn, Landmät. Heinricius et^c, tviflar jag icke. Men det skulle förtryta mig, om Herr Professoren ej på dítresan besökt Direct. Argillander i Mendyharju, en den kunnigaste man på orten. Om Herr Professoren i Randasalmi råkat öfverst-Lieut. v. Burghausen, så lär väl han gifvit nyttiga adresser, (i fall någon skutt skedt til Nyslott), på visse Herrar uppå Ryska sidan, t.ex. Assr. Pistolkorss på Mönckilä, Ordningsdomaren Tavast på Nyslott et^c. Hk^a vägar äro de korttaste, bequämaste et^c, veta prästerne och flere af Landets folk utreda, så snart de få höra Herr Professoren desseiner. Hk^a i Kuopio böra sökas, wore onödigt at nämna; men ib. dem hör Lieut. Bennet kunnat gifva hvarjehanda nyttiga underrättelser.

Skulle detta bref träffa Herr Professoren innan afresan åt Pielisjärvi, så var gunstig och hälsa Probst Stenius if. mig mycket, och lämna honom härhos bilagde exemplar af min parentati[on] . . . [brevet sönderklippt]

ej detta mera kunna wärkställas, tackes Herr Professoren lämna tidningen åt någon annan skicklig man, mot lika wilkor, och antingen behålla sjelf parentation, el. gifva den åt någon som där uppe läser Latin;

skolandes alltid vid ankomsten til Åbo et exemplar stå Herr Professoren sjelf till tjenst.

Nytt härif. wankar icke af värde. Här hos oss är det löjligt nog, at Bispén och Kreander nu så äro ovänner, at de dictera til protocols mot hvarandra i Domkapitlet, och at den förre söker den sednare hos Rector för flere sedlar, vid pass til 4 000 plåtars värde. If. Sverige får Herr Professoren förmod. nyheter directe: at Riket fått en Drots, behöfver jag ei nämna, men kanske det ej lika snart blifvit bekant, at Hans lön blir 7 à 8 tusende Riksdaler; at han skal få stånddrabanter; högsätet i alla Collegier han besöker, presidera i Rådet (hvarést han straxt satt sig öf. de gl^e gubbarne), m.m. Han skal af Kungen sjelf, med stor pomp, installeras såsom president i Svea Hofrätt. Utan tvifvel gläder sig hela Riket, at se de gl^e sälla tiderne så tydel. återkomma. Alla vänner härstädes må wäl, och låta hälsa!

Högädle Herr Professorens

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan

Åbo d. 20 Dec. 1787.

7. Schultén till Porthan.

Högädle Herr Professor.

För Herr Professorens angenäma Bref af d. 20. December och de nyttige adresserne tackar jag ödmjukeligen. Det gick icke fortare för mig denna gången, än at jag fick profitera af dem till alla delar. Herr Directeuren Argillander likväl undantagen. Honom reste jag förbi av idel okunnighet första gången och af hemsjuka på återresan. Gärna tror jag, at han varit den nyttigaste och kunnigaste man, som kunnat träffas i detta aflägsne verlds hörn; men jag hade gifvit min Öfverste Parole at endast försomma December och Januarii månader, och ville så litet öfverskrida denna termin, som möjligt var.

Ja, min Professor; Nu har jag också fått se Savolax och Carelen, och ehuru jag icke kunnat förvärfva samma kännedom af Landet, som Herr Professorn, en olika destination, års tiden, min okunnighet i språket, och framför allt min egen slarfvighet hafva hindrat mig; oackadt alt det har jag likväl full anledning at vara nögd med det jag fått se. At göra Herr Professoren harm, skall jag lägga till, at då Herr Pro-

fessoren försummade at se den Norra delen af Tohmajärfvi, Pjelijärfvi och i synnerhet Ilomantz, så fick Herr Professoren icke se det som i synnerhet Characteriserar Carelen. Libelitz är en skärgård och liknar Nagu, Kides och Södra ändan af Tohmajärfvi är det samma som Norra Savolax både i situation och seder, men i Ilomantz och Pjelijärfvi bryter Landet sig starkast i höga, mycket höga och parallelt strykande bergs ryggar och mellan liggande låga trakter. Där finnas de vackraste belägenheter, de fiskrikaste sjöar, de stridaste forssar, outödeliga furuskogar. Landet är glesare bebodt, men hos de få inbyggarna återfinnes den gamla gästfriheten, egna men vackra seder och någorlunda välmåga, som lättar sinnet, sedan man i Savolax nog fått ängsla sig öfver folkets förmäcktande Uselhet. I Pjelijärfvi begynte sederna mäst likna Österbottns, och deras skoplugg voro också där allmänt antagne hos hägge könen.

Ifrån Tohmajärfvi gjorde jag en liten resa till Serdopols stad, fordom Sordavala, som mera förtjenar at ses, för sin goda belägenhet och hvad den kunde vara, än hvad den nu värkeligen är. På vägen var Ruskila Marmor brott, som så mycket bidrar at pryda Petersburg. Marmor är rätt vacker, outödelig, och sten fås där till bättre pris, än, som jag tror, på något ställe i verlden. Et pud arbetad marmor, som endast saknar polituren, kostar i de större pjecer endast 34. kopek i Pettersburg. Också är det endast 30. virst Landväg som den behöfver släpas till Ladoga stranden; och utur berget brytes den med föga kostnad. I Sordavala är en beskedlig och Snäll prost, som heter Alopæus; hos honom bodde jag och hade mycken nytta af hans bekant skap. Om Herr Professoren kommer öfver Vhaëls finska Grammatica, så var god och köp den åt mig. Jag har lofvat skicka den till honom.

Under Jultiden reste Lands höfdinge Carpelan och Baron Hastfer ikring Carelen och proponerade Allmogen, at låta exercera sig, emot det at de skulle slippa den tryckande afgiften till Jägare corpsen. Carelen, som af flerdubbel erfarenhet förstår sig på sådana propositioner, bet icke på kroken ehuru förgyld den var. Blott några och 50 i Pjelijärfvi, 2. i Libelitz, och endast några ståndspersoner i de öfrige 4. församlingarne läto antekna sig. Men huru flat blef jag icke vid ankomsten hit, när jag hörde, at Baron Hastfer uti en skrift till General en Chef berättar, huru han af samtelige Carelens åboer blifvit på det högsta anmodad, at hos Kongl. Maj^t begära, at de ju förr dess häldre må underrättas i all krigs öfning, och landet igenom deras okunnighet icke en gång blottställes för en grufflig fiendes härjande. Sådan är ungefärligen meningen af hans skrift; och hvad tycker Herr Professorn väl om sådana till

bud? Kan gröfre skålm stycken väl uptänkas? och hvilka följder skall detta medföra. Men vi få framdeles tala härom. Prosten Stenius har fått Herr Professorens vackra parentation och Åbo tidningen. Han lofvade samla ämnen till sin Sokns beskrifning, men nog får Herr Professor vänta till dess hans långvariga frieri till Mamsel Brussen tager någon, vare sig lycklig eller — olycklig ände. 1,000^{de} Hälsningar ifrån den vackra prostinnan på Kärämäki. Herr Professoren äger hennes hela vänskap och halfva hjertat med. Det är tydligt, at Herkepeus har den andra hälften.

Högädle Herr Professorens
ödmjuka tjenare

Sveaborg d. 13. febr. 1788.

Nath: G: Schultén.

[Anteckningar med annat bläck och Porthans stil på brevets första sida.]

Latituder:

St. Michels Kyrka	61°. 41'. 30".	Nyslotts stad	61°. 51'. 15".
Randasalmi D ^o	62. 4. 20.	Haapaniemi kungsgård i Randas.	62. 6. —
Kuopio d ^o	61. 54. —	Pielisjärvi K ^a	63. 19. 0:
Kihtelis Waara d ^o	62. 29. —		
Kides d ^o	62. 6. 25.		
Longituden för St. Michels K ^a ,	medium 44°. 44'. 26".	Öster om Ferro.	
d ^o för Pielisjärvi d ^o	medium 42. 31. 15.		
3. Obs. å Longit. i Pielisjärvi gåfvo	$\left\{ \begin{array}{l} 47. 52. 15. \\ 47. 33. 0. \\ 47. 29. 30. \end{array} \right.$		

Den första har Prof. Schultén ansedt för twifwelaktig och medium af de 2 sednare är 47°31'15". som ger 11°48'45" öster om Stockholm eller i tid 47°15" ifrån Stockholm.

NB Pr. Stenius har tagit Stockholms Longitud 5' för liten.

8. Porthan till Schultén.

Högädle Herr Professor.

Som det kan hända, at Herr Professoren under sin vistelse på landet, ej ännu fått veta hvad märkeligt vid Riksdagen etc nyl. händt; så lär Herr Professoren ske en tjenst, om jag med några ord derom förmåler. Näml. sedan Ridd. och Adeln ej allenast företog sig at utge Memorialer och Protocoller, rörande de trykta försmädelserne (som

de kallade dem) öf. både sit stånd och armeen, m. m. utan ock at medelst en instruction inskränka den deputations myndighet som kungen äskade at conferera med om kriget etc, och sedan de densama genom votering fastställt, samt Landtm. efter närmare eftersinnande at derom (emot Reg. form^e 47 §) ej fick voteras, förklarade allt sådant för ogjordt, blef han af åtsk. Ledamöter, särdeles Gr. Fersen och B. DeGeer derföre hårdel. tiltalt: deröf. klagade han hos Kungen skriftel., understödd af 47 underskrifvande; därpå kallades Ständerne d. 17 Febr. på Rikssalen, där Adeln fick grufvel. scrupenser (de öfrige beröm, såsom lydige och sedige), Fersen och DeGeer nominatim, som ock tilsades at straxt gå upp på Ridarhuset och hos Landtm. afbedja sin upstud-sighet. Då de sådant ej gjorde, blefvo de med några och 20 medbrotslige arresterade. Soml. sluppo snart ut, men Fersen, DeGeer, Gr. Fredric Horn, Stierneld etc sitta starkt bevakade på Fredricshof. Ständerne upkallades åter, en ny act förelades dem at underskrifva. Bonden och Borgaren skref, Prästen complimenterade först, men skal dock be-
 quämt sig. Adeln hade ej ännu vid postens afgang (d. 27) fogat sig: men får väl lof! Dal-trouppen är ej inmarcherad, men ligger inquarte-
 rad i kungsgårdarne utanför Staden. Då underskriften skulle ske, var arkeB. sjuk (äfven vår Bisp, äfven Rådm. Lidberg); Lindblom lade pennan någre gånger hårt, och bad om betänketid: skal dock sedan skrifvit. För Borg: Ståndet skref Ekerman. Adeln har protesterat starkt. Til och med Adlerbeth har talat deremot. Hertig Carl deremot har tilstyrkt dem at lyda; men därjämte berömt armeens tapperhet och conduite. Han sägs kraftigt understödt operationen; och förnämsta ligan som hjälpt därtill, skal bestått af Flottans hjeltar, med Nordensköld i spitsen. Öfv. Liljehorn sattes til *vice-Landtmarskalk*, emedan L. utan erhållen reparation ej ville återta stafven. (Gr. Brahe blef ock arresterad, Almfelt, Maclean, Liljestråle, von Schwartzten, Spaldencreutz etc). Ass^t Lode if. Wasa blef tilsagd at resa hem, redan förut (ehuru han af Adeln var nämnd til Utskotts-Ledamot). Nya ledamöter lära blifvit utnämde, efter utskottet vid påstens afgang var i activitet: af detta utskott skola 12 blifvit ännu til et hemligare utskott valde, med hk^a K. confererar; ibl. dem skal Gadolin vara. I den nya acten är K. full-
 magt gifven at *örja krig*, sluta fred etc. Ofrälse-Stånden ha til belö-
 ning fått många nya rättigheter: t.ex. at efter förtjenst (och Kgs nåd) befordras til syslor, utan afseende på börd, dock äro *alla Höga- och Hof-
 syslor* Adeln förbehållne; at af sine medel hafva någre repräsentanter i Revision, hk^a Kg^d behagar nämna, som måste lämna sine rum om de bli adlade; at få köpa och besitta Frälseheman utan afseende på stånd;

bönderne få åter köpa sine heman til skatte, enl. en särskild förordning; borgarenas handel skal skyddas; ingen straffas utan ransakning och dom m. m. Adeln skal för frälse-Heman taga lika med andre del i skjutsningen. Det sägs, at K. til krigsgård är nögd med 50 plåtar af hvar helt heman, som ej skal continuera längre än i 100 år. Gör circa 80 tunnor guld årl. At kriget skal fortsättas, ses af Kgs tal. Andre glunka dock, at sedan hufvudsaken reusserat, det tänkes på fred. De öfrige ståenden skola tilskjuta 40 tunnor guld årl. Dermed lofvar han ock betala Riksgälden. Mycket folk har tagit afsked. Stockenström if. Rådet (andre tillägga Ramel, Bunge och Oxenstierna; Drotsen skal vackla); Wachtmeister och Rosenstein if. Kron-prinsens education: gl^a Fru Fersen if. upvaktningen vid Hofvet, jämte flere Hofdamer. Vår Cantzler har denna tiden varit *sjuk*, så at pres. Munck måst göra öfverståthållare-syslan. Våre arrestanter hafva sändts härif. öf. hafvet, som nu bär; til deras antal är ock nu fogad Öfv. Ankarswärd; och sägs at Öfv. Lieut. Rosenstein ock vid detta lag lär vara arresterad: flere lära tilkoma. Man väntar med yttersta upmärksamhet den post som i morgon förmodas skola hit anlända.

Herr Professorens
ödmj. t^{re}

[Utan underskrift.]

Åbo d. 9 mart. 89.

9. Porthan till Schultén.

Högädle Herr Professor

I dag hafwe wi gjort Hellenius til Rector Magnificus, och erna gå dit för at dricka på saken. Vår Magister-promotion är uppskuten til d. 14 Julii, emedan Disp. ei hunnit tryckas, för arbetarens sjuklighet på Boktryckeriet.

If. gränsen höras idel oangenäma tidningar. Efter K^s ankomst, har åter vid hufvud-armeen confusion begynt råda: til Krigs-Conseillerne hafva blifvit kallade Rajalin, Klingspor, Clerker, Mannerskants et^c, men ingen General, utom Platen en enda gång. Ryssarne hafva ej allenast Christina Socken inne, utan nu berättas ock, at de efter erhållen förstärkning åter marcherat til St Michel, hvarif. v. Steding måst vika undan, sedan han tömt och upbrändt magasinerna. Inga poster hafva if. St Michel anländt. Savolaxske Brigaden skal nu vara

afskuren if. vår Hufvud-armee, och man fruktar för dess öde. Rykten löpa imedlertid, efter vanligheten, i kors och i tvärs. Stundom hafva Ryssarne upbränt St Michels kⁿ och innehafva hela Savolax, stundom hafva de vändt sig åt Heinola, och toga til Tavastehus, så at vi ock kunde snart nog få besök: stundom åter tröstas vi med bättre tidningar, at hufvud-arméen gått öf. gränsen til at belägra Fredrikshamn, understödd af Galere-Escadren. Lif-Dragonerne hafva marcherat til Elimä, at omgifva Kgl Majts person, som tagit sit högquarterm på Pejpolä: flere Regimenter skola marcherat til Savolax, v. Steding til undsättning, i hk^t fall den quarblefna Hufvud-armeen ei synes blifva talrik. Om de 21 Galerernes öfversändande til Sverige, gissas ock olika: soml. säga, at de skola öfverhämta förstärkning af Troupper, andre at de skola beskydda Svenska Skären. En hel hop officerare, med hvarjehanda slags nya granna uniformer, således af flere slags Corpser, hafva i dessa dagar figurert på våra gator. Lycka är, om de som skola til v. Stedings Brigade, ei komma försent. Sprengtporten säges hafva tagit sit residence på Brahelinna, sit förra Öfverste-sätel Sidsta brefven if. Carlsrona innehöllo, at Flottan säges skola omkring d. 26 Junii utlöpa. Om Dansken säges stundom at han står med 10 à 12 tusen man Norske troupper på vår gräns, stundom at Stilleståndet är förlängt til October månad.

P. S. Secr. Georgii som nu hemkomit if. sin befattning vid den ambulatoriske Krigsrätten på gränsen, berättar at vår hufvud-armée i 2 colonner gått öf. gränsen, för at falla den Ryske corps hk^{en} agerar mot v. Steding i ryggen et^c. Om det är sant? det kan jag, ty värr, ej försäkra!

Ang. unge Herr Finkenberg har jag talt med Cand. Selander. Han drager försorg om et sådant quarters förskaffande åt sig, at han kan med sig inquartera sin discipel; ty den kamare han härtills haft, är för trång. Maten torde vara bäst, at om middagarne hämta if. Spis-quarter, för vanligt pris; då han har så när hem, kan han ju beqväml. få derif. något med sig til frukost, mellanmål och quälls-ward; hvartil här dessutom kan köpas mjölk: likaledes dricka. Selander lærer ha svårt, at taga honom i kost. Om quarter kan deremot accorderas efter kamarens beskaffenhet: tvätten lær til en del ock kunna hēma besörjas? Informatorns besvär, då han bör lära och valla honom kunde efter omständigheterna utsättas til 70 à 100 plåtar om året. I fall Herrskapet så skulle behaga, skulle Selander vara hogad, efter promotionen, at par veckor vistas ute på landet, och sedan, när Herrskapet ville, hit återkomma: han har haft Advoc. Æimelæi son i information denna tiden, som gått hos

honom vissa timar, och har fått tilstånd, at i Julii månad resa ut på landet at taga frisk luft, varandes sinnad at til Aug. månad resa til Lætala; men han är lika färdig, at resa til Nagu, om så befallles. Detta har jag bordt gifva tilkänna; och är jag för öfrigt beredvillig, enär jag om dessa puncter får veta Herrskapets vilja, derefter jämka alla anstalter, och determinera Selander til hvad skäliligast och nyttigast pröfvas.

Med fullk. högaktning har äran at framhärda

Åbo d. 30 Junii
1789.

Högädle Herr Professorens
ödmj. tre
H. G. Porthan.

P. S. Skulle Herrskapet häldre vilja bestå en viss sumā i et för allt, för information, kost, rum, dricka och tvätt; så är jag färdig at calculera detta allt med Selander, som kan då upgifva sumān, efter denna grund: varandes jag ock, för Herrskapets räkning färdig at föreslå den sāmā, om så åstundas.

10. Schultén till Porthan.

Högädle Herr Professor.

Redan i flere Postdagar har jag stått i skuld hos Herr Professoren för det interessanta Bref, hwarmed jag hedrades. Med hwarje Stockholms Post har jag väntat någon betydande nyhet, då så många tyckts vara å bane, men ännu släpas affairerne fram på sitt wanliga sätt, och någon större hwälfning torde nu vara mindre at befara.

Willbrandz fall war det förnämsta wi hade med sista Posten. Länges har Han varit mindre wäl. Det är nu bestält. Han kommer till Åbo at utöfwa sin nya Syssla, icke för att tränga ut Glan, som hans väner föregifwa, utan rent af för det Han eij är liden i Stockholm. Cronstedt bibehåller sig. Han är också wärkeligen capable, har redigt hufwud, arbetar med lätthet, och den största Kallsinnighet, då hinder möta. Med samma köld företages då en visite, eller spelas et partie Whist om 4 a 5. ducater, dessutom pareras 15 a 20 Duc. på Robberten. På det sättet glöms ledsamheten, man fogar sig efter en Nådige Nyck, och detta kallas och är at wara du bon ton.

Redan lära Herrarna sedt Baron Ige[]ströms wagnar passera. Ännu wet man icke när Herrn sjelf kommer. I Stockholm är dock mindre avanceradt. Baron Taube har afsagt sig. Wår Gouverneur och General en Chef ämnas i hans ställe, om Han dertill kan förmås.

Krigsrycktet stillar sig, sedan freden mel. Ryssar och Turkar blir mer och mer nödwändig. I det ställe börjas at tala om Kungens resa till Spa och Italien. Alt kan dock endast vara Politique.

Vår förra Commendant, Gen. Quartermästaren Mannerskantz hade till stånd at dröija här till sommaren, men fick ordres, och måste resa i denna wecka. Klerker är nu General en Chef så länge, på det sättet at han bryter alla Bref, men sedan skickar dem till Klingsporr at expedieras.

Herr Professoren känner Lieut. Ollongrens sak, jag tror at Åbo Hofrätt dömde honom. Den slöts med 21. dygns fängelse, på watten och bröd. Illa afpassadt emot hans 2. år warande stränga Arrest. Brännar Capitain Sandels dömdes af Konungen till lifstids arbete på ankar smidjan i Carlsrona. Den namnkunnige Öfwerste Lieutenant Zelow är af Gen. krigsrätten dömd at göra Gemen mans tjenst på Sveaborg i 3. månader för subordinations brott emot Gen. Lieut. Hamilton.

En olycklig Brand lade förleden wecka Repslagaren Röös egendom utan för Helsingfors tullport i aska. Kronan förlorade derwid mycket tåg, Hampa, tjära, samt dessutom et Magazin med 4,000. T^r Hafra. Innom 2^{ne} dygn war elden desutom på 2^{ne} andra stäl- len lös inuti staden, under den häftiga Blåsten, men de blefwo genast släckte.

Med hwarje Post få wi litet penningar, men aldrig annat än fahnehjelmare och utredningens Obligationer. Det skrifwes ifrån Stockholm, at de sednare begynna finna förtroende, men innan alla Prisägare fått sine fordringar godtgjorde, så falla de wäl igen. Armeens Flottas och der wid Commenderade trouppers fordran för de priser, som gjordes den 9de och 10de Julii bestiga sig endast till 200,000 Rd^r.

Med fullkomlig estime har jag äran wara

Sveaborg d. 22 Marti
1791.

Högädle Herr Professorens
ödmjuka tjenare
Nath. G. Schultén.

[I marginalen på tvären:]

Jag får i commission at föra med mig 1 000 Rd^r af Academiens penningar, dem Major Bruncrona skall betala. Om jag eij på sagdan dag skulle hinna ner, nämner jag härom förut för en af Academiens Fäder.

11. Porthan till Schultén.

Högädle Herr Professor.

Mycken tack för den så snart och benäget sände säden! Om hvars pris jag beder at blifva underrättad, då den straxt skal betalas.

If. Stockh^m hade jag med sidsta post intet bref. Men andre berättä, at Gr. Munck värkel. afrest: denna sak är ännu så underlig, at det är svårt at begripa den: hans Orden och titlar skola återfordras, och han där ute lefva ignotus ingloriusq! Anckarström är expedierad, och man har här honom i koppar stucken, sådan som han stod på Echafauten: til och med hans fång-visa kan erhållas. Af Hofrättens prott. hafva 2 ark kom̄it öfver, jämte domen öf. Anckarström; men jag äger dem icke. Vi hafve ock placatet om klagodag d. 6 Junii; men åtskillige säga, at Kongl. Begrafningen skal ske förut, emellan d. 10 och 7 hujus. Actor har redan inkom̄it med påstående, at de 6 mäst brottslige af de öfrige arresterade, skola mista handen, hufvudet och egendomen (lif, ära och gods): näml. Horn, Ribbing, Liljehorn, Jac. von Engeström, Hartmansdorff, etc. Nu circularar här afskrift både på Tyska (ur Gazetterne, som ej synas fått riktig afskrift) på Svenska och Fransyska, af Liljehorns bref til sl. Konungen; det sidsta språket, som grundspråket, tycks böra äga företrädet. Item finnas afskrifter af Horns bref til sin Fader, och Ribbings til sin moder. Pechlin bekänner ingen ting.

Hertig Carl fortfar at hushålla. Byggnaderne på Haga skola uphört: en beredning är satt (best. af Gr. Ruuth, — Landsh. Ugglas och Håkansson) at ytterl. eftersinna hvad besparingar kunna vidtagas. B. Fred. Sparre (Excellencen) har blifvit ÄnkeDrotningens Öfverste-Marskalk. Det sägs at B. Armfelt mist sit befäl öf. hvita och svarta Gardet, såsom incompatibelt med Öfverståhållare-syslan: denne vår Cantzler har hugnat och hedrat Academien med en ny Extr. Theol. Adjunct, i Mag^r Lohman, (såsom i brefvet står, för dess långliga tjenst vid Academien; och han kallas däri Theol. Docens, allt saker som härtils varit oss obekanta!): få vi et par sådane befordringar till, så tjenar det vår ungdom til värkelig upmuntran! Var det ej skada, at gl^e Stiernan var död? Han ägde ostridigt tour och ancienneté framför Lohman!

Nu först har Debesche (enl. kungens beslut redan i höstas) fått Fullmagt (jämte instruction) at vara Öfver-Befallningsman på Konungens slott i Stockholm. Om par Franska skrifter, som skola i Riket blifvit insmygde, hafve vi fått Canc. Collegii bref at de skola indragas (befallningen var redan af sal. Kungen utgifven); den ena heter Les crimes

des Rois de France. Om Herr Professoren har den, så sänd den in, med det första, at förseglas och til Stockh. återskickas.

Med högaktning har äran framhärda

Åbo d. 3 Maji
1792.

Högädle Herr Professorens
ödmj. t^{re}
H. G. Porthan.

P. S. I går följde jag min beskedliga värdinna, Fru Gumera til grafven.

12. Porthan till Schultén.

Åbo d. 14. Oct. 1793.

Högädle Herr Professor.

Nu sedan Herr Professoren förmodelⁿ hunnit komma i full ordning med sit Hushålls-arrangerande et^c, tör Herr Professoren äga ledighet til at understundom låta påminna sig om sine vänner i Finland. Men sådane påminnelser ifrån Landsorterne hos dem som wistas i Hufvudstaden och den stora verlden, pläga sällan komma utan medfölje af commissio-ner: sådan loflig sed följer ock jag nu. Herr Professoren äger bekant-skap med våre Sjö-Officerare. Gör någon af dem i år, el. i nästa vår, någon resa til Italien? I den händelsen önskade jag, igenom Herr Professorens gunstiga biträde, åter få deraf profitera, för vårt Acad. Biblio-theks räkning. Näml. if. Rom ville jag hafva Assemani Bibliotheca Orientalis, som sidst ej ficks i Livorno; och if. denna sednare orten *Ang. Mariä Bandinii Catalogus Codicum Manuscriptorum Bibliothecæ Mediceæ*, Tomi VIII folio. It. *Ejusd.* Bibliotheca Leopoldina Laurentiana, Tomi III Folio. Tilsammans Tomi XI. Dem utbjuder Gubben uti Allgem. Litteratur-Zeitung för 1 aureus Tomen, på Charta comunis, och för 1 1/2 aureus på stort papper, kalladt Charta Papalis. Aureus lär betyda en *Zechino*? Dessa 11 el. 15 1/2 Aurei, huru skola de prästeras, i fall Comissionen mottages? Härom beder jag at erhålla Herr Profes-sorens swar.

Til Prof. Calonius har jag skrivvit, ang. någon Condition i Stockh. för stud. Hällström, den äldre, han som äger så mycken böjelse at rita, särdeles Chartor. Herr Professoren känner denne beskedl. yngling. Det wore en nyttig sak, om han kunde komma til en ort, där han ägde tilfälle at upöfwa sina naturliga talenter.

Utän twifvel råkar Herr Professoren stundom Prof. Calonius: var god och visa honom, såsom beständig Stadsbo, hvar den namnkunnige Skärsliparen bor. Jag ville sedan, genom hans biträde, ännu i höst söka förskaffa mig en af de goda Rakknifs-striglar, som b^{te} man förfärdigar.

Hvad små nyheter här spörjas, plägar jag berätta til Prof. Calonius: jag ger således Herr Professoren adresse til honom, för at derom kunna blifva underrättad.

Med högaktning har äran at framhärda

Högädle Herr Professorens

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan.

13. Schultén till Porthan.

Stockholm d. 22 November 1793.

Högädle Herr Professor.

Grefve Ehrenswärd lofwade mig säkert swar, om någon Fregatt ännu i denna höst eller nästa vår skullé gå ut till Medelhafvet; Det är anledningen, hvarföre Herr Professorens angenäma Bref af d. 14. October så länge blifvit obeswaradt. Men denna sak är icke heller nu afgjord, ehuru det värkeligen är i fråga at i nästa vår skicka presenter till Sjörofvarerna i Algier. Så snart denna sak blir afgjord, och jag af commenderingen får se, om någon känder karl kommer med, så skall jag hafva den äran at berätta det. Emedlertid har jag gjordt mig underättad om bästa sättet at öfverstyra penningar till denna requisition. Det består uti at deponera summan uti et kändt Köpmans hus, samt at skrifva till Törngrén eller directe til Piranesi om de Romerska Böckerna, och tillika meddela Köpmans betyg om deposition. Genom H. Cancellie Rådet Fridenheim torde denna commission äfven kunna uträttas, men jag har ej varit hos honom ännu. I det gemena väglag vi hela tiden bortåt haft, plägar jag sällan wara i staden. Jag spar ihop flere commissioner och hinner rätt sällan göra någon visite.

Knapt lönar det mödan för H. Hällström at komma hit i höst. Conditioner är det swårt at finna, och vid Landtmäteri Contoirtet, där mästa Cartritningen förekommer, är icke brist på Ritare. Kammarrådet Wet-

terstedt förlorade i går sin beskedliga Fru, som hela hösten legat illa sjuk i Lungsot, fastän Läkarena gifvit det andra namn. Han orkar således icke tänka på sådant. Vår Gouverneur har mycket Chartor om händer, men han säger sig icke behöfva honom. Ännu skall jag fråga General Amiralen och General Mannerskantz. Bäst lär det vara, at han icke kommer hit, innan man kan säga, at en place är ledig för honom.

Vid vår Academie gå föreläsningarna nu i full fart. Cadetterne profitera wärkeligen wackert och tyckas icke ledsnas ehuru de nästan för mycket tillhållas. At ifrån kl. 5 om morgon till kl. 7. om quällen wara i så beständig occupation, at ej mer än 1. timma till deras egen disposition är lämnad bör med skäl anses för öfverdrifvit. Men den blandning af kropps Exercitier, Ritande och öfverläsning, hvarmed föreläsningarne interfolieras, förekommer ledsnad och bibehåller den munterhet, som genom så mycket twång tyckes böra försvinna. Hvad jag soupçonnerade om espriten hos Lärarena, är nu mera full öfvertygelse. De hafva redeligen fört med sig det vanliga tankesättet i Carlscrona och förtala och hata andra, blott för det de äro deras Camerater.

Vår Gouverneur är en flink, arbetsam och driftig karl. Man kan förebrå honom dess alt för högfärdiga façoner, för mycken egenkärlek och böjelse för despotisme. Herrar Academici skulle icke finna sig i alla de förordningar här utkomma. Men man bör glömma dessa små fel, för hans välmening, hans rättvisa och nit för Academiens väl, till hvars befordrande han upoffrar all sin tid och all förmåga. Han är älskad af Cadetterne, men hatad af Lärare och Officerare och illa ansedd i Staden.

Med min Svåger Arwid Finkenberg skickade jag Herr Professoren en af Scharffs striglar. Alt för väl hinner jag uträtta alla de commissioner både Herr Professoren och andra af mina vänner behaga anförtro mig. Då föret blir bättre, kan jag ock komma oftare till staden. Jag beklagar Herr Professoren, som i den hederliga Assessor Bergman förlorat en solid och redlig vän, och deltager äfven för egen räkning deruti på det ömmaste.

Med fullkomlig högacktning har jag den äran at vara

Högädle Herr Professorens

ödmjuka tjenare

Nath. G. Schultén.

[På tvären i marginalen:]

Mån Herr Camereraren Widenius fått et Bref ifrån mig, det min enfaldiga dräng burit på en Korpo skuta, och deremot skickade et Bref

till min Svåger i Korpo, på Åbo post. Genom bref ifrån honom har jag fått veta detta misstag.

[På en särskild lapp med Porthans stil.]

Ang. Mariæ Bandinii Catalogus Codicum Manuscriptorum Bibliothecae Mediceæ Tomi I—VIII.

EjUSD. Bibliotheca Leopoldina Laurentiana. Tomi III.

Tilsammans XI Volumer in Folio. Hvarje Tome, på vanligt papper (Charta Comuni) à 1 Aureus () för hvarje Volume, summa XI aurei på Stort papper (Charta maxima, vulgo Papali dicta) à 1 ½ Aureus för hvar Tome, summa 15 ½ Aurei. Utbjudas derföre af Auctor.

14. Porthan till Schultén.

Åbo d. 8 Oct. 1795.

Högädle Herr Professor.

Många af mine vänner härstädes äro pickhogade at få sig af Medaillonerna i litet format, öf. unge Kungen, sådane som den jag viste Herr Professoren. Och som Herr Professorn berättade det Kainberg sådane rätt lyckligen förfärdigar; så torde jag tjena honom ei mindre än dem med en requisition af 12 el. 20 sådane. Var derföre gunstig, och bed honom derom, samt hitsänd dem vid tillfälle. P^g för dem fås hos Prof. Calonius. Kunde de, liksom mit exemplar, med färg på fonden bättre göras synlige, så vore det så mycket bättre. Härnäst mera! Om min resa lär Calonius lämnat underrättelse. Med fullk. högaktning har äran at framhärda

Högädle Herr Professorens

ödmj. tr^e

H. G. Porthan.

15. Schultén till Porthan.

Stockholm d. 18. Oct. 1795.

Högädle Herr Professor.

Kainberg har lofvat de åstundade Medaillonerna til slutet af denna eller början på nästa vecka. Då torde något Åbo fartyg ännu vara quar, som kan hämta dem Herr Professoren til handa. Likväl kan jag

icke få dem med colorerad fond. Han vil aldeles icke göra dem annorlunda än helt vita. Det förra, säger han, pläga endast fuskare, det senare Artister; ehuru han med gifver, at det ser bra ut, at skilja bildens färg ifrån planens, hvarpå det står. Men då intet sådant exempel finnes hos de gamla, får man lof at finna sig derwid. Kainberg skulle ej en gång våga för Professor Sergels skull, denna nyhet. För denna dubbla trældom får Herr Professoren dem således helt hvita.

Af Linné finnas 2^{ne} Medailloner, bägge af Sergel. Men den ena gjord före hans Italienska resa, och således mycket sämre. Den andra nu nyligen, rätt magnifique och uti mer än naturlig storlek. Doctor Blad har betalt för den mindre blott 3 Rd^l, Men den större har jag ej kunnat få veta priset på, emedan Sergel ännu bor på Drottningholm. Andra dylika pläga kosta 10 Rd^l.

För en Buste i naturlig storlek af denna naturalhistoriens hjelte vill Hoffmejster hafva 500. Rd., om den skall göras af Marmor, men om den begäres uti Gips, så kostar den 1^a deraf 200. Rd^l. Uti den senare händelsen vil han dessutom skänka en åt Åbo Academie. Af detta skäl, gissar jag, at Herr Professoren hålst styrker Laxman til det slaget, såsom en medelväg emellan det allt för dyra, och det som ej fullkomligen passar emot mannens förtjenster.

Ännu har jag ej det minsta rört vid den andra saken. Någon gång skall jag dock nämna derom för Gouverneuren. Kan jag på intet sätt få ersättning efter mig, så slår jag det helt och hållit utur hogen.

Alla människjor spara nu ihop sina Ljus stumpar, at kunna illuminera präktigt d. 1. November, då Hans Kongl. Maj^{ts} förmälning, kommer at kundgöras.

Jag beklagar, at Herr Professorens resa skulle gå så långsamt, men litet bör man dock plickta, då man är envis.

Telegraph språket är nu ibland de förnämsta kongliga nöjena. Konungen har en liten telegraph uti sitt kammar fönster, och deri från transporteras ideerna ända längst bort til Fredrics berg. Det är i linea recta knappa 3. mil. Dertil behöfves likväl 3. mellan stationer, så at Stedink ej hade så rasande orätt den gången han påstod, at med en god ropare skulle man uträtta mycket naturligare alt det samma. Nu sedan claven till telegraph målet är tryckt, så förvaras de förekommande hemligheter ändå lika illa på bägge sätten.

Med fullkomligaste högaktning har jag den äran at vara

Högädle Herr Professorens

ödmjuka tjenare
Nath. G. Schultén.

Hoffmejster skulle snart önska positift svar, emedan han ämnar företaga en utlänsk resa, och skulle då i god tid vilja börja med dette arbete.

16. Porthan till Schultén.

Åbo d. 13 Octob. 1796.

Högädle Herr Professor.

Utan twifwel har Mag. Hällström redan hunnit uppsöka Herr Professoren, för at utbedja sig Herr Professorens ynnest och goda råd i flere delar; särdeles hwad Chartornas samansättning och förfärdigande angår, hwarwid åtsk. astronomiske bestämmelser, utom annat, böra af honom i akttagas.

Som Kungen, (hwilken måndags aftonen gick om bord, och tisdagsmorgonen härifrån afreste) tyckes hafwa tämel, gynsam wind; hoppas wi at han innan denna post hinner fram til Stockholm och således blir tilfälle at ur sjelfwa källan ösa kunskap om hans resa, utan at jag if. wåre grumlige bäckar behöfwer något meddela. Det lilla som dunstat fram til oss, har jag berättat i bref til Prof. Calonius, af hk^{en} Herr Professorn kan få del deraf; äfven som ang. wåre solenniteter wid det Höga besöket härstädes.

Jag lofwade Herr Professorn del af Gr. Ehrensvärds inscription wid Hangö, sådan som jag läste den. Den lyder således: »Jakten Flickan kom hit med roligt sällskap den 21 augusti 1754. Hahn och Gete mätte holmarne, Gerdes och Frese jagade, Hedner fiskade, Skytte lagade godt Caffé, Ribbing roade sig, von Spången ritade Stenen, och A. Ehrensvärd såg på vatnets högd.» Om nu namnet *Hedner*, som man måste gissa til, är rätt gissadt, vet jag ej; derom vore artigt at af v. Spången bli underrättad. Men om Herr Professorn går til honom, beder jag at Herr Professorn tillika täcktes känna sig före, om man af honom kunde erhålla flera wigtigare underrättelser, rörande sal. Gr. Ehrensvärd, historien af Sweaborgs anläggning, armeens flottas tilskapande etc. Jag är fullt och fast sinnad at låta trycka mit tal öf. honom som hölls på Academien då hans lik flyttades genom Åbo til Hfors. Men jag har brist i synnerhet på säkra och detaillerade data i berörde puncter. Herr Professorn wet, at Arbin i sit tal ej heller uppfyller denna brist. Jag wille bifoga noter och bilagor til mit tal, för at göra det wärdt at gömmas; men känner ej, til hk^a jag mig borde adressera: i den delen torde Herr Professorn kunna gifwa mig goda råd?

Jag önskade ock, at få del af interessante drag hörande til hans character, hk^a endast af hans wänner och dem som närmare med honom umgåtts, kunna meddelas. Jag tycker wi äre denne mans minne den tacksamhet skyldige, at vi ej låte det få blifwa så ofullst. kändt som det wärk. synes wara.

Men ännu en annan comission tager jag mig frihet at beswära med. Herr Professorn wet, at första grunden til vårt Acad. Bibliothek lades af framl. Generalen Torsten Stålhandske. Denne Herres portrait, har jag länge eftersökt, för at få deraf en Copia at i vårt Bibl^k upställas; men förgäfwes. Man sade mig, at det skulle finnas på Leckö slott, jämte andre af Gustaf Adolphs Generaler. Men jag fick på efterfrågan til swar, at det skall derif. blifwit flyttadt til Gripsholm el. Erotningholm: på dessa bägge ställen har man åter swarat, at det där ej finnes. Som nu Krigs-Academien spanar efter sådane Sw. Krigsmäns portraiter; så kanske ock detta igenfinnes? Wore det så, beder jag at derom blifwa underrättad; då jag skal göra anstalt at få tilstånd til at låta taga en copia deraf. Jag skulle räkna detta just för en förtjenst emot vår Academie.

Om Herr Professorn någon gång får tid, wore det wäl wärdt at besöka Consuln Brandel, för at få se den flit och (kanske onyttiga) arbete han på sin Chronologiska marotte nedlagt. Det är sant, han är, såsom alla i sit favorit-ämne fördjupade män, beswärlig at länge höra med full enthousiasme yrka sina idéer: men jag tror dock ej, at allt kan wara utan interesse för en jule competent.

Äro nu priserne dyre i Stockhm på wed, säd, smör och talg etc? Då utom den kinkiga ordinarie staten, i detta år så många Extrautgifter (til krigsrustningarne i våras, som blott i Finland drogo öf. 30 ^{tr} guld, til Ryska resan, etc) tilkomit, är fruktansvärdt at Riksg. sedlarne förmycket öka sig och altså föda allt större dyrhet! Här omtalas, at wåre resande blott för equipager och hästar i Petersb. betalt 45 tusen Rubler, i presenter åt ministrerne 16 tusen ducater, o.s.v. — Lustigt är at se, huru folket spänner sin wäntan på d. 1 Nov. at observera, soml. under hopp, andre under fruktan, om då någre ändringar synas wara at förmoda! — Vännerne härstädes äro wid hälsan! Med oaflåtel. högaktning har jag äran at framhärda

Högädle Herr Professorens

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan.

På tvären i marginalerna:

P. S. De som i Sundet sedt den combinerade flottan, säga at vår sedt dålig och förlamad ut, i jämförelse med den Danska: och likväl skola de utrustade Skeppen warit nästan de enda, som efter vårt sidsta ärorika krig, kunna sändas ut til sjöss! Men det är visst at flottillen vid Sweaborg var skäl. i ordning, äfwen som alla dertil hörande förråder: i stället at den sednare artickeln här i Åbo är dålig!

P. S. Det vore roligt at weta, om den stora recogn. el. milit. Chartan öf. Nyland, Tavastl. etc som under Konungens närvaro i Hfors af Gen. Klerker upvistes, hunnit bli så färdig at den följt med til Stockhm, antingen til Krigs-Acad. el. Konungens egne Samlingar? Det sades wara så befallt, om det hunnit wärkställas.

S. T.

På hos följ. papper har jag upsatt några momenter, som kunna gifva anledning, at samla hvarjeh. uplysningar ang. Gr. Ehrensvärd. Var gunstig, och efter behof och omständigheterna, meddela Hr. v Spången så många deribland, som Herr Professoren finner rådligt och tjenligt, dels skriftl. dels mundtelⁿ.

I anl. af vårt samtal ang. Skärböndernes seglation, har jag fallit på den tankan, at upsätta och utgifva deröfver någre anmärkningar. Jag tycker at så stor frihet läre wi äga quar, at et allmänna välfärden så nära rörande mål kan få (anonymt) undersökas; detta kunde tryckas t. ex. i Sällskapet för Medborgerl. kunskaper Handlingar. Men derom kan Herr Professoren gifva i synnerhet goda underrättelser och meddela nyttiga reflexioner. Var god och upsät sådane, och lät mig få dem. Jag skal på et eller annat sätt skaffa dem til publikens kunskap, med egne anmärkningar försedde. Offentlig uplysning öm sådane mål, torde något godt werka.

S. T.

P. S. Item, beder jag, om någre anmärkningar rörande upfostr. vetenskapen, som Herr Professorn, under egen både öfning och reflexion kan gifva mig, till fullkommande af mit opus deröfver.

ödmj. t^{re}

H. G. P.

Pro Memoria.

1. Såsom *Sveaborgs* anläggande, och inrättningen af *Armeens* Flotta, äro de 2de stora Verk, som i synnerhet immortalisera sal. Fältmarsk. Gr. Ehrensvärd; så önskar man at ang. Historien af bägge erhålla under rättelser: när de börjades? Första planen, och hvad utvidgning e^r förändring han sedan gaf densama? Hvad orsakerna dertil voro? Huru långt i hans tid dermed hannts? Och hvad märkelige omständigheter dervid förtjena at anmärkas, tjenlige at illustrera Stiftarens förtjenster? hvarom en kännare endast är i stånd at rätt dömma, och dem estimera.

2. De som nära känt den Herren, kunna ock om hans Character, hans tänke- och verknings-sätt, hans enskilde lefnad, hans snille-gåfvor, hans sätt at upmuntra sine underhafvande, — hans skarpsinnighet at uppsöka och nyttja duglige män, etc. meddela interessante underrättelser, eller drag til hans rätta bild, som genom blotta rykten etc. ej nog fullständigt eller lifligt, af en främmande, eller på afstånd lefvande, kunnat fattas.

3. Om hans förbättringar vid Artilleriet, och de, jämväl civile, inrättningar, han dervid gjort eller inledt, äro alla underrättelser likaledes ganska interessante.

4. Ang. hans förtjenster såsom Riksdagsman, ofta Ledamot i Secrete-Utskottet, Defensions-Deputationen etc, lär vara svårt, at ännu kunna meddela andra än generella reflexioner. Men at han i Lagstiftnings- och Politiska mål, varit verksam, patriotisk och betydande, är bekant; såsom ock at han om Finlands uphjelpande i synnerhet varit sorgfällig. Til bekräftelse af allt detta torde åtsk. anmärkningar kunna erhållas.

5. Ang. hans allm. defensions-plan för Finland, torde åtskilligt kunna meddelas.

6. Han lämnade sjelf 2 peningar til vårt Mynt-Cabinet, slagne at tildelas tapre soldater, under det han comenderade arméen i Pommern. Jag vill minnas, at han lät pregla dem på egen bekostnad; och på förspordt missnöje deröfver af Regeringen, lät upsmälta dem, så at de nu äro mycket sällsynte. Angående denna sak önskade jag få tilförlitelig underrättelse. Peningarne omtalas ej af Canc. R. Berch i hans Bok om Sv. mynt och Skådepg^r; men de förvaras i Åbo Acad^s samling, såsom en skänk af sal. Fältmarskalken.

17. Schultén till Porthan.

Stockholm d. 11. Oct. 1796.

Högädle Herr Professor.

På det Herr Professorens intressanta bref af den 13. Oct. ännu längre skall ej blifwa obeswaradt, måste jag så godt jag kan, för det närwarande, besvara frågorna, och spara en större fullständighet åt framtiden.

Krigs Academien är nu försedd med en respectabel samling Generals och Admirals portraiter, och ibland dem äfwen General Torsten Stålhandskes. Det är det samma, som varit på Leckö, och sedan legat i skräp på Arsenalen, men nu i större sällskap upsatt uti en af Cadetternes Logementer, det wil säga, Sofsalar på Carlberg. Wår Gouverneur har af synnerlig grace för lärdom och lärda inrättningar, lofwat tillåta copiera det, med tillägg, at om Herr Professorn will nyttja samma karl, som målar eller copierar åt Academien, och skall göra det mycket wäl, så will Han sjelf foga anstalt därom, och då skall det kosta Academien blotta 15. Rd^l. Häruppå hwilar det, til des jag får Herr Professorens ytterligare utlåtande.

Ännu har jag ej fått träffa Öfwerste von Spången. Då och annars skall jag ingalunda glömma commission om Ehrensvärd och Sveaborg. Så mycket angelägnare för mig, som jag alt för wäl påminner mig, at jag på Sveaborg hade den samma, och då anmodade hans egen Son därom, som kunnat meddela mig många underrättelser och anecdoter, men de stadnade i blotta löften. Hwad man med så mycket skäl förmådade, men af så många sluga hufwuden likwäl nekades, är nu fullbordadt. Reuterholmarnas tid är passerad, och deras hela anhang har fått sin dimission. Deras obeskrifliga nit at nyttja sin magt til slut, war et elakt men säkert förebud till deras fall. Herr Professoren såg annoncen om Hans Excellences afskedande och betäckande af Konungen. Som den senare artikeln war luttet lögn, så har den ådragit honom en bitter förebråelse af Konungen.

Hwad oss förestår, wore förmätigt at wilja [ett ord bortrivet] men åtminstone hafwa wi goda apparencer. Konungen är alfwarsam och ordentlig. Talar om hushållning och indragningar, dem jag tror at han wist gör, så snart han fått tid at noga se därpå, men han will ej heller förhasta sig. Om riksdag går wäl något ryckte, och helt wist har fråga warit därom, men jag tror likwäl, at wi ej få den så alt för hastigt. Konungen torde först wilja öfwertyga Nation, at han har alfware med bespa-

ringar och hushållning, och at Han på sin sida will göra alt, at uphjelpa våra förfallna financer. Gud låt honom ej dröija för länge, til des rätta tiden är förbi.

Gustafs III^s gamla anhängare operera starkt at komma i brädet, och at tränga ut det beskedliga och wälmenande Folk, hwilkas mening, man tror, at Konungen nu hör. Som de äro kluftige och öfwade Intrigueurer så är någon och kanske mycken fara härwid, fara både för Konungen och Riket. Professor Calonius är mera i stånd at känna sådana saker, än jag, som bor uti en aflägsse wrå, och har helt andra ämnen at syssla med. Jag spar dem åt honom och slutar med 1000de ömma hälsningars afsändande til wännerne, warande med fortfarande högacktning

Högädle Herr Professorens

ödmjuka tjenare

Nath: Gerh. Schulten.

[På tvåren i marginalen:]

Det är så platt ute med vår Stora Flotta, at jag hört klokt Folk önska, at Kungen wille [slå] den aldeles utur hogen. Endast underhålla Fregatterne och [saknas] -ningen i den Stora dockan til för framtiden.

18. Porthan till Schultén.

Åbo d. 5 Dec. 1796.

Högädle Herr Professor.

Min försumelse at beswara Herr Professorens ärade skrifvelse af d. 11 sidstl. Octobris, har varit så mycket brotsligare, som dess innehåll var både interessant och angeläget; men jag hoppas at Herr Professoren af vanlig ynnest äfven förläter mig detta fel. Underrättelsen, at Krigs-Acad. äger Gener. Stålhandsks Portrait, och at vi hafve hopp at få copia deraf, var oss ganska angenäm: och om Herr Gr. Cronstedt vill visa oss den ynnest, och låta afcopiera det, så skole vi erkänna en sådan grace med så mycket större tacksamhet, som priset hvarföre vi äge hopp at erhålla Copian (näml. 15 Rd.) är så ganska civilt. Jag har derföre proponerat detta mål i Cons. Academico (som är ock en orsak, hvarföre jag drögt at tidigare swara; ty våre Sessioner äro ej täta), som beslutit, at pgr^{me} på första requisition skola öfverstyras, och bedt mig anmoda Herr Professoren, at ytterligare hos Herr Grefven bedrifwa sakens slut. Visserligen skole vi sedan Consistorialiter tacka honom:

men kanske vi borde straxt complimentera honom för hans ynnest och löfte, samt bedja honom om hans dervid nödiga åtgärd? Härom, i fall detta är nödigt, väntar jag Herr Professorens yttrande, och under rättelse: förlitandes mig imedlertid på Herr Professorens goda biträde i saken.

Löftet om hjälpredor til Fältm. Ehrensvärds biographie, var mig ock fägnande: och önskar jag Herr Professoren måtte finna Hr. Öfv. v Spången dertil villig!

Nyheterne ang. våre allm. saker voro ganska interessante, och jag tackar derföre ödmjukeligen. Gud förläne vår unge Herre vishet och ståndaktighet nog, at kunna undgå alla garn som för honom kastas, och nit, mod och styrka nog at arbeta på sit fattiga Rikes hjälp, som visserl. fordrar mycket!

Förändringen i Ryssland, i en sådan crisis, och så tätt efter vår Kungs besök derstädes, ger visserl. mycket at tänka, gissa och väntal Om ock at hoppas, vet Gud allena! Imedlertid äre vi mycket nyfikne at få höra, huru sakerne där vilja arta sig. Til Calonius har jag berättat, hvad rykte vi härtils derif. haft. Nu sägs, at Guman ej fått slag vid bordet, utan funnits om morgonen deraf anfallen i sit sofrum: och derpå väl lefvat i 36 timar, men utan at kunna tala.

Vår vinter fortfar, ehuru stundom en stark blida besöker oss på et dygn el. två.

Vi önske höra, huru det går med Sv. Academien! Item om vid Krigs-Academien några ändringar befaras! Hk^a som slutel. blifva consilio-nem potentes, är dock hufvud-ämnet för vår nyfikenhet.

Våre vänner må väl och låta hälsa.

Högädle Herr Professorens

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan.

19. Schultén till Porthan.

Stockholm d. 15. Maji 1797.

Herr Professoren äger uti Professor Calonius en så flitig och väl underrättad correspondent, at mina Bref aldrig kunnat vara saknade. Det är enda orsaken, hvarföre jag så ganska länge uppskjutit at besvara angenäma Brefvet af d. 5. Dec. Emedlertig har Herr Wångberg hunnit få sin General färdig, sådan, som han nu följer. Enligt hans quitto har

jag därföre betalt 16. Rd^r, som jag förbehåller mig at få hafva innestående hos H. Professoren til des vi träffas, Kanske vid sommar marknaden. Wångberg ber också om sin Compliment och vördnad för Herr Professoren, som han tror sig vara känd af. Portraitet är ganska likt sitt original, men bättre måladt. Grefve Cronstedt hade nästan lust at byta.

Ännu har jag ej fått träffa Öfverste von Spången. Efter Examens slut har väderleken varit så kulen, och jag så krasslig, at jag icke vågat mig ut; men inom några dagar skall den Romresan helt visst företagas. Af H. Presidenten Piper fick jag ingen ting. Han hade; emot min förmodan, ej kommit til Sveaborg, förr än efter fältmarskalken Ehrensvärds död. Mannerskants flyttade dit 1765. Således vet jag ingen annan än von Spången, som varit med ifrån första början.

Det är snart 2 månader, som vi väntat på Konungens sluteliga decision om Krigs Academien. Redan begyntes med upläsningen af Stats utredningens betänkande däröfver, men tiden var den dagen för långt liden, och sedan har Konungen befalt at det skall hafvas anstånd därmed. Emedlertid har Grefve Cronstedt satt ganska mycket folk i rörelse för sig, och det är ganska troligt, at han blir behållen, och det som värre är, många af hans ej blott ridicula, utan också skadliga uptåg, också jämte honom bibehållna. Så är, exempligratia, hans uppfinning med de 2^{ne} första Classerne, som innehålla 10 a 11. års gossar, äro föga annat än A b c darier, som läsa Möllers Catkes, litet fransyska och Geographie, m. m. en hans favorit idé, den han fäcktat före med yttersta ifver. Stats Utredningen har ansett dem öfverflödiga, men at Herr Grefven med styrka arbetar däremot, har han sjelf tilstått, också syntes det så tydeligen vid belöningarnes utdelande d. 10de; Då Konungen uppå hans anmälan, och efter hans uprop, tildelade större delen af dem de jettoner, som vinnas genom flit och skicklighet.

At Cadetternas nummer blifver nedsatt till 100, vet man med fullkomlig visshet, ty Stats utredningen föreslog endast 80, men Konungen utsatte sjelf den förut anförde nummern.

Ännu hafver Stockholm ingen Öfver Ståthållare, men man supponerar nog allmänt, at General Klingsporr blifver därtill utnämnd, och kanske är han den skickligaste af alla dem, som äro i fråga.

Sistledne Fredags började den Committéen sina öfverläggningar, som skall återskaffa oss en Örlogs flotta. Et af Amiral Nordenskjöld ingifvit förslag, at inom 10. År bygga 8. Skepp och 4. fregatter, kommer i synnerhet härvid under närmare skärskådande. General Toll presiderar, och har 5. Amiraler til Bisittare. Committéen sitter hos Lagerbring, ehuru han ej är en af ledamöterna —

Herrarne känna redan det partie Konungen tog med Brännvins Arvodet. Därpå, jämte de indragningar Han gjordt på alla möjliga ställen, bevisar öfverflödigt, at Ständernas sammankallande ej torde ske så hastigt, som mången förestält sig det.

Huru vida Kungens finska och Ryska resa blir af i sommar, känner man ej så visst, men at giftermålet är tills vidare, eller åtminstone på et år uppskjutit, tror man sig veta med mera säkerhet.

Jag kan ej se, hvarföre Consistorium skulle göra sig den mödan at tacka Grefve Cronstedt för det han lämnade Stålhandskes Portrait på några veckor till en målare, som så mycket arbetat för Academien, och haft samma förtroende med andra rarare målningar. Är det icke nog af, med det jag gjordt, at tacka honom i Herrarnes namn för en så vanlig complaisance? Likväl vill jag ingalunda afstyrka et sådant steg, hälst det länder til någon närmare förbindelse emellan Lärohusen vid stränderne af Aura å och Kongsholmska grafven.

Om jag på något sätt kan blifva Herr Professoren nyttig före min bortresa, så behagade H. Professoren därom gifva sina odres til mins skeppare, at jag må få visa, huru gärna och huru mycket jag är och vill vara

Högädle Herr Professorens ödmjuke tjenare

Nath. G: Schultén.

20. Porthan till Schultén.

Åbo d. 25 Sept. 1797.

Högädle Herr Professor.

Nu hoppas jag at Herr Professoren är lyckelⁿ anländ til Carlberg, och redan i ordning. Hvarföre jag straxt tager mig frihet at besvära med et bref. -- Sedan jag af Lic. Edgrens bref fann, at den plåga min broder i Borgo (til råga på sina förra plågor, sin envisa obstruction och sin Hypochondre) i sommar tilstött, var af en verckel. farlig art, och om ej kräfte, dock åtm. på vägen at förvandlas antingen dertill, el^r til en elak fistel; så har jag öfvertalt bt^e min broder at först kōma hit, och sedan ej heller våre Medici kunde gifva mycken tröst, resa öfver til Stock^m, at försöka hvad Gubben Acrell är i stånd at til hans hjelp uträtta. Dels til lindring i kostnaden, tils at vara försäkrad om så mycket jämnare tilsyn, önskar jag at han måtte få accordera sig in på Laza-

retet. Jag väntar stundel. in if. Nagu Haartmans Sump (och om den manquerar mig, Knorringsens tillbaka if. Stockh^m) at honom öfverföra; och skickar Strömdal (Cursören) med, at betjena honom under resan. Få nu se, huru allt detta lyckas. Så snart de til Stockhm anlända, anmäla de sig hos Prof. Calonius; där kan ock Herr Professoren erhålla derom kunskap; hvarförutan jag tilsagt Strömdal, at så snart ske kan, upsöka Herr Professorn. Var då gunstig, och bitråd bt^e min sjuke broder med råd och dåd. Herr Professorn kan väl ej ofta hafva ledighet och tillfälle at besöka honom; men hvar gång det kan ske, blir honom en Högtids-dag: då torde jag ock stundom få höra, huru det står till med honom. Kunde han ännu i höst, med öppet vatten, hemförlofvas; så torde Herr Professorn vara honom behjälpeilig, at finna upp något dertil tjenligt och säkert Finskt fartyg, hit el. til närmaste orter i vår Skärgård gående. Förklarar hans sjukdom för ohjelpelig, så at han straxt återsändes; så upkomer sama bekymmer, emedan Sumpen är betingad af Fru Kijk til hennes återresa. Huru lyckel^t vore, at i dessa fall kunna få nyttja Herr Professorens Jakt! Nog lärer ju den göra ännu någon resa häremellan i höst? Men måste patienten dröja quar öfver vintern; så lärer dock hela tiden ej behöfva tilbringas på Lazaretet. Då blir frågan, at upfinna för honom et sådant quarter, i någon aflägsse vrå af Staden, där han (såsom ingalunda bemedlad man) för lindrigaste pris kunde få bo och spisa, i största incognito, såsom en sjuk ägnar, tils han slipper hit öfver, antingen med vinter-föret el^t med öppet vatten. När man har tid på sig, torde något godt råd kunna påfinnas. I alla dessa fall, beder jag om Herr Professorens gynnande biträde! Hela denna sak bekymrar mig högeligen. Jag har ej heller sjelf denna tiden varit rätt frisk, utan har måst för besvär af mina hämorrhoider hålla mig inne, och oftast ligga: har dock nu merendels öfvervunnit dem. I hvad annan måtta Herr Professoren kan vara min sjuka broder til hjelp, hoppas och beder jag at Herr Professoren låter honom den åtnjuta!

Prof. Hellenius är ock nu inkommen til staden, och vi berede oss at läsa, men jag först at flytta quarter, en ledsam sak! Annars har här ingen ting föränderl. händt, utom de små nyheter som jag efterhand berättat til Prof. Calonius.

Näst min respect til Frun, har jag äran at med oföränderl. högaktning vara

Högädle Herr Professorens

ödmj. tr^e

H. G. Porthan.

21. Schultén till Porthan.

Stockholm d. 9. Oct. 1797.

Högädle Herr Professor.

Härjämte får jag den äran aflämna de små uplysningar, som Öfverste von Spången upsatt, rörande Sveaborgs första anläggande. Obetydligt partie kan Herr professoren draga däraf, men då jag kan komma ut til Gubben, så vill jag söka til at prätta ut af honom mera. Den enkelhet, som öfver alt lyser i hans berättelse, och de prof af Ehrensvärds skapande snille, han däruti anför, förtjena dock at märkas.

Vägen till Lissma, där von Spången bor, är aldeles impracticable höste tiden, så at jag nödgas vänta til första vinterföre.

Herr Lector Porthan kom redan sistledne tisdag hit, och dagen därpå til lazarettet, utan at jag fått veta däraf förrän i går aftons hos H. Professor Calonius. I denna dag skall jag vara hos honom, och kan Herr Professoren vara öfvertygad, at jag ej skall underlåta något, som står i min magt, af det som kan bidra til hans nytta eller nöje. Så sent på hösten bör han ej gärna tänka på någon återresa. Stockholm är ej heller dyrt, då man vil lefva sparsamt och indragit, ehuru dårar kunna här förstöra tunnor guld.

Vår Gouverneur är ganska litet belåten med den tillförordnade Direction, och den på samma sätt med honom. Om detta länge fortfar, så måste väl endera vika, vi hoppas, at det blir den förstnämnde, och alt folket skall säga Amen.

Nästa vecka läser den tillämnade Drottningen anlända til Drottningholm. Nattquartern äro redan utsatte, och blifva Wexiö, Jönköping, Linköping, Norrköping Nyköping, Gripsholm, och Drottningholm med några Rastedagar emellan.

Före biläget blir Konungen boende på Haga, förmodeligen til förekommande af misstankar om för tidig samman flyttning.

Landshöfdingen Rosenstein ber ganska mycket hälsa Herr Professoren. Han har denna tiden hållit sängen af samma anledning, som Herr Professoren, och börjar nu blifva bättre. Han tilböd sig at skaffa Lector Porthan rum på Lazarettet, om där skulle träffa vara trångt, men lyckligt vis behöfves ej denna omgång.

Alla Landtmannavaror äro mycket i stigande, i synnerhet victualie gods. Spannmålen bibehåller sig ännu vid samma pris, som hela sommaren och veden allena har mycket fallit.

Hösten har varit vacker, träden stå ännu gröna öfveralt, några få sorter undantagne. Så snart jag hinner komma i ordning, skall jag ej underlåta at tänka på de ämnen H. Professoren behagat ålägga mig.

Högädle Herr Professorens

ödmjuka tjenare

Nath. Gerh: Schultén.

[På tvären i marginalen:]

Om många hälsningar til Lindquist, Hellenius, Haartman med flere anhålles.

22. Porthan till Schultén.

Åbo d. 16 Oct. 97.

Högädle Herr Professor.

Min fortfarande sjuklighet (ehuru nu åter, efter et recidive på bättrings-sidan) tillåter mig icke at omständel. besvara Herr Professorens ang. Bref af d. 9 hujus: det skall ske härnäst. Nu supplicerar jag endast, at som min stackars broders Läkare skola lämna honom föga hopp om hjälp, med hans återsändande hit tages så skyndsam och sorgfällig anstalt, som möjel. är. Om de ej hoppas något af hans dervaro, hvartil tjenar då ytterligare drögsmål? Lyckligt vore, om han då finge med Herr Professorens Jakt hitfölja: el. i brist deraf, med Knorringens Fisksump (som i dag är färdig at härif. fara til Stockhm) el annan god lägenhet. Men outhärligt blir, at med någon accorderas, som sköter den sjuka mannen på vägen; ty de få sjömännen ha ej tid dertil. Jag betalar gerna en sådan mans besvär. Jag skrifwer härom äfwen til Prof. Calonius, och förliter mig på Herrarnes vännskap och ömhet. Framhårdandes med outhörl. högaktning

Högädle Herr Professorens

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan.

23. Schultén till Porthan.

Stockholm d. 24 October 1797.

Högädle Herr Professor.

Både efter Läkarenas sammanstående tilstyrkan och Lector Porthans egen hjerteliga önskan tänka vi nu mera på ingen annan utväg för honom, än den at låta honom resa tillbaka; Visserligen ohulpen, men

åtminstone med den tilfredsställelse at hafva försökt allt. Doctor Blad följde med mig i går; Han gifver ej heller mycket hopp, men säger likväl, at han flere gånger sedt denna sjukdom, som han kallar Wattu kräftan, curerad och gifver ej heller H. Professorens Bror aldeles förlofad. Han anmärkte, at mycket skörbjugg är inblandad dermed, som måste tillika undanrödjas, hvarföre han också mycket förundrade sig, at något sådant ej blifvit nyttjadt på Lazarettet. Så snart min Jagt hit kommer, som måste ske, så snart dessa envisa vindar uphöra, skall jag föranstalta om hans återresa, som jag åtagit mig at helt och hållit besörja, så at Lectorn utan all kostnad, och så ömt skött, som min beskedliga Skeppare nånsin förmår, kan återkomma til de sina, hvarefter han så högeligen längtar.

Om det skulle hafva berodt på mig, så tilstår jag, at han likväl ej skulle fått resa. Både Doctorerne och han sjelf må säga hvad de behaga, så kan på en lång vinter mycket tilstöta, som man ej kunnat se förut och vara beredd uppå; men då han sjelf så positift vill det, så är ingen annan utväg öfrig, än at villfara hans begäran.

Öfver Intend. Fredenheim har lofvat mig at fråga Gubben Acrell på samvetet, hvad han tänker om honom, och derom får jag svar endera dagen. Förmodeligen blir han vid den tanke, han en gång yttradt, efter det ej skulle passa sig för en så stor och gammal Practicus at ändra tänkesätt, om det ock skulle kosta patientens lif.

Det är också olyckligt, at Herr Professorens sjuklighet skall vara så envis. Rosenstein laborerade med samma plåga, då jag kom hit; nu är han restituerad. Han ber också mycket hälsa, och önskar, så väl som jag, at H. Professoren snart må vinna samma förmån.

Alla som utvägar hade til equipager eller båtar, reste i går til Drottningholm, at se den unga blifvande Drottningens emottagande på detta Lust slott. Till all lycka var väderleken rätt vacker. Kl. $\frac{3}{4}$ til 5. hördes skotten hit, hvaraf man ser at Konungen fortfar at vara precis. De som slöto efter Hofvets vanliga sätt at resa, försäkrade, at Hon ej skulle vara framme för kl. 8.

En Hyrvagn för hela dagen betaltes med 16 til 18. Rd., och turen på Drottningholm kostade för detta dygn 4. Rd^l.

Förra gången glömde jag at skicka de några Danska orternas Geographiska belägenhet, som H. Professoren behöfde. Trondhiem är efter de nyaste observationer 2° 13' Väst om Köpenhamn. dess Latitud 63° 25' 40".

Christiania Latitud 59° 25' 20". Long. 1° 46' 15" Väst om
Köpenh.

Slesvig Lat. 54. 32' Long. 3° 1' 30". D^o

Köpenhamn är efter de sista observationerne $10^{\circ} 14' 46''$ öster om Paris eller i tid $43' 41''$.

Ifrån Professor Sommelius har jag et litet paket til Herr Professoren. Hans äldsta Son lämnade det til mig för några dagar sedan, men tilstod, at han kommit at så förlägga det, redan för mer än et år sedan, at han ej förr än nu vid sin flyttning ifrån Carlberg, kunnat återfinna det. Nu skall det, som jag vil hoppas, med Lectorn komma til sin bestämelse.

För åtskillige mellankommande hinder, har jag aldeles icke hunnit tänka på de ämnen, som Herr Professoren behagade ålägga mig. Emedertid har jag låtit vår Gouverneur läsa den delen af H. Professorens vackra arbete, som handlade om belöningar och Straff; en sak, däruti han träffade vara af något stridiga tankar med H. Professoren; åtminstone uti utöfningen; ty at han har några tankar, vil jag just intet åtaga mig at bevisa. Det var skada, at jag ej kan få se, hvad upbyggelse han hämtat däraf, emedan Direction så afstäckt hans magt, at han nu mera ej förmår annat, än några vanmäktiga försök til sitt förra välde återvinnande. Alt går ut endast på at ledsna ut Direction, genom en aldeles onödig vidlyftighet, och mycket skrifveri, aldeles på samma sätt, som det nu händer

Herr Professoren

af des ödmjuke tjenare

Nath. Gerh. Schultén.

[På tvären i marginalen:]

1000de ömma hälsningar til Hellenius och Lindquist, som skall blifva besvarad nästa post.

24. Porthan till Schultén.

Åbo d. 9 Nov. 1797.

Högädle Herr Professor.

Icke allenast för Herr Professorens gunstiga Bref af d. 24 sidstl. Octobris, och de deruti lämnade underrättelser, utan ock, samt förnämligast, för den ynnest och vänskap Herr Professoren visat min bror under hans vistelse i Stockholm, samt den särdeles sorgfällighet och benägenhet Herr Professoren å daga lagt medelst hans bequäma hitsän-

dande, är jag skyldig at aflägga och härmedelst aflägger, min hjerteliga och varma tacksägelse! Han anlände lyckeligen hit d. 7 hujus e^l i Tisdags, sedan Fartyget måst ligga för motvind två dagar i Sottunga. Han berömde mycket Skepparens och folkets välvillighet; och resan gick önskeligen, utom at kölden något incommoderat den sjuka. Nu har jag skaffat honom quarter i mit grannskap (efter i gården där jag bor ej är något rum at tilgå) för at så mycket vigare kunna biträda honom med nödig skötsel etc. Ty här är dock för honom mycket förmanligare at vistas, såsom sjuk, än i Borgå; förutan det at den kalla årstiden ej tillåter någon vidare resa. Få nu se, — hvad utgång hans bedröfliga sjukdom tager: svårt ser hans öde ut!

Anmäl ock min hälsning til Hr. D^e Blad, med tacksägelse för den omsorg han täckts bevisa min sjuka bror: han skall nu försöka at följa hans goda råd och föreskrift.

Min sjukdom har jag nu så vida öfvervunnit, at jag endast har gikten quar at kämpa med; men den är både svår och envis nog at strida med: den har nu förnämligast inquarterat sig i mina händer; börjar dock at nu gifva köp, särdeles (lyckligtvis!) i den högra handen, så at jag åter begynner kunna skrifva, ehuru ej utan besvär.

Hvad Herrarne varit lyckliga, som fått se och höra så många solenna saker! Men at vi ej heller aldeles försumat oss (i vår mån!) utan illuminerat, skutit, dansat, ätit och druckit ifrigt, samt i Academien orerat, derom kan Herr Professoren af Prof. Calonius (och framdeles omständeligare af Tidningarne) erhålla kunskap. Under allt detta, har dock jag måst hålla mig inne i min kamare!

Men här pratas, at den unga Drottningen af den myckna ståten blifvit illa mående: vi hoppas at det snart gått öfver!

Mycken tack för de Geographiske uplysningarne! — Packan if. Sommelius har jag fått. Det är för mig oroande, at en så stark *practicus* som Herrarnes Gouverneur, ej gillar mine ideer om Schole-disciplinen! Men hvad hjälper det! Paketet til Lindqwist, är honom tilstaldt. Alla vänner härstädes låta hjerteligen hälsa! Anmäl jämväl min respect hos Herr Professorens Fru!

Med fullkomligaste högaktning har äran at framhärda

Högädle Herr Professorens

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan.

21. Schultén till Porthan.

Stockholm d. 24. Novemb. 1797.

Högädle Herr Professor.

Ganska oförtjente äro de complimentier, som Herr Professoren behagar göra mig i anseende til sin Bror. Hvarken jag eller någon annan voro honom til någon verkelig tjenst; icke en gång hans Läkare, som syntes mig rätt vårdslösa och höga. Förmodeligen trodde Gubben Arel, hvad han sade, at sjukdomen antingen var aldeles obotelig, eller åtminstone skulle fordra längre tid för at kunna öfvervinnas, än han kunde lämna dertil, antingen för författningarnas skull, eller af egit bristande tålmod. Öfver Intendenten Fredenheim sade sig vara specielt lierad med Arel, och lofvade stöta på Gubben, men följderna utmärkte intet särdeles inflytande.

Doctor Blad fortfar likväl ännu at göra sig något hopp om hans återställande. Om mycken skörbjugg är med i spelet, som tyckes vara mer än sannolikt, så får man ej heller misströsta. Af Beskrifningar på långvariga Sjöresor vet man ju, huru den sjukdomen allena kan härja.

At Herr Professoren någorlunda besegrat sin envisa sjukdom, gläder mig rätt mycket. Nu kommer det an uppå at vara försiktig, för at ej utsätta sig för nya anfall. Jag har uti min förra värds, Nordenstolpens, öde et stort exempel, huru den minsta ovårdsamhet får dyrt betalas. Hela hösten har han haft recidive på recidive af en fluss och Gikt feber, och är nu blefven så svag, at den minsta pust eller fläckt skadar honom.

Ja, visst har här vankats solenniteter och feter, mer än man nästan önskat sig. Illumination och Fyrverkeriet voro verkligen vackra, i synnerhet det förstnämnde, som verkligen har respect med sig, om man också skulle hafva nog underlig smak at ej förtjusas af någon transparent eller inscription. Herr Professoren har läst, eller får läsa de flästa i Dagpapperen, men intet tror jag, at den för sin synnerliga naivitet sig så mycket utmärkande kommer dit: *Tre ljus i raden för Princessan från Baden*. Den är aldeles efter Weranders motto: ju simplare, dess enfaldigare.

Drottningen är nu fullkomligen restituerad ifrån sin opasslighet, som Gud må veta orsaken til; här pratas åt skilligt om kallsinnighet och missförstånd, incompatibla humeur, bristande attentioner.

Alla komma däruti öfverens, at valet af Öfver Hofmästarinna åtminstone var rasande; man önskade, och trodde också, at det skulle

blifva ändradt, men nu mera är det ingen liknelse därtil, utan hon har tvärt om syrat på sina motståndare. I synnerhet måste fröken Frisen-dorff bort, endast, som man säger, för det Drottningen kastat sitt för-troende på henne.

Förmodeligen känner Herr Professoren, at Biskop Lindblom hållit på at göra den odödeliga *Kant* til Östgöthe. Sant eller icke, men han har likväl skrifvit et grant bref til honom därom, däruti han upgifver sina anledningar, och därjämte förklarar, at såsom flere städer fordom täflade sins emellan om den äran at vara Homeri födelseort, så skola Nationerne nu söka tilvälla sig den största Philosoph i verlden. Svaret ifrån Kant marquerar Kants character och passade åt Lindblom. Det lydde ungefär så här: Jag tackar för den möda Ni gjordt Er at uppsöka min slägtlinie, om också hvarken jag eller någon annan skulle draga fördel däraf. I sjelfva verket härstammar jag likväl ifrån Skottland, därifrån min slägt, så väl som Douglasser, Hamiltoner med flere, under inbördes oroligheterne utflyttat. Om det ej är lika brillant, at härstamma ifrån några fattiga Bönder i Östergyllen, så är Eder afsigt åt minstone god, ty den skulle lämna mig anledning at gifva dessa behöfvande slägtingar något understöd. Beklagligtvis har jag likväl så många ver- keliga slägtingar i Tyskland, som behöfva min hjälp, at jag ej kan vara dessa supponerade til något biträde, m. m.»

Detta passade förträffligt åt Lindblom, hvars ordspråk är om hvar och en bra karl eller den han vil smickra: *Det är skada, at han ej är Öst- gölthe*. Jag måste besvåra Herr Professoren med et svar, som han fick på denna floscule af Lenberg. *Lindblom*: Jag har blott 2^{ne} saker emot Eder; Det ena, at Ni ej låter trycka Edra predikningar; det andra, at Ni intet är Östgöthe. *Lenberg*: Det förra måste komma däraf, at jag intet är det senare.

Men jag glömmet, at Herr Professorens tid kan användas bättre än at läsa detta Sammelsurium. Jag har den äran at vara

Högädle Herr Professorens

ödmjuka tjenare

Nath. Gerh. Schultén.

[På tvären i marginalen:]

Doctor Blad ber mycket hälsa, och frågar, om det vore möjligt at få en gammal Disputation Aboa vetus, utgifven under Juslenii præsidio.

26. Porthan till Schultén.

Åbo d. 11 Dec. 1797.

Högädle Herr Professor.

Ganska försummelig och långsam har jag varit at besvara Herr Professorens ang. Bref af d. 24 sidstl. Novembris; men jag hoppas vinna någon ursäkt i ans. til min complicerade sjuklighet, som ännu fortfar at besvara mig, så at Gikten tagit sit quarter dels i händerne och dels i fötterne, och hämorrhoiderne innehafva sin plats med sådan ståndaktighet, at jag ej kan sitta länge i sänder. Under allt detta har jag dock, för at hjälpa våre Studerande under sin cursus, sitta och skriva, samt på trycket corrigera 4 disputationer, allt specimina (ty 3 stycken gradualer, lärda verk, af respondenterna samanskrefne, har jag ej ännu orokat emendera); til hk^{as} försvarande i Cathedern jag måste tigga mine Camerater om biträde, emedan jag ej törs våga mig ut i Acad. och ej heller förmår sitta stilla så länge.

Min olyckelige bror har sjelf til H^c Dr. Blad skrivit om sin nuvarande belägenhet: den är bedröflig, och blir allt sämre.

Bor Herr Professorn ännu på Rörstrand, efter Herr Professorn kallar Nordenstolpe sin värd? Eller sker det i ans. til förra tiden? — Här har man allarmerat publiken med det ryktet, at Herrarnes Directeur i följd af sin process med Levin, blifvit af Gen. Krigsrätten dömd if. sin sysla: det vore en obotlig förlust för Krigs-Academien! Dock trösta oss andre med den tilläggnig, at han skal blifva el. redan blifvit, af Konungen restituerad in integrum!

För de slags underrättelser om de stora solenniteterna, som vi ej få läsa på Tidningarne, är jag Herrarne som skriva ifrån Stockh. mycket förbunden: såsom den sinnrika inscriptionen *Tre ljus* etc. Men här omtalas och någre inscriptioner af en fulare art som skola någorstades blifvit sedde (eller kanske blott projecterade); t. ex. hos en Hattmakare: *Gud ge hufvud åt vår smorda, Nog skall han få hattar gjorda*. Men jag bör ej bjuda till, at härif. berättas hvad i Stockh^m utan tvifvel är bättre känt?

Ryktet om kallsinnighet och tracasserier hos höga vederbörande, har förekomit oss lika så oväntadt som obehagligt. Det hade mindre förundrat oss, om bruden varit if. Ryssland. Men nu! Hvad i Guds namn kan vålla sådant? De berättelser vi här hört om öfver-Hofm. äro sådana, at vi undrat, det hon ej if. Carlsrona straxt blifvit hemskickat!

Anecdoten om Lindblom och Kant, var rätt lustig; och Lehnbergs infall förträffligt!

Hälsa hjertelⁿ Herr Doctor Bladh, til hvilken jag nu ej hinner skrifval
Då jag hade äran at råka honom i Stockholm, nämde han, at jettonen öf. Kellgren var rar: som jag fördenskull hade tillfälle på auctionen efter Prof. Gadd at låta inropa et exemplar deraf (vårt Bibl^t, och jag, hafva den förut); så sänder jag den nu innelyckt, at honom tilställas, för at dermed kunna regalera någon samlare ibl. sine vänner, som ej förut äger den, och derigenom kan förmås at tjena oss igen, så snart vår cassas svaga tilstånd tillåter oss at åter föröka vår lilla samling. — Då Gaddens böcker säljas (el. vid hvad annat tillfälle som möjligt blir) skal jag ej underlåta at passa på Juslenii Aboa.

För öfrigt står här till såsom förr: hvad i Åbo Tidn. berättas, lär jag ej behöfva nämna, ty Herr Professorn läser ju dem, åtm. hos Calonius? Folket roar sig ifrigt. Et cotterie af de förnämre (som dock värdigats taga någre ofrälse-hus med sig) anställer inom sig Thé-Assembleer med dans och souper hvar fredag, tour-vis (Willebr. Sted. Pinello, Carleson etc); et annat dito ger små concerter, med item dans och souper åt vissa budna gäster, o. s. v. Andre präferera de allmänna Assembleerne. Som allt detta tillika ger anledning til små jalousier och cabaler; så är värkan, at occupera Stadsboerne, så mycket lifligare.

Vår vinter fortfar at vara ostadig, vid sjökusten. Men uppe i landet är fullt före. Lass med smör och talg, allt upp ifrån Piexämäki, hafva redan visat sig på torget.

Sedan KrigsR. Knorring lyckel. undslapp alla sina förföljares giller, och med alla sina så väl Engelska som Lübska varor kan tjena vår allmänhet (han öppnar nu offentel. sin bod, i en Vinquists namn); så felar oss ej tillfälle at ställa oss in medelst Julklappar etc. och kläda oss granne, samt förse oss och våre hus med alla slags nipper.

Anmäl min respect hos Frun! och må väl med hela Huset, öfverlef en glad Jul, och träd in i et ønskel. godt nytt år!

Herr Professorns

ödmj. tr^e

H. G. Porthan.

27. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 5. Januarii 1798.

Högädle Herr Professor.

Af allt hjerta beklagar jag Herr Professoren, som så länge skall bråttas med en envis sjukdom, men under framfarne ombytliga väder-skiften har en frisk haft möda at bärga sig; huru mycket svårare at taga rätt på en segervinnare. Härefter måtte väl vintern blifva jämnare och väderleken mera gynnsam, för den som är på så god väg, som Herr Professoren ändå synes vara. Men Gud vet, huru det må gå för Herr Lectoren. Redan börjar också jag misströsta, då i stället för förbättring, man endast hör at sjukdomen dag från dag förvärrar sig. Det är endast hans sällsynta mod och undergifvenhet för den högstas behag, som härefter kunna göra hans plågor drägeliga. Gärna önskade jag dock få höra, huru det går med honom, och om den sist föreskrefne Regime åstadkommit någon förändring. Den ledsamma års tiden förestår, då man ej kan räkna på communication oss emellan, mer än händelse vis och som en synnerlig lycka.

Den aningen Herrarne hade om vår höga Gouverneur är nu till en del gången i fullbordan. Trenne af Krigs Hofrättens Ledamöter dömde honom ifrån tjensten, men 4 sträckte denna bestraffning endast til suspension på et år, hvarvid det således förblef med tillägg af 300. Rd. i Rättegångs umgälder. Huru Konungen gör, får man ej veta, innan Högsta Domstolen utlåtit sig däröfver. Icke tror jag at Konungen öker hans straff, men om Han ej misräknar sig uti hoppet om fullkomlig eftergift, så är det en lika så ovanlig, som oväntad händelse. Emedertid hafva bägge Parterne och Krigsfiscalen förklarar missnöje, för at försöka lyckan vidare.

Rycktet om förlikning emellan de i Tit. Bref nämde personer har gått, men finner föga trovärdighet, då alla apparencer synas vara deremot. Konungen är mycket på Haga, i synnerhet öfver nätterna.

En här i staden conditionera[n]de Präst, *Casteman*, har uti Upsala utgifvit en Disputation, *De Religione Naturali, ut julkro Relig. Revelatæ*, som genom Theologiska Facultetens vanliga illa förstådda nit gjordt mycket buller. Det är denn sanna Religions rätta beskyddare Christjernin, Palmberg och Låstbom, som fäcktat under Arke Bispens fana. Almquist och Wickman voro tydeliga affällingar, och dett var Gud nåde så visst, icke den första gången, som otrons barn behöllo platsen. Disputation ventilerades, anfäktades och försvarades. Lika fullt

fick Theologiska faculteten sin ProCanzlers befallning at bränn märka den, men innan det kunde medhinnas, måste Rosenstein blanda sig i saken, som däraf fick et helt annat utseende, och freden återkom vid Rikets första Lärosäte.

Förmodeligen har Herr Professorn sedt uti Gazette de Lejde den onödiga annonce om vår Fredsministers Reception, som gör vårt Cabinet så föga heder. Mätte denna händelse göra sin rätta och naturliga verkan, neml. at hindra vederbörande at sticka sin näsa där man ej lämnat rum åt den, men i des ställe sköta sina egna affairer.

Doctor Blad har fått Kellgrenska Jettonen, och lofvade employera den til Bibliothekets förmån. Han hade också redan et par vackra penningar, som i denna afsikt voro inlöste under framledne månaden. Emedlertid fruktar jag nästan, at han förlagdt Academiens Defect lista i dessa samlingar. Åtminstone kunde han ej återfinna den, då jag sednast var hos honom. Innan jag vidare skrifver därom, är det likväl ej värddt at formera en annan. Gubben har ej alltid sina askar i fullkomlig ordning, efter allmänna begrepet om ordning. Likväl tycker jag mig hafva upptäckt något spår därtill, ty när et papper är förloradt, som ofta händer, så söker han alltid först emellan sängen och väggen, så under Sophan, sist bakom Spegeln; finns det intet heller där, så är det borta.

Et mycket gladare och lyckligare år, än det framfarna, önskar jag Herr Professoren af alt hjerta, varande alltid

Herr Professorens

ödmjuka tjänare
Nath. G. Schultén.

[På tvären i marginalen:]

Många hälsningar til vänerne, när de träffas.

28. Porthan till Schultén.

Åbo d. 18 Jan. 1798.

Högädle Herr Professor.

Med mycken fägnad hade jag äran at emottaga Herr Professorns bref af d. 5 hujus, och tackar för de meddelade nyheterne. Ang. Upsala disputationen sade Prof. Tengström, at Stockh. Consistorium upväckt ÄrkeBispens nit emot densama, hke^t han af Bisk. Lindblom fått höra. Här i Finland har orthodoxien sine mäst nitiske försvarare utom Academien (hvars Lärare skaml. tiga under det Zions murar anfallas), så-

som t. ex. kyrk. Avellan i Kumo, och Dr. Bonsdorff i Hauho, hvars söner ej varit i stånd at hindra gubben (nu på sit 79 år, så at spefoglar kunde skylla somt på hans ålderdoms-svaghet) ifrån at uptråda, utrustad med kraft och nit, at tukta de Socinistiska och naturalistiska fiender som oroa församlingen: nu måste gubbens opera nödvändigt tryckas; och at börja med, anställer han en råfst öf. Mori Theologie, hvaröfver Öst-göthiska Prästerne, til största skam och förargelse, vid sidsta Prästmötet disputerat, i stället för Benzeli repetitio. Til all lycka, har gubben ej ännu fått veta, at denna farliga bok blifvit i Åbo tryckt på Tengströms föranstaltande, som deröfver läser privatim!

Gazette de Leyde äga vi här ej tilfälle at få se; vete således icke hurudan den annoncen varit, hvarom Herr Professorn skrifver.

Lustigt blir at höra, hvad vändning Herrarnes Grefves sak slütel. tager. I alla fall, måste hans nit at *gagna* mycket hindras, genom det skydd som hans *uproriska* underhafvande lämnas.

De täta ändringarne i väderleken, göra at i vår stad börjar blifva nog sjukligt. I förgår var t. ex. kölden 3 grader, och i går 13: i dag är den ännu skarpare, och lofvar oss et muntert marknads-väder.

Min hälsa är väl bättre; men dock ej så säker, at jag ännu vågar mig utom gården, om ej at åka middagstiden, då lindrigt väder är, för at taga någon motion. Men min brors elände fortfar at blifva större och ej lindrigare. Förutan at svullnaden på kindbenet grufvel. tilväxt, och tillika gifver sig ned åt halsen, har en påse satt sig jämväl under ögat, som til en stor del hindrar synens bruk; och han begynner aldeles ledsna vid sine Läkares föreskrifter. Men har för öfrigt, et särdeles tolamod och resignation: värcken om nätterne plågar honom i synnerhet, i det sömnen förstöres, och han måste 3 à 4 g. stiga upp, at genom spatsering söka at divertera smärtan.

Ifall Herr Professorn märker, at Defect-Listan på våre Medailler verckel. förkommit; så lät mig veta det, på det at jag må kunna öfversända en annan til Hr Dr Bladh (som vid tilfälle hjertel. hälsas!). Som jag nu har en lit[en] *summa* pg^t inne hos Prof. Calonius; så kan deraf, til [nå]gra (ej många, för vår Cassas fattigdom, som befaller oss [gå] sakta tilväga och småningom öka samlingen) interessant[e] pgrs inlösande tagas.

Med fullk. högaktning har äran at framhärda

Högädle Herr Professorens

ödmj. tr^e

H. G. Porthan.

29. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 30. Martii 1798.

Högädle Herr Professor.

Ehuru jag dröjt så alt för länge at besvara Herr Professorens angenäma Bref af d. 18. Januarii, så har jag intet särdeles at anföra till min ursägt Två veckors sjuklighet uti min vanliga ryggvärk vore väl något, men det förslår ännu icke, resten må H. Professorens godhet afräkna. Sedan Konungen icke reste til Berlin, som allmänheten trodde och intet ville, så har ej heller särdeles skrifvärdigt förekommit. Sakerne gå sin jämna och vanliga gång, ungefär på samma sätt, som under framfarne tider.

Herr Professoren känner förmodeligen förut, at den stora frågan om Finska Bränneriernas åter uprättande af Spannemåls Committéen afstyrktes. Allmänheten vil änteligen tro, at Ledamöterne i denna Committée icke[!] tänkt i denna väg så aldeles gratis; Det må vara, men et större skäl ligger uti den mäktiga Skånska Ligans vanliga verksamhet, när det kommer an på egen fördel. Deras dåliga spannemål skulle hafva fallit til sitt naturliga värde, om Björnberg ej fått koka Brännvin däraf i Götheborg. At Finland skulle hafva vunnit, om Krono Brännerierne kommit i gång är onekeligt, men om Rikets Skattkammare vunnit, blir verkeligen en annan fråga.

Herr Professoren lär minnas, at Sjöberg talt uti företalet til sina arbeten nog exclusift om Kellgrens Poetiska talenter. Detta har retat den annars fredsamma Gref Gyllenborg, som uti sina nyss utkomna försök om Svenska Skaldekunsten ifrar emot et så aldeles partiskt beröm. Et stort Poetiskt Krig är således på färde, som Lands höfdingen Rosenstein med all sin försiktighet har svårt at afböja.

Höst, utgifvaren af *Nordia* är nu här; jag har sedt honom hos Rosenstein. Det är en ung man, som också synes quick och har lätt för at exprimera sig.

Högsta Domstolen har nu utlåtit sig öfver vår fameusa Gouverneurs fameusa process och laggt Lök på Laxen. Det oacktdadt talar han nu, mera än förr, om många framtida arrangementer och förbättringar, så at han anser sig inseparabel från Academien, aldeles som han vore vigd vid henne. Hvad särskildt aftal han må hafva med Konungen, måste tiden snarligen visa, då detta ännu förekommer uti Conseillen.

Jag skulle beklaga Herr Professoren, som förloradt sin enda och kära Bror, om jag ej uti mitt hjerta gladdes däröfver, at den Högste så snart behagat göra slut på hans myckna plågor. Jag hörde så många

berättelser, huru länge sådana patienter pläga uthärda, innan det usla lifvet kan slutas, at jag knapt vågade tänka på hans öde, och ansåg det för en verkelig glädje post, som tilkännagaf hans förlossning.

I hast kan jag ej påminna mig något vidare, utan anhåller om min hälsning til Lindquist, Hellenius, Haartman &c. och har den äran at alltid vara

Högädle Herr Professorens

ödmjuke tjenare

N. G. Schultén.

[På tvären i marginalen:]

Nästa vecka blir Professor Lindquists klocka färdig efter nyaste termin. Förr kan eller vill jag icke skrifva til honom.

30. Porthan till Schultén.

Åbo d. 12 april 1798.

Högädle Herr Professor.

Genom afbrottet i postgången öfver Hafvet denna tiden, har händt, at Herr Professoren ännu icke d. 30 Martii, då Herr Professorns angenäma bref til mig blef afsändt, kunnat få kunskap om s. Professor Lindqvists hastigt, och til ej mindre Academiens än alla hans vänners saknad, timade dödsfall; ehuru jag både til Prof. Calonius och til Herr Professoren ganska tidigt derom lämnat underrättelse. Ehuru jag vill hoppas, at våre öfver Hafvet afsände bref skola förr anlända til Stockholm, än detta som jag nu skrifver; så skickar jag dock, under förebråelse at jag det ej redan förr gjort (förledd af hoppet, at hafvet skulle snart öppna sig) norr omkring. Hinna Hafs-posterne tidigare fram, så är det så mycket bättre.

Ibland de omsorger som Lindquists död oss förorsakar, är den ang. successionen efter honom en ibland de pressantaste. Vi önske alle, at Herr Professoren ville resolvera sig at söka den. Nog vete vi, at vilkoren som vi hafve at erbjuda, nu i början äro klena, och at Herr Professorn tappas på bytet i begynnelsen: emedan blott den usla penninge-lönen af 400 plåtar är, efter nådårens slut, at tilträda. Men då Herr Professoren likväl yttrat sig vara sinnad at draga sig if. Carlbergiska stationen, och en del af året vistas i Åbo; så torde förlusten ej blifva så altför odräge-

lig. Herr Professorn vet, at vi, utan at blottställa oss för tadel och förebråelse, kunne göra våra sysslor med tämelig commoditet, och icke behöfve arbeta oss ihjäl: at vi lefve i et lyckligt lugn, och väl kunne jämföra oss med dem som fått afsked med pension: jag säger detta til Herr Professorn, som ang. hvila ej har det begrep, at den består uti at göra intet, utan i syslande, måtteligen, blott med det som roar en människja. Vid första i Philos. Faculteten infallande vacance, blir Haartmanska lönen, 400 Rd. at tilträda; och så den indelta lönen. Förmånen av nådår för enka och barn, och sedan hopp om en liten pension af 8 à 10 tunnor spannemål årligen, i sinom tid, för änkorna, är ej heller at förakta; men särdeles den förmån, at — om man blir sjuk eller trött, få likafullt til sin död behålla lönen oafkårtad. Efter all apparence, är ej långt til vacancer i Faculteten: förutom det, at en ung kan vandra tidigare af än en gammal, såsom s. Lindqvists exempel beklagel. påminner, så måste vår gl^e Bisp, som är närmare 80 år, väl förorsaka någon rörelse: Lefren är ock öf. 75 år, — Planman öf. 72, Bilmark öf. 70; soml. ibland oss bli allt sjukligare: sjelfva Bilmark har denna vinter varit rätt krasslig; Hellenius och jag hafva en ledsam process med vår Gikt, och Schalberg med sin Vattsot (som ehuru nu, sedan vatnet runnit if. hans ben, något minskats, dock fortfar at göra honom orörlig). Nödvändigt skola platser och löner inom få år ibland oss blifva lediga. Herr Professoren talar väl ock i sit bref, om sin elaka ryggverk; men i detta lifvets lotteri, vet man icke hvem som träffar för vinst eller nit, och imedlertid måste spelet gå sin gång. Den som går undan, lämnar nödvändigt plats, tilsvidare, åt de öfrige: och om ingen finge räkna på de öfriges förlust, så borde hela spelet nedläggas, hke^t ej får ske: någon numer måste vi imedlertid hålla på. — Icke allenast under Nådåren, utan ock, om imedfertid ingen löneledighet skulle yppas, någon tid derefter, skulle Herr Professoren ej nekas at få vid sin nuvarande station förblifva, oaktadt flyttningen til Mathes. Professionen: ni skulle genom en Docens, såsom ofta skedt, låta imedlertid taliter qualiter förvalta syslan; af den lilla lönen skulle han kunna för sit besvär betalas. Mag^t Mether är af Consist^o redan förordnad at hålla Föreläsningarne tils vidare. — Om Herr Professorn ej fogat sig efter vår önskan, så äre vi just i förlägenhet. Mether är ännu vida för ung och för omogen. Meinander i Borgo är så mycket mindre at tänka på, som han begynt suppa som et svin, och försumat all förkofran i sine stycken. Sedan hafve vi, förutan unge Mag. Alopæus, som af sin lungsot ej synes fått lång permission at lefva, och en Mag. Avellan, som likaledes ännu är nyssbegynnare, inga ämnen in Mathematicis at tilgripa. Dem på Svenska sidan känne vi icke. Hurudan tro,

i allt vidrigt fall, Svanberg? Men jag hoppas Herr Professorn icke blottställer oss til en sådan förlägenhet.

Nu til Herr Professorns bref. Också här visste vi, at K. skulle resa til Berlin; ehuru somlige skickade honom allt til Rastadt. Ehuru dristigt det är, at in politicis argumentera emot en sak ab absurdo, vågade jag dock, litet förr än posterna (4 på en gång) anlände, i et sällskap påstå, at utrikes resan ej var trolig: men man vederlade mig med bref if. betydliga män, som försäkrade at den redan var företagen. Hvad kunde deremot invändas, annat än det Advocats-knepet, at alltsamans torde härrört af osäkra rykten, som i Stockh. ej mindre än hos oss vankas. — Ja visst känne ock vi här Bränvins-debatterne, och deras utgång inom Committéen: en god vänn har ock sändt mig Öfv. Almfelts votum, som nitiskt plaiderat för Finland. Men utgången hos Konungen, känne vi ännu icke: kunne dock lättel. förutse densama. Den reflexion ang. Skånska Ligan som Herr Professoren gör, håller jag för ganska riktig. — Hvad har kommit åt BergsR. Norberg, som engagerat sig i en så underl. Bränvins-process?

Det Poëtiska kriget hoppas jag ej blir så farligt, som det hvilket den våldsama och mäktiga Franske Republiken åt alla håll utbreder: så länge det föres på vers, hoppas jag ock, at ej altför mycket bläck skal utgjutas; värre är, om vederbörande gripa til prosan, håldst sådan som Leopoldt nyttjat emot Blixen! — Också Wallqvist, som först skördade så mycket beröm för sin bok, har fått vreda antagonister, som något vilja dämpa hans nit!

Herrarnes Gouverneur måtte vara et original! Kan han på högsta ort hafva medhåll at förvänta? I det fallet, ärnar jag adressera mig til honom, för at tvinga Herr Professoren at quittera sin station, och söka transport til Åbo Academie. — Frantzen känner *Höst*, och berömmar honom. Hvad ärende må han hafva til Stockholm? — Hurudant är det ur som s. Prof. Lindqvist beställt? Nu blir det utan tvifvel Sterbhuset til last; och torde således vara bäst at föryttra detsama? Eller är det sådant, at ock en o-mathematicus kan köpa det? — Academiens Astron. Instrumenter, för hk^a vi, lika litet som för våra öfriga Samlingar, hafva något förvarings-rum, äro nu if. Lindqvists Hus flyttade til Bilmark, som har lediga rum nog, och åtagit sig at tils vidare til detta behof uplåta dem.

Helenius, som någon tid varit en krasslig stackare, är nu åter i stånd at röras ute, och göra sin tjenst såsom Philos. Fac. Decanus: Haartmans Fru, som varit illa besvärad af Menorrhagie, skall ock vara bättre. — At Philos. Faculteten låter Magister-promotionen i somar gå för Lind-

quistska Sterbhusets räkning (efter han skulle blifvit Promotor); at Fru Bremer, utom många andre Legater, testamentert 2 000 Rd. til et stipendium, och 2 000 plåtar til underhållande af en särskild sjuksäng vid Lazaretet, har jag allt berättat i bref til Prof. Calonius, med Hafsposten. Gissa, om nu, då efter Gumans död pgr^{ne} straxt stå at erhållas, Fru Carleson får några friare? — Men papperet befaller mig sluta. Min Respect til Frun!

Med oföränderl. högaktning framhärdar

Högädle Herr Professrens

ödmj. tjenare

H. G. Porthan.

P. S. Berätta H^r Dr. Bladh (jämte många hälsningar) at jag nu håller på at handla (för Acads räkning) några Svenska mynt, Medailler och Jettoner, af Lieut. Brelin, om vi kunne förlikas om priset: ibl. dessa är en jetton öf. Bellman, som jag förr ej sedt, icke illa gjord, af Enhörning.

31. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 18. Apr. 1798.

Högädle Herr Professor.

Ingen kan med mera erkänsla emottaga Herr Professorens vänskapsfulla godhet än jag, som uti Brevet af d. 18. sistledne åter erhållit däraf et angenämt och förnyadt prof. Jag är smickrad af Herr Professorens anbud, jag finner styrkan af de skäl, han anfört, jag ser, huru väl det skulle passa för mine egne hus hålls anstalter, men oackadt alt detta kan och bör jag icke profitera däraf.

Herr Professoren har sig bekant, af det jag sistledne sommar berättade, at jag nästa år har rättighet at begära afsked ifrån Krigs Academien med bibehållande af min halfva Lön, som nu mera likväl ej blir mer än 300. Rd^r.

Så länge min hälsa bibehåller sig i det goda skick, som den hittils varit, vore det ohöfligt at vilja begagna sig af et löfte, som i allmänhet är gifvit; men när ålderdoms bräckligheterne inställa sig, är och blir detta altid et lyckligt tilfälle til utkomst. Efter naturens vanliga gång kan denna tid ej vara långt borta för mig. Med anständighet kan jag begära et underhåll ifrån et verk, där vid jag i flere år gjordt nytta. Om jag skulle söka mig til Åbo Academie, så inställer sig ålderdomen lika snart, men hvad har jag för skäl at därifrån draga en större eller mindre lön, til skada för Staten, som kommit dit, då min bästa tid är

förbi, och jag kanske några få år varit en ovan och mindre nyttig Lärare. Jag är gift, har många barn, som behöfva min nära tillsyn, och på köpet en Landtegendom nära til Åbo. Hvilka oöfvervinnerliga hinder at göra sin syssla rätt. Huru skall jag kunna inbilla mig, at mera tappert emotstå dessa frestelser, som öfvervöldiga så många af Herr Professorens Ämbets bröder, til värkelig skada för Landets upfostringsverk.

Härtill bör jag lägga, at jag nu mera finner mig mindre skicklig at emottaga en sådan syssla. Uppå några och 20 år har jag hunnit glömma nästan all min Latin och flere Academiska kunskaper, dem jag ej behöft, och aldrig mera trodt mig behöfva. Dessutom kan jag, Gud ske lof! bärga mig, och försörja de mina, när jag skränker mina begär innom den förnuftiga och lyckliga medelmåttan. Hvarföre skulle jag snålas efter et brödstycke, det jag ej behöfver, som likväl kan göra en annans lycka, och kanske blifva en opmuntran för en ung karl, som annars af misströstan om utkomst, emot sin böjelse nödgas söka et annat lefnads sätt, hvaruti han mindre lyckas.

Sådana äro de skäl, som föranlåta mig at ej tänka på denna transport, utan nöjas med den Syssla jag händelsevis och nästan emot min vilja, en gång fått. Hvad jag ville önska, är det, at någon af mina Landsmän, hälst Magister Methers härvid kunde komma i åtanka, men jag hör, at Upsalienserne villja göra allt sitt till at pracka någon af sine Docenter på Herrarne. Melanderhjelm berömmar mycket en Bratt. Landshöfdingen Rosenstein har nämnt Holmquist, eller Lector Borgstén ifrån Gefle. Ehuru liten hemgift den bruden har, så får hon nog friare.

Det är onödigt, at jag för Herr Professoren söker utgjuta mitt hjerta öfver Professor Lindquists hastiga frånfälle, som af sina egna känslor så väl kån dömmø om mina. Han var den äldsta af mina vänner. Ingen stund var vår förbindelse förminskad, sådan jag förestälde mig honom den första gång jag honom såg, sådan förblef han til sin döds timma. Aldrig få Herrarne hans like; jag har för mycken egenkärlek at vilja blifva hans efterträdare.

Vår examen börjar i morgon och varar nästan 2^{ne} veckor; på den tiden hinner jag ej besvara Hellenii och Haartmans bref, utan anhåller ödmjukeligen, at H. Professoren är så god och hälsar dem, samt nämner orsaken til mina brefs uteblifvande. Min Hustru anhåller om sin compliment, och jag framhårdar at alltid vara

Högädle Herr Professorens

ödmjuka tjenare

Nath. G. Schultén.

[På tvären i marginalen:]

Bladen har verkligen förlorat Mynt Förteckningen, så at det är bäst at sända honom en annan. Inneliggande til Apoth. Mjödth, hoppas jag at vid tilfälle blifver aflämnadt.

32. Schultén till Porthan.

Stockholm d. 13. Nov. 1798.

Högädle Herr Professor.

I förgår eftermiddagen erhöj jag ifrån Professor Calonius Methers och Hällströms Disputationer, som jag hastigt genom läst. Ehuru jag ej haft tid at genomlöpa deras calculer, kan jag likväl af sjelfva methoderne, och deras sätt at behandla sitt ämne ej annat än fälla et fördelaktigt omdöme om bägge två.

Mether har visat, at han possiderar de högre och svårare delarne af Fluxions Methoden, och förstår at rätt använda dem; Hans arbete röjer dessutom uti Läran om kroklinier både kunskap och egen öfning.

Hällströms ämne, af et lättare slag, är likväl tracterat med skicklighet, och bevisar, at han har både kännedom och fallenhet för den abstracta Mathematiken, som han likväl ej lærer hafva gjordt til hufvudyrke. Efter all min öfvertygelse, äro bägges prof fullgiltiga specimina, och har jag svårt före at tro, det de Upsaliensiska sökanderne kunna præstera dem bättre. Jag vet at Professor Melanderhjelm mycket berömmar sitt folk, men det är en gammal vana hos dessa herrar, at på nog lösa grunder tillägga sina clienter et ofta oförtjent företräde. Både Svanberg och Lector Forsell, som känna Bratt och Holmquist, gifva dem ej särdeles lof, och jag liter mer på deras oväldiga yttrande, än på Melanderhjelm, som synbarligen agerar protector.

Landshöfdingen Rosenstein har frågat mig nu åter, hvilken jag trodde, borde succedera Lindquist, samt medgaf billigheten, at en Finne borde få den Sysslän, men jag kan ej fullkomligen lita på honom. Om Herr Professoren, såsom jag visst hoppas, ej har lust at draga til Åbo en commod och medelmåttig Upsaliens, så torde vara bäst, at Herr Professoren skrifver til Rosenstein därom; då Herr Professoren också kunde nämna om den försäkran Rosenstein gifvit mig, at hos Kungen eller Canzlern ej lägga sig ut för Upsaliensarne. Jag tycker, at Mether som äldre väl kunde och borde få denna lön lösa tjänst. Planman skall

väl en gång dö, och Hällström bör anse sig sjelfskrefven efter honom. Han har intet elakt hufvud, men bör såsom yngre ej vara missnögd då han har så fördelaktig utsigt.

För någon tid sedan fick jag ifrån Modeer närlagde Mynt förtekning; den han likväl återbegär vid tilfälle. Hans ännu återstående mynt göra honom besvär.

Af ställningen med allmänna ärenderne känner jag nästan eller rent af ingen ting. Alt har urartadt sig til hemligheter, som dels kan vara en följd af Regentens vistande utom Hufvud staden, men ännu mer af vederbörandes skicklighet at hålla alla andra i en djup okunnighet.

För några dagar sades mig at Konungen, som någon tid stått i handel med Stenborg om dess Theater nu afslutit detta köp, så att Stenborg får 20,000 Rd^l i afträde, och 1,400 Rd^l i Lifs tids pension. Jag vill likväl icke gå i borgen hvarken för summornas rättighet eller sjelfva saken. Om denna handel skedt för at lägga ned hela inrättningen, så är det ganska patriotiskt, men om de bägge återstående Theatreerne i samma mån skola representera så mycket tätare, så kan åt minstone jag icke finna, huru mycket sederne därigenom vunnit.

Vi hafva haft ovanligt varmt och blidt, och på gatorne så torrt, som om sommaren. Efter några dagars smått regn börja frostnätterne nu inställa sig.

Vår Gouverneur har efter sin restitution i Ämbetet ej öfvergifvit sin nit och välvilja för inrättningen, utan genom en hos Konungen ingifven skrift yrkat Directionens uphäfande, såsom ganska menlig för stiftelsen, så framt ej Gouverneuren med några få af hans vänner ej utgöra den. Det är endast på sådant sätt, som den kan göras nyttig.

Jag har den äran at vara

Högädle Herr Professorens

ödmjuka tjenare

Nath. G. Schultén.

33. Porthan till Schultén.

Åbo d. 15 Maji 1799.

Högädle Herr Professor.

Nog omtalte jag någon gång, lösligen, at namnet bak på Gener. Stålhandskes Portrait var orätt skrifvit (ty han hette Torsten), och at äfven vapnet ej var aldeles likt det som finnes i hans Graf uti Åbo Dom-

kyrka: men jag har glömt at skrifteligen bedja Herr Professoren at efterse, huruvida Originalen uti denna delen må vara rätt copieradt eller ej? Likaledes, om ej namnet torde i nyare tider vara af någon idiot tillsatt (hke^t stylen til äfventyrs kan röja)? Vapnet på Portraitet, sådant som det på Copian finnes, är en standar (med en slags flagg i ändan), men i Grafven en Standar-stång, med en slags krona i ändan. Kanske detta på original-Portraitet är mindre tydeligt?

När få vi se Herr Professoren i Åbo? Kanske til sommar Märknaden? Sedan jag hunnit göra mig fri if. Rectoratet, ärnar jag göra en resa til Stockholm; altså i början af Julii månad. Det vore artigt, om Herr Professorens Jakt då vore rese-färdig dit åt.

Jag har någre Silfver-stycken, som ej äro moderne och mig aldeles öfverflödige, hk^a jag tänker sälja. Herr Professoren såsom Hushållare, torde kunna underrätta mig, hvad silfret nu i Stockh^m kostar, och på hvad sätt man fördelaktigast kan föryttra det, hos Guldsmeder, el. genom upmyntning etc. Emottager Banken silfver emot sedlar, och efter hvad värde? Sådant vore nyttigt at förut veta.

Vi vänte nu begärligt at få höra, hvilken man gifver oss til Matheos Professor? Item hk^{en} som drar af med Wasa pastorat, et af de festaste i vårt land, och helt Svenskt, så at H^{fr} Hofpredikanter (ibl. hk^a kyrko-Läraren Ehrenmalm i sådan afsigt öfverrest) ej torde förakta det.

Våre små nyheter plägar jag meddela Prof. Calonius: han lærer väi lämna Herr Professoren del deraf.

Om min respect hos Herr Professorens Fru beder jag, med samma upriktighet hvarmed jag framhårdar

Högädle Herr Professorens

ödmj. tr^e

Henr. Gabr. Porthan.

34. Schultén till Porthan.

Prostviijk d. 20. Sept. 1800.

Högädle Herr Professor och Riddare af Kongl. Nordstjerne orden.

Då jag för sjuklighet och åtskilliga sedan infallne sysslor eij kan hinna til Åbo, får jag skrifteligen anhålla, at Herr Professoren behagade wid tilfälle upfylla sitt goda löfte och samla något för mig rörande Historien af Strömränsningarne i Finland de förra tiderne.

Utom Gaddens disputationer, skulle jag behöfwa underrättelse om ränsningarne i Cumo elf af Chydenius, och sedermera, under Fält marskalken Ehrensvärds direction.

War icke Stenius sysselsatt med någon rensning i Uleå elf, så wäl som i Pyhäjoki? Sedan har Sacellanen Stålberg i Muhois fåt belöning för sin möda derwid.

Jag kan i sådan hast icke tänka på en fullständig Historie öfwer dessa arbeten, men will gärna komma fram med några reflexioner deröfwer, och kan ej komma dertill, utan at någorlunda följa ordningen af dessa företag. Herr Professoren har sjelf en gång sagt mig, at wid en ränsning i Cumo, har dammen blifwit qwarstående, då arbetet uphörde, och gjordt mer skada, än alt det gagn ränsningen kunnat lämna. Denna Anecdote wore artig at känna mera pertinent.

Min Skeppare skall anmäla sig hos Herr Professoren, så snart han kommer från Stockholm, för at afhämta, det Herr Professoren, af wanlig godhet lämnar mig. Om jag åter kan blifwa nyttig i Stockholm, så behöfwer Herr Professoren endast befälla

des ödmjuke tjena[re]

Nath. G. Schul[tén].

35. Porthan till Schultén.

Abo d. 6 Octob. 1800.

Högädle Herr Professor.

Då jag i sådan hast packade in mit Silfver och uprättade förteckning derpå, blef denna sednare, som jag afskref af et förut upsatt concept, i så måtto felaktig, at 1° deri äro intagne 2^{ne} Såcker-tänger à 4 lod, hk^a likväl, såsom vid närmare efterseende befundne til bruk tillåtna, ifrån Cofferten bårttogos, 2° Hvaremot 4 st. quarreaux (el^l som de hos oss hetta Carotter), tilhopa om 216 lod, som emot första tankan i Cofferten nedlades, ifrån förteckningen uteglömdes. I anseende härtill, bilägger jag nu en annan riktigare förteckning.

Hvad nu detta Silfvers användande angår; så lär bäst vara, at låna til Banken de förstnämde 9 articlarne, tilsammans 1055 lod (ungefärligen!) mot dess sedel och dess vanligen bestådda ränta: Capitalet blir då vid pass 439 R. Kunde den delas på 2 sedlar, vore det så mycket bequämare för en man af så ringa förmögenhet som jag är.

Vidkommande åter de 2^{ne} sidsta articlarne; så är det väl harm, at låta en splitter-ny och aldeles obrukad väl gjord piece, sådan som Castrullerne, vandra på myntet, hvarföre bäst synes vara, om köpare dertil kunde erhållas, at bårtsälja dem til någon som får bruka dem: arbets-lönen, som annars skall utan kronans minsta båtnad (hvilken genom detta visa förslag på långt när icke erhåller, hvad undersåtarena betala el^t förlora, förmodel. på det emellan all slags Krono-upbörd må vinnas en uniformitet!) förspillas. Men om ej dertil tillfälle finnes, så vore kanske råddigt, at pantsätta dessa piecer i Banken, emot lån för 3 procent: dessa pg^t kunde sedan utlånas emot vanlig ränta à 6 procent, och jag imedlertid förblifva ägare af piecerne, i fall deras bruk blir framdeles åter tillåtet? Detsamā torde kunna ske med quarreauerne; och dessa articlar i sådant fall böra samānslås i en sumā (til ungefär 180 R.)? De sednare piecerne är jag dock, såsom brukte och ej af så dyrbart arbete, snarare färdig at upoffra.

Guldsmeder pläga väl, då man til dem säljer gamālt Silfver, jämväl något betala för gullet, då piecerne äro förgylde; men ej heller detta lærer Banken el. Myntet taga i beräkning? Då ägarens förlust (utan all Kronans fördel) blir ännu större! Nu är väl förgyllningen på Terrinerne och Gräddskålen redan något förnött: likväl är ännu något gull deri quar, som lærer kunna göras til godo af artis periti? Denna omständighet gör det til ännu förtretligare, at låta upsmälta Castrullerne, som äro väl förgylde: ehuru desse piecer för öfrigt, i min hand, som ingalunda i något fall kan el. bör hålla så prägtigt bord (om ock Silfrets bruk åter tillåtes) at de kunna där nyttjas utan ridicule, äro onyttige grannlåter.

I anseende til allt detta, öfverlämnar jag, med fullt förtroende, til Herr Professorens ompröfvän och åtgärd, at eftersom kunskap och råd på stället kan ernås, göra och låta. Likaledes må Herr Professoren pröfva, om någon del af Sumān bör förvandlas til Actier i Disconten, som man säger skola blifva fördelaktig, och hvarje actie skola kosta 50 R.? Jag tycker, at om detta värk är så förmånligt som det säges, lära vi provincialer ej få tillfälle at vara med, utan Actierne redan förut vara bårttagne af dem som närmare äro? — Ännu en punct. Som jag har någre små skulder, och efter all anledning någon besparing icke är at räkna på af detta års lön (sedan utlagorna blifva nu på en gång så dryga, medelst dubbel Bevilling), häldst ansenliga rester hos Bönderne, i anseende til beskattning, Landtmätare och missväxt, äro at befrukta; så lærer jag få lof at växla bårt någon del af mit Banco-mynt i Riksg. sedlar. Frågas altså 1° om detta bör ske nu straxt, eller om apparence är at agio ännu stiger? 2° om det bör ske i Stockholm el. här? — Herr Profes-

sorn ser; at genom Ständernas visa författningar, alla slags medborgare dels tvingas och dels upmuntras at öfva sig i agioteringsvetenskapen, såsom ock Handeln med penningar förmodeligen blir, åtminstone för någon tid, af all Handel den vigtigaste!

Magister Magnus Alopæus (Matheseos Docens härstädes, son til Dompr. i Borgo) har yttrat sig hugad at söka Lectors-syslan vid Krigs-Academien efter Beckmark, om den ännu är ledig. Som han är en ganska beskedlig ung man, har godt hufvud, och ehuru just ej såsom jag tycker, danad at blifva en af de djupsinnigaste Mathematici, dock med vacker insigt i vetenskapen försedd (mera behöfves visst icke til den stationen); har god smak, är hyggelig til utseende och upförande, flitig och ordentlig, i åtsk. andre kunskaper ej främmande; så vore han värckel. en god sujet för bt^e Lection. Herr Professorns förord, i fall res ännu är integra, betyder utan tvifvel mycket; hvarföre jag å hans vägnar derom anhåller. Jag skrifver ock derom til H^e Landsh. Rosenstein. Same Mag. Alopæus är annars sinnad at oförtöfvadt utgifva en disputation, såsom Specimen för Physices Professionen härstädes, som nu genom Planmans anhållan om afsked (med bibehållande af lönen) blifver ledig. Gubbens ansökning är redan öfversänd. Få nu se hk^a flere sökande (utom våre, Hällström och Palander till) sig anmäla; och om Hällström kan få syslan?

Nu håller Beskattnings-Comittéen på at æstimera och värdera Åbo Stad: Gårdarne skattas i allmänhet ganska högt; dock vill allmänheten sakna jämnhet vid deras värdering. Så har t. ex. Franzéns gård blifvit skattad til 1 500 R., Hjelts nuv. (förra Nordbergska) til 2 000, vMellska til 4 000, Haartmanska til 3 000, Lydmanska til 7 000, C. F. Bremers til 9 000, Joseph Bremers Brinkala d^o etc etc. allt in Banco. Reflexionerne häröfver kan Herr Professorn nog sjelf göra. — I går gáfvo stadens äldste et Calas (hos Wester) åt Beskattnings-Comittéen. Få se, om Kloster-quarteret i dag hinner genomgå; då återstår blott N. sidan. Någre som envisats at ej upgifva och edel. bestyrka beloppet af sin lösa egendom (NB Beskattnings-Comittéen har ålagt hvar och en at edel. upge sin egendom, för at slippa alla critiker om mannan i den delen), t. ex. Tracturen Ridell och Studenten Tammelin, hafva blifvit arbitrairt (såsom et compelle intrare) grufvel. högt æstimerade: den förre til 6 den sednare til 5 tusen Rd.! — Gen. Aminoff hade begärt Häradsh. Poppius til sin Secreterare (ledare!) vid de uppskattningsförrättningar som han, i Landsh^s ställe skulle dirigera. Men Hofrätten afslog Poppius permission if. sin ordinarie syssla för at göra et slikt extra-biträde åt Generalen, hvartil andre kunde nyttjas. Däröfver lar-

made Aminoff hos Kungen, som befallt Hofrätten prompt permittera Poppius! Det var i sin ordning; åtminstone at vänta! Ty emot sådane mäns vilja böra vanliga former ingalunda gälla! Poppius måste således if. Hvittis ting, som han höll på at förrätta, hals öfver hufvud efterskickas, och en ung vice- Härads höfdinge sändas at fortsätta ordin. tinget. — Vi må här efter vanligheten; och önska at Herr Professorn med Fru och barn må med hälsan och lyckel. hafva til Stockholm öfverkommit. Alla vänner låta hjärtel. hälsa.

H. Herr Professorens

ödmj. tjenare

Henr. Gabr. Porthan.

36. Schulten till Porthan.

Carlberg d. VI. Oct. 1800.

Högädle Herr Professor.

Ehuru jag hittils fått ganska litet höra mig omkring, skyndar jag likväl at berättat Herr Professoren, at jag lyckligen kommit fram, med alt det jag med mig förde. Vi seglade d. 12te ifrån Finland och voro här på Carlberg d. 15de. I så sen års tid, med så korta dagar och föga hjälpe- lica vindar kan man ej klaga öfver denna fart.

Beskattningarna fort fara nu i Stockholm oafbrutit, men här går mycket mildare til, än i Landsorterne. Sällan fordras här edgång; i stället prutas här så mycket närmare. Principen är således blefven at gifva knapt up för at sedan lämna Upskattnings Commission det nöjet at få öka på. Det heter: Riket är i behof, Ni kan ju betala litet mera. För öfrigt har, som man väl kan tänka, det gått alt för ojämt til i olika provincier. Uti Ostergöthland äro egendomarne taxerade vida under deras gångbara värde, uti Upland långt därutöfver. I synnerhet hafva uppskattningsmännen älskat den nitiske Landtmarskalken och den ännu nitigare Grefve Lantingshusen. Et hemman har i det sistnämde Länet sällan gått under 2500 Rd^l, och man vet, at et mantal ej vill säga mycket där. Uti några Län är det til bruk förbudne silfver icke dragit under uppskattningen, i andra äro guld nipper också uptagne. Exellencen Rammel är teknad för den högsta förmögenhet, neml. 180. Tun^l guld. Adelsvärd för 160, de Geer 120. Nu hör jag också

sågas, at Bruks Patron Ramsell skall angifvit sig för 180 och Haal i Göttheborg 150. Göttheborgs boerne erbjuda annars en viss summa, hvarom är rapporterat til Konungen, men ännu vet jag ej, om detta förslag antages. Man tviflar derpå.

Ännu har jag ej hunnit få våra varor up från fartyget, således ej heller Hr. Professorens silfver. Ej heller har jag inhämtat nog uplysningar om det parti, som skall vara det bästa. En stor del sälja det directe til Banken för 20. sk. lodet. Andre låna derpå och köpa Actier, i disconten, Andre låna det åt Banken. Nyligen hörde jag en speculation, som ej synes oäfvén. Det är at Låna på det hos Banken för 3. procent. Med dessa penningar köpa Riks gälds sedlar med 40 procent vinst, som nu är det gångbara agio, och låna ut dessa sedlar, så har man efter 2^{ne} år, då Riks gälds myntet går in, sitt silfver väl användt. Hvad säger Herr Professoren om detta parti? War så god och tänk derpå. Man tror at agio stiger på vintern, och då vore det förmånligt at något dröja.

Aldrig har det varit så ondt om mat i Stockholm, som nu. Här fins icke råg, än mindre mjöl, icke smör, icke salt fisk, icke ärter, med et ord, nästan intet, som duger äta. Rågen kokas til Brännvin i mjugg och luren drägas in af Stockholms boerne sjelfva. Andra spara det, at dermed betala sin förmögenhets afgift. Ett $\frac{1}{2}$ Hvete mjöl kostar 1 $\frac{2}{3}$ Rd^l, 1. $\frac{1}{2}$ Råg mjöl 40. sk., en tunna potatoes 3. Rd^l och därutöfver.

• Emedlertid går här lika hurtigt til, som förut. Då jag kom i land, fick jag med möda rätt på en ledig hyrvagn at föra up min sjuka hustru, man springer efter spectacler, besöker värds hus och träter på uppskattningen.

Regeringen handlar på samma sätt, rifver til samman med ena handen och slösar med den andra. Den stora Exercisen vid Ströms holm kostade, säger man öfver 100,000 Rd^l. Den heter här allmänt *potatoes kriget*, efter krigs folket som på hemvägen blef utan mat, förstörde allmogens rotfrukter längs Mälarens stränder. En envis motvind både på fram och återresan gjorde detta onyttiga uptåg ännu dyrare.

Herr Professorens

ödmjuke tjenare

Nath. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Jag äger intet af Professor Gadd om strömränsningar. Om jag finge genom Hr. Professorens godhet, det han utgifvit, wore det mig rätt kärt. Äfven skulle jag anhålla at ännu få låna den af Professor Busch utgifne

Afhandling, som jag en gång förut haft, och ännu behöfde consulera. Den finnes ej här. Inneliggande Bref til min Svär mor anhåller jag ödmjukeligen om, at snart afsändas til Apoth. Miödh, som alltid har tillfälle at vidare fortskaffa det.

37. Porthan till Schultén.

Åbo d. 30 Octob. 1800.

S. T.

Med hjärtelig fågnad förnam jag, med Herr Professorens öfriga härvarande vänner, at öfverresan til Stockholm gått snällt och lyckel^l; men beklage, at Frun ännu var opasslig. Sedan flyttnings-bekymret m. m. gått förbi, hoppas vi nu, at ock Hennes hälsa stadgat sig; imedertid beder jag om min respects och upriktiga välönskningars anmälan! — Nu äro beskattningarne i detta Län fulländade; resultatet synes blifva, at oaktadt allt vederbörandes nit till at höja egendomarnes värde, likväl 2 procent ej lära kunna undvikas i Silfver-skatt, om ej Stockholm et^c med desto anseeligare summor fyller behovet. Åbo Stads förmögenhet är skattad til något öfver 1 800 000 R. (visse köpmäns et^c under tysthet upgifna, til något öf. 30 t^l guld, der under inbegrepen). Husen äro duktigt värderade (i gemen, ty exceptioner gifvas); Trappska til 10 000 R. Jos. och C. F. Bremers, vid torget, til 9 000; Apoth. Lydemans til 7, prof. Haartmans Trähus til 3 (men v. Melliska gården blott til 4 d^o) och så vidare. Få nu se, hvad usus hujus loci practicus blifver. Underligt är, at ej vederbörande blifvit så instruerade, at häldst någorlunda jämlikhet i principerne vid Upskattningen i orterne blifvit iakttagen! — Huru är det rimligt, at Ramel skall kunna äga 180 t^l Guld, o. s. v.? Man lärar sannerl. följt den af Gyllenadler hos Adeln recomenderta principen, at i växande proportion taxera de rike? — Hvad Silfret angår, så lämnar jag hela saken, med full acquiescence, til Herr Professorns föranstaltande. Här hålles väl Disconten för det förmånligaste stället, men tillika säges, at lotten skall decidera hk^a af concurrenterne skola kōma i åtnjutande af denna förmån, och at en gång til så mycket Silfver skal vara i beredskap (näml. andra hälften lämnas til Banken til låns) som Actien kostar. Jag menar mig i mit förra bref anfört någre ytterligare reflexioner om detta ärende; och ibl. annat, at som jag har at afbönda någon gäld i Riksg. sedlar, en del af silfret väl kunde förvandlas til dessa slags papper (den tid högsta agio kan fås för at affliquidera densāma. — Sant är, at dyrheten på matvaror äfven här är ofantelig, särdeles

på Råg, då derföre nu betalas 8 R. (jag sålde det lilla jag fått in, til 7 R.), ja Skärbönderne som för sin ströming fått 9 R. tunnan och derutöfver, vilja nu byta jämt emot en tunna Råg. Men egentelig brist har dock ej ännu förspordts, ehuru vackra partier gått öfver til Sverige. Jag fruktar likväl, at om hösten blir så långvarig som nu synes, och vinter-föret altså länge uteblifver, jämväl här blifver ondt om mat! Man tröstar oss imedlertid dermed, at under den lindriga väderleken Rågbrådden värckel. tagit sig: saken kōmer sedan an på Vårens beskaf-fenhet. —

Jag håller på at samla til Herr Professorns tjenst, så väl de åstundade dispp. som andre underrättelser, hk^a jag jämte Buschs piece snart skall öfversända. — Det innelyckta brevet sände jag straxt til Apotg. [!] Miödh. — Fru Salonia som nyl. dödde, har lämnat efter sig ansenl. egendom; så at ehuru hon bårtgedt sin Stadsgård (och för lindrigt pris såldt et litet Frälshe^man) til Hofr. Wallerian, ihogkōmit sin Mamsell med 2 000 R. och Lazaretet med 2 000 plåtar, samt stadens fattiga af bättre stånd med 500 R., arfvingarne ändock få vackert at skifta. — Jos. Bremer har nu måst resa til Sveaborg på ½ år. — Hofrät-tens både Ledamöter och Betjente äro allarmedade deröfver, at Sam. Ehrenmalm (sedan han hvilat sig öf. 30 år) nu åter skall gå in i Hofrät-ten och bårttaga lönen för dem som måste göra värkel. gagn! — Nu har Strömrensningens Directionen gått til Konungen med sit betänkande, och tilstyrkt den projecterade Canalens anläggande, såsom mindre kostsam och af mera gagn, än de 18 forssarnes uprensande som ligga på sāmā tract af Elfven hk^{en} vi vilje gå förbi. Få se hvad Kungen gör. Den kostar dock, efter Morings förslag, 30 000 R. Directionen har måst gå if. Widéns, såsom ofantl. dyrt, och tror sig kunna våga at släppa vatnet ned, utan artificielle falls anläggande. Vi hoppas, 1° at då de 52 à 53 alnarne som stupningen gör, delas på en distance af 18 000 alnar, forssandet ej skall blifva så altför våldsamt, 2° at medelst den fasta dam som skall anläggas på högsta stället af åsen el. landryggen, vatnet skall kunna så modereras, at det ej gör skada. häldst 3° den däld som Canalen skall följa, åtföljes af hög mark på båda sidor; ända tils den kōmer til en liten å med höga åbranter, som kan rensas och vidgas, så at vatnet skall finna fri väg, hkeⁿ 4° merendels går fram i en rät linie. Var dock god och tänk både sjelf ytterligare på detta ämne, samt rådfråga artis periti som Herr Professorn kan känna: hvarefter jag hoppas erhålla Herr Professorns betänkande häröfver. Jag räknar mycket på den omständigheten, at genom en Canal, vatnet kan styras, och at floder, isgång etc ej turbera anläggningen.

Jag måste nu upp på Acad. at afhöra Prof. Bilmarks parentation öf. Gr. Ulric Scheffer (en af våre sämste Cantzlerer, inter nos!) och måste derföre sluta: mera härnäst. Meddelade jag Herr Professorn de bedröfliga efterrättelser jag erhållit om litteraturens tilstånd i Ryssland? — vi må här efter vanligheten!

Herr Professorns

ödmj. tr^e

Henr. Gabr. Porthan.

38. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 14. Nov. 1800.

Högädle Herr Professor.

Nu har jag disponeradt Herr Professorens Silfver. Om jag gjordt väl eller illa, det skall tiden visa. Åtminstone har jag handladt efter bästa förstånd, följt andra goda mäns råd, och använt på samma sätt mitt eget. Jag har lånat altsammans til Banken emot 4. procent. Hela summan steg ej til mer än än 1 383 lod, som är 15. lod mindre, än Herr Professorens nota innehöll. Deribland äro 3. lod, som jag måste Rabattera, för det några lock och ljus pipor icke voro controllerade, för at få altsammans uti en summa; det öfriga måste hafva varit fel i vigten hemma, ty här gick ganska ordenteligen och accurat till. Den derföre erhållna Betalningen steg til 617 Rd^l 44 sk^l stälde uti Njo Sedlar, neml. 4. st. på 100. Rd^l, 4 st. D^o på 50 Rd^l och den 9de på resten 17: 44 sk.

Deruppå har jag anmält Herr Professoren til delaktighet uti disconten på fyra actier; hvardera betalas väl med 50. Rd^l; men som man kan taga för afgjordt, at den andra halfparten, som är förbehållen, också kommer at gå in, så utgöra dessa 4. actier tilsammans 400. Rd^l. Om de åter icke skulle behöfvas, så har man på dessa återstående ändå 4. procent och således ganska litet förloradt. Nu har Herr Professoren ändå 217. Rd^l quar i Låne Banco sedlar, som jag, til mig sjelf lämnad, gärna skulle hafva använt til 2^{ne} actier til, såsom bäst renderande. Men som Herr Professorn nämt om någon skuld, som borde liquideras, så har jag icke vågat följa min böjelse. Jag har likväl också köpman til dem, om Herr Professorn önskar förvandla dem uti Banco eller Riks gälds. Uti Banco får jag 21. sk. lodet och i Riks gälds 29. sk., eller

som är det samma, för 100. Rd[£] i Läne Banco sedlar, får jag 105 Rd[£] i Banco, Specie eller Sedlar, hvilket Herr Professorn behagar, eller 145 Rd[£] Riksgälds mynt.

Således har Herr Professoren för sitt silfver, utom de til Actier afsatte 400. Rd[£], derutöfver 228 Rd[£] 38 sk. Banco eller omkring 316. Rd[£] Riks gälds.

Det är Bokhandlaren Utter, som lofvat mig denna betalning, som är något öfver det allmänna priset, för at dermed också taga sig Actier, och som jag redan engageradt mitt löfte, så har Herr Professoren nu mera endast öppet, at välja emellan betalningen uti Banco eller Riks gälds mynt. Likväl har jag gjordt det förord, at i händelse Herr Professoren skulle vara mycket missnögd, så afstår han ifrån handeln, och det kan han utan skada.

Skall jag sända Herr Professorens Sedlar öfver, eller behålla dem här? Kistan låter jag också vara quar til våren.

Utom den stora befordran vid Artilleriet, känner jag nu inga betydande nyheter. Björnstjerna (Wahlbom) är nu Directeur och Chef för Stockholms brigaden, Silfverskjöld, emot sin vilja, för Götheborgs, Ehrenström efter honom General Fält tygmästare. Den finska står ännu ledig efter Björnstjerna. Otto Vrede (som såges vara död i Frankrike eller på resan) har fått Västerbottningarne at betala hans skulder, och den tappra Gyllengranat (NB i munnen) har fått Dal-Regementet efter den hastigt afledne Wrighten.

Stockholms stad supponeras gå til 27 millioner. Malmöhus län har gått til 13. millioner, men dessutom intet län utom Åbo til 10. millioner, så at 1. procent om året ej torde förslå til realisations summan.

Misstaget emellan råg och mjöl i Riga lærer vara bekant. Nu kostar 1. T: råg 10. Rd[£] på Stockholms torg.

Förmodeligen känner Hr. Professorn, huru strängt Rebellerne i Linköping och Norrköping blefvo afstraffade. Men at 5. pålar upsattes i Norrköping, för at kunna piska så många på en gång, och göra musiken fullstämmig, hörer til de sällsyntare tidens händelser. En Perukmakare Fingerros i Linköping (Finne) fick för samma sak, som han endast pladdrat uti, sitta 28 dagar på vattn och bröd, och hade det nöjet at efter erhållit nådigt straff, erhålla Konungens befrielse, så at han kan anse sig, såsom den där intet straff fått.

ödmjuka tjänare

N. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Jag har hört, at vattnet på flere ställen i Finland gjort inkräktingar genom vattudragens successiva igenfyllning: Meddela mig några anecdoter derom?

Då Upsala Academie icke länge sedan hade den nåden at hafva sin Cancellar innom sina portar, ville corpus Academicum anfördt af sitt arkeBiskopliga hufvud upvakta honom! Sedan de fått vänta i förmaket 2. timmar, blef pater prior inkallad och fick hans nåds svar, at han e. m. kl. 4 ville tillåta honom at presentera sin corps.

Storkyrkan lär vara destinerad åt Murray, at bibehålla den rena läran; desutom anser man Lehnberg för sjuklig til et så stort värf.

39. Porthan till Schultén.

Åbo d. 20 Novemb. 1800.

Högädle Herr Professor.

I går hade jag äran at erhålla Herr Professorns bref af d. 14 hujus; och skyndar mig nu at besvara detsäma. — För besväret med mit Silfver, tackar jag ödmjukast. Då saken så hufvudsakel. beror på tilkommande händelser och conjuncturer; så är alltid en möjlighet, at et annat råd än det man vidtagit, torde efteråt befinnas hafva varit bättre: men lika obilligt at sedan gråla deröfver, som nu at förut veta det; jag acquiescerar således fullkomligen vid Herr Professorens disposition. At vigten litet differerade emot den af mig upgifna, förekomer mig så mycket mindre oförmodadt, som jag här icke med största noghet kunde anställa vägningen; och andre som härifrån afsänt silfver, hafva äfven fått liten rabat på den af guldsmederne, då piecerne voro nya, påskrefne vigten; t. ex. Hellenius och Fru Lindquist. — I anseende dertil, at jag förut är försedd med något Banco-mynt, som här alltid varit svårare at få säkert utlånt, och snart behöfver 200 Rd. i Riksgälds, at afliquidera en skuld i säma mynt-sort, önskar jag, at håldre erhålla i Riksg. sedlar lösen för de til Discont-actier ej behöfliga Läne-Banco-sedlarne. De til Actiers upköp ärnade Sedlarne, tackes Herr Professoren behålla i förvar, tils de kunna employeras.

De 2^{ne} bref jag på Stockholm sändt til Herr Professoren, lära väl kommit Herr Professorn til handa? — Jag hoppas at Fruns hälsa redan stadgat sig? I förrgår träffade jag Herr Lieut. Finckenberg if. Wikom, som sade at hema stod väl till. — Sädes-priset är här upstegradt til

8 R. 16 sk. för Rågtunnan: det betaltes i går på auction i afl. Fru Salonias gård, och bjudes af ålänningar som dagel. fråga efter Spanmål. Någre fartyg hafva afgått efter Säd til Lifland: få se när de återkomma, och hvad de hämta med sig? Nu hafve vi fått en liten vinter, med rimfrost; men huru långvarig den må blifva, är svårt at gissa. Ännu har vår å icke lagt sig. Deremot lågo isarne i Idensalmi redan den 23 Octobris, och då var jämväl i Kuopio åkføre. — Upskattningssuman i Åbo Höfdingedöme steg til 9,587733 R. i Banco, och 1,617335 i Riksg. Om jag mins rätt, har Kamar-Råd. Winter berättat mig, at Lands-Camer. i Malmö berättat honom, at det länet stigit til något högre, men ej til 12 fulla millioner. Wasa Läns sumā är 5,833433 R. (Prof. Franzéns svärfar Hand. Roos är värderad til 12 t^l guld, utom sine Säg-andelar och fastigheter) 5,06085. Om Herr Professorn ej får i Stockh^m underrättelse om våre Städens pris; så kan jag tjena dermed. Hvem hade kunnat tro, at Tamērforss vore värd öfver 27000 R. (13 i Banco, 14 i Rg.) och Kuopio d^o öfver 57000 (27 i Banco!)? — Prof. Haartman har denna tiden af en böld i höften varit besvärad; och Fru Capit. Prytz helt nära döden, af tilstött alteration under sin barnsäng: hon är ännu ej utom fara. — Har Herr Professorn fått se den bok (Mem. Secrets sur la Cour de Russie) för hvilken M. Silfverstolpe så illa råkat ut? — Stackars Upsalienses, som fått en sådan Cantzler, hkeⁿ sätter sin höghet i det som annars plägar utmärka brist på vett och upfostran! Värkel. skulle det icke fordra öfverläggning, om man vidare borde besvära en sådan Herre med sit besök? — Hvad skall man säga om de gode Upsalienses? Förut trodde jag, at deras stränghet mot Silfverstolpe var en följd af erhållen befallning; men då jag läst Protocollerne om action emot honom, så synas de värkel. handlat af animositet? — Vännerne härstädes må väl och låta hälsa. Med nästa post skall fortsättning af detta bref följa. — Dock, ännu en sak: läser Herr Professorn Åbo Tidn. i Stockholm? Af dem ses, at Dir. Ross, sedan hans Kowala blef såldt på auction (inropadt af Björkbom) och alla hans vanliga ressourcer uphört, föll på det förslaget, at hålla en oration, i Seipelska salen d. 6 Nov. på Svensk vers (förmodl. samā oration, mutatis mutandis) som han fordom höll i Academien öfver K. Adolph Fredric), emot 16 sk. afgift för hvar åhörare, då han ock bestod musik. Dit samlades värkel. en hop skalkar, som, då han illa läst upp en dålig oration (à la Haquin Bager) skrattade och klappade ömsom och gjorde buller, hvarföre han bannade dem, hoppade öfver et och annat blad, och så fortfor at läsa. Imedlertid fick han sig circa 30 Rd. Någon skalk begärte derpå i Åbo Tidn. at det vackra talet skulle tryckas. Det. tog Dir. Ross för alfvar,

och genom en kungörelse i bt^e Tidn. förklarar sig villig dertil emot subscription. Til första recitation kallade han åhörare genom anslag på Bron etc. Det var en lustig finance Speculation, som jag dock önskar icke hade blifvit vidtagen! — Må väl!

S. T.

ödmj. tr^e

H. G. Porthan.

40. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 19. December 1800.

Högädle Herr Professor.

De som väntade alt för länge med Actiers tagande uppå Riks disconten, missräknade sig groft. Trängseln blef sluteligen så stark, at det var omöjeligt at koma in. Utter blef på detta skäl utan, fastän jag på minte honom at skynda. Får se, huru det går med dem som anteknade sig för flere. De försiktige penninge vinglarena anmälte sina barn, hustrur, domestiker och vänner. Men som jag altid är van at gå rena vägar, så brydde jag mig ej om et sådant krångel. Några bekanta i Banken ansågo det också onödigt. Emedlertid hafva nu 6000 anmälningar skedt i stället för 4000., och derigenom upkommer nu en afprutning, som förmodeligen drabbar både Herr Professorn och mig. Emedlertid kan man också af detta exempel se, huru visligen affairer ställas i våra dagar.

Jag har varit mycket rådvill, huru jag skulle arrangera Herr Professorens penningar. Herr Professoren nämner, at han behöfver 200. Rd^l Riksgälds. Utan Svårighet får jag dem, om jag växlar 150 Rd^l af Herr Professorens Banco obligationer. Men de som förstå sig på mynt krångel, påstå at de kunna framdeles förväxlas med änu större profit. Nu är agio 43. procent. Man fruktar at realisation torde finna många svårigheter, och at silfret blifver dyrt, när den en gång skall verkställas. Om vi nu få krig, så hvilar alt realisations verk, och agio rasar nog mera än förut. Uti denna villrådighet dröjer jag ännu at föryttra de goda 4. procents sedlarne, som altid bibehålla sitt värde.

Jag har ej fått se den förbjudna boken, som ådrog Silfverstolpe en ny förföljelse. Malmström är hans Censor. Men han har i dessa dagar gift sig med en rik enka efter Brännvins Camrer Möller, och torde ej hinna med at vara så grannsynt.

Hallenberg har skrivit en förklaring öfver uppenbarelse boken, som gör mycket upseende, och hedrar honom. Den är uti 3^{ne} dryga tomer, och säljes endast hos honom sjelf för 6. Rd^r. Til hans lycka ligger Flo-din uti gikt. Hans vapendragare Asplund grymtar redan.

Jag har nu mitt præsidi tal mästadels färdigt. Det har blifvit så godt jag kunnat, och endast stödt på egen erfarenhet. Innan det behöfver lämnas til trycket, får jag god tid at förändra och utvidga. Dertill utbeder jag mig också Herr Professorens goda biträde, och om inga dit hörande papper ännu blifvit hitsände, är det så godt at spara dem, för at i denna menförs tiden ej utsätta dem för en äfventyrlig resa.

Herr Professorn torde känna förut, at Sal. Konungens hela Cart-samling är aflämnad til Krigs Academien, och finnes här på stället. Ibland dem har jag funnit en Porte feuille med Chartor hörande til finska Ström-ränsningarne.

Största delen angå Kumo elf, och utgöra Relations ritningar öfver ränsningarne 1757, 1760, 61 och 62. De mästa äro af Gete. Några af en Allgrén för 1757, et par af Palin.

Några finnas också öfver Niemis och Kuokalala[!] forsar uti Lämpälä. De sämsta äro öfver några forsar uti Borgå och Kymmene elfvar, aftagne 1748 och utan all afvägning och beskrifning. Om Kongl. Strömränsnings Directionen ej har dessa Chartor förut eller tror sig behöfva dem, så är ingen annan utväg, än at begära dem af Konungen.

Med Directeuren Nordvall har jag raisonnerat om Herrarnas förslag at bereda forsen et annat utfall för at göra afloppet lättare. Han är af samma tanka med mig, at de af Widéen föreslagne artificiella fallen skulle vara utan all nytta. Hela utgången beror på beskaffenheten af den mark som skall genom gräfvas. Om den består af sand eller Örjord, så är det icke rådligt at föra vattnet dit. Det skär sig då större öppning och nederbyggarena blifva ofelbart öfversvämmade. Men om en fast lerjord tager emot, eller om berg är i vägen, som är ändå bättre, så at man kan moderera vattu massan, så har det aldeles ingen fara.

Oföränderligen

Herr Professorens

ödmjuka tjenare

N. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

I förgår gjordes et betydande Caffé beslag på Djurgården hos Herr Commerce Rådet Zetterstén. Det förstås, at det ej var hans vara,

utan en annans. Mycket Siden tyg och Silke ökte förtjensten. Dörarne brötos up om natten, och Upsyningen hade godt väderkorn.

Samma Com: Råd beedigade vid Upskattningen sin förmögenhets opgift på 4000. Rd[£], om jag rätt mins. Han hade någon elak aning. Af d[e]n hitkomne Ryska säden får intet Korn föras ifrån Stockholm, och Regeringen har ned satt priset ifrån 9 $\frac{1}{7}$ til 8 $\frac{1}{3}$ Rd[£]. Endast små partier få utlämnas. Hela Handels Societeten är förtörnad öfver et ingrep i deras rättigheter at skinna. En liten svag vinter har åter skaffat oss en svag is hinna på sundet nedan för mina fönster, men ingen snö.

Om Herr Professoren vill, at jag skall växla, så lämna mig directa ordres dertill, så skola d. genast komma.

41. Porthan till Schultén.

Bekom

Högädle Herr Professor.

Jämte hjertelig lyckönskan til inträdet i et nytt ej allenast år, utan ock Seculum, för Herr Professoren och hela Dess Famille, måste jag börja mit bref med anhållan om tilgift för min försumlighet at anskaffa de begärda underrättelserne om Strömrensings anstalterne i Finland. Nog sökte jag upp dem af Gadds dispp. rörande detta ämne, som jag hade lösa (de öfrige hade hunnit bindas in i ordentliga volumer), och gjorde utdrag ur de andra, så mycket til Herr Professorens tienst kunde behövas; men jag väntade ock underrättelser ifrån någre mine kunder, som jag dels ganska sent, dels aldeles icke erhållit, hke^t förorsakat mit långa dröjsmål, så at jag nu lärer koma försent med mit paket, hke^t jag dock vid första läglighet skall afsända. Hvad Gadds underrättelser angår, så vet Herr Professorn at han gemenligen hade så bråttom, at de ej altid kunna fullkomligen litas på; hvad namn, orters läge etc vidkōmer, måste han i synnerhet med warsamhet rådfrågas, då han t. ex. kan låta Kyro Elf, uti en och samā disp. flyta ut i hafvet vid Christinæstad och vid Wasa; ang. Sarsa fordna forss i Kangasala (heter ofta hos honom Sorsa och rinner ännu, ehuru för alla andra msk^t osynlig!) har han ock mägta absurda ideer, som jag förbigår. I Åbo Tidn. 1784 N° 17, 24, 25. beskrifver han vattulederne som if. Päjjäne varit föreslagne; hvaröfver Prof. Methers Fader meddelt de införde anmärkningar. Prætor non curat minima. Hermelinska Chartorna (särdeles med de i Journ. för Svensk Litteratur införde rättelser) böra tjena til norm för namnens rättskrifning.

Om Ulo Elfs uprensning genom Stenius och Stålberg, har jag ei erhållit erforderlig underrättelse: få se, om den ännu anländer. De uplysningar jag kunnat samla, har jag fört til pappers, at Herr Professoren meddelas. — Af Prof. Büsch har Herr Professoren haft til låns 2^{ne} skrifter, rörande dessa slags arbeten: den mindre, hvori han säger sina tankar om Trollhättan (som numera ej passa til värligheten) har jag bilagt mit paket; om den större boken ang. Vattu-ledningar och dämningar i gemen, icke kan fås i Stockh^m och ännu skulle behöfvas; så skal jag söka med någon resande at öfverskicka äfven den: hvarom jag likväl väntar Herr Professorens ytterligare utlåtande. Titeln är *Übersicht des gesamten Wasserbaues*, 1 u. 2 Band (Hamb. 1796, 8°), och utgör af hans *Versuch einer Mathematik zum Nuzzen und Vergnügen* 3^{dje} Delens 2 och 3 Band, samt af det deri innefattade arbetet *Praktische Darstellung der Bauwissenschaft* 3^e Band.

Öförmödadt fick jag af Hr. Amir. Cronstedt tilstånd at sända med honom paketet. Jag skrifver det öfriga med posten. Behåll imedlertid Låne-Banco sedlarne, och lät Hallenberg vid tilfälle få det innelykta. Må väl. Åbo d. 4 Jan. 1801.

Herr Professorens

ödmj. t^{re}

H. G. P.

Under Gadds præsidio.

1. År 1755, när et rägn-år inföll, och derpå 1756 en blid vinter med ständig nederbörd och häftigt rägn i April och Maji Månads början vid käl-lossningen; timade häraf en så ymnig wårflod, at vatnet steg til 5 alnars perpendiculair högd öfver wanligheten, och öfverflödde i 6 à 7 vecors tid 200 Tunmland sådd åker, och vid pass 2000 åmars höslag.

Rikens Ständer hafva af högst prisvärd ömhet och nitisk vård om Landthushållningens uphjelpande i Finland, behjertat denna olägenhet, vid sidstförflutne (1756 års) Riksdag, och under ... Ehrensvärds in-seende faststält Strömrrensningarne och vattndragens öppnande härstädes. Nödig granskning, försigtig omhugsnad hafva gått förut, drift och värkställighet hafva följt deruppå, så at nyttan af denna dråpeliga åtgärd, ej allenast i denna sokn utan ock annorstädes i Landet, redan är ansenlig; och fastän under en så uplyst och om Landets wäl nitisk Styresmans tillsyn, i sednare åren detta arbete ej kunnat fullföljas, hafva tvänne andre af Finska Landthushållningen högtförtjente Herrar och Män, Herr Öfversten och Ridd. Gust. Ad. Hiärne *) och Herr Majoren Hans Henr. Boije **) ej mindre igenom oförtruten möda, drift och värk-

*) Sidst Riksråd.

**) Sidst President.

ställighets främjande, af Strömrensningarnes fullföljande och vattndragens öppnande härstädes, gjort sig och sin åtanka nu och hos en tacksam efterverld vördade och älskade.

Ur *Ephr. Carenii* Disp. Åbo (år 1759) (Academiskt försök til en Physico-Oeconomisk Beskrifning öfver Hvittis sockn i Björneborgs Län) §. 4. p. 18 f. Carenius (Magister) nu Probst och Kyrkoh. i Loimijoki.

I samma disp. anmärks, at 4 (hufvudsakliga) vattndrag i Hvittis socken sig förena, och slutel. genom Kumo Elf i hafvet vid Björneborg utfalla:

1° Stora Elfven (kallas i orten Iso-joki, stora elfven) som kommer if. Tavastland och Björneb. Läns norra orter: begynner egentl. vid Wamais Koski bro i Tyrvis socken, at utgöra en Elf.

2° *Loima-å*, kommer if. Tamela sockens (och Någre andre Tavastländska ?) sjöar. Förenar sig med Elfven et stycke nedanför Hvittis prestgård.

3° *Pungalaitio-å*, if. Pungalaitio och Urdiala soknars sjöar: långs med den, kunde mycket skogs-producter if. de tracters stora skogar nedflötas.

4° *Sambu å*, egentl. if. *Samaljoki* *) Träsk i Tyrvis socken. ib. p. 17—20.

Gust. Nicol. Idmans (Magister, Probst och Kyrkoh. i Pälkäne) Disp. »Försök til en Oeconomisk afhandling om Strömrensningars nytta och nödvändighet i Björneborgs-Län (1772).

§. 2. I Hvittis sockn, hvarest utmed denne (Kumo-) Elf förekomma de fleste hemän, stod vatnet alla år, innan Strömrensning i Niska forss företogs, om våren samt andra regnaktiga tider, til 2, 3 å 4 alnars högd öfver ångar af några tusende åmars höslag, samt åkerfält til inemot tvåhundra tunneland. Denna flod varade ifrån islossningen 3 ibland 4 månader. Hvarföre det icke var sällsynt, at ångarne flere år blefvo obergade, och då de ändteligen fingo bergas, ej buro annat än kärrväxter, som endast i nödfall kunde användas Boskapen til föda. Ofta hände ock det, at floden genom infallet regn hastigt steg, samt bortförde det til Höslotter redan nedfällde höet, och borttrötte äfven det som redan var inbergadt i lador. Säden skämdes under sin växt, och åkrarna utmärglades dymedelst at svartmyllan af flodvatnet bortskölgdes. Samma olägenheter hafva de orter måst vidkännas, som legat nära de vatten hka äro belägna ofvanför strömfällen i Tyrvis, Karcku, Birkkala, Messuby och Lempelä soknar, ehuru ej i den mån som Hvittis sockn. Orsaken til denna skiljaktighet igenfinnes, dels i de andre orternes på fleste ställen högländte belägenhet, dels för en mindre vattumängds friare avlopp (b).

(b) Utom de 4 af Carenius uppräknade år, tillägger Idman med skäl 5° Kauvatsa å, hken nedförer vatten if. Mouhijärvi sockens insjöar, genom en del Tyrvis sockens utmarker, och 2^{ne} i Hvittis varande insjöar Sääxjärvi och Purijärvi.

»At här vattuflooderne med tiden blifvit våldsammare, intygas af dem som flere år bodt i orten och haft tillfälle at göra sådane anmärkningar. Grund härtil ledes klarligen af den myckenhet sten, som hvart år vid fiske-

*) *Sammajärvi* heter den hos Idman p. 5 rättare.

värkens anläggande i strömarne, ifrån landet på dem till tyngd upbäres, at gifva dem mera styrka, och quarhålla desse fiskeværks utbyggnader emot strömmarnes häftighet; men hka, sedan værket uptages, kastas i vatnet; at ej förtiga, det af illa anlagde quarndammar dylikt händer. Ej under då, at inbyggarena i dessa soknar, som nu mer än förut känt skadeliga och för hela deras timeliga välfärd vådeliga fölger af vattuflooder, anropat och anlitt en nådig Öfverhet om hjälp och räddning, hken ock redan til någon del blifvit värkställd.

§. 3. — — — Igenom Kumo älf skal i timan framflyta 61678800 cub. fot vatn, efter de rön Herr Jansson gjort (a). — — Här af är klart, at rensning i dess forssar blir svår, då en sådan myckenhet vatn ej utan starka och följakteligen kostsamma Dambyggnader kan afhållas, samt gräfning och stensprängning äfven fordra dryga utgifter. Detta utom annat, har en lång tid hindrat vår nådiga Öfverhet ifrån et så prisvärdt företagande. Jordägarena åter hafva ej kunnat förena sig derom; än i anseende til någon vidlöftig rättegång som nödvändigt skulle förestå vid gamla quarnbyggnaders undanrödjande, då de nu med häfd och laga domar finnas stadfäste, och så vida de deraf tillflytande förmåner, i anseende til orternes läge och hemanens storlek för deras åboer blefve skiljaktige; än ock, at mycken samt i allmogens handtering ganska angelägen tid, näml. somaren, hufvudsakeligen borde til Strörensningar användas.

(a) Här är nedflytande vatnets mängd beräknadt under dess medelhögd i älfven. — NB Mariette säger at i Seinen 15900000 cub. fot vatten, och Halley at i Themsen 30062340 cub. fot i timan afbördas.

§. 4. At afhjelpa de svårigheter Finlands inbyggare haft vid sina varors afsättande, tog Regeringen år 1737 Strörensningen derstädes i ömaste öfvervägande. Då föreslogs en båtleds inrättning ifrån Päjäne sjön ned til hafvet; och visse comitterade afsändes, at undersöka vattudragens beskaffenhet däremellan. Ibland dem har dåvarande Lieutenanten numera Öfversten vid Fortification samt Ridd. af Kgl. Msts Svärdsorden Vålb. Herr Carl Fred. Nordensköld i sin til Riksens Högl. Ständers Kammar-oecon. och Commerce-Deputation vid 1741 års Riksdag afgifne berättelse, ansedt kostnaden blifva ganska stor, om Canalen skulle ledas til hafvet vid Björneborg, men mindre, om den nedfördes til Helsingfors. Tvärtom har Professoren vid denna Academie Herr Nils Hasselbom vid same Riksdag tilstyrkt Canalens ledande til Björneborg, samt upvist sin vid genomfarande af Cumo Elf författade afvägning på de forssars högd, som vid durchfarten skulle komma at nyttjas; hvilken afvägning så väl som den hken Hr Directuren Jansson sedermera med ännu större laggranhet gjort, vid slutet af detta Academiska arbetet finnes bifogad. Utom detta har han äfven til sagde Deputation öfverlämnat en Charta öfver Cumo Elf och de dertil stötande vattudragen, jämte upgifter til inrättningar som kunde vidtagas, at göra forssarne til detta ändamål brukbara. Hket allt Deputation uptagit med välbehag och derjämte ansedt böra värkställas. Men innan detta storværk börjades, mötte straxt hinder, som i dåvarande omständigheter ej stodo at öfvervinna. — (Brist på p^{er}!) — — — Det måste därför uppskjutas til lägligare tid.

§. 5. I omnämnde ställning blefvo Strömrensings-ärenderne til år 1756. Vid dåvarande Riksdag anhöll en del almoge if. Björneborgs-Län, och i synnerhet Hvittis sockn, om Strömrensningar, förnämligast i afsigt at få sina ågor fredade för vattuflooder, som förderfvade kostsamma broar och quarnar, samt årligen medtogo både sädes och höväxt, til saknad för jordbrukare i deras näring, samt Kronan äfven til mehn och skada i dess lagliga inkomster, i anseende til dessas dymedelst förorsakade oförmögenhet, fattigdom och elände. Af Riksens Ständer beviljades i öfvervägande häraf, at Strömrensningarne härstädes skulle värkställas, samt updrogs af Hans Kongl. Ms^t öfverinseendet vid dessa anstalter åt Gen. etc. Gr. Aug. Ehrensvärd, som tillika hade frihet at nyttja til biträde Öfversten, sedermera RiksRådet etc. Hr. Gr. Gust. Adolph Hiärne, samt dåv. Öfverste Lieutenanten numera Landshöfd etc Herr Baron Hans Henric Boye. — — —

Sedan Herr Generalen Ehrensvärd i början af Som̄aren 1757 besedt Strömarna som skulle rensas, och låtit Directeuren Thunberg och Magister Chydenius, såsom bägge tillika närvarande, upgifva plan til arbetet, *) blef detsamma börjadt i påföljande Augusti månad. I Cumo socken komo under skärskådan strömfällen *Rukakoski*, *Kanganpä* och *Ketola*, samt Forssarne i *Niska*, *Putaja* och *Vuorio* grenar **) af Cumo älf. Ibland dem befants Putaja af den beskaffenhet, at rensning derstädes genast kunde anställas, så til vatnhögdens fällande, som at tillika lätta rensningsarbetet i Niska forss, när det framdeles skulle ske. I anseende härtil blef ock det följande året arbetet förnämligast fortsatt i bemälte gren, samt något äfven i de andra forssar och strömfall. Igenom rensningen i dessa två år som varade 1757 if. d. 8 Aug. til den 7 Novemb. samt 1758 if. d. 16 Aug. til d. 11 Nov. har blifvit sprängt, undanrögd och bortgräfvit

I Putaja ådran 35540 cub. alnar sten, samt 19200 cub. alnar lera och grus.

I Niska forssen 850 cub. alnar sten.

I Rukakoski 2130 cub. alnar d^e

I Kanganpä 1600 cub. alnar do.

I Ketola 1000 cub. alnar äfven sten.

Til detta arbete blef användt af Kronan 29003 dagsvärken, samt 2197 frivilliga dagsvärken af Hvittis och Cumo socknars allmoge (a).

I de följande åren 1759, 60, 61 och 62 fortsattes arbetet i denna sockens forssar på höga Öfverhetens bekostnad af dertil utsedt man-

*) NB. De Chartor öfver forssarne i Cumo Elf, som förvaras vid Rikala, äro gjorda, efter mätningar och afvägningar, år 1759 i Aug. Sept. och Octob. månader, af *O. J. Vinblad* och *E. Lalin*: några redan 1757 af same *E. Lalin*. De ligga för mina ögon. Hasselboms papper måste sökas ib. Ständernes Handlingar. Af Chartan äger jag afskrift.

**) Desse äro alla 3 grenar af Elfven, som hjelpas åt at afbörda dess vatten. Af Elfvens 2 hufvudgrenar (som omfatta Kiettarö stora holme) och nedan om Witickala (Rusthåll och holme, som de likaledes omfatta) sig förena, albördar den större och norra sit vatten dels genom *Vuorio* och *Putaja*, men måste dels genom en svängning skicka det til den mycket större forssen *Niska*, som tillika nedhäfver den södra grenens vatten.

skap; samt bidrogo härtil äfven frivilligt, utom Hvittis och Cumo soknars allmoge, Pungalaitio församlings och Wambula Capells (NB hör ock til Hvittis) ledamöter, ehuru de ej hade någon enskilt nytta af Strörensningen.

I Tyrvis socken arbetades i Tyrvis by (bys?) och Vammais forssar. Den förra gjordes djupare och utvidgades på bredden. Vid den sednare uptogs en 314 alnar lång landsvägs-bro, hvilken tilföre var illa och oförsiktigt anlagd och upbygd på timrade kistor, lika stora hus, samt igenstängde dymedelst för vatnets aflopp inemot $\frac{1}{3}$ af forssen; derefter upsattes en annan bro å nyo på pålar, som både mindre dämer vatnet och äfven med mindre kostnad framdeles kan byggas, då den förfaller.

Utom detta rensades ock i Wamāis en båtled, som nyttjas af sokneboerne (NB til och if. kyrkan, och til quarnen som där var, och nu är bårtta)

I Lämpelä socken utvidgades och fördjupades Kuockala och Niemis forssar. *)

I Birekala sokn arbetades i samā ändamål wid Nokia och Viks forssar, af hka den sednare äfven är gjord navigabel. **)

Sedan år 1762 blef intet vidare vid dessa Strörensningar tilgjordt. Vid Riksdagen 1765 instältes ock aldeles hela Strörensningens arbetet.

(a) Hvittis boerne förenade sig i offentlig Soknestämā d. 31 Julii 1757 at underhjelpa och fortskynda Strörensningensarbetet med tilskott af frivillige dagsvärken if. de hemā som af rensningen kunde vänta nytta. Häröfver lät Kgl. Mst förklara dem sit allernådigste välbehag, i 2^{ne} bref til Landshöfdingen, som derom underrättade Probstens Idman d. 30 Julii 1760.

§ 6. Vid 1770 års Riksdag pröfvade Riksens Ständer Strörensningen i Björneborgs Län åter böra fortsättas. Befallningar afgingo til vederbörande om värkställigheten häraf; men emot förmodan blef likväl intet tilgjordt.

Detta oroar invånarena i de nedre landsorter så mycket mera, som en betydande del af den nytta de väntat sig af stora strörensningarne, ännu är och framdeles blifver hindrad af den dam som sedan 1762 stått quar i Putaja Gren af Cumo Älf. ***) De beklaga sig ej utan orsak, när et så ringa återstående arbete som dämningens uptagande är, skal betaga dem förmån at vinna frukten af den kostnad Kongl. Msts ömhet och Riksens Ständers prisvärda omtanka för deras och hela landets välfärd välmint härtil anslagit.

Den del åter Hemansbrukare som bo längst up i Björneborgs Län, så-

*) NB. Detta intresserade B. Boye, för hans egna hemāns nytta i synnerhet; men gagnade värlkel. tillika hela öfra landet intil Tavastehus, särdeles Hattula socken.

**) Qui bono? Då den straxt derunder mötande Nokia forss omöjel. utan Slussar etc kan göras navigabel! Men Hatanpää ägor gagnades. NB. Afl. Gen. Maj. Gripenberg hade sidst upsigt öfver Rensnings-arbetet; hans papper fick Gen. Wrede om händer, hos hvilken de nu måste sökas. — Til värkställigheten nyttjades Jansson och Algren.

***) Denna dam uptogo sedan Hvittis-boerne på egen hand.

som Keuru, Ruovesi, Orivesi, Längelmäki sokneboer *) med flere, hka jämte en hop andre Finlands öfverbyggare icke allenast äga redan öfverflöd af ofruktbara och sumpiga kärr, utan ock af vattudragens årliga uppländning mer och mer med sine härlige länder dränkas och öfversvämas af updamdt vatten, hafva än ej fått fåna sig af de förmåner strörensningarne i *Mentzä*, *Kautua* **) *Murola* och *Tammerfors* kunde tildela dem. Dessa soknar samantagna kunna til vidd jämföras med Förstendömen i Tyskland ***) , men äro ännu dels för anförda olägenheter af vattusjuka ställen, dels ock för svår och kostsam utförsel af varor och producter, ganska litet upodlade, oaktadt deras på många ställen härliga och bördiga ****) belägenheter. — — — Förmedelst långa resor och foror til lands utmärglas kreaturen, som vid all hushållnings rätta drift äro oundärliga. †) Folkets lynne som än på dessa orter, under trålsamt arbete och knapp tillgång på föda, är nedslagit och utan hog för nya upodlingar ††), det skulle lätt muntras upp, jämte jordbruket och andra näringar, om inbyggarna med större bequämlighet kunde komma at se andra orters och Städernas lefnadsart, samt de där finge afsätta sina varor. I anseende hvartil hvar och en äfven lätt kan inse, at vattuleders öppnande snarast kunde hjälpa dessa landskaper ur deras vanmagt. †††)

§. 7. Ehuru väl de i Putaja gren af Cumo älf omnämde quarstående dämningar, hindra den skedda Strörensningen at visa sin fulla värkan; så är dock visst, at sedan vatnet i denna älf åt båda stränderna utskurit sig vidare aflopp ††††), hafva dock icke dess mindre, både de

*) Keuru (med en del af Ruovesi) hör nu til Wasa Län, en del af Ruovesi til Åbo Höfdingedöme, det öfriga jämte Orivesi och Längelmäki til Tavastehus län.

**) (Bör heta *Kautu*). *Melassenkoski* är märkvärdigare.

***) En löjlig comparation. Somlige *Tyska Förstendömen* svara i vidd ej emot en af dessa soknar.

****) *bördig belägenhet?* Sanningen är, at *Keuru*, som ligger på Maanselkä, består af dålig jordmån, mest sand: men *Orivesi* och *Längelmäki* hafva skön jord.

†) Et lappris skäl. Hufvudskälet (som jag i min afh. om Finlands upodling, i Åbo Tidn. och Medborgerl. Sällskapets skrifter utfördt) är 1° möjligheten för bonden, at på detta sätt hinna nedforsla mycket varor, 2° denna transports omätliga dyrhet, som upsväljer hela vinsten. Så länge if. inre landet ingen vattufart gifves, är *omöjligt* at det rätt kan upodlas. Om man ej tänker på slussar etc utan blott på båtfart nedför forssarne, såsom i Österbotten sker, är den ej så dyr som föregifvas plär, at hjälpa i gång.

††) Är frågan om nya boställens (Nybyggens eller Torps) anläggande; så saknas visserl. ej hos dem lust til upodlingar. Men at ändra och förbättra förfädernes bruknings-sätt, dertill kunna de svårl. förmås.

†††) Huru skulle tjäran kunna if. Sotkamo etc föras til Ulo, om ej båtfart vore långsmed älfven if. Ulo-Träsk? Flera båtlastar med smör etc komma sama väg. If. Hvittis, Tyrvis, Karku etc är aldeles icke svårare båtfart, *också i forssarnes nuvarande skick*, til Björneborg, än if. Sotkamo til Ulo. Derom har jag genom egna ögon öfvertygat mig. Men folket felar konst och dristighet til slike färder. *Tammerfors* kan med ringa kostnad göras farbar. Om förbi Nokia en canal gräfvos, så kan, på Österbotniska maneret, if. Ruovesi, if. Tavastehus (och om Apia och Valkiakoski rensas och öppnas if. quarndammarne) if. Längelmäki, Orivesi, Pälkäne, etc båtar nedstyras.

††††) Detta begriper jag ej. Ingenstädes har jag sedt vatnet hafva skurit sig ut förbi forssarne: naturen förbjuder det.

Hvittis och Cumo boers ägor ofvanom denna forss haft deraf ganska stor förmån. *)

Enligt Herr Dir. Janssons upgift, har i Putaja å (gren af Kumo Elf) för rensningen nedflutit 180000 tunnor vatn i timen; men efter densama 2746800 t² på sama tid och vid lika vattuhögd i elfven. Följaktel. nedflyter nu 1566800 [!] t² mer vatn i timen än förut. Efter samme Directeurs försök, kan vatnets högd under en medelmåttig vårflood tagas til 16 tum mindre än den varit före rensningen i Hvittis. Om derföre vatnets affall vårtiden beräknas til 4 tum i veckan (?), som ofta sker, blifva ängarne nu 4 veckor förut fria för vårflooden, än de blifvit om ingen strömmrensning skedt. Förr bergades ängarne ganska besvärligen; Slotterkarlen måste til knäs gå i äfjan då han förde lian, och måste dessutom på släpor framföra allt höet til Ladorna. Ibland hände ock at arbetsfolket nödgades berga höet i båt; men nu hafva dessa ängsparker så uptorekat, at dragter på de flesta ställen kunna nyttjas vid höets inbergning. Höväxten som på desse ängar tilförene bestod i Fräken, Starr och andra Kärrväxter, är numera öfvervuxen af Hård-wallsgräs, til större delen Tåtel. I några år var väl i början växten ringa, under denna ändring; men nu är den så mycket mera i tiltagande, sedan ängarne hunnit valla sig til fastare botten. Det på dessa ängar bärgade fodret är nu äfven sundt och föder ganska väl, då det tilförene var en känd sak, at under långvarigt flodvatten Höväxten såsom halfrutten eller ock upblandad med skadeliga olämpeliga grässlag hade en giftig egenskap, så at den förorsakade, om Boskapen dermed oblandadt stillades två dygn å rad, straxt Utsot, samt i längden Boskapens brådstörning. Denna sjukdom har numera, sedan med Ängarne efter Strömmrensningen skedt en så betydande förändring, blifvit ganska sällsynt. Äfven som Åkrarne sedan 1757 ej hafva blifvit skadda af flodvatten. **)

Strömmrensningen i Cumo har äfven haft den förmånliga värkan, at Lands vägarne i Hvittis nära vid Älfven, som tilförene årligen förderfvades af öfverflödande och öfversvämande vatn, samt at quarnarne hk^a höst och vår för bakvatn mäldetiden til mästa delen voro onyttige, äro numera friade if. sådane olägenheter. ***)

Nytan af strömmrensningen i Tyr[v]is forssarne, ****) tilfaller i synnerhet de Tyrvis, Karku, Mouhijärvi och Birckala Sokneboer, hkas ägor stöta intil Kulovesi och Tyrvis sjöar. I den förra skal numera värkan af

*) Man trodde fordom, at uprensningen af Niska och de bredvid densama liggande Vuorio och Putaja forssar, skulle afhjelpa all Hvittis-boernes klagan: detta trodde ock de sjelfve. Men sedan har man erfarit, at som den med höga branter omgifne och vid Ketola sammanträngde Elfven ej hann mottaga och afföra allt det if. Niska tilströmande vatnet; så upsteg det, och genom bakvatten, gjorde Kanganpää, Rukakoski och Niska forssar omärkbara (så at man if. Ketola kunde färdas upp til Hvittis liksom i lugnvatten), samt öfversvämade stränderne ofvantill. Niskas öppnande är altså förgäfvets, om ej Ketola tillika tilräckel. öppnas.

**) Erfarenheten har lärt, at ock detta ej slagit in. Sedermera hafva åkrarne flere gånger lidit; särdeles 1780 etc.

***) Förmycket påräknadt: desse vägar hafva sedan flere gånger blifvit af floden skadde, fast mindre än tilförene.

****) Desse ligga ofvan om Hvittis. Tyrvis siön heter Rautavesi.

forssarnes uprensning, på vatn-horizontens sänkning, enligt anställda rön vara 1 fot under medelflods tiden om våren; men i den sednare har vatn-horizonten säkert fallit sama tid til 1 ½ fot. Omkring dessa bägge sjöar ligga en myckenhet ängar och sumpiga mässar, hka nu redan äro deras ägare til mångfallt större fördel än förut, i det de både blifvit mindre sankta, som ock gifva ymnigare och bättre hö än förr strömrrensningen. Utom detta kan allmogen nu ock fritt färdas (hvert? mellan kyrkorna) *emellan bägge desse sjöar**) igenom den i Wamais fors inrättade båtleden. — Igenom rensning i Nokia och Viks**) forssar skal uti Pyhäjärvi, Westlax och Messuby sjöar***), vatnets medelhögd bergningstiden säkert vara 1 ½ fot lägre nu än den var innan detta arbete företogs. Af hket allt mycken nytta tilflutit de Jordbrukare (särdeles B. Boye) hvars ägor gränsa til ofvannämde insjöar. Åkrarne skadas på dessa orter nu ej mer af flodvatten, ängarne hafva förbättrat sig. Mossarna uttorka och förvandlas efter hand til äng, at öka deras höbol, hvarpå de förut haft så mycken brist. Sama förträffeliga förmåner njuta, utom Tavastehus Stad, 7 å 8 soknars inbyggare som bo vid Vanajavesi och Sääxmäki sjöar; samt bör detta endast tilskrifvas Strömrrensningen i Kuockala forss i Lempelä socken, och Walkiakoski (hvarest NBingen strömrrensning skedt, och som ligger ofvan om bde sjöar!) i Säxmäki församling.

§. 8. Som nu den Strömrrensning hken redan skedt, verkar så stor nytta; så kan med full säkerhet väntas ännu mer då detta arbete blifver fullfölgt.

Ordningen hvarmed det borde fortsättas, tyckes naturligen vara den: at början nu åter göres med de forssar som ligga hafvet närmast, på det den rensning som framdeles kunde ske ofvanför forssarne, ej måtte öka de nedre orternes förra olägenheter af öfverflödigt vatten. Om de som deltaga i nyttan häraf, skola kunna komma til lika lott och förmån, borde forssarne rensas på det sättet, at de nedra vattudragen efterhand utvidgas i den mån som mera vatten if. de öfra afledes. I annat fall skulle endast några njuta frukten af strömrrensningarna genast, men alla de andra en lång tid få afbida densama.

Til Durchfartens främjande och båtleders öppnande i Björneborgs Län, vore Slussverks byggnader i Nokia och Tamerfors nödvändiga. Vid Äetzä forss i Hvittis kunde utan särdeles kostnad en Canal ledas förbi strömfallet. I de andra höga och långslutta forssar, torde detta ändamål ock kunna vinnas endast med rensning, såsom äfven redan skedt i Putaja, Wamais och Wiks (?) forssar.

NB. I sidstn. Disputation, prisas och recomenderas navigationsleder. I några andra sina skrifter förklarar Prof. Gadd sig emot dem. — At neka deras nytta, ja nödvändighet, är rent af et katteri. Men frågan är: ha vi råd at anlägga dem? Kunde de underhållas af den afgift som de

*) Wamaiskoski ligger nedan om bägge sjöarne!

**) Ligga nära hvarandra (Viks forss ofvan om Nokia) i den ström hvarigenom Pyhäjärvi (hvarvid Hatanpää är belägen) faller in i Kulovesi, som med sund är förenad med Rautavesi.

***) Messuby sjöar (förmäligast Näsijärvi) ligga ofvan om Tamerkoski: rensningen nedom Tamerfors angick således ej dem, inan ock denna forss blir öpnad.

skulle förmå gifva, så länge vår varumängd och folkstock ännu är så ringa? Climatet gör dem ock hos oss mindre förmånliga än i södrare länder. Men detta gör dem, lika litet som jordbruket, derföre aldeles förkasteliga; ehuru de tvinga oss at vidtaga et mindre kostsamt och mindre bequämt sätt til deras värkställande.

1. Då i anledning af Finska Ständernes besvär vid Riksdagen 1723, en Comission af Konungen blef tillförordnad och hitsänd, under Presid. i Götha Hofrätt B. Germund Cederhielms anfönade [1], at afhjelpa hvarjehanda öfverklagade olägenheter; blef i dess Instructions 10de moment Comissionen updraget, at »om densama skulle vid denna sin förrättning finna något som til landets allmänna nytta lända kunde, antingen genom nyttiga Manufacturer och Bergverks eller Tegelbruks inrättande, eller i annat mål: jämväl om någon särdeles nytta av Skogarne der göras kan, eller *Durchfarter uti landet befordras, igenom Sjöar och elfvar*; så är Kongl. Msts nådigste vilja, at sådant vederbörande Collegier straxt må vid handen gifvas, at derom hos Kongl. Mst^t inkomä med deras underdåniga berättelse och betänkande.»

Til följe deraf, säger Comissionen i sin Slut-Berättelse af d. 25 Febr. 1727, ibl. annat: »Men i the längre från Stränderne aflägne orter, kan svårigen hvarken thet ena eller andra (af de föreslagne inrättningar) med särdeles nytta anläggas, så vida Durchfarten i landet genom Sjöar och elfvar icke blifver uparbetad och befordrad; ty at bringa de af Manufacturerne flytande tilvärkningar 30, 40 à 50 mil landvägen på vagnar och kärror neder til hafsstränderna, lärer enhvar kunna eftertänkia medförer ofta större kostnad och besvär, än mot forlagen til deras inrättande och vid magthållande, samt then nytta man sig theraf skulle förvänta, kan svara; så at om någon härutinnan något förlag skulle vederstå, kunde han icke i hela sin listid, eller aldrig, få densama af sin möda och använda arbete ersatt. Comission hafver väl i början af sin förrättning, under d. 3 och 20 Julii 1725, af Herr General Majoren och Öfver-Directeuren Löwen begärt, at någon *Ingenieur* måtte til orten blifva försänd, som under påstående Sommartid kunde aftaga strömmarne, samt pröfva och vid handen gifva theras möjlighet at genomgrafvas, thertil han sig benägen yttrat, så vida then som en sådan resa skulle göra, vederbörligit underhåll och resepenningar hade blifvit bestådde; men i brist theraf hafver dock likafullt Comission icke låtit sin omsorg uti thetta mål afstadna, utan förmått *Assessoren Vålborne Lars Ehrenmalm* (en af Comissionens Ledamöter, sedermera Landshöfdinge) at *taga i besigtning then ena siön och strömen med then andra* (NB i Björneb. Län och Tavastland), theras fall in- och utlopp til och ifrån hvarandra på alla ställen, och theröfver sedan med sin berättelse inkomä; hket han ock gjort hafver, och *Comission under d. 28 sidstl. Januarii sama hans berättelse til E. K. Mst^t insändt*, hvaraf så väl som then theroid af Comissionen medföljde underdåniga skrifvelse E. K. Mst^t lärer i nåder hafva intagit både möjligheten, nyttan och nödvändigheten af thetta ärendet, och at Kronan likmätigt the therutinnan i underdånighet föreslagne medel och utvägar, af thess verkställande icke vorde hafvandes vidare kostnad

eller gravation, än at någon uppå strömmarnes aftagande, theras genomgrafvande samt Slussars inrättning förståndig och skickelig man blefve til orten öfverskickad och anförordnad, som theroid kunde föra direction och styrelsen, samt arbetet fortskynda (det vore roligt at känna detta härliga förslag!) *Thenna* omförmälte och uti ofvanrörde Berättelse *utförligare, jämte theröfver uprättad Charta, beskrefna Durchfart*, är förnämsta grunden til thetta landets upkomst, särdeles som näst thet at många nyttiga manufacturer genom thess tilväga bringande skulle uphulpne blifva, hke i brist theraf nu nederligga, vorde jämväl Handeln förkofrad. — — — The hafver ock i förflutna tiderne, när landet var i bättre stånd, *uppå de aflägnare orterne then ena Bonden måst gifva then andra en tunna spanmål emot then andra, i betalning för förlösten, när the för hvarandra något theraf til Städerna nederfört at vända sig penningar till*; hvaraf slutas kan, huru nödvändig Durchfartens befordring är, samt hos en hvar för Publici bästa ömsint patriot vara bör. Etc. Etc.

2. Om den i Ulo Elf genom Capellanen Stålberg föranstaltade Strörensning, mins jag mig väl hafva någorstädes läsit (förmodl. i Inrikes-Tidningarne); men kan nu icke påminna mig stället.

3. *Angående Vesijärvi Sjös fjällande* (ligger i Hollola socken och faller genom Vägsjö å ut i Päjjäne).

År 1765 d. 9 Dec. förpliktade Landshöfdingen (i Hfors), på flera sockneboers anhållan, hvar och en som hade at vänta deraf nytta, at vid 10 Dr Smts vite, somaren derpå och allt framgent när så omträngde, upgräfva och rensa berörde vattudrag; hvarpå somaren derpå, under Kronobetjeningens tillsyn börjades: som lände de kringboende til mycken nytta. Sedermera har h^{te} vattudrag så tillandat, at förra olägenheten åter inträffade; hvarpå Capitainerne Neunbohm och v. Hausen i April och Maji 1797 hos Landshöfdingarne i Tavastehus och Heinola gjort ansökning om ytterligare gräfning; och resolverades, at Kronobetjeningen skulle handhafva 1765 års Resolution. Allmogem i Junio samankallad, sade sig dels af gräfningen vänta nytta el. skada; men Dr. Hylleen för Prästgården och Gen. Major v. Schmidfelt påstodo ingen gräfning behöfvas, och Vägsjö quarnägare begärte ersättning för den tid deras quarnar under gräfningen skulle stå stilla. Altså förordnades Commissions Landtmätaren Hultén at undersöka, i Jordägarens öfvervaro, huruvidå vatnet genom tillandningar, jordfall etc hindras at utflyta. Hann befann, at genom vatnets fjällande, åtsk. hēman (och deribland Schmidfels och Prästgården) dels skulle befrias if. skadlig vårfloed på åker och äng, dels vinna ny äng, och de omliggande kärren kunna uptorekas. — En sandbank i Vesijärvi, framför åns utlopp, 350 alnar borde genomgräfvast; då fallet i ån kan bli 3 ½ aln. — Sedan har vid saken ej något blifvit tilgjordt, åtminstone ej til April månads slut 1800.

4. Uti Åbo Tidn. finnes åtskilligt ang. Finska strömmarne. T. Ex. 1782, N° 14 om Vårfloderne i Björneborgs-Län af Jansson. 1784 N° 20 om Sjöarne i Keuru och Ruovesi etc af Dr. Lencqvist: han har alltid varit ovänn af Durchfarts-Projecterne. N° 27 om Vatten-horizontens ändringar i Björneb. Län af Jansson. Utom Gadds förut nämnda afh. om Båtfarten mellan Päjjäne och Tavasthus. 1793, N° 45 Ransakning om Strömar

i Satakunda (i K. Gustaf 1^s tid, egentl. i afsigt å Kronans inkomster af desama).

5. Ut i Actis Palmsköldianis (i Upsala Acad. Bibliothek) den Volumen som handlar om Österbotten, läses följande: »År 1584 d. 6 Novemb. fick Michel Påvelsson af K. Johan — — befallning, at ransaka om Insjöar och Elfvar uti Österbotten, och at veta besked om theras namn, så och hvarifrån the hafva sit ursprung och hvart the löpa, och at ransaka om theras bredd, item också om stora vikar i Hafsstranderne och eljest, huru thet allt belägit är.»

Strödda Anmärkningar.

1. Om jag rätt mins, lofvade Ständerne 1761 til Pyhäjoki Elfs uprensning, 12000 plåtar: huru mycket deraf åtgick, vet jag ej. Men hufvudarbetet under nuv. Probsten i Pielisjärvi M. Jac. Stenii styrsel, bestod deri, at båtleden fördes förbi de värsta forssarne (12, ni fallor?) på det sättet, at en canal sprängdes til en lång och smal insjö (parallelliggande med floden), som hade sit utlopp (hke^t utvidgades och med jämna sidor murades) i Elfven nedanom de svåraste forssarne. Nu skall denna Canal, i brist af vård om dess underhållande, nog förfallit; och nyttjas mindre, sedan en lands- eller sokne-väg längs med Elfven allt upp til Pyhäjärvi (öfversta Capellet och Träsket) blifvit i stånd satt.

2. Vid GleCarleby Elfs (stor-åns) uprensning, är föga tilgjordt; vidare än at såg-ägare och Skepps-varfs interessenterne lära hjälpt en och annan forss något litet, til befrämjande af bequämare flötning af virke nedifrån öfversta delen af Wetili och Perho Capeller, samt de derintil stötande Skogar i Saarijärvi socken.

3. I Ulo-Elf blef 1757 den öfversta forssen (näst til Ulo-Träsk, hvarifrån den nedrinne) *Niska* el. *Niskakoski*, af framl. Philos. Adjuncten M. Sam. Chydenius afvägd och afmätt; hvarefter äfven, om jag ej bedrar mig, någon (ingalunda tilräckelig) sprängning derstädes lærer skedt? Någon vidare åtgärd til denna viktiga Ströms uprensning, känner jag icke.

4. At jämväl vår allmoge inser den ofantliga skilnaden emellan Sjö- (Vatten-) och Land-transporter, både i ans. til kostnaden och varornas mängd som kunna transporteras, visa nog samt Carelarens och Savolaxarens exempel. Pielis-boerne föra ej sällan, med mycket besvär, dels långs med sin sjö och dertil (norr ifrån, if. Maanselkä) rinnande åar, dels öfver mellanliggande land, sina varor til Sotkamo sjöarne, och så utföre til Cajana, samt vidare til Uleo stad: jag har sjelf vid Cajana (där de lega sig större båtar, at fortsätta resan öfver Ulo-träsk och långs med Ulo-Elf) mött sådana transporter. Likaledes mötte jag Idensalmi boer, som släpade sit smör til Vuolijoki vid Ulo-träsk, och där legde båtar, at färdas til Ulo. Den tiden vi ägde Vilmanstrand, prackade Wiitasaari, Rautalambi etc boerne sit smör, längs med sjöarne (förbi forssarne rullades båtarne fram), öfver mellanliggande landstycken, in i Leppävirta sjöar; då de, så snart Varkaus och Hanes forssar (medelst en förbi dem arbetad Canal) voro passerade, hade ren sjö til Wilmanstrand.

Detta besvärliga sätt at transportera varorna, præfererades för vinterfororna: både min Farfars och Fars hus fann dervid uträkning. — Ingalunda bör således tankan om våra vattuleders nyttjande och hjelpande motsägas och afstyrkas: det vore en värckelig förbrytelse mot Fosterlandets väl. Men vi böre tänka på dem i annan Systeme än rika och välbefolkade länder, som kunna bygga Slussar etc. Vi måste förse de mellanliggande landstycken med skjuts-anstalter (at båtarne, såsom vid Syveys uti Ulo-Elf, kunna på låga vagnar transporteras; likaledes de svåraste forssarne förbi), som aldrig blir så dyrt som de ofantel. kostsamma långa vinter-fororna, hka ofta öfvergå varornas pris, så at blott yttersta nöden tvingar til dem, hka ändock aldrig bli tillräckliga at nedforla en mängd af tyngre varor.

5. Af et bref if. Gen. Gr. Klingspor finner jag, at man, utom Kumofl Elfens uprensning, åter äflas jämväl med en båtled if. Karelen til Ulo. Jag har sagt honom min tanka derom 1° Då våra ressurcer äro så knappa, fruktar jag, at om vi företaga oss så mycket på en gång, blir ingen ting gjordt, åtm. fullbordadt: jag önskar således, at man ville gesig tålmod, at uträtta et i sänder, allt som råd och lägenhet medgifver. 2° visserligen bör bte båtled påtänkas (i sinom tid: eller äre vi nu så rike, at 2 slike anstalter på en gång kunna vidtagas?), men ei efter förra (jämväl af Chydenius och Stenius påyrkade, sedan af Landshöfdingarne Jägerhorn och Carpelan i Ulo pådrefne) projectet, upför Pielis å (if. Orivesi, Karelens hufvudsjö, med hke alla de andra äro förenade) til Pielisjärvi, så upføre til Nurmis, så öfver Landryggen til Sotkamo sjöarne (den väg Pielisboerne nu esomoftast följa), och vidare til Ulo-träsk etc. Denna vägen är svår, gör ingen nytta åt Savolax, ligger långs med Riksgränsen etc. Utan if. Orivesi sjö genom Orivirta farbara ström til Haukivesi (hörande til Saimens Vattn-Systeme), och vidare til Varkaus (där köping bör bli) utan minsta hinder, för lådjor. Varkaus-Canalen bör hjelpas (och om råd framdeles blir, med Slussar förses!); då åter vägen är öppen, förbi Kuopio stad, intil Wiando forss i Idensalmi: den kan lätt uprensas; då farten åter är fri et godt stycke norr om Idensalmi kyrka: hvarefter, genom prack, den kan fortsättas (och genom rensningar befordras) tils man nödgas vidtaga en land-transport (här bör åter ställe till *Köping* utses) tils Vuolijoki farbara å (som faller i Ulo träsk) möter vid slutet af Waivasten-suo. Den Landsväg som if. Vuolijoki är gjord öfver kärret, komer här til pass, och bör vidare fortsättas och i stånd bringas, tils *Köpingen* möter, där vattntnsporten måste uphöra; detta mellanstycke är ej altför långt: *Köpingens* formän kunde här göra biträde. — Denna led löper genom hjertat af landet (Til Vilmanstrand och Nyslott är ock öppen väg; om sådan anstalt fogas, at den ej blir skadlig?) Ulo skulle deraf mäst vinna, och Kuopio ingalunda förlora.

6. I nuv. Probsten Dr. Joh. Lagi (i Idensalmi) Disputation (under Prof. M. Joh. Kraftmans inseende, Åbo 1756) *Tankar om Hushållningens uphjälpande i Carelen*, (§ 2 p. 5 och 6) upges 2^{ne} farleder if. Karelen til Saltsjön 1° if. Borgå ån en Canal til Hollola sjö (Wesijärvi) som är bunden med Päjjäne (genom Wägsjö å), hken kunde förenas med Rautalambi, Idensalmi och Kuopio sjöar; då Karelens varor genom Raicus (en onödig

omväg!) Randasalmi Leppävirta etc skulle framföras. Af denna led kunde ock Savolax med öfre delen af Tavastland sig betjena. (Aldeles: på några t̄ guld mer el. mindre, bör ej afseende hafvas!). 2° if. Pielis räknas 40 mil til Ulo: Ulo Elf är 9 mil lång (på hken 4 å 5 dagar åtgå), som bör hjälpas igenom forssarnes rensning, *hvarmed* (heter det) i *Österbotn nu fortfares, under den vittre Magst. Samuel Chydenii inseende* (!). Eller ock kunde landvägen (9 mil) if. Ulo til Säresniemi (Capell af Paldamo, vid stranden af Ulo Träsk) nyttjas, där Cajana (hvi ej Ulo?) handlande kunde hafva sin lastage-plats; likasom Wilmanstrands-boarne släpade sina varor til Fredrikshamn, landvägen, äfven 9 mil. Så möter Ulo-träsk; — der-efter ån som stryker förbi Cajana (Ämmä fall gås förbi), tils efter ½ mil *Rehjånselkä* sjö vidtager, som skiljes genom et sund if. *Kiando-järvi* sjö, 4 å 5 mil. Så möter en liten å, därpå *Lappajärvi* lilla sjö; dit faller en å, ifrån et litet kärr, 2 mil uppåt, hvarvid Maanselkä by, 12 mil if. Cajana ligger. Kärrret, blott några 100de alnar långt (som delar vatnet dels til Cajana, dels til Carelen) borde genomgräfvast (mån tro där då vore vatten nog at påräkna?) Därif. faller vatnet genom åtskilliga små forssar och mindre träsk, 10 mil, til stora sjön Pielisjärvi, som genom *Pielisenjoki* (afbruten genom flere träsk och 9 resbara (?) forssar faller in i Orivesi, som har comunication med *Puruvesi* (genom gräfningen vid Raikus) och *Pyhäjärvi*.

7. I Professorens vid Lunds Academie M. *Clas Blechert Trozelii* inför Kgl. Wetenskaps Academien hållna Åminnelse-Tal öf. Philos. Adj. M. Sam. Chydenius (Stockh. 1759, 8°) berättas p. 30, at han inlämnade 1751 sina underdåniga tankar »til Hans Kong. Mst, om farternas öppnande och förbättrande (i Finland) i synnerhet hvad Österbotn angick. Desse upgifter blefvo af sjelfva Majestätet granskade, och sedermera öfverlämnade till Kongl. Vetenskaps Academien, at deröfver gifva sina tillförlitliga utlåtelse. Chydenius blir hörd, bevisar sina förslagers riktighet etc. etc.» Jag läser ej behöfva afskrifva dessa blad, som gifva hvarjehanda under-rättelser i detta ämne: Talet måste i Stockh. vara tilgängeligt. — Deraf ser jag (p. 36) at han öpnat en bequämlig båt led genom *Merikoski fall* (läs forss, den är lång och sluttande, den sidsta forssen i Ulo Elf, närmast hafvet, hvaraf den fått sit namn, *Hafs-forssen*, ej brant, men stenig och oren, derföre farlig). Om denna ådra hörde jag för öfrigt där uppe ej talas: förmodl. var företaget ej altför märkeligen svårt.

8. Af et Rådkaamarens Protokoll, hållit 1755 d. 7 Julii (hvaraf jag har et utdrag för ögonen) ses §. 7. at den öfver Finlands uphjelpande för-ordnade Beredningen, i svar på Konungens dit remitterade Memorial, tilstyrkt flere Köpingars och Upstäders anläggande, farvägar dem emellan, samt genomgräfningar och Slussvärk emellan Insjöarne och hafvet; beropande sig på RR. Gr. Rosens Riksdags Relation (såsom Gen. Gouverneur), ang. comunications erhållande vid *Päjäne och saltsjön*, nedanför Borgo stad, samt emellan Tavastehus-vatten och hafvet nedanför Gamelstaden vid Helsingforss; af hk^a den förstnämde särdeles troddes förtjena undersökning: Anianpeldo skulle då blifva köping. Man ser för öfrigt af detta document, huru litet landet var känt. Det heter t. ex.: »Den längst ofvanför liggande och med Pejäne comunicerande sjön (hvil-

ken? förmodl. menas *Puulavesi*?) skall stöta intill Saima sjön vid Manselke, af en distance utaf 800 alnar, som *med ringa kostnad* skall kunna genomgräfväs, hvarigenom *Carelska Tjärhandelns* som blifvit idkad på Wilmanstrand, kunde befrämjas til Sveriges förmån» etc. Slutet blef, at saken skulle hos Ständerne recomēderas. Särdeles tillägges: »Hvad eljest den af Beredningen omförmälte närmare undersökningen angår, til Durchfarts och Communications erhållande emellan Pejänäsjön och Salt-sjön nedanföre Borgo stad, så emedan angeläget är, at denne undersökning må ju förr dess hältre, och i så god tid varda värkställd, at Riksens Ständer vid deras samānkomst deraf måge kunna erhålla behörig uplysning och anledning til hvad som härutinnan kan komma at förordnas. Fördenskull och som Fortifications Capitain Nordencreutz, hvilken enligt Hans Excellences Herr RiksRådet Grefve von Rosens berättelse, vid detta tillfälle tilförene berättat afvägningarne til Durchfarten, så väl emellan Pejänä och Hafvet, som emellan detta sednare och Tavastehus vatnet, nuförtiden är stadd i orten och njuter Tractamente; så fants godt, det genom honom och Directeuren af Landtmäteriet derstädes samt en Conducteur af Fortification, berörde undersökning med aldra första må värkställas, och af de uti Landtmäteriet under händer hafvande medel dertil förskjutas Rese-kostnaden emot behörig redo och räkning, hka sedermera jämte sjelfva undersökningen til Kgl. Ms^t insändas. Hvarom bref til Landshöfdingen bör afgå, som derom beordrar Directeuren af Landtmäteriet, desslikes ock til Öfversten Ehrensvärd, såsom nu för tiden comēderande Chef i Helsingfors, at härom antyda Capitain Nordencreutz och en Conducteur derstädes af Fortification.»

9. Det är en tämel. vidsträckt sjö-comūnication som gör *Anianpeldo* (dit if. Päjjäne och tilstötande sjöar, if. Laukas, Hollola, Kangasniemi, Hirvensalmi, Jämsä, Sysmä, Padasjoki, Asikkala mycket folk samlas, med båt) och *Tāmerfors* (dit långs *Näsijärvi* if. *Ruovesi*, *Keuru Messuby* etc. långs *Pyhäjärvi* if. Birckala etc samt samānhängande sjöar i Wesilax, och Lempälä etc. folk komma roendes) marknader så betydliga. Sådana comūnicationer böra lättas och understödjas, samt utvidgas. Folket är ganska benäget at nyttja dem.

10. Tvänne hithörande Kätterier äro i Finland i svang. 1° Deras, som tro all tanka om båtarters främjande böra slås ur hågen. 2° Deras, som påstå at Publiken aldrig bör pokosta andra Strörensningar, än de som syfta på durchfarters öppnande. En skrifer mig till: »Männe icke den principen är riktig, at ingen Strörensning el. vattenaftappning på publik kostnad bör göras, hvars ändamål endast är at få mera mark, oftast föga duglig, men väl för att förekomma öfversvämningar öfver duglige lågländer och instängda kalla frosthödande och osunda vattens afledande och uttorkande? Kan flottbarhet, om icke båt fart, med det-sāma vinnas, är nyttan så mycket större. Oaktadt alla magtspråk, torde dock den tanken icke vara oriktig, at Båtfarter uti vårt land vore ganska nyttige. Den allmänna meningen, at sådane arbeten blifva så förfärligt dyra, har förjagat all omtanke för sådan nyttig anstalt. Medgifves at Durchfarter efter vanligt byggnadssätt äro öfver den fattigas förmåga: men kan då byggnadssättet icke förenklas? icke förbättras, så at kostnaden

blifver drägelig?» — — — Item: »Jag kan icke finna, hvad båtnad för landet det vore, at sänka vatten-ytan ofvanför Hvittis socken, äfvensom de stora vatten i Päjjäne, i Savolax och Karelen. De äro alle välgörande, och om jag så får säga lefvande (icke stagnerande, icke frästgifvande) vatten. Troligast blefve den mästa mark som genom vatnens sänkning upkome, til odling föga tjenlig, såsom mäst bestående af en sandig och stenbunden botten. Men det invändes: utan at desse vatten sänkas, kunna icke tilstötande kärr utdikas? Svaras: Hvem kan med säkra afvägningar bestyrka detta? Dessförinnan är skäl att derpå tvifla. Genom nämnde vattens sänkning förstöres (åtminstone på många ställen) Fisket, och många vattenvärk taga skada eller gå ut, hket allt gifver anledning til klagomål och ersättnings tvister. Nej, instängda döda vatten, kärr och mossar som förkyla och osunda vårt klimat, förtjena snarare at uttorckas.» En annan skrifer: »Om vatnet fälles ifrån sådana trakter, som ligga nära stora byar, hvarest annars är för litet äng, åker el. mulbete, men mycket folk och rörelse; så har det nytta med sig. Men är hyn liten och har brist på arbetare, äger förut mycken åker och ängs-mark; så blir det uttappade träsket förvandladt til kärr och måssa, som förorsakar mera kyla. Om det ock nyttjas, til äng, så länge det väl växer; så gå de förra sämre ängarne i stället under skog och bli köldnässten. Detta våller bristen på arbetare. Jag har sedt uplandningar vid sjöstränder, först nyttjade til äng, sedan blifva skogslupne och skadlige marker. Blott de länder som öfversvämas böra hjälpas, och Båtfarter främjas etc.»

Til en del ha de rätt. 1° Båtfarter böra vara et hufvudsyfte. 2° Öfversvämmningar i synnerhet afhjelpas. 3° At i et land som ej har nog folk, ens at sköta sin förra mark, ej behöfver tänkas straxt på dess utvidgande, är ock rätt. Men anstalten har ej afseende blott på närvarande tid; folket öks just genom tilfällen til nya boställen. At stränderne kring många af våra sjöar (localen bör altid rådfrågas) bestå af duglig mark, som öks genom aftappningen, är af erfarenheten ostridigt. På ängsland är mångenstäds i Tavastland och Savolax brist. At många vidsträckta kärr ej kunna uttorckas, om ej närgränsande sjöar fällas, är lika ostridigt: jag har sedt de i kärren grafda diken, fyllas med vatten ur träsket; och detta på flera ställen. Meningen är ej, at aldeles uptorcka våra betydligare sjöar, som visserl. äro landets härligheter. Men minskas tål deras antal, och deras högd kan fällas med fördel.

11. Om Rådm. Falanders rensning i Ilmola å, skrifer en til mig: Detta vattendrag är en tid af torra somrar så grundt, at en karl kan vada, ja väl gå deröfver, hoppande från sten til sten. Uti et sådant vattendrag, har en mängd nödiga stenar blifvit (icke upförde på stranden, utan) dragne och vräkte i djupaste hålorna, samt någre af de större stenarne sprängde, och så vidare i gropar införde. Där vattendragen gått genom skogsmarker, hafva uråldriga kullfallne träd, med allehanda buskage, så pallisaderat åtkomsten, at ingen utan största möda kunde följa vattendraget. På sådane ställen har genom elden och yxan första rensningen skedt; och derpå har floden bårtfört det mästa trävärket. Etc.

42. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 13. Febr. 1801.

Högädle och Vidtberömde Herr Professor och Riddare.

Så snart Amiral Cronstedt återkom ifrån sin Pettersburgska resa tilstälde han mig den vackra samling af subsidier, som Herr Professoren behagat göra sig den myckna möda at dels samla, dels sjelf upsätta. Uti Brevet med Posten erhöill jag kort derpå et förmånligt tilskott, så at mig visst icke felat alt möjligt biträde. Uti den gamla goda vanan, at ej skjuta up til sista dagen, det som kan göras förut, hade jag likväl hunnit under mina Jul ferier ej allenast författa, utan också renskrifva mitt hela opus, innan all denna hjälpredda mig tilhanda kom. Emedlertid fann jag ibland Herr Professorens egna reflexioner så många hit hörande goda sanningar, at jag ej kunde underlåta at flicka in dem på sidorne, dels skrifva om et par ark. Om jag icke nästan under hela Januarii månad krasslat med mina vanliga Hæmorrhoidal plågor, så hade mitt arbete, genom dessa förträffeliga uplysningar blifvit ännu fullständigare. Det var ändå nog, för at väcka allmän upmärksamhet, och jag har som knappast fått uppskjuta tryckningen, emot löftet at få göra det fullständigare. Min förnämsta afsigt blifver at få under kasta det Herr Professorens pröfning och förbättring, hvarom jag redan i förhand på det högsta anhåller.

Gummers råd till Hellenius och Haartman at taga sina Discont sedlar på flera namn, var för nuftigt, och hade sin grund uti sjelfva författningen. Men uppå Landshöfdingen Rosensteins och åtskilliga Banco-karlars tilstyrkande underlät jag både för Herr Professorens och egen del denna försigtighet, äfven som jag lät förvilla mig af författningen at ej taga D: Sed[il]ar för hela den summan, hvartil Herr Professorens Silfver steg, neml. 617. Rd^l, utan blott teknade Herr Professorens för 4. Actier. Genom lottning är Herr Professoren nu ägare af 2^{ne} Actier, hvardera på 50. Rd^l och jag af en enda. Här hafva några varit til salu för 55. Rd^l Banco, men icke har jag velat för egen del, ej heller har jag kunnat för Herr Professorens gå uti en sådan commerce. Om realisation uppskjutes, eller aldrig går i verkställighet, så förlorar man snarare än vinner på sådana Actier. Försigtigheten tillåter ej at lägga alt för stora summor däruti. De 4 procents Läne Banco Sedlarne äro i alla fall icke at förkasta, och mycket bättre än en myckenhet verksilfver, som med hvar dag minskades i värde genom nötning och urmodighet.

Framtiden skall visa huru historien med Engelsmännen slutas.

Wåra Köpmån äro mycket consternerade öfver den embargo, deras fartyg fått, och all den fara de öfrige fartygen löpa. Men hvad som är högst förunderligt, och bevisar, med hvad vidd uti omtanka våra affairer skötas, är, at denna händelse förekom våra styrande Herrar aldeles oväntad, och upbragte dem til den högsta, ehuru ganska magtlösaste ifver. Köpmån som förut blifvit af apparencerne skrämde, och hos Hof Canzleren hörde sig före, fingo det mäst tilfridsställande svar, at Engelmänne aldri skulle drista sig at taga så krigiska steg, utan skulle åt minstone til April månad söka lindrigare och negociations utvägar. Et Skeppar ryckte löper, at De utfärdat kapare bref, och at flere Svenska Skepp redan äro upbragte. Alt kommer derpå an at förmå Konungen i Preussen til activa steg, hvartill han ej säges hafva mycken böjelse. Emedlertid är en ny summa Creditsedlar tilskapad under namn af Lån i afräkning på det sist lämnade Creditivet, som altid behöfs så snart, som det är bifallit.

[Utan underskrift.]

[På tvären i marginalerna:]

Vetenskaps Academien lärer erhålla 5 000 Rd^l af Konungen til Lappska gradens mätning å nyo. Då mina ögon ej tillåta så trågt observerande så komma Öfverbom och Svanberg at förrätta dem.

Inneliggande Bref anhåller om recommendation til Apoth. Miöds Apteke.

43. Porthan till Schultén.

Åbo d. 26 Mart. 1801.

S. T.

Vid närmare eftersinnande finner jag, at det utan tvifvel var Büschs större Bok om Vattubyggnader som Herr Professoren och Riddaren önskat få til påseende: jag hade ock nu med H^l Bremer och H^l Fend. Olivecreutz kunnat få tilfälle at öfversända den; men efter Talet ej tryckes innan vi få råkas, så torde i sommar bli lägligare tilfälle för Herr Professoren at rådföra den. Det fagnar mig, at mine reflexioner kunnat tjena til något biträde. Om Herr Professoren i sommar, såsom vi hoppas, tidigare hemkomer än i fjol; så torde jag få utbedja mig Herr Professorns sällskap och biträde vid en resa som jag vill göra til Kumo, at ännu ytterligare besigtiga stället där den tilämnade Canalen skall

gräfväs; ty sådane företag fordra en sorgfällig föregående öfverläggning. I nästa somar hvilat arbetet; men vi få i stället år 1802 använda 12000 Rd. och altså anseelig arbetsstyrka.

Jag längtar at se Herr Professorens tal, i et ämne hk^t så nära rörer en befattning, så skild ifrån min egentliga krets och hvari jag så på tvären blifvit indragen. Kungen har gillat Directionens project (hk^{et} jag i pennan fattat) om en aflednings-Canal, med åsidosättande, tils vidare, af annan farleds öppnande, än den som genom vårflodens hjälp och Kungsådornes öppnande, med forssbåtar kan (långs med Kumo Elf) utan stor kostnad beredas, på Österbotniska viset: det öfriga lämnas (billigt) til Curæ posteriores. Detta hoppas jag skall småningom familiarisera folket med slike anstalter, som sedan kunna, efter behof, samt råd och lägenhet, sträckas vidare. — Af fjol-årets lilla erfarenhet lärde jag redan något, ibl. annat, huru nödig den strängaste uppsigt och misstroende är öfver pg^e-förvaltarena. Vår Casseur rymde för en liten obetydlig balance, som han fick tillfälle at göra. Och vi hafve deraf lärt, at vara aktsamare. Den Dären var förut beskedlig; men blef yr, då han fick mera pg^l om händer, än han varit van at handtera, och lät af de vid arbetet comenderade Officerare förleda sig i spel, som gaf dem tillfälle at plocka af honom något mera än deras Tractamente.

Som jag ingen Financier är, så är jag väl belåten med den anstalt och omsorg Herr Professoren haft om mit Silfver. Här berättas, at vi innan kårt skole få det nöjet at afbörda vår förmögenhets-afgift; huru stor del i sänder, känner jag ännu icke tillförlitligen. — Vår ställning med England visar sig ännu ganska mörk; åtminstone gaf ombytet i Ministeren derstädes ej mycken tröst, om den ock ej tager skottsmål. Hvad Preussiska Declarationen och Eng. Konungens sjukdom (som lærer vara et recidiv, efter Willis blifvit tilkallad?) värka, får man se. I alla fall var detta et ledsamt incidens i vår Realisations-anstalt: Gud låte denna crisis gå snart öfver! Hvad det är ledsamt, när man så tappert räddat Rikets sjelfständighet, at så ledsamt ändock råka emellan 2^{ne} eldar. — Nu lära Herrarne i Stockholm utan farhåga besöka Robinet och dricka Buonapartes skål? Deremot synes vår Christeliga Tros gamla arffiender Turken och Påfven (som för en tid sedan så undersamt voro förenade) vara uti en ännu kinkigare belägenhet än vi. — Hvem tros nu bli Borgmästare i Stockholm efter Ulner? Är det sant, at Arén (som lugit för Dir. öf. Krigs-Academien, at han tjent vid Haapaniemi Cadet-schola, det han dock aldrig gjort) blifvit Mathes. Lector i Linköping? Och männe då apparence vore för M. Alopæus at söka successionen efter honom? — Inom fatalierne hafva endast Magg. Hällström, Alo-

pæus och Palander inkomit med ansökningar om Phys. Professionen: förslaget gör sig altså sjelf; ehuru det är sant, at Planmans afsked, som d. 13 Jan. blef beviljadt, ej förr-än genom sidsta postens aviser blef kungjordt. Ass^t Vallenius, som ock ärnade söka, och har disp. i farvatnet (den han dock jämväl för sin redan erhållna befordran är skyldig at utgifva) komer post festum: för Hällström kan det vara så mycket bättre.

Med C. F. Bremer sände jag til Herr Professorn et litet paket, som hans rese-Camerad Fendr. Olivecreutz väl lærer til Herr Professoren alevelander: däri lågo 1° af Åbo Tidn. N° 1—24, som tilhöra Secr. Wilhelmsson, vår Cantzlers-Secreterare; han bor midt emot M. Utters Boklåda, så at de utan mycket besvär kunna aflämnas (i hans Faders Contoir) 2° 5 Rd. i söndriga Riksg Sedlar, som jag fått af mine Bönder, och af commiseration mottagit, ehuru skadde de äro: här krusar man at mottaga dem, men i Stockholm mins jag at man var mindre nogräknad. Kanske de altså där kunna employeras. Hälsa H^t M. Utter vid tillfälle, och bed honom å mina vägnar om förlåtelse, at jag til hans Boklåda adresserat någre små paketer tilhörande Historiogr. Hallenberg, h^k^a han lærer vara god och til denne (som utan tvifvel är synlig i hans Boklåda) aflämna. — Sedan afresan härifrån lär Amir. Cronstedt ej haft mycket lugn: få se, hvad han dömer, sedan han får mera ledighet, om mit pro-memoria rörande Scholan på Sveaborg.

Nästa gång vågar jag besvära Herr Professorn med någre små Bokcommissioner. Månne man ännu kan få det (förbudna, såsom här säges) Häftet af Läsning i Bl. ämnen? Jag ville för Samlingens skull äga det.

Prof. Gust. Gadolin har nyl. fått sig en son. Alt står här till på förra sättet. Herr Professorn lærer väl få se Åbo Tidningar? derföre nämner jag ej om här på sidan timade dödsfall. Häradshöfd. Arppe i Karelen skall gifta sig med afl. Kyrkoh. Wegelii dotter i Kides: så fort blifva flickorna giftvuxna. Må väl! — Min respect til Fru Professorskan och hälsningar til de små!

S. T.

ödmj. tjenare

Henr. Gabr. Porthan.

44. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 27. Mars 1801.

Högädle Herr Professor.

Den man som så hastigt erhöill Adjuncts Sysslan wid Krigs Academi-
en, har i dessa dagar, genom Beswär hos Konungen blifwit befordrad
til Matheseos Lector wid Linköpings Gymnasium. Om H. Magister
Alopæus ännu fortfar at önska sig hit så må han då med det snaraste
inlämna sin ansökning därom til Academiens Direction. Konungen
nämner wäl, men det är Direction, som föreslår. Wilkoren äro 250.
Rd^l, fria hus rum, 4. fam. r wed och 2. L^{ll}. ljus, men endast 6. weckors
ferier om sommaren. I weckan har han 11. Lections timmar. neml. 5
för första Classen uti Arithmetiken. 5 uti 2^{dra} Cl. uti Algebra och 1.
uti Coniska Sectionerne och Fluxions methoden för III^{dje} Classen.

Nog komma här flere sökande ifrån Upsala. Jag nämner också därom
för Palander, men det måste wäl komma an på den, som har den största
förtjensten, och då tror jag, at ingen lärer kunna mäta sig med M^l
Alopæus.

Wår Konung reser ännu af och ann i Södra Provincerne, och wi
äro mycket okunnige om den wändning wåra widt utseende affairer
taga. Får nu se, om Danmark kan hålla ut med Convention, sedan
Engelska Flottan wid detta Lag måste ligga utan för Köpenhamn. Det
man med all säkerhet kan säga förut, är, at hela wår köpmans Corps
är ruinerad, om det kommer til et werkeligt utbrott. Wid Fastings
marknaden blefwo icke många 1000de Sk L^{ll}. järn sålde, och de
endast til 7 Rd^l Banco eller emel. 9 och 10 Rd^l Riks gälds ^{mt}. De Rikaste
karlarne, såsom Hall med flere togo et enda lispund, och gifwa åt wåra
Bruks patroner något förskott. Desse äro i synnerhet at beklaga.
Under et sådant sädespris, så stora contributioner, står redan et års
tilverknig oförsäld. Detta års kan ej en gång få rum på Wågarne.

Ifrån Lands orterne höres ej annat än nöd och jämmer. Uti Dalarne,
Dals Land, Wärmeland är en förskräckelig swält. Uti en del af Småland
och Westergöthland är det icke mycket bättre. Wid Malmö och Upsala
äro horreurer begångne för det olyckliga Bränwinet. Här i Stockholm
går det ännu an, så länge den Ryska Säden räcker. Med första öpet
wattn wänta wi mer ifrån Ryssland. Huru wida det må sträcka sig
til andra orter, än hufwud staden, är mig ej bekant. Jag mins icke,
om jag berättat Herr Professoren förut, at Konungen gifwit Weten-
skaps Academiem 5 000 Rd^l til den Lappska Gradens å nyo mätning.

Svanberg och Öfverbom äro dertill utsedde, sedan min mycket förswagade Syn, och egna affairer ej tilläto mig at antaga detta anbud.

De ämna sig up med det första, för at recognoscera och bereda Signalerne. Et godt instrument är bestält hos Le Noir i Paris til winkelmätningar och högd obserwationer, men swårigheten ligger uti at nu få det hit.

Et eller annat litet fartyg är redan utlupit ifrån Carlscrona för at recognoscera. Den 1^a April skall den härifrån commenderade Canon Slup Flottillen hafwa immunstring, men isen ligger stark alt till Dalarö. Derifrån är Skärgården öpen och hafwet så is fritt, at Tyska Fartyg allaredan inkommit. Amiral Rosenstein, som är commenderad at wara Chef för denna Flotta, ligger sjuk. Han har warit nog illa därän, men börjar nu litet repa sig. Det är ingen glad commission at på öppna slupar gå härifrån til Sundet, allraminst denna års tid.

Jag har den äran at wara

Högädle Herr Professorens

ödmjuka tjenare

Nath. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Genom Gen. Carpelans fiäsk kom Konungen at begära et lån af 100,000 Rd^r i Götheborg, och fick til Stadens och tidens wanära 60,000. Efter Ullner, som dog så hastigt, bestämmes, Segerström, eller Police M. Ahlberg eller Hofrätts Rådet Wollin til Borgmästare.

Til Magr. Palander tager jag mig den friheten at innesluta et Bref.

45. Porthan till Schultén.

Åbo d. 2 April 1801.

S. T.

Mycken tack för underrättelsen om Aréns befordran. Hwad mäktiga gynnare äger den mannen, efter han gör så starcka språng? Jag lærer i mit sidsta bref (hvaraf Herr Professorn ser, at ryktet om hans befordran redan hunnit hit) nämnt, at han, oakadt sit föregifvande, icke varit anstald vid Haapaniemi Schola, ehuru han hade Condition i granskapet hos Gener. Ehrenroth. Nu afsänder Alopæus sin inlaga, hvilken han tar sig frihet at adressera til Herr Professorn. Som han

är en flitig och beskedlig ung man, samt jämväl manerlig och skicklig i sit upförande, så menar jag, at han vid den stationen vore tjenlig. Hans hälsa är väl något klen; men så hoppas jag dock at den ej skall hindra honom if. sin tjenstgörning. Icke må det kunna anses ligga honom i vägen, at han nyl. blifvit upförd på förslag (i andra rumet) til Phys. Professionen efter Planman: med den syslans bårtgifvande (som är ämnad åt Hällström) lär icke långt på tiden utdraga; allenast Kungen, för sina många bekymrande göromål i södra Riket, får rådrum at kōma til Stockholm. Til sidstn. sysla inkommo endast 3 sökande inom laga tid (af det enkla skälet, at med vacancens kungörande på Aviserne söldes så länge, at inge andre än de som här voro närvarande, viste at sig intra fatalia anmäla); således var förslaget lätt uppsatt; hvarpå Hällström, Alopæus och Palander stå upförde. Visserl. är sådant ej aldeles skickligt; men det är författningens och deras som införa annonserne i Tidningarne, men ej vår skuld. — De täta blidor vi haft i vinter, hafva vållat, at en del af vår å redan d. 28 Martii til en del gick upp (if. Bron til Lindquistska gården); men nu har åter köld inträffat, så at på Slotts-fjärden et^c utan fara åkes. At våra åkrar så hastigt blifvit bare, är ej hugnande. I öfra landet, if. Jämsä börjandes, har denna vinter varit djup snö.

Det är bedröfligt, at våre allmänna affairer hafva så svårt utseende. Hvad det är ömkeligt, at vara svag, och hafva mäktiga grannar, som utan barmhertighet missbruka sin öfvermakt! Om Engelska Flottan värkel. gått til Köpenhamn, och Dansken hvarken kunnat (el. kanske velat) göra alfvarligt motstånd vid Croneborg; så lærer han ej mindre än vi komma emellan två eldar. Preussen tyckes ej med alfvar gripa sig ann, och om ock Ryssen kunnat sända ut sin flotta, så torde den 1° kōma försent, och 2° ej vara farlig för Engländeren, då den ej af Engelska officerare comenderas. Våre få skepp, efter vanligheten illa utrustade och illa styrda, äro lika obetydliga, som våra Canon-slupar föga at räkna på emot örlogs-skepp! — Tilgången på säd är väl också här knapp; men om den ej skulle til Sverige bårtföras, och priset ej vara för den fattige så omåttligt, kunde vi dock bärga oss: tilförseln hit i Febr. och Martii månader var tämel. ansenlig. — Rötfebern börjar grassera här i staden: Prof. Bonsdorffs Fru och flere i hans hus ligga deraf hårdt angrepne. — Utan tvifvel är det redan Herr Professorn bekant, at af vMellska egendomarne Prof. Haartman fått Saustila och Cap. Prytz Quidia: Frälsehemanen äro så delade, at lotterne kunnat blifva någorl. jämgode. Stadsgården har Prytz inlöst för 4000 Rd. i Riksg. sedlar. — Ass. Brovallii änka har gift sig med en afskedad Major Munck if.

Haliko. — Den elaka Salins har omkōmit på sin gård Kauhais i Pemar, antingen genom mord, el. af fall i fyllnaden: det förra tros allmännast; undersökningen är ännu ej fulländad.

Min respect til Herr Professorns Fru! Med fullk. högaktning har äran at framhärda

S. T.

ödmj. tr^e

Henr. Gabr. Porthan.

P. S. Et underligt rykte går här, at Ryske Käjsaren blifvit af daga tagen. Jag har ej ledighet at höra efter, huru pålitlig grund det må hafva (ty if. den sidan regalerar man oss ofta med lögner): Men vore det sant, så vore händelsen i denna crisis olycklig för oss, och utsigten för våre affairer blefve ännu vidlöftigare! — Af Tidn. hafve vi sett at Kungen kört omkull: vi erforo redan vid hans genomresa, at han ock i körande ställer sig sin Herr Fader til mönster! — I ans. til våre Candidaters långsamhet af [!] göra if. sig sine prof, hafve vi måst upskjuta den i sommar tilärnade Magister-Promotionen på et år: men då blir ock en betydlig utgallring oundvikelig, som ej hjälper; de öfrige få lof at vänta.

46. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 10. Apr. 1801.

Herr Professorens och Riddarens mycket angenäma Bref af d. 26. Martii och 2. Apr. äro riktigt framkomne. Äfven har jag erhållit det lilla paketet, tilställt Wilhelmson Åbo Tidningarne och förväxlat de gamla 5. Rd^{rne} uti Nya Riksgälds sedlar. Där af har jag redan disponerat 24 sk. til det begärta sista Häftet N° 42 och 43 af Läsningen, som icke än indragit, utan blott til fortsättning förbudit. Därjämte tilskyndade det yngre Boktr. Nordström Censur. Äger Herr Professoren nästföregående Häfte, som äfven i höstas kom ut?

Jag skall med det första inlämna Mag^r. Alopæi ansökning, och understödja den, så mycket jag förmår. 2^{ne} Docenter ifrån Upsala, Wallman och Bredman äro också ibland de sökande, och det är utom alt tvifvel, at ju Landshöfdingen Rosenstein arbetar för den förstnämde. Nog torde jag kunna vinna några af Directionens Ledamöter, men intet skadar det, om Dom prosten Alopæus skrifver til Amiral Lagerbjelke

och General Mannerskants, som han måste vara bekant med. Det är Ledsamt, at Amiral Cronstedt skall vara borta, och at man har så föga hopp at få honom hem innan våra Krigs Operationer taga något slut. På honom och igenom honom hade jag kunnat verka mer. Alopæus är äldre och borde visst hafva företräde. Framdeles torde jag kunna säga något mer härom.

För Herr Professorens goda löfte at vilja se på mitt Pr Tal, tackar jag ödmjukel. Det är icke annat än et ut kast ännu. Uti det ämnet kan sägas mycket, utan at derföre svälla til en sådan volume, som Schulzenheims nya tal om den Allmänna vården. Med nöje tager jag emot tilbudet at få följa med til Nockia, som jag länge önskat få se, ehuru jag på intet vis är en rätt kännare af sådana arbeten.

Det lilla vi hade i dags papperen för i går lämnade föga uplysning om affairen vid sundet. Privata brefven contradicera hvarandra. Man säger, at 9. Engelska skepp kommit på grund, at et sunkit och et sprungit i luften. Exc. Ruuths, som också är på stället, har varit mindre tröste rikt. Han skrifver, at Danskarna förlorat närmare 2000 man, 4. Block skepp och 1. fregatt. Deras stora flotta skall icke hafva varit med, utan legat förvarad inom bomen, som billigt var, ty hvarföre skulle de, som drogos vid håret håret[!] i denna förening, ensamme exponera alt.

At Hamburg är occuperadt, synes af tidningarne, och at Preussarne lära rycka i Hannover, men man fortfar lika fullt at tvifla om den sistnämde magtens alfvare med saken. Efter den stora hvälfningen i Ryssland äro alla gissningar lika osäkre. Ännu känna vi icke rätta tilgången, men det lär vara utan tvifvel, at det är Senatens verk. Man påstår, at Regerings sättet också är mera inskränkt. Drottningen har haft Bref af sin Syster, men hon lofvar detaillerne framdeles. Några orimliga Ukaser, Senatens motstånd och den ursinniga Pauls hotelser at knuta den, och skicka hela corpsen med sin egen famille til Siberien, säges här allmännast. Hvad som är visst, är det at den nya Kejsaren förklarar sig för Convention, och lofvat fullfölja sin faders verk emot Engelmännerne. Mätte denna stora händelse lända andra til warning, ty snart hafva vi haft så många prof på Ryska principer, at man ej annat kunnat än frukta för uplösningen. At facklor blifvit förbudne, för det de ej brukas i Ryssland, må gärna vara, De äro också farliga. Men en författning är i farvattnet, at man skall stiga ur sin voiture för höga öfverheten. En Drabant skickades nyl. up, som satt sig uti Konungens yttre rum, om afton, sedan han i slagg och snö ridit 8 mil, var upkyld af de långa orationerne vid tullporten, och hade verkelig attaque af frossa. Oaktadt Konungens höga bifall öfver Commendantens tappra försvar i Croneborg, säges han

vara arresterad. Om det är sant, så dömmar man ganska olika i olika länder. Efter Konungen förklarad sig nögd med den sista Landt Marskalken, så tiltalades Adlersparre och hans medsyndare. De äro också alla redan dömda d. 28. Martii, ehuru Domen ej offentligen afkunnas förrän d. 4 Maji. Enligt en af Ledamöternas Bref, som jag sedt, blef Adlersparre pliktfäld för L. Marsk. förolämpande til 33: 16. Sköldebrand, Gripenvaldt och Silfwerskjöld hvardera 16: 32 och Schoulz til 8: 16. Referendarien Assessor Nolken och Krusenstjerna, adjungerad, frikallade dem af brist på lag. Alla voro ense at pliktfälla Adlersparre för vanvörd. skrifsätt emot Hofrätten til 20 Rd^e för obeskedl. Jäf emot Presidenten 16: 32 och för missfirmel. skrifs. emot Adv. fisc. — 6: 32. Schulz och Järta för det sidstnämde, hvardera — 6: 32. Så slöts denna märkvärdiga action.

Ännu höres det ej af Ryska flottorne. Vår hade immunstring d. 2. Skärgårds flottan, som seglade härifrån d. 2. ligger ännu för mot vind vid Djurs hamn, där Albrect Ehrenström hvilar efter sina storverk.

Jag har den äran at alltid vara

Herr Professorens och Riddarens

ödmjuka tjenare

Nath. G. Schultén,

[På tvären i marginalen:]

Herr Professorn är så god och gör min ursäkt hos Magr. Alopæus, jag hinner icke svara på hans obligeanta bref i dag.

47. Porthan till Schultén.

Åbo d. 16 April 1801.

Högädle Herr Professor.

Den allarmrande tidningen som vi med förra Svenska posten erhöllo, at Engelska Flottan gått in i Sundet (utan at af Croneborgs fästning kunna hindras), blef ej förbättrad genom den kunskap sidsta posten medbragte, at hon lagt sig utan för Köpenhamn, som utan tvifvel redan lärar blifvit förvandlad til en stenhop, om ej Danskarne böjt sig under oket; då touren väl sedan lärar komma til oss, och vi, med våre grannar, få lof at skrifteligen lämna Engländarena tilstånd, at hädanefter få utan

knot å vår sida, röfva våra handelskepp efter behag. Här berättas ock, at de ej allenast befästa sig på Saltholmen utanför Köpenhamn, utan ock på Hven; Kanske de finna nödigt, at ock i detta sund hafva et Gibraltar, för at tygla Östersjö-boerne; då fråga snart blifver, hvem som har den starckaste rättigheten til Öresundska Tullen? At likväl detta öfvermod skall med tiden bereda Englands fall, derom är jag öfvertygad: men den tidpunten kan ännu vara långt bårtta. — Götheborgs-boerne skola vara i mycken fruktan och bekymmer; ej utan skäl: häldst när man påminner sig, i hvad skick våre Fästningar och försvars-anstalter vanligen pläga vara! Hvad skal nu vår Skärgårds-flottille uträtta, om den ej skall nyttjas at försvara Stockholms Skärgård? Vår Stora Flotta lærer väl ännu på någre månader ej hinna blifva färdig at utlöpa; som kan vara en lycka för densäma och Carlserona!

I Bulletinen if. Skåne omtalas ock vårt Ridande Artillerie: blef ej det afskaffadt, såsom onyttigt, och Cardell afskedad? — Seclets början utmärker sig med underliga och ohyggliga händelser: ehuru besynnerlig Käjsars Pauls regering var, så väntade vi likväl icke, at hans listid så snart skulle slutas. At han blifvit strypt af sine Senatorer och Herrar, berättas för visst: om det skedt med sonens medvetande, anses ännu ej för afgjort. I ukasen om sit uptråde på Thronen lofvar den nye Käjsaren at regera (ej efter sin Faders utan) efter *sin Farmoders visa och milda styrelse-grunder*. Få nu se, hvad värkan denna Revolution har på Europas allmänna affairer: det tros, at den nye Käjsaren går ifrån sin Faders Systeme och Planer (kanske Turkiska rikets förstörande undantaget), samt ifrån Franska alliancen: då få väl vi lof at dansa med! För ingen var denna Revolution olägligare än för Buonaparte; få se hvad figure Sprengtporten nu åter kommer at göra? Handeln och communicationen mellan oss och Ryssarne, har nu åter blifvit friare: få se, om ock litteraturens bojer hos grannerne lossas, och om deras ynglingar få lof at resa til Åbo Academie, såsom i förra tider. Någre hafva redan ankommit til Borgo Gymnasium. I ukasen heter det, at han dödt af en Stickfluss: under den sidsta tiden har han blifvit allt galnare, och nu beslutit krig mot den ena, nu mot den andra af sine grannar. Huru allmänt hatad han var af sit folk, ses ock deraf, at de härvarande köp-Ryssar anställde et Calas då tidning om hans död hit ankom.

Huru skole vi, som ej äro Politici förstå 1° at man trodde Croneborg kunna spärra sundet, oaktadt Holländske Flottan i XVII Seclet 2^{ne} gånger visat motsatsen? 2° at man på Skånska sidan inga batterier i säma ändamål upkastat. 3° at man inga Skepp på det trångaste stället haft stationerade, som kunnat uppehålla Flottans hastiga framfart? —

När jag ser, huru precaire hela vår sjöhandel är, är jag rätt nu frestad at öfvergå til deras tanka, som vilja hafva hela vår sjöfart afskaffad och reducera oss til blott passiv-Handel? På så sätt som i Ryssland sker. Månne allt hvad vår sjöhandel importerar oss, ej i annan väg åter förloras. Hvi kunde vi ej, såsom Ryssland också, utan Handels-sjöfart, skaffa oss så stor Krigsflotta som vi behöfve?

Et för vår Academie märkeligt dödsfall har här timat: Prof. Bilmark afled d. 12 hujus om natten, af en härstädes gångbar nerv-feber, efter blott 8 dagars sjukdom. At han lämnat anseelig egendom efter sig, kan Herr Professorn nog tänka; en så rik Professor har väl aldrig varit i Åbo, och lärer näppeligen komma. Utan at hafva något betyd^l ärfvt, ägde han, efter hvad man härtills kan veta, circa 50000 Riksd. Men har Herr Professorn ock kunnat föreställa sig hvad disposition han der om gjort. Utom betydliga legater til sina syskon och andre närmare och fjärrare släktingar (4000 Rd., hälften i Banco åt sin bror och 2 systrar, 3000 d.km^t åt sin Svärmor och Svägerskor) jämväl åt Fru Heden; som Testamentet blef uprättadt 1796 då Lindquist ännu lefde, så är hans Fru förbigången) m. m. så har han til Finska landtbrukets understöd medelst lån af små sumor til almoge som vill förbättra sina ägor, anslagit 100000 d. k^{mt}, hk^{et} Capitals interessen til sådane lån skola årligen användas, emot blott 3 procent ränta. — Men den mästa ynnest har Åbo Academie rönt. Utom 10 stipendier, à 100 plåtar, som til behöfvande quicka och välartade ynglingar skola utdelas, utan afseende på hvad studier deidka e^l af hvad nation de äro (hk^{et} vackert och klokt drag!), ger han til en Juris & Historiarum Adjuncturs inrättande 100 Rd^e årligen, lika mycket til förbättrande af Bibliothecariens usla lön (som är blott 50 d^e s^{mts} indelning), och sedan alle andre legater äro utbetalde, samt andra behof upfyllede, lämnas hela den återstående suman (som blir anseelig, vid pass 20000 Rd^e) til Consistorii Acad. disposition, at efter bästa vett och samvete til sådane inrättningar användas, som Cons^m pröfvar bäst lända til Academiens och vetenskapernes gagn. Inga spår til någon nepotismus, inga förbehåll som vanligen inskränka värdet af sådane författningar, äro dervid häftade. Hvad säger Herr Professorn om en så honnette disposition? Också har den i hela staden väckt mycken sensation. I söndag skall han begrafvas. Sit hviloställe har han förbehållit sig på Reso kyrkogård (han ägde i den soknen et Frälsehem^{an}): hvarest en liten okonstlad minnesvård öfver honom lärer upsättas. Han har icke sparat och hushållat utan afsigt; och när dertil komer, at han aldrig med andras oförrättande någon penning samlat, at han mot sine bönder och debitorer varit foglig, mot alla tjenstaktig, såsom Col-

lega ej mindre accurat och pålitlig än förliktig: så förtjenar hans minne visserligen at vid vår Academie med tacksamhet ihog kommas. Hvad han genom utmärkte talenter ej kunnat åstadkomma, det har han på annat sätt. Hvem bör kunna tadla honom? — I förgår (d. 14) sköt Åbo å. — Den underliga Carl Fredr. Bremer, som beslutit at flytta if. Åbo til Norrköping (med sina pg^r) är nu ditrest, för at göra anstalt om en kostbar byggnads upförande på den tomt som han sig där tilhandlat. — 2^{ne} af Fru Salonias arfvingar, Capit. Spåre och Jägmäst. Smalen, klandra hennes Testamente, och påstå ibl. annat at hon ej vid dess författande (som skedde redan för 2 år sedan!) ej varit vid sit fulla förstånd: det är rätt tacksamt, för det vackra arf hon lämnar dem. Men Spåre förtryter i synnerhet, at han ej får disponera sin hustrus arf (som vore en artig fond at spela på), utan at det för barnens räkning (som alla äro mer elr mindre ofärdige) skall förvaltas af deras Morbror Hofrätts-Secreteraren Tihleman. Befallnings-man Sahlberg börjar ock process emot Fru Ahlman, för det hon ej inom laga tid låtit hålla Bo-uptekningen efter sin Man, och ej lagligen bevakat Testamentet: hon trodde näml. at då Finska Hush. Sällskapet låtit lagligen bevaka det-sāma, sådant jämväl i ans. til hennes del vore nog. De andre arfvingarne vilja ej göra gemensam sak med honom. At också Hush. Sällskapet får med honom process, det håller jag för afgjordt: han vill at Hatanpää skall säljas för 41000 Rd^r, och det til honom; til det förra kan han hafva någon anledning, af Testamentets otydlighet, men til det sednare påståendet aldeles ingen. Och han bedrar sig mycket, om han genom en process vill tilvinna sig Sällskapets (til hke^t försäljningen är updragen) välvilja. Sällskapet vil försälja egendomen til den mäst-bjudande d. 1 Aug. (på S. Mariæ Prästegård) för at undgå allt gräl med Staden om Auctions-procenten). — Prof. Planmans äldre dotter håller på at vandra all verldenes väg. Hvad hopp ger hans son om sig? — När Klingstedt, som reste såsom Courier til Petersburg, derifrån återkommer, så få vi väl höra derifrån många Stats-nyheter (t. ex. när isen gick af Neva, hvad brödet där kostar i Bagare-bodarne et^c etc.): ty H^r Lars Lefren (Hushållaren) reste dit med honom, och komer jämväl i hans följe straxt tillbaka; i ans. til Finska språket gör han Klingstedt nyttigt biträde under resan.

Här säges, at Georgii ledsnat vid Under-Ståthållare Syslan, och häldre önskade vara Lagman i Finland: kan det vara sant? — Innan kårt läre vi väl få höra, hvilka som fått de 2 betydande posterne efter Flodin och Ulner. — Utom det sidst utkomna stycket af Adlersparres Läsnings stycket 39 41 [i marg. 39 följ.] önskade jag, när tillfälle yppas

(om ej förr, så med fartyg, i fall ej Engländarena afskära sjöfarten här-
emellan) erhålla 1° Sv. Academiens utkomna Orthographie, samt
hvad af dess Handlingar utkomit, så väl in 4° sedan Tingstadii och
Silfverstolpes utkomo, de sidsta jag äger (om annors något i detta
format sedan utkommit?), som den första Tomen af octav-Editionen.
2° Vogt om fattig-anstalterne i Hamburg. 3° Af Silfverstolpes Journal
har jag til och med 4de Bandets 4de Häfte: resten fattas mig. Men jag
mins ej, om jag prænnumerert på mera; i annat fall måste ny prænnumera-
tion tagas; hvarom mera härnäst: imedlertid är dermed ingen brådska.

Med fullk. högaktning har jag äran at framhärda

Högädle Herr Professorens

ödmj. t^{re}

Henr. Gabr. Porthan.

P. S. Tänk om alla närvarande motgångar, skulle kunna curera vår
unge Herre för all böjelse för krigiska företag och planer, samt skilja
ifrån honom visse orolige och tiltagsne rådgifvare! Då vore denna humila-
tion ganska hälsosam!

48. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 28. Apr. 1801.

Högädle Herr Professor.

Ehuru vår långvariga examen nästan betager mig all ledighet, skall
jag dock i hast raspa dessa rader, för at tacka för angenäma Brevvet
och lämna några säkrare underrättelser om våra verdsliga vändningar.
Jag inbillar mig, at Herrarne nog torde blifva lika frikostigt tracterade
med Lögner, som vi mellanåt. Här bryter sanningen snart fram, i Lands-
orterne härskar osanningen mera långvarigt.

Innan Engelska flottan seglade så lätt förbi Croneburg, ansågs denna
fästning som et dyrkfritt lås för sundet, ehuru sjelfva Läget och Histo-
rien intygade om helt annat.

Deruppå litade vi med Christelig förtröstan på Danskarnas kloka och
fasta dispositioner vid Köpenhamn. När de på några timmar blefvo öfver-
väldigade, ansåg man ändå för omöjligt, at Engelska flottan skulle våga
sig in uti Östersjön, af fruktan för den Svenska och Ryska öfvermagten.

Efter många trovärdiga rykten om Ryska flottornas annalkande, och
sedan de med all säkerhet blifvit sedde ifrån Gottland, ifrån Öland, Gud
vet icke hvarifrån, lopp ändteligen vår flotta ut under den Nya Chefens,

Baron Rudolph Cederströms befäl. De upptäckte snart den Engelska, och tackade sin Gud, at de med helt skinn finga återkomma til Carlscrona.

Det narraktigaste af allt är, at sedan Engelska flottan i sin ordning hunnit inställa sig utan för ofvannämde stad, kom ryktet hit, at det var den Ryska Revelska, och flera vad höllos derpå, ibland annat et på Boursen emellan Philipson och Vestman på 50 Rd^l. Nu vet man med säkerhet, och Bulletinen för i dag lärer vidare förkunna det, at det är den Engelska, och at Hyde Parker uti trotsande termer upfordrat Carlscrona, eller at Sverige ville följa Danmarks vackra exempel och böja sig under oket. Konungen är nu sjelf uti Carlscrona, får se Hvad han gör. Emedlertid har Skärgårds Escadern, som af vidriga vindar blifvit oppehållen, fått ordres at åter vända til Stockholms försvar. Det är märkligt, huru ombytlig man är, Än hög och trotsande och fruktande ingen fara, än låg och ned slagen, befarande omöjligheter.

Galen måste väl den vara, som kan tro, at 20 Engelska Skepp skulle engagera sig 20 mil in uti Skärgården för at occupera Stockholm. Emedlertid får man nu veta, at Waxholm måste förses både med Canoner och krut, fast man i alla tider underhållit garnizon och lönat commendant, sådana äro våra anstalter.

Länge sedan måste det vara bekant, at vår Amiral, Exc. Claes Wachtmeister är arresterad, för det han ej lydde kungens ordres och Arresterade Palmquist. Orderne hafva likväl varit tvetydiga, men nog är det sannolikt, at Wachtmeister efter sin goda vana, fjäskat och lofvat mer än han kunnat hålla. Uti sin arrest får han taga emot damer och gamla åldriga män, men intet ungdom. Palmquist slapp med afsättning från befälet. Han anses oskyldig.

Vi veta nu med säkerhet, at Ryska flottorne ej kunna vara färdiga förr än i medlet af Maji.

De inhemska Ryska oroligheterna anses icke trovärdige. Constantin skall vara hatad af Arméen, såsom den där alt för mycket liknar sin Salige Herr Fader. Han har ej ansett sin höghet ovärdigt at med egen hög hand prygla Officerarena, då han var vid armeen.

I Götheborg och negden däromkring härskar en gruflig nöd. Den namnkunniga Bränwins fabriqueurn Björnberg har Konungens tilstånd at hvarje vecka trans portera 500. ^{to} säd landvägen ifrån Skåne. I Lidköping kostar 1 T. råg 17 a 18 Rd^l. I Wermeland, Dalarne, Norrland står lika ömkligt til. Här gå Dalfolk, som myror, som tilbjudja sig at arbeta för maten.

Oaktadt allt det som blifvit berättat, vet man ej med säkerhet, at Engelska flottan tagit något handels fartyg i Östersjön. Tvärt om,

säges nu, at flere fartyg lastade med säd, gått den obehindrade förbi til Carlshamn, Malmö, &c.

At Parker och Nelson blifvit ovänner, säges tillförlåtligt. Den förre miste en son i slaget vid Köpenhamn, och skyller Nelson derföre, som exponerat honom för mycket.

Flere stjernor och Band skola delas ut i dag, eller rättare göras allmänt bekanta. Ordens dagen firas, som Konungen skulle vara närvarande. Man tror dock allmänt, at han ej så snart återkommer, så framt han ej får fred, eller stillestånd. Drottningen flyttar snart ut til Drottningholm och skall accouchera där.

Bilmarks testamentariska dispositioner hedra honom ganska mycket. Jag hade ej trott honom capabel af så liberala principer. Man lägge til, at Academiska Byggnaden också fått en stor donation af honom, men icke nämner Herr Professorens bref därom. Om hans gård säljes, så vil jag gärna köpa den. Får jag be Herr Professoren nämna det, för dem, som hafva befattning med den saken.

Herr Professorens

ödmjukaste tjenare
Nath G: Schultén.

[På tvären i marginalen:]

Danskarne voro hiskeligen upbragte emot oss, för flottans utblifvande. En Svensk var ej säker på Gatorne för pöbelens bespottelser och misshandlande.

Inneliggande Bref anhåller jag, at Hr Professorn täcktes afsända til apt. Mjöd, som vidare plägar besörja om framförandet.

49. Porthan till Schultén.

Åbo d. 30 April 1801.

S. T.

Herr Professorens angenäma bref af d. 10 hujus är ännu af mig obesvarat; men jag hade nyss förut; innan jag hade äran at detsamma erhålla, skrivit til Herr Professoren en lång Epistel. — Sedermera hafva våre allmänna affairer icke, ty värr! förbättrat sig. At Dansken nödgades sluta det snöpliga stilleståndet, sedan han hvarken af Ryssland (som efter den derstädes timade Cathastrophen synes aldeles vilja öfvergifva hela den ståtliga Nordiska Alliancen, åtminstone höres ej något af dess flottor, och dess upförande mot England, utvisar at det ej ärnar fullfölja Pauls barocca planer, såsom ej heller dess interesse medgifver at främja Svenska och Danska handelns och sjöfartens förkofran) eller

af vår mäktiga flotta blef undsatt, var ej underligt. Här sägs, at (förutan Palmquist som miste befälet) Gr. Wachtmeister blifvit arresterad för sin försumlighet vid Flottans tidiga utredande: det är troligt nog, at efter vanlig praxis, egennyttia och söleri åter var i spelet i Carlscrona; men många tvifla, om de hade hvad de skulle i beredskap, uti ammunition, segelduk et^c, och frukta, at flottan måst utlöpa half-utrustad (efter vanligheten), ej blott genom *desse* vederbörandes fel. Här berättas ock, at en Tygvaktare hängt sig, likasom at Comendanten på Warberg förgifvit sig, sedan deras förspillningar yppats: en herrlig ämbetsmanna esprit, som lofvar allt godt för framtiden, men ock utmärker hurudan tilsynen öfver dem varit! — En fråga som jag ej vågar besvara, är den, hvad vår flotta, utan understöd af den Ryska, och då den Danska låg quar inom bomen, skulle kunnat uträtta, om den ock tidigare utlupit? Var den i stånd at mäta sig med Engelsmännen och at undsätta Köpenhamn? — Hvad är det vår skärgårds-Flotta skall uträtta, och hvart är den destinerad? Utom skären lärer den ingen ting kunna uträtta. Imidlertid är besynnerligt, at i Tidn. berättades huru Engländarena sändt in in [!] Lugger i Östersjön (som skall bårttagit åtsk. fartyg), utan at något förmäldes om någon Fregat etc som utlupit if. vår sida at skydda vår sjöfart ens emot sådane små röfvare-fartyg. En Carlshamns-bo som kom hit, är nu bekymrad för sin återresa; äfvensom våre Finska fartyg ej äro utan fruktan, at någon Engelsk Fregatt torde låta sine slupar besöka dem, under resan til och ifrån Stockholm, sedan vi ej höre af något vårt beväpnade fartyg i dessa farvatten. Ej en gång, at skydda vår post, i fall Engländarena ville vara nyfikne. På Tidningarne tröstades vi dermed, at de ej hafva någon hamn i Östersjön: at förtiga, det Danske hamnarne nu stå dem til tjenst, där de kunna proviantera (och förmodl. och reparera småskador); så måste Herr Professorn kunna säga om de ej kunna på Gottland finna tjenliga hamnar, som visserl. äro öpne? — Är det famnar el. fot som är utsatte på Sjökortet, t. ex. öfver sundet? I sednare fallet vore passagen altför grund! — Hvi voro, när Engländaren beredde sig at forcera sundet, på vår sida inga batterier (t. ex. vid Helsingborg) upkastade? Eller på Hven, där fienden nu inquarterat sig? Då det gälde gemensamt försvar, lära Danskarne, in hoc casu, ej varit deremot? Vi vänte nu at få höra, om ej Carlscrona haft något besök; då jag fruktar, at döma efter våre anstalters vanliga ton, at han mindre käckt blifvit bemött än vid Köpenhamn. Jag undrar högel^l om man på Skansarne derstädes en gång haft anstalter i ordning at i sådant fall bemöta fienden med Eldkuler? — Mig är berättadt, at man redan vedtagit det kloka, ehuru humilianta, steget, at sända utskickade (Bonde

och Silfverhielm) til London at säga pater peccavimus och tigga fred! Preussens förhållande ser konstigt ut: det kunde väl hända, at han behölle Hannover; men Dansken får väl lof at återgifva Hamburg och Lübeck, häldst det förra. — Buonaparte lär icke tyckt om Pauls ödel Nu säges här för visst, at 15 Herrar smygt sig in i Käjsarens förmak, genom en lönn-dör, ihjälslagit hans därvarande kamar-husar, (som dock hunnit göra förut så mycket larm, at Paul vaknat och skutit rigeln för sin kamar-dör, men som de upbrutit, trängt sig in, öfverfallit och strypt honom, som i sin förvirring gripit til sin värja och velat försvara sig, i stället at smyga sig ut genom en lönn-dör hvarigenom han kunnat koma ut, då han hade funnit för sig Gener. von der Palen framför sin corps för at understödja revolutionen, men som i fall Paul sluppet ut, til äfventyrs torde funnit rådligare at förklara sig för honom. Subov skall varit hufvud-Executorn af Pauls dödande. I salen utanför förmaket stodo officerare, som ej ilade Käjsaren til hjälp, och utanför alla dörrarne til densama stodo hela Compagnier soldater, som visste af ingen ting. Sönerne skola blott samtyckt til Pauls arrestering och afsättande; resten funno Herrarne för godt at tillägga, per bonam consequentiam. Käjsarinnan, hvars rum var närmast til Pauls, har vaknat af bullret, naturligt vis blifvit consternerad och häpen; men slapp ej in, innan allt var väl bestäldt, då hon fick se honom ligga död. Få nu se, huru länge hufvud-acteurerne förblifva onäpste? Är det sant, at Senaten ock inskränkt Käjsarens magt; så går det säkert såsom i Anna Ivanovnas tid gick med den Capitulation hon nödgades underskrifva. Allmänt påstås, at Paul värkel. ej var riktig i hufvudet; såsom ock at vid obductionen efter hans död vitia organica i hufvudets [!] skola funnits? Det vissa är, at hans misstänksamhet och fougueusa passioner ledde honom til steg som liknade en galen människjas. Besynnerligen tyst är allt på Ryska sidan: vi höre derifrån intet. at den ståtliga expedition til Persien blifvit contra-manderad, vete vi likväl: huru det går med det Turkiska tilämnade kriget, får man se. — Vi hafve nu den lyckan at hafva Baron Armfelt i vårt grannskap, på Åminne; dit Lagm. Wibelius och Hofrätts Rådet Sylvius varit kallade: förmodel. At göra om dispositionerne om egendomens besittande, hvilken Baron August förmodl. numera ej erhåller. Oförtöfvadt (kanske han dock väntar på Kungens återkomst) reser han til Stockholm, tvifvelsutan at återtaga sin Öfverståthållare-sysla. Han behöfdes ännu till: det var ej nog med Herr Toll etc! Men — i dessa krigiska tider hafve vi visserligen behof af Hjeltar!

Af Läsningen har jag til och med stycket 39. Af det följande tackes Herr Professorn taga 3 Exemplar, för mig, Wallerian och Hellenius. —

Jag skref til Rosenstein om Alopæi ansökning, och hans Far skulle skrifva til Lagerbielke och Mannerskants; få nu se, huru det vill gå. — Om Riksdags-syndarena i Norrköping, kan man visserl^{id}, i ans. til det väsende som först gjordes af deras sak, säga: parturiunt montes etc. — Äfven Armfelt skall försäkra, at Ryska Hofvet vill bibehålla den beväpnade Neutralitetens grundsatser; men kanske genom lindrigare medel än Paul. Imedlertid ser det mörkt ut för oss. Gud gifve, at vi nu åter ej förhaste oss! Underligt vore, om en så betydlig magt som Preussen, och som nu, genom eröfring af Polska Preussen, är i tilfälle (som tyckes nyttjas) at idka sjöfart, skulle låta Engländarena så topprida sig och så maltraitera dess Handels skepp, som vi stackare måst tåla! Ryssland drifver nästan blott passiv-handel, åtm. if. sina Östersjö-Länder. — Män säger, at Engländarena redan gjort et och annat besök i Skåne, och hållit til goda någre Herrskaps-Ladugårdar; soml. säga dock, at de betalt boskapen, som låter otroligt. Det skall märkas på Armfelt, at han ej är nögd med Tolls öfvermagt; äfven som man här pratar, at Gen. Wrede sökt minska hans credit hos Kungen, man vet ej med hvad framgång. På Klingspor skall Armfelt ej vara god. — Nu hör jag, at godsens äro delte mellan bägge bröderne, så at August får Wiurila och Wuorentaka etc, och Gustafs äldsta son Åminne, såsom Fidei-Commiss.

Min respect hos Herr Professorns Fru! Med oföränderl. högaktning har jag äran at framhärda

Herr Professorens

ödmj. tr^e

H. G. Porthan.

50. Porthan till Schultén.

Åbo d. 23 Sept. 1801.

Högädle Herr Professor.

Åtminstone visar försöket med Äppel-handeln at varan går åti i Åbo: Hvad vinsten, jämförd med den i Stockholm, må betyda, kan jag icke säga. Om gumän haft dubbelt mera at sälja, så hade ej köpare fattats. Alla de som subscriberade (at tala i Bokhandlare-styl) på sina vissa kappar, uttogo sina först. De Pärön-artade vunno i synnerhet bifall; särdeles af det unga folket som fann dem smakliga at ätas rå: längre har försöket ej ännu hunnit sträckas. Men nog synes det, at de ej länge böra gömas. Den syrliga Mat-frukten delte jag med Fru Juslén. Nu håller man på at skala och torka.

Herr Professorns fartyg har denna gången varit, emot vanan, långsamt: Gud låte det ej hafva lidit någon olycka! Norrbotningarne hafva i år, under Equinoctial-stormarne, lidit svåra skador; hvarom den ena berättelsen ingår efter den andra. Utom de Brahestads- och Uleå fartyg om hk^a vi först hörde talas, säges nu at ett if. NyCarleby förgåtts med folk och last; och et annat, til hälften tilhörigt Roos if. GCarleby har strandat i Gefle bugten, hvarest Uleå fartyget några veckor förut omkom. Folket erinrar sig ej någon sommar, som varit så stormig som denna. På Handels-Tidn. N° 23 omtalas 9 Skepsbrott som skedt i Östersjön d. 28 aug. Af samā tidn. ses, at på Norrköpings marknad d. 11 Sept. en t. Råg gällt (där!) 9 à 10 R. Korn 8—16, ärter 9 R. Hafra 4 à 5 R. Kölden under blomningstiden har skadat Höst-sädet. Huru skall detta förenas med den härliga årsväxt som föranledt til Bränvins-bränningens tillåtelse?

Amadis och Esplendian hafva nu flyttat sig upp i ån, och ligga tilreds under Landshöfdinge-Huset, at emottaga de förnäma främmande som vi vänte, men til hk^{as} ankomst vi ännu ej erhållit bestämd termin. Baron Hamilton fölgde hit öfver med Fartygen; men Öfv. Borgenstierna har ännu ej anländt: han hade käppen, och man hade glömt at utnämna hans efterträdare, så at han lär dröja quar til d. 24 då Kungen väntas hem. Skynda skall han sedan, om han i tid skall hinna fram til Åbo. Baadiska Herrskapet komā at bo hos Jos. Bremer på Brinkala, hvarest allt är städadt i ordning: personernes antal (med betjeningen inberäknad, af bägge Könen) stiger til 30, och 65 hästar behöfvas; i ans. til Klingspors och fleres tilstötande ankomst dels i deras följe, dels samā tid, lära väl 100de Hästar på hvar station tarfvas! 100de man af Åbo-Länningarne skola tåga in för at göra vakt i Staden. Herrskapets vagnar äro 7, utom bagaget. Utom Försten och Förstinnan, är deras son Prins Carl och Prinsessan Maria i medfölje: den andra Prinsessan blir quar i Ryssland. — Vid pass för en vecka sedan hitkom et rykte, at Prins Constantins Gemål (en Prinsessa if. Sachsen-Coburg) blifvit arresterad i Petersburg, antingen för befunnen otrohet emot sin Gemål (hon är 20 år gamāl, och barnlös) eller för altför betydlig del i Revolutions-planen som kostade Pauls lif; somlige sade, at man ärnat uphöja henne på Thronen, och expediera Prinsarne! Derpå berättades, at hon blifvit försänd, antingen hem eller til Siberien. Nu läse vi uti aviserne, at hon företagit en resa til sine Föräldrar: om hon återkomer el. quarblifver, nämnes ej! Somlige säga, at den quarblifvande Baadiska Prinsessan ärnas til hennes efterträderska i äktenskapet. Något sällsamt måste varit å färde. Baadiska Herrskapet reste ej

til Kröningen i Muscow, men väl Arfprinsen af Mechlenburg-Schwerin, Kajsarens Systerman.

Franske Generalen Du Roc reste nyl. härigenom til Stockholm. När han fick se Ålands-båten hvarmed han skulle följa til Bomarsund, tyckte han väl det vara et altför dåligt fartyg för at dermed göra en Hafsresa af 20 mil; men fann, at resan ej kunde vara farligare för honom, än för så många andra. Han drögde här ej länge. En dag efter hans afresa, kom en Courir efter honom if. Petersburg, som hade ganska bråttom, för at träffa honom; han var sänd if. Consuln. Nu läse vi i Aviserne, at Consuln gedt honom ordres, at ännu quarblifva i Petersburg: få se, om han reser dit tillbaka! Allt pratas om fred; och derunder krigas. Nelson, efter et fruktlöst försök på Vlissingen, hvarif. han fann för godt at med oförrättadt ärende afsegla, hotar at ännu besöka Boulogne, där man lofvar mottaga honom vederbörligen.

Jag glömde, at lämna til Herr Professorn Juslenii Aboa, för at vid öfverkomsten til Stockholm gifvas åt Herr Dr Blad; hvarföre den nu bilägges. — Nu har jag fått se listan på de hitväntade främmande: ibl. betjeningen, finnas utom Furstel. Hofrådet och LifMedicus, för det unga Herrskapets räkning 2^{ne} Camartjenare och Lifmedici (tillikal) nämde.

Folk som anses för kunniga, försäkra at Buonaparte är omgifven med så många conspirationer, hk^a hota hans lif, och af Engelska pg^r (likasom Cathastrophen i Ryssland) åstadkomas el. understödjas, at han ej utan yttersta försigtighet kan värja sig. Också skall det märkas, huru han kringvärfver sig med vakter, och gör sig allt mindre tilgängelig. Sådant kan göra en elak värkan på hans lynne och upförande. Visserligen vore det en stor olycka, om dessa gemena complotter emot honom skulle lyckas: menskligheten i allmänhet, ej mindre än Frankrike i synnerhet, skulle derigenom mycket förlora.

Var gunstig och vid tilfälle befordra hosgående paket til Grosshandlaren Mich. Heidmann i Stockholm, som om dess vidare framskaffande drager försorg. Det innehåller en hop af våre Historiska Dispp. som en amateur af slika saker begärt. Bemålde Heidmanns Contoir lärer ej vara svårt at igenfinna.

Beder om min respects anmälan hos Herr Professorns Fru, och med fullk. högaktning framhärda

Högädle Herr Professorens

ödmj.tjenare

Henr. Gabr. Porthan.

51. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 13. Oct. 1801.

Högädle Herr Professor och Riddare at Kongl. Nordstjerne Orden.

Ehuru jag redan varit här på andra veckan, så har jag tills dato varit så sysselsatt med egna affairer, at jag ganska litet hunnit höra efter våra allmänna händelser. Ingen ting har heller transspirerat af de förmodeligen vigtiga beslut, som togos i sommar på Becka skog. Någre gissa dock, at de mycket hafva afseende på vår Syd västra Grannes förödmjukande, som naturligt vis är olycklig, då hela den Svenska styrkan faller öfver honom. Andre åter tro, at intet vapne brak är i fråga, utan fast mera en säkrare och vida indräktigare speculation, nemligen den, at realisera Riksgälds Sedel stocken til mycket sämre pris, än Ständerne ämnade; till exempel efter det nu gångbara agio 50 a 60 procent. Om Ständerne tänkt så förnuftigt, så hade förmögenhets afgiften naturligt vis blifvit mindre, men nu, då förmögenhets tributen är bestämd, så gifver denna nya speculation en reel behållning och friska res pengar til et annat år. Ständernas öfvermåttan vid sträckta beslut har också lämnat Konungen fria händer at göra en sådan förvandling.

At påskynda realisationen upbäres nu förmögenhetsafgiften på denna sidan med fullt alfvare. Uppå vårt 3^{die} quartal var detta afdrag icke förglömt, och på den upgift af lös egendom, som jag här gjorde, är min debet sedel äfven mig nu tilstæld at betala tillika med kronoutskylderne om några veckor.

Man ser således, at solenniteterne för våra Svärföräldrar, Svåger och Svägerska och glädjen öfver deras närvaro icke verkat hoglöshet för andra riksvårdande angelägheter.

Nu har jag uti min värjo 2^{ne} Herr Professorens Actier uti den stora Riks disconten, hvardera på 50 Rd^l, med påskrift, at man vid påfordran bör inlämna silfver eller Läne Bancosedlar för lika så stor summa.

Uppå de Läne Bankens Reverser, hvarmed dessa Actier betaltes, har jag äfven upburit intresse 3: Rd^l 12. schil. vid pass, till den dag, Actierne blifvit daterade. De få stå inne hos mig, till dess jag hinner uttaga intresset på de öfriga förskrifningarne, som ej kan ske förrän i November.

Här äro många ansökningar til Directeurs Sysslorne uti den Nya Disconten. Scharff, Falk, Ekholm &c. ibland Köpmanna Corpsen, däraf man anser oumbärligt at åtminstone taga en. Herr Underståthållaren Georgii är också en ibland sollicitanterne. Herr Professorn ser nog, at han och ingen annan får min röst.

Alopæus har återtagit sin inlaga om adjuncturen vid KrigsAcademien, och speculerar på Adjuncts sysslan vid Borgå Gymnasium. Det finner jag icke underligt. Hvem är det, som icke lämnar företrädet åt sin födelseort? men ganska ledsamt var det i anseende til Palander, som jag öfvertalte at icke söka, bara för Alopeei skull. Nu är det för sent för honom at lägga in, och Wallman blifver Adjunct, som annars aldrig skulle hafva skedt, emedan Palander är äldre Docens och i alla afseenden skickligare och mera passande än den phlegmatiska Colossen, som vi nu få. Obergripligt är det också, at jag ännu ej fått höra det minsta af Palander, som lofvade resa i slutet af September.

Heideman har fått Herr Professorens Paket och Bladen sitt nya och gamla Åbo. Den sistnämde lofvade lämna mig et Chinesiskt verk at tillsändas Åbo Bibliothek, men ännu är det ej hitkommit. Jag skall nog prässa ut det framdeles.

Högädle Herr Professorens

Ödmjukaste tjenare

Nalh. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Visserligen gick Äppel handeln bra i Åbo, men ändå bättre här. Om jag haft 50 tunnor, så hade de gått åt på några timmar. Alt, utom salt grönt kött, är dyrt. Laxen går till 30 Rd^r.

Inneliggande til min Svåger torde genom Aptekaren Mjödth snarast komma til Nagu.

52. Porthan till Schultén.

Åbo d. 29 Oct. 1801.

Högädle Herr Professor och Riddare af Kgl. Nordstjerne-Orden.

För Herr Professorens besvär med mit Silfver och mina actier, är jag Herr Professoren oändel. förbunden. Någon härstädes sade mig redan, at jag försuemat tiden til actiernes bevakande; men jag fick sedan höra, at den misstanken varit ogrundad. Få nu se, hvad profit de medföra? — Nu hafve vi fått mycket politiskt nytt: freden emellan Frankrike och England (långt mindre förmånlig för det sednare riket, än man kunnat vänta: männe nu Ceylon och S. Trinidad svara mot det blod och de ofantel. pge-sumor som England utöst?), — på bundsförvandternes

omkostnad af Buonaparte så ärerikt för Frankrike slutet, (om annars de i Aviserne uppgifne prælim. articular äro sanne); Förmögenhets-afgiften til upbärande påbuden (som nu, då vi få tilvärka bränvin, med glädje betalas!) m. m. — Jag gratulerar Stockholms invånare til alla de festiviteter som de lära få, i anl. af Badiska Herrskapets besök, deltaga util Upsalienses få ock, hör jag, liten släng af slefven. Men om de vilja bivista Operorna, måste de kuska til Stockholm. — Här säges, at den Cap. Hammarfelt som förde Amadis, altför öfverdådigt vågat sig öfver Hafvet under en stark storm, och derigenom mycket plågat Prinsessorna; i stället at Esplendian väntat försigtigt til följande dagen, då Prinsarne med fogligt väder seglat öfver hafvet. — Aldrig må jag tro, at krig mot Grannen kunnat påtänkas: dertil hade fordrats K. Gustaf IIIe genie. Hvar skulle pg^r tagas? Och männe de öfrige Grannarne skulle sådant tillåtit? Af Segurs märkelige Bok (Tableau de l'Europe, under K. Fredric Wilhelm IIe regering) ser man, at K. Gustaf värckel. af England och Preussen blef upmuntrad at börja sit krig, mot löften om hjälp som sedan uteblef. — De rykten som gått ang. förändring i Realisations-planen, ser man nu hafva varit ogrundade. Men om planen värckel. kan värckställas, sedan Riks-skulden imedertid genom nya lån lærer måst så ansenl. förökas, det skall tiden visa! — Nog har jag väl ännu Silfver quar, så at jag deruti kunde prästera tilskottet til Actierne, allenast det fordras på sådan tid då sjöfarten är öppen: Men hketdera må bli rådeligare, at nyttja denna utväg, el. employera en Läne-Banco sedel, vet jag ännu icke? Som förmögenhets-afgiften skall i nästa Jan. månad erläggas; så är godt, at dertils få Banco-sedlar: med Prof. Tengström kan mit interesse bequäml. öfversändas. — Som af Juustens Chronicon ej något Exemplar af dem hk^a Herr Professorn hos H^e M. Utter inlämnade, lærer blifvit försåldt; så ärnar jag bårtaccordera dem til M. Silfverstolpe, för at sändas utom riket, hvarom jag comitterat Prof. Tengström at med honom negociera. Var derföre gunstig, och tag dem if. Utter och lämna dem til Tengström: om de omkostnader som erfordras, täckes Herr Professoren mig underrätta, då de prompt skola honoreras. — Få se, hvad förmån M. Palander kan hämta af sin Stockholms-resa? Det var värckel. illa, at han ej kunde koma sig til någon plats vid Krigs-Academien. — Hos H^e Dr Blad anmäles min hälsning! — Det är värckel. förunderligt, at Finska äpplen så flinkt säljas i Stockholm, hvarifrån likväl sådan frukt ej sällan hämtas til Åbo! Annars har i år tilgången på äpplen här varit ymnigare, än jag kunnat föreställa mig, efter den förödelse som öfvergått våra Trädgårdar. — Som våre Slaktare hålla sit kött oskäl. dyrt (til 1 Rd. lispundet),

så har vice-Landshöfdingen lämnat i deras val, at antingen duktigt fälla taxan, el. tåla at kött får fritt införas af allmogen: de valde (ehuru under mycket knot) det sednare alternativet; hvarföre Bönderne nu sälja på Torget färskt kött til 9 à 10 d^r pundet.

Herr Professorn lærer erinra sig, at jag talte om en Stud. vid namn Hällström (Bror til Professorn och Premier Ingenieuren) som ville engagera sig vid Skeppsbyggeriet i Carlskrona, allenast utväg dervid kunde förskaffas honom til subsistence: han är en hyggelig och beskedlig yngling, som nu håller på at inhämta nödiga Theoretiska grunder. Var gunstig, och tala väl för honom med H^r Amir. Cronstedt. Månne det vore nyttigt, at äfven skriva til Öfv. Juslén i Carlskrona?

Oaktadt den knappa tilgången på Spanmål, bränne vi raskt på landet, och staden får af den varan ymnig tilförsel. Vår Herre, som är de dårars förmyndare, har dock, medelst brist på vatten och blåst hindrat folket at mala så mycket de önskat: först nyl. hafva Väderquarnarne komit i gång, men vattuquarnarne stå ännu. Vattubristen gör, at våra Brunnar torckas ut. Ifrån Ryssland äro oss lofvade 12 à 13^m Tschetverst råg; men våre skeppare vilja ej, så sent på året, fara efter den. Nu speculera köpmännen starkt på Vestindiska frakter; som lærer betyda, at vi andre få duktigt betala alla utländska varor, då inga fartyg hemkoma, utan i yttersta nödfall. Beder om min respect til Frun! och framhårdar med fullk. högaktning

S. T.

ödmj. tjenare

H. G. P.

53. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 20. November 1801.

Högädle Herr Professor och Riddare af Kongl. Nordstjerne Orden.

Sedan tiden nu är inne til Intressenas utgifvande, har jag äfven emottagit för Herr Professorens 517 Rd^r en summa af 20: R: 34: sk. 5. Äfven har jag på de 100. Rd^r, som inlämnades til lösen för de 2^{ne} Actierne, erhållit det intresse som på dem utlupit til actiernas datum () ernått 3: 13: 4. så at jag har 23: Rd^r 47. sk. 9. r. at afsända med Professor Tengström, och det altsammans i goda Bancosedlar. Actierne och Låne Banco sedlarne behåller jag likväl efter aftal här. Ännu känner man icke, huruvida något ytterligare tilskott kan erfordras för Actie

ägare. Jag skulle knapt förmoda det. Emedlertid håller jag det för rådeligare at spara det återstående Silfret til dess Banken börjar köpa in av denna metall. Ofelbart stiger det då. Man börjar nog allmänt bereda sig at betala förmögenhets afgiften i Banko, under förmodan at de nu bestämde 40 procent til slut aldeles icke förslå vid slut liquiden. Också derigenom skall Silfret blifva dyrt.

Oaktadt andra rykten lärer det vara säkrast, at Baadiska Herrskapet resa vid slutet af denna månad, då Konungen säges följa med til Ströms-holm. De äro nöjde med Sverige och Svenskarne, som också gjort dem höfligheter. I synnerhet gycklade Upsalienserne starkt, men de äro också nu så innerligen förnöjde öfver sin Lön förbättring och den Nya Vice Canzlern Grefve Brahe, som bättre passar dertill, än til Landt-marskalk. Tvärt emot den Gestränga Ordinarien har han med myckn höflighet emottagit dem, och till och med gjordt contra visiter hos alla Professorerne.

Tingstadius har orerat med bifall, men Neikter har slarfvat efter vanligheten. Afzelius har dock fått det mästa beröm af alla. Äfven hade Krigs Academien den lyckan at få en visite. En liten Lection eller snarare examen afhöordes uti alla classerne. Några Cadetter fingo fäkta och voltigera. Alt gick til anständigt utan minsta Charlataneri, vant bifall och jag erhöill til slut af Konungen en mycket gracieus compliment.

Borgerskapet utmärkte sig genom en dyr Bal, som föll tungt på subscribenterne, för det de blefvo så få. Många rika karlar skrifva icke under, och ibland de betalande var en stor mängd icke där. Ändå har det icke varit brist på folk, och förmodeligen var det derföre, som alt gått budigt och confust till. Någre påstå, at sjelfva Badiske Cavallerierne blifvit utan mat, sedan de blifvit viste utur det ena rummet til det andra, men som jag icke, (ej heller någon annan af Kr. Academien) var buden så kan jag ej upgifva det som sanning.

Berättelsen om Capitain Hammarfelt var ej grundad. Nog gick han öfver hafvet i starkt väder, men Prinsessorne voro aldeles icke rädda, ehuru något bouleversement uti Salen en gång litet confunderat dem. Det andra fartyget blef ej quar genom Chefens försiktighet, utan för en misslyckad manoeuvre, då det skulle til segels. Andra dagen continuerade vinden till lycka för Söderman, och då blåste det fogligare. Bägge fartygs Cheferne fingo Guld dosor och voro mycket nöjde med sina förnäma passagerare. De hafva också gjort sig allmänt älskade. Arfprintsen är en galant Herre, som ej vill veta af krus. Arfprinsessan har samma smak, och är dessutom mycket instruerad. Den Svenska Hofetiquetten besvärar dem.

Heidemann var aldeles icke prevenerad om Bokpaketet, och trodde sig ej i stånd at kunna få det directe til Göttingen. Til slut påminte han sig, at han haft commissioner för en handlade Rühs uti (ni fallor) Greifswald, och supponerade at den Tyske Lärde vore en Son af honom, efter namnet skrefs aldeles lika. Det är til honom, som Paketet blifvit sändt, och Herr Professorens corresp. får låta afhämta det därifrån, i händelse han ej är fader til honom.

Jag måste be om ursäkt för min falska upgift om Blom. Det var Sondel, som sluteligen blef Borgmästare, men några dagar gick det ryktet, at Blom hade blifvit nämnd, han som kan skrifva vers, men ingalunda präsidera uti en Kämners Rätt. Sondel skall vara en beskedlig, men fattig och svag man.

Min Strömmings handel gick ej lyckligt i Wasa. Nästan altsammans kom hem, och som kärilen af så lång resa och vårdslöshet aldeles skadades, så fruktar jag at den äfven här blifver sämre betalt. Om den följt hit med mig, så hade jag fått 8 Rd^l för tunnan, nu gäller den emellan 7 och 5. Mer än 50 Rd^l har jag således kommit til korta. Fisken var icke beredd efter Osterbottningarnas smak, som ej allenast begära den salt, utan aldeles styf som en sticka. Frukten gick åt, men aldeles intet till bättre pris, än i Stockholm, där jag fick god betalning, efter den Tyska frukten icke var kommen, när min såldes. Nu finnes Tyska Äplen til öfverflöd för 5 och 6 Rd^l.

Med Amiral Cronstedt har jag talt om unga Hällström. Nog lofvar Amiralen foga den anstalt, at han skall blifva emottagen uti Carlsrona, men som för närvarande ingen finnes där, som kan undervisa honom uti det Theoretiska, så är det bäst, at han nu under vintern söker at inhämta så mycket preliminair kunskaper, som han nånsin medhinner. Äfven bör han öfva sig at Ritå. Då han kommer til Carlsrona, blifver hans första arbete, at gripa til yxan, och såsom Quarters man lära sig alt det praktiska, til och med det allra minsta. Under denna tid får han endast 12 sk. för hvar arbets dag. Men han bör derföre icke låta afskräma sig. Ty han skall ej gråna därvid. Enligt med en uprättad arbetsordning eller Reglemente, måste hvar och en blifvande Skepps byggmästare gå igenom alt detta. Om han blifver så arbetsam, som jag har anledning at hoppas, så skall han aldrig ångra detta val. Juslén kan ingen ting göra för honom innan han kommer dit.

Ändteligen dog Stackelberg och den förtjente De Besche blef hans efter trädare uti den viktiga posten. Han hade likväl köpt sig survivance af den usla Stenbocken för 3000 Rd^l. Munck blef Öfverste Lieutenant efter Fersen, ehuru vår Gouverneur hade survivance därpå, men den

var af Hertig Carl gifven. Man talar om stora förändringar. Rosenblad president, Lagerbring och Klingsporre afsked. I den sistnämdes ställe skulle Finland då återfå Gen. Wrede.

Herr Professorens och Riddarens

ödmjuke tjenare

N. G. Schultén.

[På tvären i marginalen:]

Et rykte går, at Tullarne nästa år komma at bort arrenderas, men Caffé importen och flere saker behöfva afgöras först.

54. Porthan till Schultén.

Åbo d. 7 Decemb. 1801.

S. T.

Herr Professorens gunstiga bref af d. 20 Nov. som efter vanligheten var interessant och kärkommet, hade jag väl straxt bordt besvara; men jag har väntat på Svenska Posten, för at tillika kunna anmäla et litet ärende — hvarom jag väntade uplysning: nu ser jag, at jag ej bör dröja längre, sedan 2^{ne} poster saknas, och vinden fortfar at vara östlig. — För Herr Professorens benägna besvär med mina pg^r, tackar jag ödmjukast! Äfven som för löftet om deras ytterligare vård. — Så snart vinden tillåter, lära väl våre Revisorer nu snart återkomma. Angående sidsta Riddare-dagen berättas här, at Landshh. Munck och Ankar-svärd blifvit hogkomne; det var oväntadt i ans. til den förre, som ej troddes stå väl. At ibl. prästerne de som genom nit och förtjenster utmärkt sig, blifvit decorerade, kan ej annat än applauderas, Wallenius såsom fullmäktig i Riksg. Contoiret, och Lagus såsom Riksdagsman, etc. — Mit Silfver må då ligga hos mig i förvar, tils vidare. Få nu se, hvad suiter realisations-försöket må hafva. — At Upsalienses visat sig fördelaktigt, och återvunnit gracen, kan ej annat än fägna oss: också måste de hafva just gripit sig ann. Få se, huru länge de och Riket måste sakna deras ord. Cantzlers närvaro! Hvert har han ställt sin kosa och lopp, och i hvad afsigt, el. för hvad orsaker? — Af Leidiska Gazetten ser jag, at Baadiska Herrskapet blifvit i Petersburg vid afresan regalerade med 100000 Rubler til Resepg^r (utom några tusende Ducater til delnings emellan deras suite): huru mycket har Sverige råd at offerera dem? —

Det var lustigt, at H^r Rühs, som bad mig adressera hans paket til Heideman, ej derom averterat denne. Jag har underrättat honom om afsändningen. — Jag beklagar, at Wasa handeln ej bättre lyckades. Detta exempel visar, huru noga kunskaper en köpman bör äga om alla omständigheter, för at lyckas i sina speculationer. Hvarföre jag ej undrar, at våre okunnige, så kallade Köpmän, så ofta missräkna sig, och måste förnämligast lita på sin flit at skinna sina medborgare. — Rågen fortfar at här vara dyr. 3 Ryska fartyg, med 1 d^o if. Lovisa och 1 if. Helsingfors hafva väl hämtat oss Ryskt mjöl; men priset har derigenom ej fallit. Ryska fartygen hafva fastfrusit i vår å. Värst är, at folket ej har pg^t at köpa den dyra maten före. Och nu förestår förmögenhets afgiften! — Unge Hällström fortfar at förkofra sig i Mathesi och at lära rita; för at sedan i somar kunna få employ i Carlscrona. Til en början, lärer hans Fader kunna biträda honom med litet understöd. Han är flitig och beskedlig. — Det var här oväntadt, at Gr. Fersen skulle lämna sin Öfv.Lieut. sysla vid Adelsfanan: med Hofsyslor kunna ju alla andra tillika vara förbundna. General Klingspor, som åter är i Stockholm, lär väl förekomä alla försök at skilja honom if. Chefskapet i Finland: hvarmed skulle han lefva, om denna ressource til lifsbergning, skulle honom frångå? — Som Lagm. Olivecreutz ej var i stånd at på annat sätt kunna decidera sig emellan Floman och Malmström, som hvardera hade starka recomendationer til Karuna sacellanie; så lät han det ankoma på lottning; som favoriserade Floman. — Vår vinter är härtils mycket vacklande och tvehogse: nu hafve vi åter blida, och ganska litet af snön är quar. Också hann frosten ej rätteligen bereda marcken, innan snön infann sig. — Det var beklagligt, at vår Örlogs-flotille råkade ut för en så svår storm; hvarigenom Riket förlorade et af sine få beväpnade fartyg. — Hvad säger allmänheten om Sv. Academiens nyl. utgifna orthographiska arbete? Antages det til regel, så få vi mycket besvär, at omändra vårt skrifsätt. — Capell. Rosses änka, if. Åland, dödde nyl. här i staden, i hög ålder. För öfrigt har folket varit ovanl. sundt.

Var god och anmäl min respect hos Fru Professorskan, samt hälsn. til Herr Lieut. Finckenberg etc. Med fullk. högaktning har äran at framhärda

Högädle Herr Professoren och Riddarens

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan.

P. S. Just som jag skulle försegla detta bref, ankom Svenska Posten.

55. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 10. December 1801.

Högädle Herr Professor.

Med närvarande goda tillfälle får jag den äran at lämna Herr Professoren det influtna intresset för Silfver Capitalet. De 100. Rd[£], som jag utbetalt för 2^{ne} Discont Actier, renderade ifrån d. 1. Nov. 1800. til Actiernas Datum d. 25. Aug. (circa) 1801. — 3: 13: 4. för de återstående 517 Rd[£] har jag emottagit års procenten 20. 34. 5. tilsammans 23: Rd[£] 47. sk. 9. r. som för jämna penningar med 24. Rd[£] Banco Sedlar här innelykt medfölja. Både Actierne och Låne Banco Sedlarne stadna efter förut gjord öfverens kommelse uti mitt förvar, till sommaren.

Sedan Hofvet reste til Gripsholm, är det efter vanligheten brist på nyheter i Stockholm. Destomer väntar man sig ifrån deras nu varande vistelseort. Man säger, at stora värf där hafves för händer. Det märkeligaste härtills evaporerat, är Amiral Cronstedts afvisande; som skedde på et så ovanligt sätt, at det väckt Allmänhetens myckna upmärksamhet, och det så mycket mer, som man anser dett som en säker signal til flera dylika upträden. Man anser Tollen, Lagerbring Håkanson och Nordin så nära förenade, at den enas fall ej kan undgå at medföra alla andras. Sjelfva Ugglas räknas ibland Candidaterne. Men då frågan blir om anledningen til en så snar omväxling, så äro meningarne mycket delade. At Cederström är en af de förnämsta driffjädarne, det är utom alt tvifvelsmål; äfven som det, at han ej gärna tål någon annan jämte sig, men någon annan orsak måste tillika sökas. Sannolikast ibland alla gissningar förekommer mig den, at Konungen är mycket ledsen med vårt lyckligen förflutna Engelska krig, och med alla dem, som rådt honom til den Ryska förbindelsen och dess oundvikliga fölgder.

Andra säga at olika meningar om financernas förbättring, eller om den ännu angelägnare frågan om Uniformernas och hela kläddrägtens förvandling ådragit Am. Cronstedt Regentens onåde. Snart nog skall man känna något mera bestämt.

Emedlertid är det platt omöjligt at afhålla sig ifrån hvarjehanda reflexioner. Jag känner Raijalin tämmeligen bra. Det är ingen oskicklig man, men våldsam och arg, samt tämmeligen högt uppe i Svedenborgiska Orden. Han har icke Cronstedts kunnskaper; hvarkn uti Civila eller Militariska ämnen kan han jämföras med sin företrädare. När han nu kommer likasom kastad ifrån skyarne til et ämbete, hvarpå han aldrig varit beredd, och utan at få det minsta communicera med den som gått

undan honom, hvad ordning, hvad sammanhang, hvilka följder äger man då skäl at vänta?

Konungen var flere dagar före Gripsholms resan vid mindre gladt humeur, förmodeligen vållat af viktigare händelser, dem vi ej känna. Emedlertid fick hans Betjening upbära täta verkningar däraf. Så fick Wacklin, som passat up Honom ifrån Barndomen, örfilar och afsked; Andra hafva fått käppslängar, och man föregifver, at en ganska förnäm Person icke blifvit särdeles complaisant bemött uti stort sällskap, vid Konungens egit Bord, Dubbnings dagen. Men hvem kan sätta tro till alla mer och mindre orimliga berättelser.

Jag har nu åter hopp at få Palander med på den stora Expedition til Torneå.

Oföränderligen Högädle Herr Professorens

ödmjuka tjenare

Nath. G. Schultén.

56. Porthan till Schultén.

Åbo d. 28 Jan. 1802.

S. T.

Vi hafve nu en lång tid, genom det ovanligen tidigt infallna menföret i Hafvet, varit skilde nästan if. all communication med Sverige (ty så få msk^t skrifva Norr omkring) och, för at nyttja framl. Landshöfdingens Wallens phrasis, likasom inkorkade i en bouteille, at vi rättnu måste anse oss såsom lämnade til oss sjelfve; icke en gång medelst Thelegraphen hafve vi något fått veta. Lycka är, at i vårt södra grannskap nu allt går stilla och fredsamt till. Men fölgerne af de oförmodade förändringar som vid vårt Hof för Helgen timade, äre vi nyfikne at få höra. Med Gen. Toll har man i synnerhet mycket at göra; somlige beröfva honom ock sit Regemente; andre sända honom såsom Minister til Spanien: i allmänhet har han ej många vänner! Deremot förundrar man sig öfver Rajalins tillsättande i Cronstedts ställe! Äfven omtalas, at Armeens styrsel åter är lämnad i Cederströms händer; hvaraf spås täta ombyten i uniformerne. Allt sådant sysselsätter nu våre politiske speculanter. Man spår ännu flere förändringar etc. Man har ock allarmat oss med berättelser om Prins Fredric Adolphs död i Tyskland (för at likasom tjena til Arfprinsens af Baden olyckel. timade död i

Sverige), vår General-en Chefs flyttning til Öfverståthållare-Ämbetet i Stockholm etc, och en del skänka oss i hans ställe en General-Gouverneur (quod omen dii avertant!). Beskrifningen öfver de inre orsakerne til Badenske Herrens död, förstå sig våre Medici icke på: de lära väl framdeles få närmare uplysningar if. Stockholm: Om ändock alla resande af denna olycka ville taga den lärdom, at färdas sakta! — Hälsa vid tillfälle H^e Doctor Blad, med tacksägelse för presenten til vårt Bibliothek: jag har aflämnat den på vederbörligt rum, och är den med tacksamhet emottagen; ehuru ej många lära bemöda sig at läsa något deraf, så tjenar den dock at visa för resande etc. — Huru länge tros det at Upsalienses skola nödgas sakna sin älskade Cantzler? Somlige här frukta, at hans resa skall blifva långvarig. — Vi äre nu sysselsatte med vår förmögenhetsafgift: i Wasa-län är den redan upburen, och har gått flinkt ut. Här, hvarest flere svåra år tryckt vår allmoge, lär det ej gå så snällt. Det samma gäller om fattige Gårds-ägare i våre Städer. Spanmåls-priset har vårt Borgerskap nedsatt til 8 Rd. för rågen, då den af allmogen inhemtas; men för Ryska mjölet som de sälja begäres 10 à 12 Rd. för en matta, och 9 Rd. för Rågen. Under sidsta marknaden såldes Finska Rågen til 8—16 à 10 Rd. tunnan. Men Talg och Smör ficks för 1—32, à 1—42 för *L^l det.* Linet deremot var ovanl. dyrt; det bästa til 3 Rd., sämre til 8 och 8 ½. Afkastningen hade i Tavastland ej varit ymnig, och Österbotningarne hade deraf uphandlat större delen; de betalte ock på marknaderne if. 50 til 150 Rd. för Tavastlänningarnes Hästar. — Sedan numera hela Sverges Rike ej har någon Lärd Journal, där åtminstone utländska Litteraturen, och förändringar i Res Literaria inom och utom Riket, för vår allmänhet göras bekante, hvarigenom hon småningom måste sänkas i et skamligt barbarie; så hafve vi här i Åbo vågat tänka på en sådan Lärd Tidnings utgifvande, 2 blad i veckan, emot Pränumeration, som häldst i någon mån skulle kunna afhjelpa denna nesliga brist: och hafve låtit Frenckell dertil begära Kongl. lof och privilegium. Få se, om förslaget lyckas. Vi calculere ej på vinst. Det lilla Honorarium Frenckell, såsom Förläggare, består, skall användas til någre utländske Journalers anskaffande, post-porto etc. Vi tänke i Stockh. Upsala, Lund, Götheborg etc skaffa oss correspondenter, för at blifva underrättade om hvad i därvarande Lärda Societeter etc. förefaller. H^{ka} föreslår Herr Professorn för Stockholm? Af Secreterarena och vice-Secreterarena i Academierna hoppas vi at biträde ej skall vägras oss. If. våre förnämsta Boktryckerier inkomā årligen listor på deras tryckta saker. Calonius, Tengström, Gadolinerna, Hellenius, Franzén, Hällström etc. hafva åtagit sig at fournera kortta Recen-

sioner, hvar i sin vetenskap. Blott dugliga el. märkliga böcker tänke vi tala om. Af Herr Professoren anhålle vi om gunstigt biträde i hvad om Krigs-Academien kan blifva nödigt el. angenämt at underrätta publiken: kanske ock uti någon interessant Boks kortta recension. Med vidlöftiga critiker etc ärne vi ej befatta oss, utan beskrifva bokens innehåll och beskaffenhet, med kortt och moderat omdöme. När vi följe utländske Journaler, så citere vi alltid våra källor, som böra vara af erkänd auctoritet. — Det fagnar oss mycket, at M. Palander fick följa med på Expeditionen til Torneå. Om hela denna Expedition hoppas vi erhålla sådan underrättelse, som kan allmänheten meddelas. — Prof. Tengström har berättat, at han varit i stånd at förse Herr Professoren med fullständig underrättelse om Schultenska släkten; som var rätt artigt. Ehuru jag comitterte honom at köpa åt mig alla mig felande stycken af Silfverstolpes Journal; så förstod han likväl ej rätt mit bref. Nu måste jag bedja Herr Professoren at vid tillfälle öfversända för min räkning, 4de Bandets 12te Häfte och 5te Bandets 1^{sta}, 2^{dra}, 3^{dje} och 6te Häfte, med alla följande. — Såsom Herr Professorn är känd hos H^e Amir. Rajalin; så var god, och tala jämväl med honom om unge Hällströms åstundan at blifva engagerad vid Skeppsbyggeriet i Carls-crona! — Då jag hade äran at vara på visite hos Herr Professorens Fru Svärmoder och Svägerskor, mådde de väl; äfven som jag sedan ej annat förnummit. Då nu jämväl Herr Lieut. Finckenberg bor i staden med sin famille, så hafva de tillfälle nog til familier-conversation.

Hvad jag först bordt göra, har jag spart til slut, näml. at aflägga ödmj. och skyldig tacksägelse för Herr Professorens besvär med mina Sedlar. Interessat, jämte brefvet, aflämnade Prof. Tengström straxt vid hitkomsten. Jag beder om min respect hos Herr Professorens Fru, och med fullk. högaktning har äran at framhärda

S. T.

ödmjuke t^{re}
H. G. P.

57. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 12. Febr. 1802.

S. T.

Sedan jag länge väntat mig den hedern at blifva ihogkommen af Herr Professoren, hade jag omsider i går det nöjtit. Brefvet var af d. 4. dennes, och kom med hafs posten. Det Herr Professoren skickadt

med den Norra, är ännu icke framkommit, och således förmodeligen förloradt. Om det innehöll något, som borde uträttas, så var god och repetera det ännu en gång. Med Doctor Tengström skickade jag Herr Professoren 24 Rd^e Banco. Budet var nog säkert, derom hyser jag intet tvifvelsmål, men jag fick icke träffa honom sjelf, utan lämnade Brevet till Underståhållaren Georgii piga, som passade up D. Tengström, och har icke blott för pigans, utan också för hennes Husbondes skull varit litet osäker, huru vida, Brevet blifvit framlämnat eller icke. Summan var icke stor, men jag hade skrivit et och annat lappri, som jag ogärna velat öfverlämna till den höga Politikens eller Policens granskning. Vid tillfälle utbeder jag mig några ords under rättelse derom.

Ehuru Sverige ej hade sådan missväxt, som en stor del af Finnland, så var sådes äringen ändå snarare klen än god. Det oaktadt säljes rågen på Torget till 6 $\frac{1}{2}$ Rd^e tunnan, som man ej får kalla för oköp, i jämförelse med förra åren, och andra motsvarande varors pris.

Till Stockholm är mera utlänsk råg inkommen, än man tiltror sig at kunna debitera, och många Handlande taga deraf tillbörlig stut, at förtiga den mängd penningar, som i genom denna handel är dragen utur Landet. Men at Rågen kunnat drifvas ända ner till 8 Rd^e i Åbo, det tillstår jag vara emot all min förmodan. Det samma betalte jag i Wasa, sistledne höst, och ansåg det som vänskap.

I höstas var utsigten för nästa skörd gladare, men detta års långa bar vinter, har förmodeligen icke gagnat de magrare åkrarne, som tyvärr! äro allmännare både i Sverige och Finnland, än de väl häfdade.

Förmögenhets afgiften säges gå flinkt inn öfver hela landet. I Stockholm talas ännu ej et ord därom, men vi som höra till Landet, böra nästa vecka erlægga vår contingent. Agion är 45. procent, och har förmodeligen fallit derföre, at den nya Riks Disconten försedt de Banco behöfvande med contanter, i stället för det, att de tillförene fått falla i händerne på de få sammansvurnes som styrt detta förhållande tillförene. Hoppet på tillkommande bättre tider gör också något hos dem, som icke äro klentrogne.

Riks sorgen är allmän i hufvudstaden, åtminstone at dömma efter kläderne. Salige Herrens vackra personliga egenskaper förtjente det på alfvar, men Biskop Flodins dåliga Likpredikan disponerade mer till löje än tårar. Rosenstein skref personalierne, de äro honom värdige.

At någon Gouverneur blifvit vald för Kronprinsen, är ännu obekant, men nog sägas de förnäma och speculanta slägtingarne hafva destinerat unga Lector Rosén till hans blifvande informator. Hertig Carl har icke

varit litet medverkande uti den nya uniforms förändringen, men utom det, har han aldrig varit tillspord uti Regeringsärenden.

General Toll är ännu i Skåne, ehuru man i 14. dagar talt om, at han vore i antågande. För et par dagar sedan hörde jag någon påstå, at han sedt honom på Stockholms gator, men möjligheten bestrides, och jag har ej hört något vidare derom.

Att Cederström togs, som en priallér, anser jag probabelt, ehuru han ej hann ända till det förtroendet at blifva Krigs Minister, som han vist väntade sig. Emedlertid gick det ann, som han fick. Han säges också vara en af dem, som delade rofvet efter Grefve Mejerfelt. Tit: vet, at han innehade stora egendomar så som Län i Pommern. Då Konungen ej kunde determinera sig emellan de många och mäktige sökande, beslöt han at updraga dem åt en Mecklenburgare, som betalte 80,000 Rd^l. Dessa penningar, som helt tydeligen ej hörde Riket till, har Konungen delt emellan den altid behöfvande förra Riks Marskalcken Oxenstjerna, som fått 15,000 Rd^l. Grefve M. Stenbock, som måste nöja sig med 10,000, Rålamb, Frölich, Löwenhjelm, Cederström: &c. &c. Äfven har Konungen belönt många förtjenta män med Lotter uti det Nya Dykeri Compagniet; Ehuru Lotterne ej gå högre än 9, så räckte de så väl till, at Tull Strübing äfven fick en för sina granna Soupéer.

Af alt detta lär Herr Professoren finna, at våra actier icke stå så illa, som de belackare föregifva, utan at landet verkligen kan hjälpas, bara man betalar utan prut och snart.

Et högmåls brott sysselsätter Stockholms sällskaper för dessa dagar. En Hyrkusk har under conversations liflighet på en krog börjat at tala illa om den kusken, som körde så olyckligt för Arfprinsen af Baden, och slutat med missfirmande utlåtelse om Konungen. I går och i dag har Svea hofrätt ransakat i detta mål, som af en närvarande gardeskarl blifvit angifvit. Vid första förhöret befannos [!] vittnena nog orediga. Man får framdeles höra, hvad en natts fasta och måttelighet kan verka till uplysningens befrämjande.

Den stora tvisten emellan Scholans Lärare var förargelig och slutar sig ej till förmån hvarken för verket eller Förmännen.

Få herrarne några stockar ifrån Björneborgs Län? Om de behöfva trans porteras, så betingar jag mig några Skutfragter emot samma vilkor, som de öfrige.

S. T.

ödm. tjänare

N. G. S.

[På tvären i marginalerna:]

Berättelsen om Am. Cronstedts Bref till Toll, såsom en orsak til den förstnämdes disgrace anser jag för osann, utan at kunna substituera något sannolikare, ehuru jag vet, at Riks drotsen, Canzlie presidenten och Grefve Ugglas varit i samråd om hans undanrödjande. Den misslyckade expedition emot Engeland är kanske det rätta och enda.

Nästa onsdag skall Vet. Academien genom en Committée afgöra, om den skall antaga Svenska Akademiens Ortographie. Jag har också blifvit tilkallad ibland de Åtta. Hvad står at göra? att temporisera i min tanke.

58. Porthan till Schultén.

Åbo d. 25 Febr. 1802

S. T.

Under det vi fortfarande at genom Hafspostens hvila vara nästan skilde if. den öfriga världen, hafve vi ej andra nyheter at roa oss med, än dem som staden och våre egne landsorter kunna förse oss med, samt dem som man på Sveaborg finner för godt at fabricera och oss meddela. Ibland Stadsnyheterne hör det, at Bagaren Malm gjort en hederlig Banqueroute, det är, visat at han varit i stånd at bedraga, på ett groft sätt, en ansenlig mängd Creditorer; samt narrat ej allenast sin måg Såcker Bagaren (el. rättare sagdt Hof-Conditorn) Halling, utan ock Glasmästaren (och Spegel-Fabriqueuren) Foeder at gå för sig i borgen, m. m. Några af hans Finance-operationer skola vara så beskaffade, at hans Creditorer tala om Schavott. Och såsom flere sedlar skola finnas vara med b^{te} 2^{ne} mäns kaution försedde, än de påminna sig hafva sjelfve underskrifvit; så hafva de funnit sig befogade, at emot flere cautioner i Åbo Tidn. protestera. Skulden skall gå til 8, och tilgången högst til 2 tusende Rd^l. Man fruktar at H^l Halling skall göra sin k. Svärfader följje. Ibl. de creditorer hos hk^a Hr. Malm gjort lån de sidsta veckorna innan han upgaf sin oförmögenhet at betala, är Fru Rectorskan Turdin; som derföre hållit vederbörlige predikningar ej allenast för H^l Malm och hans Hustru, utan ock för hans gifta dotter, som hon förhållit husets öfverflödiga lefnad, Mamsellernes myckna grannlåt et^c med et eftertryck hvari ej många Predikanter lära kunna likna henne. — Herr Professoren må tro, at sedan det Finska Hush. Sällskapet erhållit så betyd. p^{ge}-suuor at förvalta; så hafve vi ock fått in många ansökningar om p^{ge}-lån: til och med har jag, såsom en ringa leda-

mot, haft besök hēma hos mig i den vägen. Hvem hade kunnat förmoda det för 4 år sedan? Allt som pg^{rne} i landet minskas (genom förmögenhets afgiften (som blott ur Åbo-län borttager 15 t^l guld) et^e samt det starka spanmåls upköpet if. Ryssland; så blifva tilgångarne til lån svårare. — Sedan H^l Bassi anlände, och vederbörl. anstalter hunnit göras, hälle vi nu på at rengöra platsen til den nya Acad. byggnaden, hvarefter med grundvalens 1° närmare undersökning och 2° derefter lämpade gräfning, skall göras. Til at hafva närmaste vård öfver arbetet, är en Committé tilsatt (best. af Proff. Tengström, Bondorff, G. Gadolin och Hällström), och 60 Timermän engagerade, mot $\frac{1}{2}$ dl^e dagspenning för timen; så at deras förtjenst blir ansenl. större för en sommar- än för en vinter-dag. Bassi synes vara en driftig och flink man: honom hafve vi inquarterat uti nedre våningen af Gummerska Huset. Han får 400 Rd. om året (då han är employerad) utom fritt quarter. Värst äre vi brydde om nödigt utrymē, för at under byggnads-tiden kunna vända oss, få plats för våra materialier etc, i synnerhet til dess grundvalen hunnit läggas. Som den enda möjliga inkörsel til Kyrkogården måste ske if. Acad. Torget, få vi ej en gång bemäktiga oss detta helt och hållet. Vårt nedre Auditorium är redan förvandladt til et Material-Hus. Den stora mängden af Bjelkar och Stockar fordrar i synnerhet stort utrymme. Få nu se, huru vi til slut gå i land med detta vårt vidlöftiga företagande! — Missväxten plågar en stor del af vårt land högeligen. Vi indelnings hafvare få ej if. alla Soknar in våra Råntor. Den säd som if. Savolax nedsändes, upköpes på vägen, så at til staden ej mycket inkommer. Årsväxten i Tavastland blef svagare än vi vid genomresan i somars hade anledning at förmoda. Förmögenhets-afgiften har dock i de fleste soknar af Åbo-Län, för i år utgått mera fullständigt än man i vår allmoges nuv. belägenhet kunnat hoppas: i Nousis har dock blifvit ansenl. rest, men ringa i Wirmo, som likväl led nästan total missväxt. Som Brånvins-bränningen åter börjas, så stiger Kornet allt mer och mer i priset, som snart närmar sig Rågens.

Vår Biskops yngste son Wilhelm, som Gubben ej kunnat förse med lust til at läsa, har nu yttrat sig at vilja blifva Sjöman och engagera sig vid Amiralitetet. Ehuru ogera, har dock Gubben ändtel. dertil samtyckt; men kör honom at dock läsa hvad dertil hörer. Om han förut yppat denna sin inclination, så hade Gubben säkert skickat honom til Krigs-Academien (ty utan at sättas i nödvändighet at arbeta, lär han svårl. kunna förmås at vara flitig), men nu lærer det vara försent, ty han är på 19de året gamal? Eller hvad menar Herr Professoren? Han är redan skäl^l

underbygd, kan någorl. Latin, Tyska, Fransyska och Engelska, har genomgått det Elementaira i Geometrien etc. och tilhålles nu af Gubben at läsa H^L Professorens Mechanik, samt Kiels Physik: jag har bedt Gubben låta i dessa stycken Prof. Methers då och då examinera honom. Gossen hör til Bor. nation; såsom Inspector hör jag altså hjelpa til at vårda hans studier. Hvad råd ger H^L Professoren honom (och hans Fader) at följa i den väg han nu valdt? Gubben spar säkert ej uti hvad til hans framhjelpande i den vägen fordras.

Har Djurberg utgedt några Chartor til sin Geographie (utom den öf. Polynæsien? Jag vet ej en gång rätt, huru långt han hunnit med sit större wärk.

Vi Academici må alla väl: til och med Planman och Lefrén äro de snarare bättre än sämre i ans. til sin hälsa. Med Schol-Rectoratet härstädes efter Chronander är DomC. mycket i bryderi: frågan är i synnerhet emellan Mag. Brander och Vice-Not. Bäck. Som allt skäl är at förmoda, det den förre låter Scholan fortfara i sit förra goda skick, och af den sednare ledsamma reformer kunna befaras; så hoppas jag, at den förre väl ändock skall til slut segra. För öfrigt, äro utom dem, Rectorerne Wallenberg, Æimelæus och Appelgren sökande; likaledes Theol. Adj. Lohman, ConR. Cajander (som genom inlaga til Cons^m hårdel. antastar alla sina medbröder i Scholan, utom Mennander), Collegan Kekoni et^c. Herr Professoren finner, at altså ej är brist på tjenliga ämnen at bibehålla Scholan i sit gamla flor.

Sedan vi härtils haft så litet snö, at sidsta blidan aldeles blottade åkrarne, hafva vi nu börjat få dagel. snöfall.

If. Herr Professorens vänner härstädes får jag mycket hälsa! Beder om min respect til Fru Professorskan; och med fullk. högaktning framhärdar at vara

S. T.

ödmj. tr^e
H. G. P.

59. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 12. Martii 1802.

Sedan jag sista gången hade den äran att skrifva, har jag icke allenast erhållit det saknade Brevet med Norra Posten, utan ock ett senare, då vi på en gång fingo de saknade posterne. I synnerhet glädde det mig, att Professor Tengström riktigt fått paketet, och att jag hade orätt att misstänka Georgii piga.

De många förändringar, som tycktes blifwa oundvikliga i anseende till Amiral Cronstedts förvisande, hafva icke gått i fullbordan tills dato. Tvärt om är General Toll här, har haft långa intima sammanträden med Konungen och sitter uti hans Conseille. Att Cederström och han icke tåla hwarandra, och gärna skulle, om de rådde, expediera sin contra part, det är mera sannolikt, än synligt. Lagerbring säges stå på en wacklande fot, och som han ändå bärgar sig, så gör det honom aldeles lika mycket. Det vore likväl skada, ty han är mycket kunnig, fullkomligen incorruptibel, och arbetar, när det behöfs, mer än alla de andra, men skållkar gärna, när han kan. Cronstedt var på samma sätt oegennyttig och arbetsam, hade försyn för människjors rättigheter och känsla för fädernes landet. Om huru många af de quarstående kan man med sanning och öfvertygelse säga så mycket godt. Jo om Drotzet, Canzlie Presidenten, Rosenblad, men sen är det också slut. Åtminstone har man många svårigheter emot Herr Z. Det var han som så väl förnytrade Meyerfeldtska Läne godsens uti Pommeren, att han sjelf fick det mästa, (i förening med sin värdige medarbetare Juvel Platen), där näst många andra lika så oförtjenta, och Riket hvarken heder eller förmån. En förteckning på deltagarena i rofvet följer härmed.

Enligt tämmeligen säker berättelse komma både Kon. och Drottn. till Finland i sommar. Laga eder till i tid, Herrar Academici, och ställen så till, att Upsalienserne icke helt och hållit förmörka Eder. Hvem kan nog värdigt uppfylla den alltid saknade Prof. Gadds rum vid ett sådant högtideligt tillfälle. Kungen lär komma sjövägen till Åbo. Derifrån sker resan till Parola, Jyringo, Kuopio, Österbottn, och så strandvägen neder till Åbo igen.

Af Silfverstolpes Journale skall jag skaffa de saknade häften, och skicka dem med min Svåger, som reser härifrån emot slutet af denna månad. Men i anseende till medarbetare uti den litterära Journalen kan jag icke lofva samma biträde. Sjelf är jag så lat, som jag möjeligen kan vara, och knapt kan jag nämna någon, som uti arbetsamhet öfverträffar mig. Magister Silfverstolpe blifver herrarnas bästa karl. Af Akademiernas Sekreterare är icke mycket att hoppas. För Expedition till Torneå kan Melanderhjelm göra bästa redo, som förnämligast drifvit derpå, och derom corresponderat med utländningars och våra ditsände förrättningsmän. Utaf det enda Bref jag fått ifrån Palander kan jag ej sluta något särdeles, och det lilla blir icke till förrättningens förmån, ty han berättar, att de slagit utur hogen den öfre basmätningen, och ämna endast nöjas med en, som är rätt oförsigtigt, och betager deras mätning sitt största värde.

Nog tror jag att Amiral Raijalin skall gynna Hällström i allt det han kan, men med unga Gadolin håller det verkligen hårdare. Han kan icke blifva Officer vid Amiralitetet, utan föregången examen, som förnämligast sker uti Navigation, Manoeuvren, Taklingen, Sjöevolutionerne, Skepps byggeriet, fortification och Artilleriet. Allt detta kan han icke själf läsa sig till utan handledning. Mitt råd vore, att Herr Biskopen skulle genast sätta honom in uti Krigs Akademien, då jag af Herr Professorens förteckning sluter, att han kommer uti III^{dje} Classen. I sommar får han då göra Sjöexpedition med de öfrige Sjö Cadetterne, då han får pröfva sin kallelse till detta lefnads slag. Med sin underbyggnad bör han i höst kunna gå in uti IV^{de} Classen, erhålla de nödige undervisningarne här och om hösten 1803 vara sjelfskrefven fänrick vid hvilken dera af Sjö staterne, han då finner sig bäst passande. I förhand bör jag likväl säga, att vi nu mera hafva svårigheter att få någon Cadett hugad för Amiralitetet. Denna Corps har blifvit så litet gynnad, lönerne äro där uti största oordning, så at Majorerne tjena för fänriks lön och befordingarne gå så långsamt, att man på 10 år ej har hopp att komma utur fänriksgraden. Men som detta kan förändra sig, då en skicklig Chef någon gång kommer att styra denna Corps, så bör man ej på så vacklande skäl afråda en ungdom, som fattat en afgjord böjelse.

I alla fall kan H. Biskopen, såsom min gamla goda Inspektor räkna på min tjenstfärdighet, ehuru jag ej ser annat partie, än det jag nu föreslagit.

Jag kan ej säga, hvilket man mera bör förundra sig öfver Malms Bankrout eller hans fason att göra den. Jag och många med mig ansågo honom för väl behållen. Hans redlighet var öfver alla tvifvelsmål.

Också af detta brefs Ortographie, (min har likväl aldrig varit nog castigerad) kan Herr Professoren dömma, huru jag balancerar emellan den nya och gamla Ortographien. Vetenskaps Akademien uppskjöt sitt deltagande ännu för detta år. Uti en Committée, där detta ärende förehades, var Rosenblad, Rosenstein, Adlerbeth, Rosenhane och Nicander för den nya; Dr. Schulzenheim och Odelius häftigt deremot. Melanderhjelm en hemlig men så rädd motståndare, att han ej vågade en gång genom en mine röja sina hjertans tankar. På mitt till styrkande, som var midt emellan, blef beslutet, såsom jag nämt. Adlerbeth gick genast på min sida. Han är alltid en billig, uplyst och hederlig karl. Till slut går det dock dertill, och så godt kan det vara, den nya franskan oberäknad, som väl aldrig kan vinna bifall.

1000de hälsningar till andra wänner.

[Utan underskrift.]

[På tvären i marginalerna:]

Sistledne vecka sammankallades et extra ord. Ordens Capitel. Man väntade vigtiga nyheter, men det blef intet annat, än hvad som stod i avisorne. Det säges likväl tilskynda den helt och hållit ruinerade f. d. R. Marsk. en revenue.

Ännu kan man ej precis säga, när realisation skall börjas. Emedertid börjar Banken snart med små sedlars utgifvande, som komma att sträckas till 24, 16, 12 och ända till 8. schil^l sedlar, som åter är et obegräpelt misstag och skall sätta allt silfver mynt utur rörelsen, då det är bestält med hela förtroendet.

Ifrån alla kanter löpa glädjefulla underrättelser in om förmögenhets afgiftens fulla och glada utgörande. Uti tidningarne skola de dock klinga bättre, än de i sjelfva verket äro. I alla fall är detta ett långsamt gift, som nog gör sin verkan, förr eller sen.

[På skilt papper:]

För Meyerfeltska Länegodsens i Pommern har Schulz von Ascheraden betalt 120;000. Rd^l, deraf Konungen likväl icke erhållit mer än 65000, den han redligen utdelt på följande sätt:

f. d. Riks marsk. Oxenstjerna	12000.
Hans Bror Öfverste Kammarjunkaren	4000.
Borgenstjerna	3000.
Frölich	6000.
Rålamb	7000.
Stenbock	3000.
Löfvenhjelmarne	6000.
Stjerneld	3000.
Taube, öfv. Winblads måg	3000.
Ad. Lewenhaupt	5000.
Claes D ^o	3000.
N. Gyllenstolpe	3000.
Am. Cronstedt	7000.

Den sistnämde förmodeligen för att försona en orättvisa. De kallas också flyttnings p^{gr}.

60. Porthan till Schultén.

Åbo d. 18 Mart. 1802.

S. T.

Jag har nu 2^{ne} Herr Professorns ang. bref at besvara, af d. 12 Febr. och d. 12 Martii. Det förra, som i anseende til menföret på Hafvet, var länge på vägen, brydde mig med skäl, i flere afseenden: först, emedan mit bref norra vägen då ännu ej framkomit (den myckna snön der norr på har vållat Postens långsamhet); och sedan min försumlighet at straxt avertera om det med Tengström sände brefvets ankomst, hvarmedelst jag förorsakat Herr Professoren oro: jag inbillade mig, at Tengström emottagit det af Herr Professoren sjelf, och at altså intet tvifvelsmål om dess framkomst skulle äga rum. Lycka är, at saken nu är uplyst: en annan gång skall jag i slike fall vara accuratare. — Ifrån Östergöthland skrifver man, at knapt någon där vill köpa säd för 6 Rd. tunnan (Rågen): och at derpå ej är brist. Här har priset åter småningom stigit til 10 Rd., och i partie til 9 Rd. Mycken allmoge har sjelf hämtat säd if. Savolax, och en del if. Ryssland landvägen. I Lovisa har priset varit 6 Rd.; och derifrån erbjuder man oss säd (dels Savolaxisk dels Rysk, riad) med första öppet vatten: allenast folket hade pg^t at köpa med! — Nog har förmögenhets-afgiften gått väl ut på de flesta ställen i Finland (utöfver all förmodan!); men så hafva dock i en och annan socken blifvit betydliga rester, t. ex. i det fattiga, af flere års missväxter och Boskaps-störtning plågade Wesilax, som visserl. ej är underligt. Nu skall hela den upburna suman afsändas under escorte (af en Under-Offic. och 5 man, om jag rätt mins) norr-omkring; och til följe af vanlig systematisk ordning, äro ej alla Finska länens sumor på en gång expedierade (hk^{et} skulle förorsakat en onödig besparing), utan hvar för sig.

Af personalierne öf. den afl. Prinsen af Baaden, hade jag nog lust at äga et Exemplar: likaledes af Silfverstolpes Poëtiska arbeten. Var gunstig och sänd mig dem. Til denna och annan dylik handel, hvarmed jag besvårar Herr Professoren, följer härhos 4 Rd^e.

At omisteliga och af Riket högt förtjente män vederbörl. belönas, bör visserlⁿ fägna hvarje patriot; såsom ock at fonder dertil äro at tilgål — Här berättas at det bekanta Högmåls-brottet af Hofrätten icke ansedts för at hafva blifvit bevist, och at derföre delatorn blifvit dömd til näpst: få se, hvad Högsta Rätten gör? — Med Schol-Rectoratets besättande härstädes har besynnerlⁿ tilgått. Af de 5 voterande Con-

sistoriales hafva 2^{ne} nämnt Vice-Not. Consistorii Esqu. Predikanten Bäck, och 2^{ne} Mag^r. Docens och Vice-Rector Brander; men Biskopen nämnde Rector Æmelæus if. Wasa. Då upstod tvifvelsmål om pluralitetens beräkning; som ändtel. så debatterades, at efter Dompr. Cavander, såsom den äldste i Collegio, sedan Biskopens röst bortgick syntes böra hafva votum decisivum, och han röstade på Bäck, så skulle denne anses för at hafva segrat. Lust har jag at se, huru detta steg anses på högre ort; ty besvär lära icke uteblifva. Ostridigt är, at Bäck vore för Scholan nyttigast, såsom af den där väntas kan at han skall hålla sine Colleger i styr: men röst-beräkningen synes vara besynnerlig?

Allmogens behof af pg^r, har gjort, at stockar och bjelkar emot all förmodan blifvit så ymnigt oss tilbudne och hithämtade, at vi ej behöfve if. Björneborgs-Län låta uphandla och transportera hit dem. Den nya, genom Bonsdorff i synnerhet bedrefne anstalten med underlaget til grundläggningen, som nu är på vägen at antagas, gör ock behofvet af grofva bjelkar mindre och af stockar (som lättare kunna erhållas) större. Så at nu ingen fråga om sjö-transport blifver. — En otalig mängd dagsverken åtgår blott at jämna platsen och hårtgräfwä all matjord och allt grus, intil alfven. Genom den vise Bonsdorffs anstalt, släpades ock sten if. Wuore-bärg til platsen, där den nu var i vägen och måste åter hårtflyttas; stockarne staplades om hvarandre i högar på nästgränsande platser och gator, och måste nu sorteras och rangeras. För at få rum för gruset, som kommer at behöfvas, tiltäppas fenstren på nedre Auditorium (som är förvandladt til et material-hus) åt torgsidan, och gruset hophäfves mot muren; nästan hela Acad. torget är occuperadt, en del af Kyrkogården och af Fisk-torget (bakom kyrkan) likaledes; och likväl äre vi af så mycken trängsel besvärade, at vi hafve svårt at berga oss. Så mycket rum fordras til en så vidlöftig byggnad. — Bassi synes vara en skickelig och beskedlig karl, med hvarsförhållande vi äre nöjde. — Nu har Prof. Lefrén såldt sit Linnunpää (med et tillhörigt frälsehem) åt Krono-fogden Hedman (hvars Padais ligger tvärtöfver fjärden på andra sidan) för 6000 Riksd^r. Gubben talar om at i sommar flytta til Hatanpää med sin son. — Svärdfjären Tillberg var lycklig, som för sin granna Sabel, med hvilken han reste til Petersburg, fick af Käjsaren 500 Ducater (som han förvandlade til Riksg. sedlar à 3 ½ Rd. för Ducaten). Vål arbetad var den; men så mycket var den ej värd: öfverskottet var munificentia Cæsarea. Ambassadeuren Stedings nitiska biträde, halv mycket dertill. Amiral Steding talar i missnögd ton, både om den reduction som drabbat hans Bror (hk^{en} miste sit Regemente, och som skall innan kårt retirera sig) och honom

sjelf, medelst Volontair-compagniernes minskande härstädes och förökande (på dessas omkostnad) i Stockholm: han talar ock om at begära afsked och retirera sig. Visst kostar en sådan reduction på vederbörande. — En Wästgöthe (af de kringvandrande) hade marknadstiden den ledsamheten härstädes, at han, i anledning af en utprånglad falsk Riksg. sedel blef arresterad, emedan i hans säng funnos nedgömde 281 Rd. i sedlar af samma fabrik, jämte 600 Rd. riktiga sedlar i hans Taskbok: han påstår väl, at de falska voro blott et depositum hos honom af en camerad, som ännu ej infunnit sig; men man är sentrogen.

Baron Carnalls söner äro nu här, för at studera Juridik; de tyckas vara beskedliga gossar, och Mether, hk^{en} såsom Decanus examinerade dem vid antagandet til Academien, säger at de gjorde vackert besked för sig. Öfverste-Lieut. Fieandt (Recognosceuren) har här sin son at studera sig til Präst. Det är besynnerlig esprit som innästlat sig hos vår adel och militair! Allt flere af dem ämna nu sina söner til Civil-ståndet, hk^{et} fordom af dem föraktades. — Det stora lägret vid Parola (som kommer at kosta en hel hop pg^l) är et ämne för somliges speculationer och andres missnöje: en del af de sidstnämde begripa icke hvar proviant och i synnerhet häst-fourage skal tagas denna dyra tid, häldst i Junii månad, då ännu ängarne ej hunnit bergas; somlige frukta til och med för krig! — Af Malms creditorer äro inge så förargade som Rådm. Indrén, som hos honom, såsom en mycket säker man, förrentat det lilla Capital han småningom samanspart at tjena til hemgift för dess enda dotter, en tämelig vacker flicka; hke^l nu går förloradt; ty sedan barna-arf och privilegierade fordringar tagas undan, lär föga något quarblifva för de öfrige Creditorerne. Något tros han, såsom en försigtig man, undanstuckit; och på sit handels-bolag med Gen. Willebrand lärer han icke hafva vunnit. Han sitter nu arresterad i sit Hus; och soml. Creditorer tala om Schavotten. Fru Turdin har åtminstone tagit sig den satisfaction, at hon varit ovettig både på honom och hans döttrar. Stackars Prof. Hällström hade ock lämnat hos honom at stå inne sit arf efter Fru Köhler, 2000 dl. k^{mt}. i Banco. Mång[a] blifva skamligen lidande. En lustig händelse tildrog sig i söndags: Prof: Tengström sände sin dräng kl. 11 i något ärende; denne tog då en genväg öfver Acad. tomten som nu upgräfves och planeras, då han blef varse något glittrande i mulen. Vid efterseende, fann han en hop g^{lt} silfvermynt; berättade det för sin husbonde, som ehuru Präst straxt gick åstad (folket höll på at komä ur Svenska högmässan) och besåg stället, då han fann et skrin, murket, men inmuradt (under det stället där Hjelts Stenhus stått, jämnt där farstugu trappan varit) och fullt med gl^a Caroliner, dubbla, enkla och

halfva; jämte 9 st. gl^a silfver-skedar. Allt detta uptog han och med 2^{ne} ämbaren lät bära det hem. Vigten utgjorde 9 ½ Lth. Och efter den vid sidsta Realisationen upgjorde tarif, gäller fyndet 2170 Rd. Banco. Drängen får altså vacker hittare-lön. Utan tvifvel blef skatten nedgrafven då fiendens infall fruktades under det svåra kriget i Carl XII^s tid: det nyaste myntet är af 1709: de öfriga äro slagne under Carl XI och XII, utom någre Danske Pg^r af Christian V. Herr Professorn må tro, at många pretendenter anmäla sig til denna skatt; de som härstama af husets fordna ägare etc. På en sked läses med fulla bokstäfver *Barthold Festing*; han var en förmögen köpman, som bodde där nu gl^a Tobaksfabriken är: förmodl. är det någon present. Vi hoppas, at Academien, såsom jordägare, skall deraf få hjelp til sin nybyggnad: få se, huru det går. Den som nedgräfvit denna skatt måste varit en den tiden rik man.

Som på Tidn. intimeras, at en Adjuncts-sysla vid Krigs-Academien är ledig; så har Mag. Choræus, för at komma til Stockholm, resolverat sig at söka den: han är färdig at blifva präst; och har ofta predikat. Var god och recomendera honom hos vederbörande, särdeles hos Rosenstein: hans genie, hoppas jag, är fördelaktigt kändt. Nästa gång skrifver jag derom til Rosenstein. Nu blir ock detta papper fullt: det öfriga til härnäst. Vännerne låta hälsa. Vi må alla väl. Min respect til Fru Professorskan!

S. T.

ödmj. t^{re}

H. G. P.

61. Porthan till Schultén.

Åbo d. 25 Mart. 1802.

S. T.

Sedan af Herr Professorens sidsta bref (d. 12 hujus) var at sluta, det skola gå an at få unge Willh. Gadolin in i Militaire Academien, så har Gubben tagit sit partie at med det första öfversända honom; och lærer anmoda Herr Professoren at om hans anmälande et^e draga benägen försorg. Såsom Inspector för Borealiska Nationen, vid hke^a han varit inskrefven, har jag gedt honom betyg på hans progresser. Latin (som nu ej blir nödig för honom, men som Gubben ville at han skulle lära) kan han skäl^l; Tyskan explicerar han skäl. väl; i Fransyskan är han ej så flink, men har grunder på hk^a han kan gå längre deri. Euclides

har Gubben lärt honom; har ock kört honom at läsa i Trigon. Plana; it. Celsii Arithmetik. I Coniska Sectionerne har han lärt känna Parabeln: men det öfriga får han nu med alfvar lära sig. Med Physiken har han gjort någon början; och likaledes med Algebra. Han har ej elakt hufvud; men har varit lat: hvarföre nyttigt är, at han komer under något twång. Osedig är han ej; ty litet poik-strek får man ej regardera. Gubbens ålder har gjort, at han ej orckat så drifva fram honom i studier, som sina andre söner. Jag var rädd, at han skulle vara för gamäl at i Krigs-Acad. kunna antagas (enl. hvad i Schulzenheims Tal, el. rättare Bilag. dertil säges); men efter Herr Professorn ej ansåg det för hinderligt, så lærer man ej vara deruti altför sträng. — För nyheterne i Brevet tackar jag ödmjukel. — Någon sade mig, at Presid. Cederström ock skall vara ordf. i Milit. Acad^e Direction, och önskar at ensam hafva hela detta bestyr om händer? — Man fägnar oss med den Tidning, at Tenala fått Hofpred. Ehrenmalm til Själa-sörjare! — Mag. Choræus lär sökt den Theol. Adjuncturen vid Krigs-Acad. Få se, om han kan reussera — Wibelius har sålt Bagarla för 100000 d. Km^t (kanske deröfver?): om det är sant, at han står i accord med v Willebrand, så behöfs pgr. Men så har han ock fått sit lilla Frälsehemän väl betaldt. — Åbo måste vara en ort som mycket behagar: ty allt flere flytta hit if. landet: nu har ock Major Bruncrona hyrt sig rum i Lefrens gård, för 100 Rd. om året, och kommer in med sin familie. Hans dotter blef nyl. af sin fästman skaml. bedragen; han öfvergaf henne, just då Termin til brölloppet var i fråga. Våra unga Fruar hafva denna tiden frambragt blott döttrar; männe väderleken har deri del? Fru Pipping, Fru Franzén etc. etc. hafva följt denna tour. Och de unga Mamsellerna hafva merendels fått ovanliga namn: en mag. Hartman kallade sin dotter för Erato Euphrosyne: ganska lärddt! Om jag trodde, at H^t Lieut. Finkenberg ännu skulle dröja, skulle jag öfversända min pränsedel på 3^{die} delen af Leopolds arbeten. Anmäl hos honom min hälsning. It. min respect hos Fru Professorskan! Med oföränderl. högaktning och tilgivenhet framhårdar etc.

H. G. P.

Den nya Instr. för HofCantzlern är ej särdeles hugnelig för Litteraturens upkomst och Tryckfriheten etc. — Det blifvande lägret vid Parola bidrar at öka dyrheten: Possessionati i Tavastland begära 16 sk. för höpundet: Bönderne hafva hvarken hö el. halm at föryttra.

62. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 6. Apr. 1802.

Så väl i anledning af Herr Professorens, som Biskopens eget Bref har jag lagt in för unga Gadolin, och hoppas att ingen svårighet skall yppas vid hans antagande, ehuru han är nog till åren. Under vår visa Gouverneurs allmagts tid hade det varit förgäfvets att bjuda till. Han antog hällre 10 å 9 års barn, än välunderbygda och mogna ynglingar. Ehuru Konungens bifall ej kan väntas inom 14. dagar, så önskade jag, att Han ville gifva sig på resan med första öppet vattn. Det är för att få honom med på den snart förestående Sjö expedition. Af Herr Professorens intygande kan jag sluta, att Han bör komma i 3^{die} Classen, och som han tillika valt sjöstaten, så kan det ej refuseras honom att vara med, bara han i god tid är här. Till den 20de Maji tror jag att embarqueringen kan dröja. Det vore nyttigt för honom att genast komma ut för att pröfva sin fallenhet. Då faller det också lättare att studera de practiska vetenskaperna, när man förut sett dem utöfvas. Uti inlagan begärde jag också, att denna förmån måtte honom beviljas.

Det är nog besynnerligt, att Biskops och Professors sönerne blifva Knektar och Adels männerne Civil karlar. Så är hvar och en missnögd med sitt. Åter igen talas här mycket om Krig. Tollens långa härvaro, de lång variga och hemliga Conseillerne och den myckna hog Konungen visar att likna Carl XII, lærer disponera folket, mer än någon verklighet. Här till kommer likväl något mer. Såsom att de återstående vacancerne skola completeras uti en tid, då det vore ganska nyttigt att taga penningar för hvarannan nummer; att Magazinerne fyllas, i synnerhet åt Vestgötha negden. Konungens resa till Skåne, etc. etc. Med et ord, något måste vara å färde, som tiden skall uptäcka.

Uti Södra delen af Sverige till och med Östergötland stå rågåkrarne förträffeligt, men uti Södermanland och Upland i allmänhet slätt. Sen sådd och den myckna torkan, samt mycken barvinter äro förmodeligen orsaken dertill. Med Högmåls brottet gick aldeles, såsom Herr Professoren fått höra. Angifvaren brast i bevis.

Jag glömde förra gången berätta, att Djurberg väl utgifvit några små chartor, som vanligen bindas tillsammans med Åkermans Atlas Juvenilis, men de äro så illa graverade, att de på intet sätt kunna recommenderas. Om Magister Choreus gör alfvare af att blifva präst, och till bevis på sin Prediko anda skaffar sig ett godt betyg ifrån Professor Tengström eller någon annan lika vittnes gill man, så tror jag helt visst, att han får Rosenstein för sig. Åtminstone har han lofvat mig det. Ganska

många sökande hafva anmält sig. Gestrin, som studerat i Åbo, och nu är i Upsala, med unga Petterson, är en ibland dem.

För Herr Professorens räkning har jag redan hemma et häftadt exemplar af Silfverstolpes Poetiska arbeten, de begärta häften af Litt. Journalen och Personalierne. III^{del} af Leopolds arbeten får jag väl också, och skall skicka altsammans med min Svåger. Prenumerations sedeln får jag väl vid tillfälle. Ännu har Herr Professoren nog att draga på de hitsände 4. Rd^l. Om requisitionerne skulle öfverstiga denna summa, så skola de icke derföre blifva oexpedierade.

De nya dyrbara Uniformerne utgöra nu för tiden ämnet för dagen. Den som twiflar på vår lyckliga belägenhet i penningevägen behöfver endast betrakta en svensk Officer. Genom et ungefärligt öfverslag vet man, att denna nyhet kostar Svenska Officers Corpsen åtminstone 270,000 Rd^l. Endast för under Officerares uniformer här i Stockholm har Kronan betalt öfver 12,000 Rd^l. Och med alt det äro de i vissa afseenden sämre klädde än förut. Besynnerligt at då Bonaparte funnit Svenska Uniformerne så vackra, att han beslutit införa samma façon vid franska Arméen, så förklädes vårt folk till Preusare. Att kunna hålla noga vård deröfver, att militairen är klädd efter alla 24 puncterne, är en Militair Police Mästare [eller] hvad han bör heta tillsatt, hvars enda syssla är att noga observera denna sak. Han står directe under General Adjotanten och tager sina ordres af honom. Det är Beckfriis.

För våra synders skull är det nog sant, att Presidenten Cederström också är President i Direction öfver Krigs Academien. Han har fått i sitt hufvud, att det vore bättre att vara Canzler och har redan gjort försök hos Konungen att drifva saken derhän, men det misslyckades. Får se, om han icke surprenerar Kungen i Skåne. Den listiga Gouverneuren, som derigenom ser en dag att åter komma till sin förra myndighet, gör flitigt sin cour hos honom, och Grefvinnan Cronstedt hos fru Cederström. Under så uplysta Styres män skall Krigs Academien hinna en oväntad lustre. Ett nytt Järn bref på Banko fordringar är i dessa dagar utkommit.

Herr Professorens och Riddarens

ödmjuka tjenare

Nath. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Just nu får jag en hälsning från Stats Secreteraren Lagerbring, att Biskop Gadolin i alla fall kan skicka sin son hit, när och så fort han behagar.

Så länge har man gissat eller skämtat öfver Civil Uniformerne, till

dess alt blifver alfvare. Herr Professorn kan i förhand, och innan alt blifver dyrare, beställa sig en stor 3 kantig hatt med Guld träns, Silfver sporrar, stöflar med stora kragar, Blå frack med reverer och provincie knappar. Detta är icke purt skämt. Jag har den äran att nyttja samma Skräddare med Riks Drotsen, och har af honom en confirmation på denna allmänna nyhet, med försäkran, att han nu gör en sådan åt Drotsen.

Beckfris är blefven Place Major i Stockholm. En ny Syssla med 500 Rdrs Lön. Han commenderar vakt paraderne besigtigar dem och är förut brouillerad med Svea Gardes Officerare, genom en duell med Cederström, som nu heter Claeson. Det är Gen. Toll, som satt honom hit.

63. Porthan till Schultén.

[Utan datum; april 1802.]

S. T.

Gadolin rustar sig till, så fort nånsin ske kan, för at innom denna månad kunna vara i Stockholm; och tackar jag, på hans vägnar, för Herr Professorns benägna åtgärd i hans angelägenhet. — Ända tils posten anlände if. Stockholm, voro vi här sysselsatte blott med Konungens och Drotningens resa til och kring Finland: nu har den Skånska resan kommit till, som utan tvifvel måste gå förut. Våre Regementer skola samlas til Parola; rum til och med för Kungens hit kommande hästar, äro bestälde, både här i Staden och på vägen til Parola: där byggas nya Hus, och Tavasthus bereder sig på mycket främmande, häldst vi ock vänte Ryske Kåjsaren dit: väl är, om ock ej han tager sin Gemål med sig. Emellan Borgo och Tavastehus tros 2000 hästar behöfvas. Hvad menar Tit. at de skola tagas, och med hvad glädje för Landtmannen, under hans bråda arbets-tid? Fruktan för krig har tämel. förgått, sedan vi begynt sysselsätta oss med det Ryska mötet. Mot Danskt krig hoppas vi hafva et starkt värn i vår Flottas obestånd: ty i dess närvarande skick lärer ingen vara så oklok, at vilja gifva sig i krig med en sjömagt? Om ock England (hvarmed vi ej ännu liquiderat) och Ryssland skulle kunna tillåta en sådan galenskap. — Under den stora brist på säd och hö som trycker vårt land, och den pge-brist som de til Ryssland för säd utsände sumor, utom bevillningar af alla slag, göra kännbar, hade vi ej förmodat at man i år skulle vilja leka krig hos oss. Men en del possessionater, som hoppas få 16 sk för et pund hö, 10 D. för en gödd calf etc. etc. äro ej missnöjde dermed. — April månad synes här blifva våt och kall: Gud låte sedan värman blifva beständig. Vår å sköt tidigt, med litet vatten. Våre Skeppare rusta sig redan

til sin Stockholms-resa, fast Erstan ännu ligger. Strömdal ärnar i morgon resa åstad med Prof. Haartmans Jagt (el. slup) Pargas-vägen. — Prof. Pipping har köpt Fru Skunks stadsgård (som stöter til hans förra) för 40000 D. km^{l.}: är ej det öfverdådigt? Tjäder [skall] bebygga Bilmarska tomten med Stenhus, småningom. Vår Domprobst, som för sin sjuklighet börjar tröttna vid arbete (och är öf. 70 år gl.) har afsagt sig Inspectionen öf. Australiska Nationen, som blifvit Prof. Hällström updragen. Den nya Instructionen för HofCantzlern är upbyggelig, och visserl. litteraturens upkomst befordrande. Den elaka skriften öfver Adels bestämelse, har ock här varit synlig: den syns röja samā penna som den om Franska Monarchiens återställande? Major Brun-crona flyttar in i höst til Staden; med flere Landsboer, som finna Åbo roligare än Landsbygden. Sedan Ryske undersätare åter få studera utom Riket, hafva 12 el. 13 äfven hit til Academien i sådant ändamål anländt. — Choræus har värkel. alfvar at komā til Stockholm om han kan: jag känner ej nog vilkoren, för at kunna döma, hvad förmån han deraf har at lofva sig. För löftet om de requirerade böckernes erhållande med H^e Lieut. Finckenberg, tackar jag så mycket mera, som vi förmode honom snart skola vara här. Jag hade igår den äran at besöka Herr Professorens Fru Svärmor, Svågerskor och Svåger: de vänta honom alla dagar, och mådde väl. Lustigt vore, om Bonaparte värkel. skulle antaga vår Militair-drägt, då vi cassere densamā. Den nye Place-Majoren i Stockholm är utom tvifvel en högst nödvändig embetsman! Få se, om med Krigs-Acad. ej går som med vår *oföränderl.* national-drägt: näml., at först dess styrelse, och sedan dess inrättning så småningom ändras, tils den aldeles afskaffas? Så plär det hos oss gå; sedan stora depenser på en anstalt blifvit gjorda, så förstörs den. — Här sägs, at den nya Civil-uniformen d. 5 April (hade bordt ske d. 1) värkl. blifvit faststæld. Vigtiga omsorger. Men tiden lär nu värka sådant, efter man i Preussen, Danmark et^e likaledes sysselsätter sig med sådane högmål. Månne Fredric II ock occuperade sig med sådane saker? Månne nu den förra National-dräkten aldeles afskaffas, el. bibehålles (för besparings skull) jämte den nya? Månne vi Academici, som höra under Präste-privilegierna, också skola dermed utspökas? Stöflor och spårar sägas blott tilhöra dem som tilförene varit militairer? Rätt nu börjar jag tänka på at bliva Präst, för at under Religionens skydd få undslippa alla dessa klädes-ordningar.

Näst min respect och hälsningar, framhårdar jag oföränderl. at vara

Tit.

ödmj. tr^e

H. G. Porthan.

64. Porthan till Schultén.

Åbo d. 22 Apr: 1802.

S. T.

I dessa dagar resa härif. 2n^e Sumpar til Stockh^m; på den ena far Gen. Willebrand med Fru e^{tc} för at bestyra om sin byggnad på Djurgården; på den andra ÖfL. B. Lejonhufvud, med hkeⁿ ock unge Gado- lin följer. Hos oss liknar det sig nu til vår. På Erstan flyter väl ännu is; men den lærer snart försvinna. Strömdal reste med Prof. Haartmans Jakt Pargas vägen åstad redan i förra veckan. En Stockholms Sump har stadnat vid Kustö.

Lustigt är, at Kungen, som vid sin genomfart vil benåda Academien med sin höga närvaro, men ej har tid at dertil bestå mer än en eftermiddag, befallt, at bägge våra tillämnade Promotioner (både i Med. och Philos. Faculteten) skola ske på samā NB eftermiddag. Det blir stor lisa för Promotores (Haartman och Jo. Gadolin) hvad Orationernes vidd angår; men de skola hållas på Svenska, och fordra altså så mycket större grannlagenhet, under all sin kortthet. Men huru skall det gå med den i Constitt. påbudne Predikan? Om alla desse och dylike högvigtige ärender, skole vi i dag i Cons. Acad. öfverlägga.

Riktigt har til Landsh. ankomit (jämte den högsthugneliga kungörelsen om Caffē-förbudets uphäfvande) en beskrifning på den nya Drägten (Ritning lofvades härnäst), som Konungen i nåder tillåter ämbetsmän med Kongl. Fullmagter m. fl. at bära. Detta bryr oss ej litet. Vi måste nu begära af Herrarne som vistas i Stockholm, nära källan til dessa nådebetygelser, underrättelse, om denna tillåtelse tillika innebär en befallning? Eller om den som vill, får behålla den fordna drägten? Isynnerhet om de corpser och Stater (utom Militairen) som hafva förut en faststald uniform, skola tillika få bruka denna vid solenna tilfällen, presentationer et^c, eller om den förra uniformen, samt hela Burgundiska drägten, bör nu anses för afskaffad? Vi Academici t. ex. behöfve veta, om wi få visa oss för Kungen med vår svarta Uniform, eller icke? Få vi behålla den, så göre vi oss visserl. ingen brådska med den nya drägens antagande, utan åtnöjas med våra slok-hattar e^{tc}. Men skole wi åter omklädas, så bedje wi, at få anmoda Herr Professoren och Riddaren, at hos någon pålitlig Fabrikör beställa oss både mörkblått och hvitt godt kläde för 6 Philos. Professores; det blåa til Frack och byxor, det hvita til byxor och väst. En förfaren skraddare kan säga ungefärl. huru mycket dertil fordras: häldre mera än mindre; ty det som öfverblifver, köpes nog af andra. Item knappar dertil, för ÅboLänningar; Likaledes ½ douz.

Hattar (til hk^a mått skall öfversändas) med tillhöriga decorationer: allt hos vederbörliga Mästare. Efter erhållen ungefärl. kunskap om priset, skola pg^r prompt öfversändas. — Vi önske dock, at thenna kalken måtte gå ifrån oss. Var gunstig, och inhämta om denna viktiga sak säker underrättelse, och meddela oss densamma! Presid. Hallenborg säger sig fått höra, at Staterne (åtm. tils vidare) skola vara presentable med sina förre uniformer. Väl vore det! Men af 2 ting, förmodar jag gerna det orimligare! Huru går det med Hofdrägterne? af alla slag? — Skola ej äfven Fruntimren få den förmån at deltaga i ny depense? Här sägs, at Öfv. Sköldebrand skall haft en audience hos Kungen, rörande den fameusa Riksdags-saken och derpå följde action i Götha Hofrätt? En del säga, at Amir. Cronstedt skall åter nådigare anses: Han lærer snart resa öfver, at afhemta sin Grefvinna. Alla vännerna härif. hälsa!

S. T.

ödmj. t^{re}

H. G. P.

65. Porthan till Schultén.

Åbo d. 28 Apr. 1802.

S. T.

I dag bekom jag det med Herr Lieut. Finckenberg öfversände paketet, och tackar skyldigast för besväret med min Bokhandel. Men förmodel. genom mindre tydlighet i min requisition, hafva de innelyckte 2^{ne} Häften af Journalens 5te Band (som jag förut ägde) komit mig til öfverflöd. De lära ju återtagas, och jag i stället kunna få Häftet 7 och 8, när de hinna utkomma? Ty nu har jag samlingen komplett til och med 5te Bandets 6te Häfte. Et annat löpande verk el. samling näml. Skaldestycken satta i Musik, har jag ock til ock med 7de Delen. Var derföre gunstig, och vid tilfälle skaffa mig den 8de och följande. När få vi vänta Herr Professoren til Finland? Må väl!

H. G. P.

66. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 4. Maji 1802.

Högädle Herr Professor och Riddare.

För att vara fullkomligen säker uti en sak af så mycken vigt, som den Herr Professoren önskade sig uplysning uti, har jag hänskutit saken till Herrarnes Cantzlers decision. Han är af den mening, att den förra

och en gång godkända Akademiska uniformen är den, som Herrarne böra visa sig uti för Majestätet, och att det ej en gång skulle gå an att komma uti den nya elegantare drägten. Ännu synes den också ganska sällan i Stockholm, men det är att för moda, att den nog blifver allmännare, hälst den ej är stort annat, än hvad folket förut mäst nyttjadt. Hattarne böra likväl undantagas, som alltid äro obequäma och för våra nu mera annorlunda vanda ögon äfven obehagliga. Efter dessa præmisses kan jag nu komma fram med mitt upriktiga anbud, att ändå vara till hela Lekmanna Professor Corpsens tjenst, om Herrarne finna för godt att med litet upoffrande af ett föragtadt Riks gälds mynt, förklara sin djupa undersåtliga vördnad och undergifvenhet. Om man hushållar beskedligt, så kan man slippa med lumpna 100 Rd^l: sporrarne oberäknade, som i alla fall icke brukas inför Konungen, at efter man då bör vara klädd i skor och strumpor, utan äro en appendix till de galanta Blank stöflarne med stora kragar.

Till en frack, sådan som nu brukas, med Klädes foder, åtgår *pracediam* 4 $\frac{1}{2}$ al^l Kläde. till väst och Byxor, hjälper sig en så smal karl, som jag är, med 2 al., facit 6 $\frac{1}{2}$ al^l. Godt och fint Kläde får man icke under 4 $\frac{1}{2}$ Rd^l. Lundbergs fina Hattar uti nymodig façon med 3 Kanter fås icke under 8 a 9 Rd^l. Knapparne blifva icke så stor artikel. Af alt detta följer, att en frack och väst med 2. par byxor och en hatt minska den effectiva behållningen eller öka dess deficit med circa 50. Rd^l. I Stockholm, där också Skräddarena förstå sig på Bokhålleriet, skulle man dessutom få vara betänkt på nya medel till Directeuren Schmidts förnöjande.

Vi hafva allaredan ordres om Gadolins emottagande såsom laglig Betalande Cadett. Jag har altså mer än öfverflödigt penningar dertill, men ännu har sjelfva person icke infunnit sig. Ej heller höres det af hans Res Camerad, B. Leyonhufvud. General Willebrandt kom, som jag vill minnas, redan i fredags, om ej före. Det är ledsamt, ty Cadett Briggen väntas alla dagar, och de Commaderade Cadetterne komma att bestämmas snart nog. Som det sker af Gouverneuren, som gärna gör människjor förtret, då han kommer åt, så vore jag just ledsen, om min afsigt med Gadolin misslyckades.

Också hade han kunnat skynda sig. Det är 2. veckor, sedan Prof. Haartmans Båt kom. Om han inställer sig i denna vecka, så gifver jag intet hoppet förloradt, att få honom ut.

Jag har glömt att svara om Fruntimmers drägterne. Däruti förestår, eller rättare är redan införd en mycket större Revolution. Intet mindre än 5 al^ls långa Släp, NB, räknadt ifrån lifvet nederåt, brukas redan af

Hofdamerna. Couleurta tyger komma åter i bruk, och som wärre, Silfver och guld Broderade. De säges vara införeskrifne på Drottningens Requisition och komma helt säkert i bruk på sommaren.

Dessa tillräckeliga data till en fullständig uplösning på Problemet om Realisation och Riks gäldens snara betalande får jag den äran at regalera med. De äro icke till frids ställande.

För att få mina Tabeller färdiga, nödgas jag dröja längre än jag önskade, åt minstone till månadens slut. De gifva mig också fullt at göra. Mitt präsidii tal är också nu på trycket, och blifver snart färdigt.

Ryttmästaren Axel Adlersparre har arrenderadt Borkholms Kungs gård på Öland till ett 4 dubbelt pris emot förra ägaren, som ruinerade sig där. Då jag tyckte, att han ej valt den bästa Lands ort, och att Öland ofta har ~~elak~~ communication med den öfriga verlden, så sade han, att han just derföre vågat några 100 Rd^l mer. Det är en flink och hurtig Hushållare, som nog tager sig fram på andra ställen, fast han ej lyckas på Riddar huset.

Vid tillfälle får jag be Herr Professoren skicka mig sin prænumeration på Leopoldts III. Tom, Då Utter skall Honorera den. Har Herr Professoren hört nämnas, om Hällström sålt alla exemplar af Forsells Algebra, och om han tror, att mera kan debiteras?

Jag önskar, men kan knappt hoppas, att Herr Professoren får reda på dessa hastigt raspade rader ifrån

Herr Professorens och Riddarens ödmjuke tjenare

N. G. Schultén.

67. Porthan till Schultén.

Åbo d. 13 Maji 1802.

S. T.

Under det man fortfar at ifrån Stockholm bry oss med ganska stridiga berättelser ang. Deras Majestäters hitkomst, så berede vi oss här, hvar på sit sätt, til deras emottagande. Vi Academici göre oss färdiga at kunna anställa våra promotioner, såsom et slags skådespel af sin egen besynnerliga art. Vår militaire syslar med sina Exercitier; Kronobetjeningen med skjutsens reglerande et^l hvaröfver allmogen klår sig bak örat.

En lycka var det, at vi Pedanter slippa at kläda oss i den nya eleganta dräkten: Officerarena knota jämerl. öfver de oup-

hörliga förändringarne i deras uniformer. Jag är Herr Professoren mycket förbunden för den i sidsta brefvet meddelade trösten, at man ej ännu tänkt på at pryda oss på samma sätt som Landsstaten etc. — Wibelius miste i veckans början sin Fru. — Nu har väl Gadolin framkomit? Lejonhufvud har redan skrivit om sin ankomst. — De Husfäder, som hafva många Damer at utstoffera, hafva sannerligen skäl at studera den delen af Oeconomien som angår inkomsternes förökande, för at kunna svara emot de ständigt tiltagande utgifterne, då de nya klädningarne (med vederbörl. ombyten i tyger och färger) skola åt Fruar och Döttrar förskaffas, med broderingar etc! Præn. sedeln på Leopolds värk följer härhos, jämte 2 Rd., dels til ny præn. på 4de delen, dels til öfverloppsarkens betalande etc. — Vi hafve nu någon tid haft ömsom kall blåst och regn el. snö och hagel: få varma dagar. Sådnen är gjord; och folket har godt hopp om växt. Med fullk. högaktning har äran at framhärda

Högädle Herr Professorens och Riddarens

ödmj. t^{re}

H. G. P.

68. Porthan till Schultén.

Åbo d. 17 Maji 1802

S. T.

Sedan jag hade afsändt mit sidsta bref, såg jag, at den 2 Rd^e sedel som jag deruti ville innesluta, lämnat quar på mit skrifbord; hvarföre jag nu skickar den åstad. Och som jag af Tidn. ser, at den 8de delen af Warmholtz Bibliotheca Historica utkommit, beder jag at den måtte läggas til min förra Bok-requisition. Nu försäkrar man oss här åter, at både Konungen och Drottningen skola i nästa månad hitkoma, til hk^{as} emottagande vi således skole göra oss färdige. Äfven säges här, at Kungen skall bårtsäldt Wismar med sit district, til Konungen i Preussen: suman har jag ej ännu hört upgifvas; men at HofCantzleren ej blifvit lottlös, berättas för visst. Om ändock de pgr^{ne} bättre skulle användas, än hvad för Meyerfeldtska Länegodsen inflöt! — Nu har ympningen af Ko-kopporna jämväl här börjat komma i gång; allenast våre Läkare kunde säkert urskilja de äkta ifrån de oäkta! Til Doctoralfråga vid Med. promotion skal handlas om dem, och huruvida medelst

dem hopp kan vara at aldeles utrota Koppsmittan, som skall affirmeras! Edgren if. Lovisa skall blifva Primus, och Lindtbäck if. Björneborg Gratist. I Philos. Faculteten skole vi i morgon bestäma så väl frågan som officianterne. — Regn hafve vi i denna vår haft emot all vanlighet: men ock kalla nätter med frost. Förledne natt var dock varm. — Vår Vice-Landshöfdinge reste af i går, för at syna Landsvägarne och göra andra nödiga anstalter til Kungens resa, som skall ske genom Jockis, hvarest nattläger skall tagas. — Ännu är ej Kornsådden öfver allt fulländad. — Magr. Choræus håller nu på at bereda sig til Präst-Examen, hk^{et} han snart skall undergå. Men Herrarne lära väl lämna honom tilstånd at dröja här til Pingst, för at hinna til sin afresa bringa alla sina saker i ordning? — Vår Språkmästare Danet ärnar i början af Julii månad göra en resa til Paris, för at upbära et arf som honom där tilfallit. Med honom blir godt tillfälle at requirera derif. böcker; häldst han skickar derif. sjöledes sit bagage, och af kände personer ej begär betalningen i förhand. De priser som hans correspondent derstädes upgifvit, synas vara skäligen, och hopp är, at de, med pappers-priset et^c, skola ytterligare falla. — Mjöl och Säd tilbjuder man oss nu nog, och priset har äfven fallit: men anvisning på pg^t för at köpa med, hafve vi ej ännu erhållit. I Borgo socken är bristen så stor, at folket måst gripa til barck, som i mannaminne icke händt.

[Utan underskrift.]

69. Porthan till Schultén.

Åbo d. 20 Maji 1802

S. T.

Gen. Klingspor har sökt öfvertala Finska Strömr. Directionen, at til Mechaniska styrelsen öfver denna anstalt antaga en Major Ljungberger, som skall i Nederländerne vant sig vid slike arbeten. Men som vi ej känna honom (han skall nu vara nyttjad vid Signilsskår, at där anläggas en Båthamn), så slingrade vi oss för denna gången undan. Var god, och hör efter, hvad om denna mannen bör tros? Om han må äga jämväl några Theoretiska insigter? Hvad man känner ang. hans character et^c? Och lät mig i förtroende få veta det; om ej förr, så då vi råkas. Nu ha vi fått Kungens Marche-route. Han skall ock se Kumo-Elf, och vi läre där böra möta honom. D. 21 Julii komer han til Ulfaby, och

reser så d. 22 til Hvittis; inträffar d. 23 åter i Åbo. Wåre Promotioner lære vi få anställa d. 15 Junii el. Pingst-dagen. Vi skole nu samāntrāda i Consist. at om våra anstalter öfverlägga. Må väl!

S. T.

ödmj. t^{te}

H. G. P.

P. S. Willebrand tilträder d. 1 Junii åter sin sysla. Wibelius synes ej kunna kōma i fråga til successionen; Han vill ha försäkran at återfå sit accord om han afskedas; och det beviljas icke. Etc.

70. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 21. Maji 1802.

S. T.

Med sista post hade jag den äran att erhålla Herr Professorens bref, och prænumerations Sedeln på Leopoldts 3^{die} Tom. Den omnämde 2. Rd^e Sedelen var dock icke med. Onödigt är det i alla fall att skicka penningar, när det kommer ann på så små utgifter, men efter denna nämdes, såsom afsänd, så bör jag genast nämna om misstaget. Om flere bref gingo med samma post af, så måste sedeln hafva tagit en annan kosa.

Ännu synas de nya uniformerne mycket sällan. Jag menar de civila. Knapt förmodar jag, att de allmänt antagas. De obequāma 3 kantiga hattarne finna minst bifall. Tunga, dyra, obequāma, skadliga för ögon och hufvud; och i sjelfva verket mindre tjenliga för hufvudändamålet än våra Slok hattar.

Ehuru alla Landtmanna fallit, nästan under förra Bankopriset, så stå de Utländska och Handtverkarenas så godt som oförändradt. Sockret har dock fallit till 20 $\frac{1}{3}$ sk. Raffinaden. Rågen gäller nu under 7 Rd^e och Smöret 5. plåtar.

Några ohyggliga händelser hafva i dessa dagar timat, som allmänt talas om. En Mamsel Hallgrén, Syster dotter till Assessor Hinr. Gahn, och i hans hus, för att dissipera en lång varig Mjeltsjuka, föll på det orådet att gå en morgon ifrån sin Morbrors hus till Nya Kongs holms bron, där hon kastade sig i Mälaren. Ehuru hon genast blef uptagen, af et par Rodd: Gummor, som händelse vi[s] foro förbi, och fördes på Lazarettet,

så var och förblef hon död. Slägten söker förgylla och blanda bort det, och man vet ej hvad man skall tro af det flerfaldiga, som berättas. Såsom att hon varit mycket courtiserad och smickrad, andra tillägga, bedragen af Grefve Otto Cronstedt, Bror till vår Gouverneur. Andra hvälfva den äran på en Baron Klinkowström, vid Dragonerne, som är illa känd i denna slag Ridderlighet. Hon har länge promeneradt på Kongs holm, för att träffa honom. Då han blef henne varse, vände han om sin häst, och hon tog i förtviflan det beslut, som så tragiskt slöt hennes dagar.

En Capitain Ulfsparre kom för par veckor up med hustru och sin äldsta son ifrån Småland. Han lämnade sin son till Krigs Academien. Sistlidne Lördags kl. 8. f. m. gick han ifrån sitt quarter, för at hälsa på sin frus farbror Major Tham vid Artilleriet med löfte att komma tillbaka kl. 10. Han gick, kom icke till Tham, och har sedan, oacktdt all efter spaning, ej kunnat finnas minsta spår till.

Det var en trygg, reglerad och beskedlig karl, och man kan aldeles intet gissa till hans öde.

Gadolin kom ändteligen, sedan commenderingen på Cadetter var gjord. Jag fick den så vida ändrad, att han fick följa med. Får se, hvad han börjar tycka om sjön. Väderleken var vid början af resan sträng och obehaglig, men de få i allmänhet en behaglig expedition. Han var mindre Salfast uti Aritmetique, Geometrie och Algebra, än jag väntade. Med rätta hade han ej bordt komma uti 3^{die} Classen. Likväl skaffade jag honom dit. Nu kommer det helt och hållit an på hans egen flit, om han skall hinna ut till hösten 1803. Nog har han et redigt hufvud och förmåga. För hans verkeliga nytta borde han stå et helt år uti III^{die} Classen, men uti så avancerad ålder är det icke passande att gå så strängt och rigoureust till väga. Om han väljer Armeens flotta, som jag ville råda honom till, så lofvar Amiral Cronstedt taga emot honom. Det är i flere afseenden förmånligare, än Amiralitetet.

Choreus är nu vår Själasörjare. På Herr Professorens ord har jag hulptit efter, det jag förmått. Herrarnas Cancellor har ganska mycket intresserat sig för honom. Han må nu skynda sig att erhålla kragen och begifva sig hit. Herr Professoren gifver honom väl sina faderliga råd, att af lägga med den couleurta råcken all Poetisk kittslighet. Många blifva de, som med strånghet granska honom. Hans förra Upsala Camerater hafva icke talt så alt för mycket till hans lof. Det är besynnerligt, att jag ej en gång vet mig hafva sedt honom.

Månne icke Consistorium var orättvist emot Æimeleus. Ofelbart var han den erfarnasta, skickeligaste och mäst förtjenta. Om han i brist

på up muntran tröttnat, så följer det ej, att han vid en bättre post icke skulle gripa sig mera ann. Jag anser den som Consistorium valde alt för sträf. Huru skulle han se ut efter 20 års Scholegräl, som redan bär en så synbar stämpel af Pedagog uti sitt hela Utseende. Mig angår det icke, men icke kan jag gilla Professor Tengströms parti, ehuru jag är mycket öfvertygad om hans nit för upfostrans uphjelpande.

Omkring d. 1. Junii kommer Konungen hem och d. 8de anträder han resan till Finland. Det är nästan afgjordt, att Lagerbring lämnar sin syssla emot hösten. Förmodeligen blir Hederstjerna hans efterträdare. Messlingen grasserar ibland mina barn. Den är icke elak, men i alla fall kan jag knapt taga dem på någon resa, tills Kungen reser. Mina Tabeller hinna ej heller blifva färdiga i denna månad.

Herr Professorens

ödmjukaste tjenare

N. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Obegripligt, huru jag kunde taga miste om Herr Professorens mening med Litt. Jour. Nu har jag et nytt häfte och 2^{ne} stycken af Skaldestycken satte i Musik, som vänta på lägenhet.

Den nyss ifrån Frankrike hemkomne Öfverste kammarjunk. Bonde berättar för alla menniskor, att Bonaparte ej har särdeles aktning för menniskjor eller nationer, ej en gång för fransosorerne [!]. Personel aktning för ingen, utom en, och det är, som man lätt kan förstå, för Konungen af Sverige.

Inneliggande Bref till Min Svärmor torde kunna inlämnas på Miöds Aptek.

Dykeri inrättningen är sammanslagen till en, och fördelt uti 9 lotter, som utdeltes kort före Konungens resa till Öfv. Kam. J. Bonde, Vice Amiral Cronstedt, Landshöfd. af Forselles, Öfversten Grefve Carl Mörner, hofmarskalken Baron Thure Cederström, Öfv. L. Baron Fredr. Klingsporr, Öfverdirect. Strübing, Kamereraren Stråle, Handelsman Bagge.

71. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 27. Maji 1802.

S. T.

Doctor Blad är något bekant med Major Ljungberger, och lämnar om honom ett mycket fördelaktigt utlåtande. Om han inclinerar åt någon sida, så är det snarare att vara Pedant än Charlatan. Han kan likväl

icke dömma om hans theoretiska talenter. Jag skall närmare fråga derefter af någon mera sakförståndig. Utom allt twifvel synes det mig, att han har öfverflödigt skicklighet för Herrarnas behof, men det är en annan fråga, om Herrarne behöfva honom. Då det ej lærer löpa in uti Directions plan att anläggä dyra Slussar och Canalarbeten, utan blott att slå en provisionel dam och ränsa, så anser jag flit och drift, mera erforderlige än djupa calculer, och om så är, så synes Blomström just vara Herrarnas man. En så dyr Herre, som en Major, och en berest Major, skulle blifva för den svaga summan en betydlig artikel.

Med vår Doctor Gadelius, som nu begifver sig till Stockholm att erhålla Doctorshatten sände jag det sedan utkomna häftet af Journalen, 2^{ne} stycken af Skalldestycken satte i Musik, och som jag vill hoppas, 8de delen af Warmholz Bibliotheca Historica. Åtminstone skref jag till Utter derom, att han skulle lämna dem. Herr Professoren är så god och förlåter, att de icke i sådan hast hunno emballeras; Gadelius är en ordentlig och pålitlig Karl.

Det är rätt ledsamt, om icke Wibelius kan succedera Willebrand. Hvilken skillnad på Landshöfdingar? Jag har någon anledning att tro, att Georgi arbetar emot, af Christelig kärlek, NB till sig sjelf, emedan också han har lust att tråda i underhandling med den afgående.

Carl De Geer, har under sin hemresa sjuknat uti Stralsund. Hans son har rest till honom. Nu säger rycktet, att han blifvit död. Den Skånska General Gouverneuren skall också vara uti dödsens käftar. Sverige är väl lyckligt, om det slipper honom för så godt pris.

Herrarne raisonnera om sina terminer, liksom Konungen skulle komma Landvägen. Sjöresor ha en annan art. Han kan komma förr, men också, med änn större sannolikhet senare. Den lång variga Nordliga och Ostliga vinden skola vi väl en gång få betalt genom Vestlig blåst, som alltid är mera tillgång på. Men jag twiflar, att han så precist reser härifrån, som han lofwat.

Den Nordliga blåsten har icke varit kall. Också har all ting skyndat owanligt. I dag såg jag de första Råg ax framme och vårsåden börjar täcka jorden. Ängarne äro helt gröna. De få åkrar jag sett, stå härligt, men i allmänhet skola Uplands Rågåkrar vara svaga. I Öster Götthland stå de förträffligt.

Osäker, om Magister Choræus ännu är quar, tar jag mig den friheten att innesluta ett Bref till honom. Ingalunda bråskar det så mycket med hans resa, som man welat inbilla honom. Rosenstein lærer nu skrifwa derom. Lundström önskar, att han kunde vara här till Midsommaren, efter han sjelf då måste resa till Prästmötet i Upsala, men detta är blott

en önskan, och man begår sig ändå. Således behöfver Choræus icke skynda, om det gör honom någon olägenhet.

Messlingen grasserar ibland mina barn och angriper så långsamt den ena efter den andra, att flera veckor gå åt, ehuru den ingalunda är af elak art. Nu håller den yngsta och sista på att sjukna till. För hans skull kan jag föga resa härifrån på 14 dagar.

Vetenskaps Academien har blifvit inveckladt uti en obehaglig twist emellan Det förslags digra Bergsrådet Norberg och Baron Gedda, angående uppfinningen af immkylare, som gaf anledning till en bullersam Öfverläggning. Det är så litet man tvistar om, att det just är barnsligt. Men jag skall framdeles berätta derom muntligen.

Den förlorade Capitain Ulfsparre är ändteligen återfunnen i sjön vid Ladugårds landet, på ett ställe där han icke kunnat komma i sjön, och dit nu varande vindar och ingen ström synes hafva fört honom. Hans klocka, beurs, task bok och knäspänn voro borttagne. På kroppen kunde intet utvärtets våld vara brukadt, men den ena sidan af kroppen har varit blå, såsom på Slagrörde.

Ödmjuke tjenare
N. G. Schultén.

72. Porthan till Schultén.

Åbo d. 7 Junii 1802.

S. T.

För besväret med böckernes upköpande, tackar jag ödmjukast: de blefvo mig, jämte Herr Professorens bref af d. 27 Maji genom H^c Licent. Gadelius tilstälde. — Om andre saker härnäst: nu beder jag at få besvära med en stor uphandling, näml. band til min stjerna; sådane finnas ej i hela Åbo Stad. Kanske är rådligt, at deraf taga dubbel sats, den ena härnäst, och den andra at afsändas med nästa post, om annars Tit. finner sådant löna mödan: ty til Kungens ankomst hinner det dock numera ej nyttjas, utan måste jag hjälpa mig med mit g^{la} band. Jag var så säker, at alla slags band skulle finnas i vår Stapelstad, at jag försummade i tid requirera til detta lilla behof if. Stockholm. — Fortsättningen af Journalen för Svensk Literatur, hoppas jag Herr Professoren har med sig: jag hör, at man där vågat sig ihop med Leopolds kantiska Byxor! — Här sägs, at den om Literatures befrämjande nitiske HofCantzlern

skall med privilegiernes förlust straffat åtsk. Boktryckare och Bokhandlare, som tryckt Fångvisor och andra vådeliga piecer. Men at deribl. vår Frenckell skal befinna sig, oroar oss! Visst bodar allt detta et klart ljus öfver det nya seelet, åtm. här i Sverige! I Ryssland åter skiljer man sig if. Pauls maximer. Unge Idman (son til pelkenensis) lät förmå sig af Herr Hall if. Götheborg, at följa honom på resan norr omkring, på Halls depense, til Stockholm: få se, om han får skäl at gratulera sig öf. detta rese-sällskap; b^{te} rike man är bizarre och capricieux i hög grad. Ehuru Æimelæus varit min disciple och jag af hjertat önskade honom et godt Pastorat, så ville jag för ingen del, at han blefve Rector vid Åbo Schola. Han är ej fallen at vara Schol-man, gjorde aldrig gagn i Wasa Schola, som förföll beständigt under hans styrsel. Aldraminst tjenar han för Åbo Schola, där alfvarsamhet, kanske ännu mer emot Lärarena än emot gossarne är högst nödig, om den i grund förfallne ordningen och disciplinen skall återställas, och Scholans förfall icke perpetueras. All anledning är at tro, at Æimelæus ej en gång skulle koma hit, utan quarblifva i Storkyro, och endast åsyftar förbättring på sin pension, med Scholans kännbara skada. Fråga är, om en gång Bäck, med all sin sträfhhet, vore i stånd at tilhålla vederbörande til sina skyldigheters fullgörande, ehuru jag, allt sedan han var Curator vid Österb. Nation, känner honom för en utmärkt Ordningsman. Æimelæus skulle visserl. ej uphjelpa det förfallna väcket; — häldst sedan han redan hunnit ledsna vid slika göromål. — Lust har jag at se, om någon dag för Åbo Schola är at hoppas: det första blir då, at mönstra ut alla dess Lärare, utom Lector Mennander!

Hälsningar och respect.

S. T.

ödmj. tjenare

H. G. Porthan.

73. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 15. Junii 1802.

S. T.

Man har ondt om Ordensband i Stockholm, således är det intet underligt, om de aldeles saknas i Åbo. Här innelykt följer en portion. En dylik skall jag hafva den äran att hämta med mig. Nästa veckas början lär jag kunna resa, och icke långt derefter torde jag få den äran att inställa

mig hos Herr Professoren. Den bästa delen af sommaren hinner förbi, innan jag får njuta något deraf.

Landshöfdingen Rosenstein berättade mig i dag, att Konungen skulle hafva varit i Åbo d. 10de. Det förekommer mig nästan otroligt. Winden war skral och mager. Efter mitt bestick hade han ej bordt inträffa der förrän d. 12te omkring middagen, men vinden måste hafva varit mycket starkare i sjön, om rycktet annars sagt sannt.

Twänne obehagliga ryckten har man velat gifva ut för sanning, men hvarken kann eller vill jag sätta tro till dem. Det ena, att vår stora Flotta skall wara såld åt Holländarena. Det andra, och ännu sämre, att Hertigen i Meklenburg köpt Wismar. Om bägge har man länge hviskat, nu gifves det ut såsom en allaredan afgjord och oåterkallelig sak.

Åkrarne hafva repat sig öfver all förmodan. Ängarne gifwa mindre appearance. Uti ett Bref från Finnland berättas, att frostnätterne skall hafva skadadt rågen. Med ovanlig solennitet, Musik och Calas tillträdde Lehnberg sitt nya Pastorat Pingstdagen.

Oföränderligen

H. H. Professorens och Riddarens Ödm. tjänare

Nath. G. Schultén.

74. Porthan till Schultén.

Åbo d. 14 Sept. 1802.

S. T.

Nu tar jag mig frihet, at til följe af erhållet benäget tilstånd, åter besvåra med någre Stockholms-comissioner, som på bilagde promemoria äro förteknade. Til de första utgifterne, har jag bifogat någre Riksg. sedlar (2 R 40 sk), så slarfwige, at man här gjort svårighet vid deras emottagande: I Stockholm, så nära den rika källa ur hvilken de utflyta, blir utan twifwel lätt at blifwa af med dem.

En märkvärdig befordrings-suite berättas oss if. Stockholm: Grefve Ugglas är President i Cammar-Collegio, Georgii efter honom Landshöfdinge, och Police-Mästaren Ahlberg i stället uphögd til Underståthållare; ingendera af dem lærer kunna klaga öfwer trög lyckal — En Dansk och (som sällsamare är) en preussisk Minister hafwa i dessa dagar, passerat härigenom til Stockholm: den sednare med famille. Capit. v. Gerten kom nyl. som Courier if. Petersburg, och Kammar-Junckaren v. Stockenström reste dit.

Våre tjufvar i Åbo fortfara at idka sit handtwärk obehindradé.

Nyl. bruto de upp luckan på Prof. Gust. Gadolins kam̄are (han vista-des ute på sin Landtgård), och hårttogo, sönderslogo och kastade omkring golfvet allt hvad dem förekom: ingen spaning om dem höres af. — Om Landtvärnet talas nu ej något. — Några andra nyheter kan jag icke meddela! Beder om min respect hos Frun; och med oför-änderl. högaktning förblifwer

Högädle Herr Professorens och Riddarens

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan.

75. Porthan till Schultén.

Åbo d. 30 Sept. 1802.

S. T.

Som jag gör mig försäkrad at Herr Professoren långt för detta lyckelⁿ med sin Famille anländt til Stockholm; så skrifver jag detta bref, för at börja vår correspondence för det nu ingångne läse-året. — Vår Academie miste nyl. sin Pro-Cantzler, hvarom Herr Professoren med denna post utan tvifvel blir formel. underrättad. Gubbens sjukdom i våras och somars lämnade efter sig fölgder, som slutel. vållade döden: hans krafters aftagande var synbart: men ej mycket öfver 14 dagar höll han sängen, hvarunder han til slutet behöll sin sansning. Bägge hans här etablerade söner voro frånvarande, och endast dottren til-städes då han afled. — Hvad menar Herr Professoren? Månne någon vill *emottaga* hans sysla? (Ty *söka* den, är ej tilläteligt?) — If. Hattula Polviander får jag hälsa: han hälsade i går på mig. Han haltar, men är dock mycket förbättrad emot det han var då vi besökte honom. — At den hälsosamma anstalten om vårt Landvärn ej är förgäten, kan Tit. se af hosfölj. Kungörelse: den är ej tryckt på Svenska, och jag förmodar at Tit. kan förstå af Finska exemplaret, hvad välförtjent beröm de mäst nitiska soknar i detta län förvärfvat sig! — En annan förbättring i vårt försvars-värk omtalas ock: nämlⁿ at ännu 3 Compagnier af det fordna Nylands Dragone-Regemente skola åter göras beridna, på lätt fot; och de öfrige Rusthållen betala vacance-pg^r ej allenast för hästar, utan ock för karlar; för hk^{en} inkomst et helt Regemente Fotjägare skall uprättas, *på värfd fol*, som skola utgöra Garnizonen på Svea-borg och i Lovisa etc, på det Jägerhornska och Änkedrottningens Regementer må kunna annorstädes nyttjas! — Torkan och det kalla vädret hafva ej varit gynnande för våra Brodd-åkrar; hk^a derföre

äro klena! — Jag företog mig at jämföra öfversättningen af Thaers bok med originalet: då jag fann den likna våra vanliga öfversättningar, ofta vara falsk, stundom stridande tvärtemot författarens tydeliga mening! Det är ömkeligt med våre öfversättare! Jag har lust, at i våre Lärda Tidn. recensera både Boken (som är ypperlig) och öfversättningen (som är dålig). — Å propos af vår Tidning: Herr Professorn är väl god och assisterar oss 1° med underrättelser om märkvärdiga händelser, förändringar, författningar et^c som kunna förefalla, dels vid Krigs-Acad. och dels vid Vetenskaps-Academien. Ibl. annat, ville vi hafva en riktig berättelse om expeditionen til Torneå, dess orsak, afsigt, understöd och framgång. 2° med anvisning på böcker (utkomne sedan detta seculi början) af den märkvärdighet och godhet at de kunna recommenderas, ut- el. inländska, i Herr Professorens väg (med åtm. generelt omdöme derom), när sådane falla Herr Professorn i händerne, synes på våra boklädor el. ådraga sig upmärksamhet. Skulle Herr Professorns tid tillåta, at någon gång regalera oss med en kortt Recension, vorø det så mycket bättre. 3° Med väckande af attention på andre slags märkliga företag, förefallna händelser i Litteraturs-vägen et^c som af Tidningar el. Correspondence etc kunna komma til Tit. kunskap. Af allt sådant kan, vid sina tilfällen godt bruk göras: och behöfve särdeles vi, in hoc angulo mundi, sådane subsidier. — Vår nye Bibliothecarius (Bonsdorff) har det courage, at ännu i höst gifta sig. Han har mycken tillit til Försynen el. ödet. — Spanmåls Directionen har tilsagt Landhöfdingen, at upköpa Rågen för 6 Rd. tunnan (13 L \mathcal{L} 5 \mathcal{H}). Således betala köpmännen nu 19 plåtar: men införslen har varit ringa; och som afkastningen öf. hela landet ej varit mer än medelmåttig, tros priset skola stiga til 8 Rd.r. Landet är tömdt på säd; de fattige hafva nyttjat sina sidsta ressurcer: deras tilstånd lærer således ej blifva förmånligt. — Nyl^m hade jag tilfälle, at if. den nya Academien i Dorpt få exemplar af allt hvad där härtils blifvit tryckt. Får se, huru anstalten vidare vill lyckas. — Känner Tit. någon i Stockhm som håller de Greifswaldske Critische Nachrichten, och ville comūnicera oss dem, mot deltagande i betalningen? Det faller oss dyrt, at ensame hålla många Journaler; och vi önskade således at kunna interessera i några. — Nu hafve vi fått en ny Post-Inspector (Wiggman) if. Comissariatet: han lærer således förstå at räkna med oss! En ny General-Tull-Fiscal (Major Monthell) har ock här varit synlig: at han skal häma allt Lurendrägeri, derom är jag så mycket mera öfvertygad, som både Köpmännen och Tullherrarne redan calaserat för honom hederligen. — Som Consist. Acad. beklagligen är forum competens äfven för hela Åbo Schole-stat; så

få vi då och då sysla med det goda folket. Nyligen då Mag. Kekoni kom upp en morgon i Scholan, väl præparerad emot de osunda dunster som där kunna vanka, och fann at alla då närvarande Lärare voro idel Vicarier (för Rector, 2^{ne} Collegæ och Apologisten); påstod han sig ej vara pliktig at göra tjenst med de skurckarne, häldst de ej sagt honom (såsom den ende vid Scholan tjenstgörande Ordinarie-Lärare) til om sin ankomst, utan ville köra dem samtel. på dören: deröfver hafva de klagat hos DomCapitlet, som förwist målet til Domstolen (Consist. Ac.) at ransakas. ConR. Cajander är af Hofrätten dömd at mista syslan, dock med bibehållande af halfva lönen. Får se, hvad Lohman genom sin Stockholms-resa uträttat! Märkligt blir at få höra, hvem som Schol-Rector blifver: han får et vackert folk at göra med! — Jag önskade gerna veta, hvad omdöme Kännare i Stockholm fälla öfver Sköldebrands Voyage pittoresque au Nord-Cap, på den artistiska sidan: jag ville recensera detta värk i våra Tidningar: men törs ej lita på mit eget omdöme hvad tekeningens och Gravurens värde angår, utan at tillika hafva hört connoisseurer: til detta sednare kan Herr Professoren ju hafva tillfälle? — I en Tysk Journal har jag sedt en recension öfver Acerbis (som var Sköldebrands följeslagare) beskrifning öfver samma resa: han är aldeles befängd: lika djerf, som ofta obillig och okunnig! Jag hör, at man i Stockh^m skall vara förbittrad på honom; och undrar ej deröfver. — Hvad är det för en sjukdom som i Stockholm grasserar, och gör folk galne? Hvad suiter har den galne (och nu döde) Beckfris' duell? — Men jag bör redan sluta mina frågor och mit rafs. Våre vänner må väl. Beder om min respect hos Fru Professorskan; och med fullk. högaktning framhårdar

S. T.

ödmj t^{re}

H. G. P.

P. S. En ung Lauræus, son til Reg. Pastorn, reser härif. til Stockh^m, för at söka tillfälle at lära sig blifva Målare, hvartill han har en innerlig lust och stor fallenhet. Om Herr Professorn kan genom förord hos vederbörande och goda råd understödja denne yngling (som härif. medelst et samanskott blifvit utrustad) i sin väg, så gör det för landsman-skapets skuld!

76. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 5. Nov. 1802.

Högädle Herr Professor.

Omsider är jag i stånd att kunna säga att jag är framme och att jag hunnit uträtta de några obetydeliga commissioner, som Tit. mig anför-

trodde. Ehuru jag varit litet mer än 8. dagar här, ty vi kommo hit d. 26te, så har tiden så gått bort med flyttnings besvär, med Lectioner och andra sysslor, att jag som knappast hunnit raspa et par rader till min Swärmor, som mäst skulle oro sig öfver vår ovanligt långa och motsträfviga resa. Aldrig har det gått så förvändt. Sedan vi hållit oss aldeles färdige öfver 8 dagar, men varit hindrade af motvind, blef det en eftermiddag möjligt att färdas. Den försummade, efter det ansågs för sent, och derigenom fick jag resa hela 4. veckorne. Min Hustrus klena hälsa och närvarande belägenhet hafva likväl hindradt mig att forcera det yttersta, annars hade tiden visst blifvit hälften mindre. Nu är allt lyckligt förbi, och hela motgången åter glömd.

Med Lindholm skickar jag Rak knifvarne, Puderquasten, frö sorterne och det enda utkomna Häftet af Litteratur Journalen. De efterfrågade Critische Nachrichten ifrån Greifswald finnas icke i Stockholm, åtminstone har jag tills d^o ej kunnat opspanat dem.

Det granna Campementet på Ladugårds gårdet utgjorde det allmänna tale ämnet då jag kom hit. Den curieusaste anecdoten dervid var den, att Gen. Gust. Wachtmeister derigenom skulle chicaneras. Han blef den ena Divisions Chefen, men fick ej en gång sitt eget Regemente uti sin division. General Frisendorff commenderade den andra. Emot all önskan och förmodan voro Wachtmeisters dispositioner alltid bättre uträknade och Frisendorf blef slagen alla gånger, eller förtjente att blifva det. Så hafva connoisseurer sagt. Den andra stora nyheten är den hart förestående Realisation. Kungens Bref till Banco Directeurne bestämmer villkoren, som äro 50 procents rabbat, hälften af den återstående summan uti Obligationer med 4. procents ränta och den resterande senare hälften af förmögenhets afgiften innestående tills vidare. Den sista omständigheten grundar sig på säkra underrättelser, att den hvad bättre är, icke hade kunnat gå ut i många delar af Riket, för detta år. Om det ena och det andra hafva Banco fullmäktige haft många och brydsamma öfverläggningar. En märkelig dissensus skall råda ibland dem, och helt nyligen sades mig, att en enda ännu icke gifven röst (Doctor Borgs) skall decidera, om det blir af, enl. Kungens Bref eller ej. Framdeles torde jag kunna skrifva mera bestämdt; Ehuru saken är af mycken vigt, så tillstår jag, att min tid ej tillåtit mig att mycket fråga derefter. Uppå Stockholms Beurs skall visa sig det utmärktaste missnöje. Man skriker öfver våld, men förmodeligen är det stinna penninge Karlar och Agioteurer som skrika. För min del kan jag icke finna billigt, att Riket skall återlösa sina förskrifningar till annat pris, än hvad det nu allmänt gälla man emellan. En annan sak

må det vara, om Sverige kan vara belåtit med så liten penninge stock, som derigenom quarstadnar, och om det ej medför de äfventyrligaste fölgder.

Sedan Beckfriis dog, lärer historien om duellen så småningom afstadna. Wrangel, som blef skuten, säges komma sig, ehuru kulan stadnar quar hos honom. Den ena af Wrangels Secundanter, unga Wreden, flyttades ifrån Gardet, som dock skedde mer för hans befordran, än till straff, Ankarsvärd, som var den andra följer som Cavailer med B. Bonde till Pettersburg. Det pratas, at Exc. Stedingk torde kunna blifva öfverståthållare, men intet är säkert.

Herr Professoren torde känna, att vår Gouverneur genom Presidenten Cederströms allmagt fick säte och stämma uti den Direction, som skulle dömma öfver honom och granska hans gerningar. Nu arbetar han på, att så småningom återföra allt till sin förra ordning, som han kallar att förbättra Krigs Academien. Det stora steget är gjordt. Nog följer det andra af sig sjelf. Nation som nu börjat fatta förtroende för detta verk skall snart återföras till sin förra tanke. I år hade vi en stark upsättning, så att ganska få vacancer nu finnas. Hvad tycker Tit. om det steg Direction nyligen tog, att förbjuda 2^{ne} Lärare att emottaga en pensionair hvardera. Under pretext, att de ej få hysa uti Kronans rum, andra än de som höra till deras egen familie, afslogs denna enkla sak, som aldrig hade bordt anmälas, om icke Grefve Cronstedt det specielt befalt. Den yngsta Läraren, som ännu tjenar sitt halfva år utan lön, hade så ganska väl behöft denna hjälp, men ingen consideration halp.

Att den Engelska Prinsen, som så länge blifvit väntad, krossadt sitt ben emellan Muscov och Pettersburg, säges nu. Gud ske lof, att det icke hände i Sverige. Moreno, Spanska Ministern, som varit här så länge, skulle för någon tid köra kapp med Engelska Ministern, som nyss hit kommit, men Spanioren körde ikull och bröt sitt ena ben af.

Jag har den äran att alltid vara

En ödmjuk tjenare

Nath. G. Schultén.

[På tvären i marginalen:]

Med et litet Bref till min Svåger besvärar jag åter. Det kan bara lämnas in hos Apt. Mjödth.

77. Porthan till Schultén.

Åbo d. 15 Nov. 1802

S. T.

Med största nöje fingo vi ändtel. höra, at Herr Professoren med sin Familie, efter en ovanl. långsam och besvärlig resa, lyckel^l anländt til

Stockholm; hvarom Herr Professorens ang. bref af d. 5 hujus, som jag i går bekom, blef ytterligare försäkrad. Våre Poster hafva näml: i ans. til Nordanvädret, som ock emot förmodan tidigt hade vintern med sig, tämel. dröjt. På en Concert i går aftons, hade jag äran at träffa Tit. Fru Svärmoder, och Svågerskor; och aflämnade til dem det bref som tilhörde H^c. Capit. Finckenberg. Vår vinter har väl nu blifvit lindrigare (vi hade redan til 16 graders köld), men synes ej ännu vilja aldeles retirera sig. Våre Stockholms-farare slippa ej närmare än til Bockholm-marne. Af Fru Finckenberg får jag nog höra, när Lindholm kan hafva anländt, och fått tillfälle at komma til Staden. Tackar imedlertid för besväret med mina Commissioner. Men en angelägnare glömde jag, hvarom jag tilskrifvit M. Utter, näml. at til fortsättning af mina dispp. suiter sända mig 2 Ris af det stora Hargs Holländska Tryckpapper: få se, om han fått tillfälle at derom draga försorg. — Greifvaldske Tidningen skickar Gjörvell til oss. — Krigs-anstalterne på Ladug. gårdet voro märkelige. Men var det nåd el. onåd, at Friesendorff fick sig et Indelt Regemente? Förmodl. var det ej på hans egen begäran? — Om vändningarne med Realis. planen har ock här talts mot och med. En resande Herre, som i går anlände, påstod at Prästen gått på den nekande sidan, och at således den nya planen ej går igenom? Vi vänte med nästa post närmare underrättelse. De som hafva en viss pge-summa at lefva af, och nu skulle nödgas förlora hälften deraf (sedan de medelst sine creditorers förvållande, i Concurser et^c måst förvandla sina Banco-Capitaler i Riksg. Sedlar), allarmedades ej mindre af den nya planen, än rika pge^c-män. I alla fall var det et farligt exempel, at så sjelfmyndigt ändra Lagstiftande magtens beslut. — At Eder Gouverneurs influence åter tilväxer, spår ej Krigs-Acad. godt. Så går det, när män utan hufvud nyttjas til rådgifvare! — Den Engelska prinsen (som hastigt reste härigenom, at profitera af vinden) har sedt förfallen ut, emot hvad han var i somars: hans Medicus (Ferguson) måste för sjuklighet dröja här några dagar, och nyttja våre Läkares biträde. — Sedan vi begrofvö vår förre Biskop (med Likpredikan, hvori beröm ej var spardt, af Lauræus); så skole vi d. 1 Dec. välja til förslag på en ny: få nu se, hvilka först koma at presenteras, och hvem sedan nämnes. Det säges, at Gen. en Chef genom sin militaire mycket låter arbeta på röstens värfvande åt sin svåger D^c Lebell: det blefve en värdig Biskop! Cavander och Tengström lära väl kunna vara säkre om rum å förslaget: men hvem den tredje blir, är svårt at gissa. — Personalierne öfver Bisk. Gadolin (af hans son Prof. Gustaf) voro väl författade. — Huru skickar sig nu Wilhelm? — Landvärns-saken är småningom i gång. Större

delen af Savolax har bifallit: men Helsing-socken (och flere i Nyland) har vägrat, oaktadt Gen. en Chefs egen närvaro och arbetande. Någre af de soknar som bifallit, vilja ock åtra sig, sägandes at de blifvit förledde til bifall par surprise (ex. g. Töfsala och Wirmo); och St Mårtens socken påstår at största delen af Sokneboerne ej ens varit kallad el. hörd. Det är besvärligt, at tysta ner dem! — Presid. Hallenborg har vattсот i bröstet, af så svår beskaffenhet, at man tvifflar om hans restitution. — Nyl. inropade Gust. Tihleman arrendet af Vartzala Capit. Boställe (vid förra LifDragonerne) för 50 t^l 14 kp^l säd och 600 Rd. pg^l årligen: lycka är, om han går ut dermed! — I et bref har Gen. B. Armfelt nyl. berättat if. Paris, at Buonapartes hushållning är ofantel. densiv: inom 5 quartaler har han, utan redovisning, mot sit blotta quitto, uttagit 190,823 Livres: hans famille, särdeles Mad. Muralt [!], skal slösa omåttel. — Jag blir hindrad at fortfara: det skal ske härnäst. Min respect til Herr Professorens Fru, och önskan at hon, ej mindre än den öfriga famillen, måtte må väl. Salutem et officia.

H. G. P.

78. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 30. Nov. 1802.

S. T.

Med flit sparde jag in till sista stunden att beswara Tit. angenäma Bref af d. 15.de och då händer mig den harmen att blifva kallad till vår nu mera Alsmäktige Gouverneur att öfverlägga eller rättare erhålla del af någon ny dumhet; Ty nu går alt derpå ut att återföra alla de galenskaper, som besvärade denna inrättning i Hertigens tid. Jag måste dock med få ord i hast nämna något; undra ej om jag gör början med det, som ligger mig mäst om hjertat. Jag torde förut hafva nämt, att det var den stora Presidenten, som först satte vår Gubernator uti Direction. Sedan har han tvungit Dir. att deliberera om Konungens Reglemente, att ändra, tillägga och förtyda. I början mötte en svag opposition, men så snart Herr Presid. berättade, att han hade Konungens befallning, så tego alla ledamöt[erne], öfvertygade fuller, att det var lögn, men lika öfvertygade, att han lika fullt skulle erhålla det han ville, om det vore aldrig så rasande. Nu drifver Gouverneuren igenom alt hvad han will, och Präses, som väl icke altid råkar förstå, det som är för händer, fäktar likväl derföre med en styrka som besegrar allt. Tiden tillåter icke att gifva exempel på förbättringarne. Det kan blifva ett vackert ämne härnäst.

Nu mera lär det vara noggsamt bekant, hvad tour Realisation tog. Jag vill gärna medge, att den icke går uti laga ordning; men enligt all min öfvertygelse skedde den på naturligare grunder, än ständernas intrasslade förslag. Emedlertid har den väckt ganska stort missnöje, i synnerhet äro alla penninge karlar mycket förbittrade. På Stockholms Beurs klagas och knorras högt, men äro de nöjde?

Att den senare hälften af förmögenhets afgiften blef så plötsligen efter skänkt, anser jag för ett oförlåtligt förhastande. De anledningar som Författningen nämner äro svaga skäl. Mera väsentligt torde det vara, att den i många Landsorter icke kunnat gå ut; men man hade då kunnat vänta. Därtill skall de Rikas egennyttja vara förnämsta driffjädern, som icke willja ro ut med så stor summa.

En naturlig följd af denna författning var Agios stegrande till 56 procent. Man Calcullerar på förlusten genom Obligationerne med 4. procent, då det är synbart att man bör hafva emellan 6 och 7 procent uti tillskott. Att Konungen räknar på mycken vinst genom detta beslut, är ögonskenligt. Också har han allaredan benådat Compagnie Cheferne vid bägge Gardes regementerne med en tillökning af 20 man, så att Stockholms Garnizon nu får en förstärkning af 400 man Jägare.

Den nya Chefen vid Svea Garde har tillvunnit sin Corps Konungens bevågenhet, som de så länge saknat. Frisendorf blef bortflyttad, efter han ej kunde hålla styr på sin Officers Corps. Att han i många afseenden var en svag och dålig man, har han vid mångfaldiga tillfällen öfvernog bevisadt.

Unga Gadolin läser flitigt och har ett förträffligt hufwud. När herr Professoren träffar någon af hans Bröder, så var god och påminn den att hitsända de 100 Rd^r, som böra erläggas för senare hälften af hans pension för i år. Tiden är längesedan för fluten, och det intresserar mig, som gått i borgen derföre. Jag ville föra den med mig, men salig Biskoppen ville derigenom skaffa sig et moyen att tillhålla sin Son att skrifva flitigare.

Planman läser äfven rätt bra. Det är en bastant gosse, icke särdeles quick, men ibland de arbetsammaste, som vi hafva. Han blir med tiden en pålitelig karl.

Engelska Prinsen har också varit ute hos oss, och underrättade sig om allt med en noggranhet, som var aldeles ovanlig. Det blifver lustigt att få höra, huru man bemöter de ångerfulla Soknarne, och hvad slut hela Saken med Landtvärnet tar. Lands höfdingen i Cuopio har genom sin myckna nit godt gjort för alla sina synder. Uti Heinola Län har det icke gått så lyckligt, men Lands höfdingen har också varit mindre Actif i detta Län.

Efter förmögenhets afgiften icke presserade, så har jag kanske dröjt för mycket att uttaga Tit. Intressen. I morgon eller öfvermorgon skall jag likväl gå till Banken för att lyfta dem. De skola följa hem med Amiral Stedingk eller Lieutenat Carlquist. den sistnämde reser säkert nästa vecka.

Ännu känner man icke, om Excell. Stedingk blifver employerad eller ej. Rygtet har bestämt honom ibland till Öfver Ståthållare, ibland till Krigs Minister. Det senare håller Baron Cederström honom nog ifrån, som finner sig sjelf vara den skickligaste dertill. Deruti har han också rätt.

För mer än 8 dagar sedan hade Drottningen förebud till en snart förestående förlossning. De hafva nu försvunnit, och hon kan ej vara annat än orolig, så väl som Konungen. Men Medici försäkra, att det skall ingen fara ha.

Ännu har jag ej fått höra, om Lindholm kommit fram. Han hade med sig äfven Herr Professorens papper, samt någon sedan requirerad Bok. Jag har contenterat Utter.

Af L. Rosenstein har jag fått en mycket incomplett samling af Critische Nachrichten för 1800, 1801 och 1802. Den jag skall sända med Amir. Stedingk.

Oföränderligen

En ödmjuk tjenare

N. G. Schultén.

79. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 3. Dec. 1802.

Högädle Herr Professor.

I går fick jag ut Herr Professorens Intressen för de 517 Rd^l, som stå på Läne Banken. Beloppet deraf, 20 Rd^l 34 sk. ämnar jag i dessa dagar sända med Prosten Helsingberg eller Lieutenant Carlquist, som är svåger till hofjunkaren Silfwerstolpe.

I går aftons omkring kl. 10 började den Canonade, som förkunnade Drottningens lyckliga förlossning. Långvarigheten deraf tycktes gifva tillkänna, att vi fått en Prints. Denna nyhet var så mycket kärkomnare, som åtskilliga föregående omständigheter syntes buda en mindre lycklig utgång. Kronprinsens tröga utveckling, svaga hälsa och i synnerhet den olyckliga omständigheten, att han icke lærer kunna undgå att blifva halt, om han får lefva, göra en Kungl. afkomling på Mans sidan dubbelt välkommen. Det är icke bekant, genom hvilken händelse Kronprinsen ådragit sig denna olycka. Man hviskar att ett olyckligt fall på Drottningholm i somras skall hafva väl[lat] det, ehuru ehuru [!]

man af aktning för den estimabla Grefvinnan Armfel[t] icke vill fram med sanningen. Helt oförmodadt har Agion emellan Banko och Riks gäld nu fallit ifrån 56 till 50 Rd[£]. Den omständigheten, att stora Tullen framdeles får afliquideras med Riksgälds, säges hafva vållat denna ned-sättning. Man väntar till och med några procents ytterligare fallande. Myntningen af hela Rd[£] fortsättes oafbrutit, ehuru Banken håller på dem. Lånet uti Leipzig har dels inskaffat, dels kommer det, 1 million Rd[£] i Silfver. Det har skedd för R.G.Contorets räkning. Regeringen skall äfven uptaga et lån. Höga vederbörande må bäst förstå, huru vårt finance verk genom utländska Lån skall hjälpas. Först i sommar lär Realisation börja. Vi få då Banko sedlar, Koppar sedlar, obligationer, m. m. Det behöfs minsann mycken verldslig vishet att förstå sig på alt sådant.

Jag har den äran att vara Högdle Herr Professorens

ödmjuka T[£]

N. G. Schultén.

80. Porthan till Schultén.

Åbo d. 9 Dec. 1802

S. T.

Dagen efter sedan jag afsänt mit sednaste bref, (el. d. 16 Dec. [Nov.]) anlände Lindholm til mig med Rakknifvarne, Det i Götheborg tryckte Psalterium et[£] et[£], och derjämte Hargska papperet, hke[£] allt var mycket välkommet. Lagm. Wibelius erhöill straxt sin strigel. Härnäst lærer Herr Professoren väl hinna med at underrätta mig, hvad jag för altsammans är skyldig? ty jag fruktar nog, at de 10 Rd. jag skickade til H[£] M. Utter ej spisade til papperets betalning. Af hvad slag är Rödlöks fröet som medföljde? Tit. behagade lofva mig en sort som kallades (ni fallor) arflök: är nu detta af sådan art? — Vintern som stal sig på oss så oförmodadt, gjorde at jag i den lilla Trägårdstjappan ej hann göra mit höstsäde (genom Trägårdsmästarens söleri). — Kölden har, en korrt tid, gått ända til 24 Grader; men nu hafve vi åter blida: väderlekens ostadighet hotar med et sjukligt år. — Våre Präster hafva varit mycket sysselsatte med sit Biskopsval: tämel. säkert synes, at Cavander, Tengström och Pihlman få förslaget, hket G. Gadolin går quitt, genom sit i alla afseenden absurda råd, at göra gemensam sak med Lebell, för at skaffa sig och denne, med Tengströms utslutande, rum på förslaget. At å Lebells vägnar ej allenast Officerare och Kronobetjente ifrigt opererat, utan ock pg[£] blifvit budne, har, såsom var at

förmöda, gjort en aldeles motsatt värkan: de som kanske annars hade låtit förmå sig at votera på honom, tordes nu ej göra det, af fruktan at blifva ansedda för köpte. — Bäck har blifvit Rector i Åbo Schola: få nu se, huru han förmår rensa den ifrån sine Colleger! Conr. Cajander, som blifvit skild if. syslan af DomCapitlet och Hofrätten (mot bibehållandet af halfva lönen för sin öfriga lifstid, har klagat hos Konungen. Sant är det, hans otjenlighet at förestå syslan, härrörer af hans olyckeliga sjukdom: men den gör ock hans humeur så svårt (at förtiga sjelfva sjukdoms paroxysmerne), at DomCapitlet, i ans. til mångfaldiga inlupne klagomål, ej kunnat förfara annorlunda än det med honom förfarit: och svårl. lär han vinna ändring. Ej längesedan gjorde han et besök hos Fru Finkenberg, som var ensam hemma: då hon inkom ifrån något hushålls bestyr, låg han såsom död på golvet i hennes rum (anfallen af sin Epilepsie), som ej litet altererade henne. — Blir Tengström Biskop, så arbetar han väl af alla krafter at få Storkyro, vid snart väntad vacance, åt Æimelæus, hvarom ock Stats-Secr. Rosenblad lofvade sig bemöda. Men jag kōmer til Åbo Schola tillbaka. Lohman har förslag til Somero, och lofvar Enkan goda förmåner, om hon kan (med bränvin och tårar) förhjelpa honom til röster (ty pastoratet är Consistorielt), hvartil ock vi alle önska honom lycka och framgång. Men det håller hårdt; ty han har dåliga Ämbetsgåfvor. Cajander, som anklagade sine Colleger för hvarjeh. felaktigheter, inför Consistorium, har ej kunnat öfverbevisa dem, emedan han producerat odugl. vitnen. Men Kekoni har infunnit sig full inför Domstolen, och har af vitnen blifvit öfvervunnen at ock hafva kōmit drucken in i Scholan, at göra sin tjenst: men som han nu första gången är lagförd, så lär han ej ännu kunna afsättas, som dock ej lærer länge dröja, ty han super bestialiskt, så at han ligger full på gatan etc. Med Avellan är ej annat råd, än at så alfvarsamt tillhålla honom at göra sin tjenst, at han ledsnar dervid. Selander super så flitigt; at Kekonis öde väl ock honom förestår. Genom Rectorernes flathet, har han efter behag afhållit sig if. tjenstgöringen, utan åtal, när omständigheterna så fordrat. Men Bäck lär ej se genom fingren med honom. Således är hopp, at Scholan en gång skall åter kunna kōma i det skick, om vid de nye Lärarens tillsättande vederbörlig sorgfällighet brukas, at Ståndspersoners barn, såsom fordom, äfven kunna ditsättas, för at njuta undervisning. — Vår nye Post-Inspector, hvilken så duktigt betalt för sin sysla, at han måste föröka sina sportler i möjligaste måtta, höjer så priset på de Ex. af Åbo Tidn. som med posten afsändas, at han (å 1 R. 16 sk hvardera) skulle erhålla 300 Rd. årligen för sit ringa besvär: men som Prof. Franzén, för sit mycket större besvär, ej kan räkna på så stor behållning, lærer denna Tidning

för nästa år antingen afstadna (som för Post-Insp. vore en ledsam missräkning) el. åtm. åter reduceras til blott en Nūmer i veckan. Postmästarens snålhet blir ock det svåraste hindret för vår tilämnade Literatur-Tidnings debut. Såsom det vid en sådan Tidning ej kōmer an på at erhålla densāma en vecka förr el. sednare; så måste vi fördenskull tänka på, at med lägenhet, til vissa Central-ställen, afsända de fleste exemplaren: Sålunda vilje vi bedja M. Utter, at i sin Boklåda utdela dem för Stockholm. Ömkeligt, at ej hos oss, som i andre länder, någon farande-Post är inrättad! — Prof. Bonsdorff skall innan kortt åter resa til Stockholm, utan tvifvel i sine Fabriks-ärender: lust har jag at se, huru det går med hans Engelska Garfveri etc. At han försumar sin sysla, är ej nog: jag fruktar at han ock ruinerar sit Hus. — Vår Bibliothecarius (Joh. Bonsdorff) har haft mod at gifta sig, med en flicka hvars hemgift föga spiset til at meublera Huset et^c efter nuvarande bruk. Hvarmed hushållet framdeles skall underhållas, lærer vara lämnadt til Guds försyn. Til Ord. Amanuensis syslan vid Acad. Bibliotheket efter Philos. Adj. Lagus, är M. Palander den äldste sökande inom värket, och lærer altså dertil utnāmnas; ehuru i sāning denna sysla föga passar til genus studiorum. Han får derigenom 60 plåtars lön, i stället för de 40 han härtills haft, af de så kallade Pecuniæ diligentiorum: för skilnaden lönar det sannerl. ej mödan at underkasta sig det större tvång, at vid Bibl^t vara närvarande, som dermed följer. Hade jag träffat honom, så hade jag rådt honom if. hela denna ansökning. I stället öppnar sig en för honom bättre väg, om Tengström först och sedan Lefren (som är 80 år g^l) göra vacance i Theol. Faculteten, då Lagus måste blifva antingen Theol. Prof^t el. Theol. Adjunct, hvarigenom Philos. adjuncturen måste blifva ledig. Om ej så många andre behof af Bilmarkske fonden borde bestridas; borde lön åt en Philos. Adjunct till (i Phys. et Mathes.) som tillika borde göra Astron. Observationer, påtānkas: få se, hvad möjligt kan blifva. — Lustigt nog är det, at Bisk. Gadolins efterlämnade förmögenhet, enl. uptekningen och arfskiftet, ej gick upp mot Prof. Bilmarks! — I Tyska Aviserne har jag läst, at det är Buonaparte, som genom le Citoyen Sebastiani, utvärkat oss fred med Tripoli, emot 150000 piastrers plikt och sedan årl. skatt af 8000 Piastrer; hvaremot alla Skeppen blifvit frigifne. Få nu se, om de utlofvade pgr^{ne} i rättan tid hinna komma fram! — I Tyska Tidn. har jag äfven sedt omförmālas, at Stockholms Skepp-Redare låtit slå en medaille öf. H^t Gray, som i parlamentet förfäktade deras sak. Huru skall man til vår mynt-samling kunna erhålla et exemplar deraf? Gerna betalte vi det. Fråga H^t Dr. Blad (som mycket hälsas if. mig), om han ej vet någon utväg dertill?

— Jag vill minnas, at Herr Professorn hade besvär med några Exemplars flyttande af mit Chronicon Juustienianum, if. H^e Utter til Hr Silfverstolpe, i afsigt at kunna få dem förnytrade utomlands: var derföre god och vid tillfälle fråga efter, huru med denna Comission lyckats? I vidrigt fall tager jag exemplaren tillbaka, at här efterhand afsättas. På lika sätt ville jag til utrikes försäljning, om derpå kan räknas, aflämna några Exemplar af mit Supplement el. Accessio til v. Celses Recensio Bullarii. — Då vi låta anställa en inventering öf. de vid Rikala befintel. Instrumentalier och Materialier; så fanns deribl. ock et Afvägnings-Instrument, samt Belidors archit. Hydraulique. Således behöfve vi ej beställa det förra å nyo. Men Nordvalls Mechanik har Strömmrensn. Direction, på mit förslag, bifallit at köpa: hvad kan exemplaret koma at kosta? — Som jag af Auctor til skänks erhållit bilagde prænumerations-sedel, så tackes Herr Professoren uttaga et Exemplar, at vid tillfälle mig tilsändas.

Nu til Herr Professorens ang. bref af d. 30 Nov. Jag beklagar Krigs-Academien, som synes hafva at förvänta samma missöden som i början tryckte densamma! Så koma det an på de Chefer som ställas i spetsen för hvart och et värkl — Utan tvifvel bidrar det mycket til våre Financers uphjelpande, at utgifterne beständigt ökas. — Det är fägnesamt, at våre Finske gossar vid Krigs-Academien väl skicka sig, och gifva hopp om sig! Jag har påmint Prof. Joh. Gadolin om hans broders pension: han lærer väl draga försorg derom. De hålla nu på med en Catalogs uprättande öf. sal. Biskopens Bibliothek, hvarpå jag hjelper dem at sätta et sådant värde hvarefter det kan skäl. inlösas af begge Professorerne. — Rantasalmi sokneboer hafva offerert 50 Rd. årl. if. hvarje rota, om de befrias if. hela Indelningen: det är hederligt! Man hoppas, at för bättre pris kunna såmedelst bringa hela armeen på värfd fot, som visserl. bidrar at göra densamma i alla måtto nyttigare! — Här sägs, at Amir. Steding ärnar dröja öfver vintern i Sverige: sådant måste kosta vackert! — Gjørvell har lofvat sända oss Greifsvaldske Critische Nachrichten komplett för innev. år, efter hand. — Nu hafve ock vi fått den hugnel. tidningen at Riket blifvit riktadt med en Prins! Om så illa står till med Kron-Prinsen, som här säges, så behöfdes visserl. en Reserv. — Jag gratulerar Herr Professoren til sin families lyckliga förökelse, och hoppas at Frun redan mår fullkl. väl. Beder om min respect til henne. Förblifver oföränderl.

S. T.

ödmj. t^{re}
H. G. P.

81. Schultén till Porthan.

Här jämte följer, så mycket, som jag kunnat komma öfver af Crit. Nachrichten. De äro en present af Herr Landshöfd. Rosenstein, som lofvar continuera detta arbete, mera complett härefter, alt, som det hinner utkomma. Med Prosten Helsingberg har jag skickat Tit. Intressen. Man får se, hvilket som först hinner fram.

d. 13 Dec. 1802.

N. G. S.

82. Porthan till Schultén.

Åbo d. 20 Dec. 1802

S. T.

Jag tackar ödmj. för Tit. bref af d. 3 hujus och mig deruti meddelade underrättelser! — Som Terminen var på upphållningen, och våra Studenter reste bortt til Julen, allt hvad de hunno; så måste vi uppskjuta våra tiltänkta solenna orationer öf. den nya Arfprinsens födelse, til nästa Termins början. Orationerne böra nu blifva *längre*, än först ämnadt var, sedan vi uti honom fått vår Storförste. Hällström blir Orator primarius. — Prof. Haartman har sagt mig, at Discont-Actierne skola blifva lönande. Är det et godt tecken? — Nu vete vi, at på Bisk. förslaget koma Cavander, Tengström och Pihlman. Gadolin har knapt fått hälften så många röster som den sidstnämde. Derföre har han at tacka sit absurda råd, at slå sig ihop med Lebell, för at söka utstänga Tengström. Lebell lär knapt, med alla manoeuvrer, (jämväl pgrs erbjudande: en usel Caplan har mottagit 12 Rd^l), fått 15 röster: vid pass så många lära ock Avelan och Schalberg erhållit. Förmodl. får Tengström kräkkan. — Alfving sålde nyl. sit Ristmäki för 6700 Rd. i Riksg. (och i proportion evalveras suman i Banco) til en Rådman i Nådendal. Ännu fins pg^l i rörelsen. — En ömkelig sak var det, at Fru Grönberg i Borgo, af förmycken ifver at berga sin egendom, blef innebränd i sit Hus, som afbrann: Taket föll på henne i köket. — Hagelberg i Bierno har ej af olyckan låtit spåka sig. Nu har han inlåtit sig i nya injurie-processer: ofredat v. Past. Forsman vid en Kyrkstäma etc. Han är incorrigibel! För denna sak, ställes han nu under action. — Jag vet ej genom hvars åtgärd i synnerhet, man velat praacka på mig en caractere, som jag i så många afseenden önskat slippa. Quædam beneficia odimus. Jag hade sannerl. behöft mina pg^l til bättre behof. Som jag redan i sommars förmärkte sådant vara å bane; böd jag til at hos Stats-Secr. förekomma det. Men folket är underl^t. Sannerl. gäfvte jag ej ut dubbelt mer, än detta strunt nu kom-

mer at kosta mig, om jag bonis modis kunde undgå den kalken. Jag är både villrådig och ledsen. — Af en if. Ryssland komande prest, hindras jag at fortfara. Min respect hos Frun. Jag framhårdar etc.

H. G. P,

P. S. Var god, om lägenhet snart yppas, och sänd mig et Ex. af de 3 vanl. Calendrerne. Mera härnäst.

83. Porthan till Schultén.

Åbo d. 6 Jan. 1803.

S. T.

I förgår om aftonen aflämnade Probst Helsingberg Herr Professorens bref af d. [13 Dec.] jämte 21 Rd. Banco. Jag tackar ödmj. för det besvär Tit. fortfar at hafva med mina comissioner! Om jag kunde i någon måtta vara til gentjenst, ville jag gerna derom beflita mig. — Då jag i dag e. m. reser ned på visite til Fru Finckenberg, så tager jag brefvet med portepéen med mig. — I går var jag i sällskap med H^r Secret. Mjödth, som mådde väl. — Vintern är nu här rätt skarp. I går var kölden 26 grader; och i dag betydl. strängare. — Hellenius, som är vår Rector, har varit illa ansatt af en svår rhume som han Nyårsdagen genom förkylning sig ådrog. Calonius har ock plågats af sin höftverk (antingen rhume el. hæmorrhoider); men mår nu bättre. — Snart vänte vi at få en ny ProCantzler; få se hvem det blir: förmodel. Tengström? — Baron Bonde som reste härigenom, skall ej varit synnerl. glad öfver sit ärendes beskaffenhet: det är fatalt, at aldrig så farl. gräl skal kunna förekommas! — Jag väntar nu med begärlighet bref if. Tit. dels at få rätt underrättelse om Tit. nuvarande, och såsom man säger, något förändrade ställning, dels om många andra saker. — Är det ej rasande med våre städer, som idkelⁿ brinna? — Månne ej nu, hvad förut är omtaladt Götheborgs utrymme vidgas medelst fästningsverkens undanrödjande? En sådan stad är ej väl qualificerad til fästning. Men hvar tas pg^e at bygga en ny, duktig, närmare Norrska gränsen? — Amir. Stedings Fru lär ej, innan med öppet vatten, befinna sig frisk nog at resa til Åbo? — Men hvad har vår Bonsdorff uträttat? Höres något af hans compagnon Nystén? — Var god och lämna mig underrättelse om de Finska vuer Bellanger utgedt, både i sig sjelfve, och jämförelse-vis med Sköldebrands arbete? Om de äro gode, ville jag väl köpa dem. — Sedan Secr. Wilhelmsson i bref, först erböd sig at utlösa min erhållna fullmägt, med 108 Rd. et^c; så berättade han nylⁿ (efter det jag hade afsändt b^{te} sumä,

som han dock ej ännu kunde hafva bekomit) at en anonymus redan utlöst och betalt fullmagten: förmodel. var detta en anstalt af H^l StatsSecr. Rosenblad? Om bt^e p^{gr} ej (el. blott en del) behöfvas; så täckes Tit. taga dem emot af Wilhelmsson (i fall han ej företagit sig det orådet at straxt återsända dem?): jag ärnade i dessa dar skicka öf. til Tit. en summa at nyttjas i de bokförsäljnings-liquider jag vid årets början vill göra med H^l Landsh. Rosenstein, Cantzli Rådet Bergstedt etc och hvarom jag härnäst skal meddela en nota. — Choræus, ser jag, har nyl. förtjent sig en medalj. Huru är Tit. nögd med hans tjenstgöring? Nög lär han snart befinnas förtjent til et godt Pastorat? — Bägge Proff. Gadolins Fruar ha skänkt sine Herrar Tvillingar: men den äldres ena dotter dödde straxt, hvaremot den yngres både son och dotter lefva. — Lebell har köpt et Rusthåll i Wemo (Sunila, ni fallor) af Cap. Thavon, för 6000 Rd.: det var sämre handel än Geitlins med Ristmäki. Men han lär i harmen (öfver Bisk. förslagens manquerande) velat straxt employera de p^{gr} han hade liggande i beredskap? — Fru Lefrén förargar sig högel. däröfver at ej hennes man fick förslag, utan i stället en landtpräst, som ej en gång präsidert för någon Theol. Disp. Nu har H^l Lars Lefrén begärt, at köpebrevet om Hatanpää ställes på Öfv. Lejonankar, såsom rätta och egentel. köparen. — Var Tit. med i den stora Finska deputation som upvaktade Kungen, at betyga allas vår frögd och tacksamhet? (Gud låte titeln ej bli ämne til ytterl. gräl). Här sägs, at tillika en barnhus-inrättn. i Åbo blifvit föreslagen: allenast dermed ej går så som med Barnhuset i Helsingfors et^e! —

Lycka til önskelig continuation af det nya året! Hk^{en} önskan til hela Tit. familie anmäles!

S. T.

ödmj. t^{re}

H. G. P.

84. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 7. Jan. 1803.

Högädle Herr Cantzli Råd och Riddare.

Med största fögnad och hjerteligt deltagande får jag den äran att önska lycka til det offentliga bevis Konungen gifvit Herr Canzli Rådet på sin högaktning och öfvertygelse om Dess för tjenster. Det är endast i sådana händelser, som det är lika berömligt att meddela, som att erhålla en Character. Jag behöfver icke och skulle heller säga så mycket derom, om jag varit nögd med Tit. sätt att se denna sak. Någon anledning

har jag att tro, att fullmagts Lösen icke blifwer beswärande, men ehwad, som må hända, så får den, som aldrig varit knogare, när det kommit ann på en oundvikelig utgift, icke heller nu beklaga sig.

Det Lökfrö, som Lindholm hämtade, war efter Notans föreskrift, vanligt Rödlöks frö. Arf Lök propageras såsom Hwitt lök af en utsatt Klo. Jag lämnade min trädgårdsmästare så mycket hemma, att han äfven kunde meddela Tit. men Akademie Trädgårdsmästaren har också af samma slag, och det är den, som i synnerhet förtjenar cultiveras.

Att Biskops valet skulle falla ut, som det gjorde; det var icke svårt att förut se, men hvem skulle hafva kunnat gissa, att en Gadolin skulle kunna falla på en så dum utväg, som Professor Gustaf tog? Nog är Tengström säker om den Brödsmulan, och är af alla tre den bäst passande. Sedan Æimeleus återtog sina beswär, må Bäck gärna vara Rector, men alltid anser jag honom för sträf, för att kunna vinna och behålla Barns hjertan och förtroende. Att åter kunna ränsa ut ogräset är han den oförlikneligaste. Icke lärer han lägga finger emellan. Om Lohman kan få Sommero, så skulle äfven jag, såsom beslägtad med Enkan, glädas deråt. Cajanders öde är beklagligt men rättvist. Suputerne må stå sitt kast. Om denna vanrycktade Schola skall repa sig, så är det tydligt att reformen måste börja med Lärare trossen.

Att Franzén resolwerat sig att continuera tidningen på samma fot, var ändå bra. Äfven för sistledne år har jag betalt 3 $\frac{1}{3}$ Rd^l. Lika mycket begärtes för Litteratur Tidningen, den jag likwäl nu skall taga hos Utter, för att hus hålla in några plåtar.

Nog skulle jag känna en förebråelse innom mig, om Palander blifwer förbigången wid Amanuens Sysslans besättande, efter det just var jag, som skaffade honom denna beswärliga commission, han nu har. Han har sjelf med förtrytelse berättat mig, att Choreus, ehuru yngre, blifwit honom af H^l Professorer föredragen. En annan dylik händelse skulle aldeles decontenancera honom. Icke kan eller bör det skada honom, att han är god Mathematicus. Han får derföre icke negligera andra studier. Om en bättre utsikt öppnas, så är han icke bunden vid Amanuens beställningen. Jag ber mycket, att Tit. arrangerar det på ett billigt sätt. I denna månads slut vänte vi våra Geometrer tillbaka hit. Palander ville fara directe till Åbo, men det är på mitt råd, som han tager denna omväg.

Att B. Gadolin icke skulle vara förmögnare än Bilmark, var helt oväntadt. Således äro alla Beskyllningar om Riksdags penningar en sanningslös försmädelse. Han har väl delat åt sina Barn förut, men det

oackadt, borde han med sin förnuftiga hus hållning, lång variga tjänst och erhållna arf, hafva haft en ansenlig behållning.

Det är en sanning, att vi hafve att tacka Buonaparte för den fred vi sluteligen erhöilo med Barbaresken, men snart förlorade vi hans grace genom Pommerska Hertigens tappra Declaration om proceduren vid Skade ersättningen, som Tit. måste hafva läst med samma bestörtning som vi.

Stämpelen till den omtalte Medaillen till Greys ära har gått sönder visst en, om icke 2 gånger. Sedan fartygen ändå sluteligen blefvo con-demnerade tror Blad, att Redarena äro mindre nitiska. Jag har likväl gjordt anstalt att kunna få köpa denna penning.

Silfverstolpe, som har sin Boklåda bredewid Utters, lofvade sjelf taga ut de omskrefne Exemplaren, men det har han icke gjordt, utan befinnas de ännu oförsålde. När jag får råka denna mannen skall jag lämna bättre besked både om detta verk och Tillägget till v. Celses Recension. Nordvalls Mechanik skall kosta 9. Rd^l. Sjelfva Auctoren har varit väntad till Stockholm hela hösten, och jag har kommit öfver ens med Myntguardien Hjelm, som är hans synnerliga vän, att erhålla bud, när det en gång händer, för att höra hans tanke om Herrarnas stora förslag, på det jag sedan måtte få återsända Documenterne.

Klockaren Grangrén skall utlämna Westéns arbete, men jag har varit beswärad af flussfeber någon tid, och har ej kunnat komma ut.

Genom det olyckliga infallet att sätta vår Gouverneur uti Direction åter föres hela denna Inrättning till samma belägenhet, som före 1797. Nu kan och vill jag icke råda någon att sätta in sina Barn hit. Mitt parti var tagit att i Höst skilja mig, men Konungen har gifwit mig ett sommar arbete, som jag behöfwer vara i Stockholm före äfven om vintrarne. Han har anslagit 2000 Rd^l till nya mätningar, pliktningar, observationer, för Sjökortens fullkomnande, samt updragit hela Styrelsen åt mig. Således har jag tänkt afbida et år till, ehuru ogärna det sker.

Den härvarande Engelska prinsen har lätt för att tala, göra sig bekant, dansa, med ett ord, lätt för all ting, äfven att blifva kär. Han är betuttad uti fröken Koskull och Grefvinnan Gyllenstolpe på en gång. På en Börs assemblée dansade han så häftigt med den sistnämde, att han föll, vickade sin fot och har ej fått dansa sedan. Ingen befordran vid Drottningens sista nedkomst har utgjordt ett rundare taleämne än Hassels Adelskap. Han var ovän med sin sväger Lorich, och måste dricka ut den bittra kalken att söka honom och erhålla hans tillstånd till Adeption [!]. Utom egen och Hustruns dårskap, är ett tilltänkt parti emellan Kammarjunkaren Bäck och den nya Lorichs dotter, en hufvud

anledning. Partiet får likväl icke gå i verkställighet, innan den nya Mågen får rum på Slottet, så att Svärmor får skäl att med sitt Brillanta Equipage visa sig ibland det folk, som frequentera Hofvet.

En lycklig fortsättning af det nya året och allt godt önskas af

Herr Canzli Rådets

Ödmjuke tjenare

N. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Man får vara varsam att skrifva. En beskedlig man Rector Brandelius har under den olyckliga branden på Riddarholmen skrifvit till en vän i Norrköping. Denne lät föra in, hvad han nämt om branden, uti Norrk. Veckoblad. Ryktet var i början öfverdrifvit. Kanske också hans berättelse, men han blef upkallad för den stora HofCanzleren, nerhutad och försmäddad på det oanständigaste sätt. Plikt skall ändå komma.

Amiral Stedingk lär icke med anständighet kunna fara härifrån, innan han får crachane. Till ett så stort ända mål bör man ej se på styfverren. Då det blåste vind, blef frun hastigt sjuk, men frisknade andra dagen, när vädret ändrade sig. Med honom skickade jag en hop osammanhängande numer af Gryph. Crit. Nachrichten. Ingen skada, om de icke komma fram.

Det är platt omöjligt, att den olyckliga Bjerno Hagelberg skulle kunna rättas, hwarken med eller motgång verka på honom.

Calendern skall komma, så snart jag får uti någon resande.

Lagman Wibelius är jag skyldig mycket Bref och penningar, men han lærer allaredan vara afrest på sina Lagmans ting. Om han ännu är quar så täcktes Tit. anföra mitt skäl. Hans penningar äro riktigt framkomne.

85. Porthan till Schultén.

Åbo d. 17 Febr. 1803.

S. T.

Ändtelⁿ lade sig Hafvet (efter en långvarig och sträng köld, som med ingen blida, sedan Jul, omväxlade), och tillät således Posterne at öfver isen komma till och ifrån Sverige, sedan de i flera veckor varit uppehållne! Igenom detta uppehåll, har ock med Biskops-syslans hårtgifvande kommit at draga ut på tiden; och vi lære nu, då stormen som i dessa dagar varit häftig, förmodel. åter rifvit upp hafs-isen, få åter vänta en tid, innan vi få veta hvem som blifvit utnämnd. Imedlertid tro de fleste,

at det väl lærer blifva Tengström. — Med nöje erhöj jag Tit. ang. bref af d. 7 Jan. och skall nästa post omständel. svara derpå: efter jag nu fick oförmodel. hinder. Nu sänder jag blott innelykte sedel, som jag förut hade skickat til Secr. Wilhelmsson, at använda til lösen för den fullmagt man prackat på mig. Men oförmodl. sände han den tillbaka, med underrättelse at derföre redan vore lösen erlagd (h. e. at jag fått den til skänks), och glömde at tekna sit namn under transporten. Med nästa post sänder jag underrättelse om pgrnes användande, (förutan quittandet af min skuld hos Tit.): var imedlertid god, och om så behöfs, vid tilfälle lät Wilhelmsson acceptera sedeln, at den sedan vidare kan förväxlas. Wibelius kom för par dagar hem if. Kuopio, och gifte sig med Mams. Escholin som varit hos honom i Huset i flere år. — Nu vore önskligt, at vi om vårt Canal-arbete finge det benäget lofvade omdömet: ty Kungen har nu sagt, at arbetet med 800 man vid somarens början skall företagas. Myckna hälsningar if. oss alla.

S. T.

ödmj. t^{re}

H. G. P.

86. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 20. Febr. 1803.

Högädle Herr Cantzli Råd och Riddare.

Ehuru jag råkar hafwa litet bråttom i dag, måste jag med några ord nämna, att Herr Cantzli rådets Bref med de innelyckte penningarne lyckligt kom fram i slutet af förra veckan. Nordenstolpe har ricktigt fått sina 200 Rd^r. Jag skall ej underlåta att taga behörig quitto, och besörja om Böckernas öfversändande med första öppet vatten. Rosenhanes bref har jag lämnat i hans egna händer. De inneslutne penningarne hade sin riktighet. Men hwarföre har ej Tit. låtit mig göra utbetalningar af de medel, jag ännu har i förvar och ofelbart stiga till omkring 60 Rd^r. Dessutom har jag att upbära på Banken omkring några och tjugu Rd^r Banko uti Tit: Intressen, som nu måste falla ut, ehuru jag ej velat uttaga dem i för tid, eller förr än jag fått höra, huru de skola employeras. Hof R. Rådet Jusléen är visserligen död, ty värr, och det rätt hastigt. Inga särdeles märkeliga nyheter, om icke det, att ett stort och icke illa organiserat tjuvband nyligen upptäcktes, däruti 3. st. afskedade Drabanter, v. Mörk, Frisenheim, Svenske, Hallblad, Officer vid fricorpsen voro ibland hufwudmänne; och förhöras nu vid Policen med Pöbelens stora för-

nøjelse, som ropar på spö åt Herrar Adelsmän. Kungen väntas ej hem förrän i Junii. Det kan hända, att han reser till Italien. Någre tro att Armfelt skall följa hem med honom, men han nekar dertill i sina bref till dess förtrognaste. Nög lär han göra sällskap till Italien, om det blir resa af. Ingen Canzlikarl är tillkallad, men Kungen arbetar mycket sjelf, och swarar fullständigt på Regeringens andragande. Grefve Löwenhjelm blef hemskickad för någon förseelse. Kongl. Sekr. Nezel säges få General Consulatet i Helsingör efter Glöerfeldt. Det anses för en förmånlig Post. Ännu är det ej afgjordt om Ärkebiskops förslaget, där uti B. Wingård och Tengström lära få lotta om 3^{die} rummet. Att Lindblom får Sysslan, anses säkert. Folket börja nu tro, att det kan blifva alfware af med Engelska Landstigningen, när alt kommer i ordning som dock drager på tiden.

Herr Cantzi [!] Rådets

ödm. tjenare
N. G. Schultén.

87. Porthan till Schultén.

Åbo d. 24 Febr. 1803.

S. T.

Med sidsta Norra Post tog jag mig frihet at sända til Tit. en Riksg. sedel på 100de Rd., som jag förut hade sändt öfver til Kgl. Secr. Wilhelmsson, men som han återsände, utan at derpå tekna sit namn. Som våre HafsPoster så hastigt afstagnade, hann han ej i tid få mit sednare bref, deri jag bad honom behålla hos sig pgr^{ne} til min framdeles disposition, utan hade imedlertid skyndat sig at skicka dem tillbaka norra vägen. Nu tackes Tit. behålla dem i förvar, tils jag hinner sända en repartition på det som återstår, sedan Tit. gjort sig betald för sin utläggning och 2° ytterligare för min räkning upköpt af Warmholtz Bibl. Hist. Sveo-Gothica et exemplar af Del. 6 och 7, samt 2 Exemplar af den sidst utkomna Del 8; men i synnerhet et Ex. af den kritik som Öfv. Sköldebrand nyl. utgedt öfver den skamlöse Acerbis (hans Rese-Camerads) Svenska Resa, hk^{en} vi hafva hört med förtjent missnöje vara ansedd: denna Kritik beder jag måtte, i fall ej lägligt tilfälle yppas med resande at snart få den hit, (hke^{et} beror af Hafvets beskaffenhet), med posten norr-omkring, mig tilsändas och post-porto mig påföras jämte upköpspriset — Vår Prof. Bonsdorff får nu tilräckel. länge roa sig i Stockh^m, och undviker derigenom för en stor del af denna Läse-Termin, den led-

samma och honom så mycket generande tjänstgörningen. Hvad annat han där må hafva uträttat, få vi väl framdeles förnimma. — Ibl. oförmodliga dödsfall här å orten, var Probstens Wemans: han afled hastigt, af slag, och lämnar efter sig et ömkeligt Sterbhus: den redan vitterliga gälden öfverstiger 160 tusende D^r km^t. Nu äro på en gång 4 de förnämste Pastoraterne här omkring ledige: Wemo, Töfsala, Loimijoki och Kimito; men af alla dessa ledigheter har vår Acad. Byggnads-fond ingen förmån. — Det är ledsamt, at Postens långsamma gång så länge hindrat Biskops-syslans besättande hos oss: nu lär väl saken vara afgjord i Stockholm, men ännu få vi någon tid vänta på tidningen derom. Imedlertid lefve vi här i ovisshet: största apparencen har väl varit för Tengström, men så säges at G^s vänner, och isynnerhet Exc. Kling-spor arbeta för Cavander, såsom den där förmodas skola snarare göra vacance, och blifva mindre verksam: få nu se, hurudan utgången blifver. — Våre Stads-boer äro ej mindre sysselsatte med sit Borgmästare-val (efter Mentzer), än Stiftet varit med sit Biskops-val. Lagman (och LandsSecr.) Sacklén söker denna sysla med fullt alfvar: Krono-Fogden Sahlberg bjuder honom för sin nu innehafvande och så besvärliga (ehuru lönande) sysla et hederligt accord (4 à 5^m Rd.), hvaremot han kan blifva Borgmästare för intet. Men hans Svåger (och Cousin) Rådm. Sacklén, som ock söker samma sysla, arbetar mot honom af alla krafter; han skulle då in perpetuum skjutas til Kämners-Rätten, emedan Magistratens Ledamöter ej äro flere än 8. Utom desse, äro Rådm. Alftan, Indrén och Ömann sökande; item. Borgm. Orræus if. Borgo och Audit. Assessor Bonsdorff: flere torde ännu anmäla sig. — Kyrk. Avellan i Rimito har åter en så stark attacke af sin hypochondre, at hans tilstånd är beklagligt: Kumoënsis är deremot nu bättre. — Dr Pihlman som hade ledsamt anfall af sin Gikt, och som man derföre redan här utgaf för död, har besökt oss, och reste friskare hem tillbaka. Åtsk. Tavastl. Pastores (Hirn, Idman etc) som bivistat marknaden, kan jag hälsa ifrån. — Förmodl. får Tit. se något Ex. af Åbo Tidningar, som underrätta om märkv. dödsfall hos oss, såsom Dr Chydenii i GCarleby, etc. Fru Armfelt på Åminne, har för än hon afled, hunnit få en Magasins-inrättning, en Schola d^o och något för de fattige, i full form; så at hennes son är missnögd med sådan minskning i arvet. Hans Bror vil arrendera ut sin del för 700 tunnor säd om året: men det vill B. August ej lofva. Gen. Aminoff har B. Gustafs fullmagt, at å hans vägnar göra och låta. En Tragico-Comisk händelse timade på Åminne efter Gumans död, innan hon ännu var begrafven. En g^l därv. Fröken, hade i et skåp insatt pannkakor, beströdda med Arsenik (ibl. sockret) för Råttornas räkning. Under det Baron

med otålighet väntade på middagen, visiterade han Skåpet, fann där pannkakan (som var skuren i 4 delar), åt up en $\frac{1}{4}$, och torde väl hafva jämväl expedierat resten, men et fat med kleneter stod där bredevid (hk^{en} oförsiktighet, och at lämna nyckeln i låset på et sådant skåp), och som dessa smakade honom bättre, så anföll han dem: i detsama kom drängen in, gjorde allarm, och man ville gripa til vanlig huscur med mjölk och olja; men Baron fann sådant vara onödigt, satte sig derpå kallsinnigt til bords och gjorde et godt mål. Först emot kl. 5 begynte han må illa: då nyttjades Hus-curen, och bud sändes til Åbo efter Medicus. Dr Törngren skyndade sig ut; men hade förmodelⁿ komit försent, om ej vomering etc imedlertid vunnits: lycka var, at dosis ej var större, och at smörbakelsen blef blandad med arseniken. Patienten kom sig, och jag såg honom i går i Staden; men i några dagar har han mådt illa, och frågan är, om ej några lämningar framdeles förspörjas. Hvad tycker Tit. om en sådan Historia? — I ans. til de föreg. dagarnes svåra storm och urväder, som igenyrde alla vägar, särdeles tåg, hade vi nu en dålig marknad. Allt var dyrt. Rågen har här stigit til 23 plåtar för tunnan: i Österb. betalas 10, ja til och med i Kuopio (bägge dessa provinser fingo missväxt); och på Rautalambi och Idensalmi prästegårdar hafva Österbotningarne betalt 8 R. för Rågen; förmodl. stiger priset ock här emot våren ännu ytterligare. En del förmögnare Bönder, som ägt Riksg. sedlar, hafva blifvit sådane Financierer, at de, i ans. til den förkunnade Realisationen, förvandlat dem i säd, och inrättat sig Magaziner: för at sedan, emot hårdt mynt föryttra! Allt detta minskar Spanmåls införslen til Städerna. — Probsten Sundwall, som allestädes hinner inblanda sig, har af Fru Westerheim köpt hennes hälft uti Laihianderska Frälshemanen i Pöytis; och at förekomma börd, har köpeskillingen blifvit betingad i Silfver-pg^t, och suman hederl. tiltagen, ni fallor 43^m d^r. Men genom en bi-afhandling, får summan innestå i 20 år. Alanus, såsom Curator för s. Lindqvists döttrar, larmar mycket öfver denna handel; men lärer nödgas, ehuru svårt det är at kunna deponera bördeskillingen i Silfver, inbörda hemanen. — Hvem blifver (el. kanske redan har blifvit) Secreterare i Vitterhets-Academien? Här gissas på Sundel: en svag man i de dithörande stycken! — Nu blifver här vid Acad. mycken rörelse: utom Lefrén, gör väl den blifvande Biskopen en vacance i Theol. Faculteten: och vi hafve sannerl. brist på tjenlige subjecter til at fylla bägge platserne. Den ene önske vi at Prof. Gust. Gadolin: han må icke genom sin (i sanning för en man i hans ställning obetänkta) Riksdags-heterodoxie hafva sjelf tilstängt sig vägen dertill? Den andra ville väl Jac. Bonsdorff hafva; men detta

confusum caput önskade jag ej måtte vid Academien fixeras! Til en ledig annexa anmäler sig Franzén; således blir åter en man dragen if. sin rätta bana, och hårtskämd för Litteraturen! Slutel. skal väl ock han gå in i Theol. Faculteten, som har en sådan drag-kraft. Om Schalberg lärer ej fråga upstå. Efter G. Gad. torde Bibl. Bonsdorff böra placeras vid L. L. V. S. professionen. — Den omåttliga dyrheten i Dorpt, som vederb. ej ännu kunnat dämpa, gör at flere Studerande if. Ryska Finland här uppehålla sig. Om jämväl i Petersburg inrättas et universitet; så torde de framdeles stadna där. — Til vederbörl. hämnd för titeln af Storförste af Finland, har igenom en formelig ukas, kungjord i Kyrkorna, det härtills så kallade *Wiborgska* Gouvernementet blifvit omdöpt til *Finska Gouvernementet*: stadnar hämnnden därvid, så måge vi gerna tåla den! — Sedan Konungen nu bifallit planen om en Canals upgrävande förbi forssarne (Niska etc) i Kumo Elf, och dertil comēderat 800 man, samt nödiga medel; vore nu väl, at vi om företagets bästa plan finge i tid någon kunnig och kompetent mans betänkande. Har Herr Profⁿ och Ridd. råkat och haft tilfälle at consulera Dir. Nordvall? Jag fruktar, at kostnaden blir större och Arbetet långvarigare än mine H^{tt} Colleger vilja tro, om näml. effecten skall vinnas. Första frågan blir, om någon fara är at frukta? Sedan, om ej grafven behöf. djupare och vidare än man förmodar? Ändtel. kan den framdeles efter behof fördjupas och utvidgas; men sådant multiplicerar kostnaden. Har icke Tit. med sig någre til detta företagande hörande papper t. ex. Chartan? — Nu måste vi imedlertid göra hvarjeh. präparatio[n]er. — Til hvem skal man kunna adressera sig vid Auctionen öfver Piperska Bibl^t, därif. någre för vårt Bibl. borde uphandlas. Det är en underl. samling: förmodl. gjord if. äldre tider. — Förmodl. blir Palander ord. Amanuensis vid Bibl^t, genom Rectors (Hellenii) votum decisivum; annars har han och Fattenborg (som är mycket äldre docens) lika många röster. Men jag hade ej önskat, upriktigt sagdt, at någondera skulle dit placeras. Jag ser förut, at antingen skola skickliga ämnen (til Acads och Vetenskapernes skada) dragas if. sin egentel. väg, el. skall Bibl^t förblifva i sama oskick som förut. Hvar sak fordrar sin egen man; och det är sanerl. orimligt, at occupera Mag. Palander med at skrifva Cataloger, i stället at sysla med Vetenskaperne. Men förmodel. blifva inga Cataloger skrefna, hvarken af Biblⁿ el. Amanuensen, ehuru högst nödvändiga de äro: de fordra visst 3de års träget arbete, af män som endast dermed sysselsätta sig. Och man börjar anse syslorna för en bisak, och personerne för hufvudsaken: fölgerne hafve vi småningom erfarit. — Bäck har nu tilträdt sin sysla. Älskad blir han knapt: men väl respec-

terad, för sin integritet, ordnings-esprit och jämna flit: Hans Colleger få småningom vicarier. Det sägs, at Lohman nu förlorat apparencen om Somero, sedan kyrk. Federley i Sahalax bjudit änkan ännu förmånligare vilkor. — Fortsättning härnäst. Min respect hos Fru Professorskan!

S. T.

ödmj. t^{re}

H. G. P.

88. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 28. Febr. 1803.

Högädle Herr Cantzli Råd och Riddare.

Så snart jag erhöll angenäma Brefwet af d. 6. Jan. skyndade jag mig till Wilhelmsson, men åtminstone var han den gången mycket expedit, han hade redan hunnit afsända Tit. penningar. Det har likväl ingen fara med sig, ty åtminstone har Landshöfdingen Rosenstein icke bråttom. Cantzli Rådet Bergstedt har jag sedan icke träffat. Förmodeligen känner Herr Cantzli Rådet redan, att det var Cantzleren som betalte Fullmagten. Som jag icke är förbuden att nämna det, så kan jag säga ut, ehuru jag uti mitt förra icke ville fram med saken. Om jag fått önska, så skulle det varit ännu bättre passande, att Konungen sjelf hade gjort det, och det vet jag visst, att han hade gjort, om någon nämt derom för honom.

Wisserligen var det mitt fulla alfvare att nästa sommar aldeles skilja mig vid Krigs Academien. Utom den långvariga önskan jag så många år haft att litet få rå om mig sjelf på mina gamla dagar, så har Baron Cederströms hog att alt förändra och Gouverneurens insättande i Direction gifvit mig än större afsmak vid dessa fram och återflyttningar, hvartill största delen af min lifstid blifvit använd; men den commission Konungen gifvit mig, att hafva inseende öfver de mätningar, pliktningar och öfriga Hydrographiska arbeten, som till Sjö Carte verkets fullkommande komma att anställas, dertill han anslagit en årlig Summa af 2000 Rd^E, deraf jag erhåller 1000 plåtar, kommer att efter utseende, quarhålla mig några år i Sverige. Jag måste börja med Bohus och Wästgötha Skärgård, som aldrig blifvit ordentligt afmätt; och som jag haft swårt att finna många väl öfvade Officerare till sådana arbeten, så nödgas jag tillbringa en del af sommaren för att få mätningarne i riktig gång. Sedan har jag syssla nog att Astronomin bestämma åtskilliga af de förnämsta ställena längs denna Kust, så att jag ej torde få mycket öfver af instundande sommars ferier. Ehuru denna vidsträckta

kust icke hinner aftagas och behörigen plicktas på en eller 2. somrar, så ämnar jag icke uppehålla mig sjelf dermed, när jag en gång får öfvadt folk, utan sträcka min åtgärd till andra ställen. Herr Cantzli Rådet skulle knapt kunna föreställa sig, huru mycket ännu är att förbättra vid ett arbete, som i så många år blifvit fortsatt. Men kanske sträcker jag mina tankar onödigtvis så långt i framtiden? Brist på penningar, Krig andra händelser, samt egen hälsa eller lifstid kunna klippa af hela förrättningen, den jag icke sökt, icke en gång kunde drömma om, innan jag erhöll Konungens Bref litet för Julhelgen. Redan för mycket härom. Af Bellangers Vuer i Finland har jag sedt 4. st. En föreställer ruinerna af Castellholms Slott, sedde in ifrån; En annan utsigten af Nya Tavastehus, i mitt tycke den bästa. En tredje Nukari Såg quarn, som föreställer ingenting märkvärdigt. Den fjerde ett vattfall på et för mig obekant ställe, som jag nu glömt namnet på. Desse kosta tillsammans 4. Rd^l. Kännare vilja påstå, att de äro mindre lyckligt graverade, ehuru man måste erkänna Bellangers förtjenst som ritare. D'Aries har uti sin Boklåda en uti Paris Nyss utkommen Voyage de Scandinavie med mycket plancher, som Professor Masrelier berömde. Den skall säljas för 15 Rd^l eller deromkring. Jag har icke hunnit se den. Man får så sneda miner hos den förnäma Herrn, om man endast beser och icke handlar.

Masrelier har lofvat sätta up sina tankar om Sköldebrands wackra arbete skrifteligen. Förmodeligen har Herr Cantzli Rådet sett hans supplement, som Bonsdorff torde hafva fört med sig. Jag fick endast se denna hedersman en gång på Kongl. Slottet. Ehuru han varit på Carlberg för att höra Choræus, ville han icke hedra mig med en visit. Det var visst stor skada för mig i många afseenden. Då skulle jag hafva kunnat sända Chartorne öfver Kumo Elf, dem Nordvall länge nog haft tid att studera. Han kunde ej annat finna, än att företaget bör lyckas, men han rådde likväl, att noga undersöka jord månen, där grafven kommer att gå. Om den är sandig och lös, så kunde en skärning vara att befara, som likväl lätt förekommes genom en damm. I anseende till grafvens bredd och djup var han fullkomligen af samma tanka med mig, äfven som, att den gamla vägen lika fullt bör hjälpas. Sedan han nu har local kännedom, kunna Herrarne trygt correspondera med honom på Eskilstuna, då han lofvar communicera sina anmärkningar om arbetets drifvande och hvad man möjeligen kan prætendera. Genom Beting kan man uti god jord komma till en half cubic famn på karlen, såsom jag också antagit, men det är också det allra högsta. Han påminner, att en ordentlig perspectiv ritning först måste vara gjord, innan arbetet bör-

jar, att man må veta huru djupt gräfningen bör ske på hvart ställe. Widén anser han för en pratmakrae och rätt oduglig. En ännstörre lycka var det, att Herrarne icke råkade i färd med den fransyska Majoren. Bonsdorffs ärende var att skaffa sig discount lån för sitt Garfveri, det han också lærer få. Nystén lærer hafva varit här i nog osynlig måtto, för sina Björnars skull.

Tengström har redan snart i 14 dagar varit Biskop. Lycka till en ung och driftig ProCantzler, som församling, Academie och Skolor hafva att vänta bara godt utaf. Ingen har kunnat hafva lättare efter en Biskops hatt, som han ehuru de bägge som stodo på förslaget, också voro förtjente män. Carlstads Stift gafs icke bort samma gång, ehuru så var ämnadt, utan blef opskutit. Det torde hålla hårdt emellan Rosenstein och Tingstadius. Den sistnämde lærer dock denna gång vinna platsen. Choræus predikar som en Karl. Han lærer nu snart blifva Regements Pastor vid Södermanlands Regemente. Om Lundström får Vendel, där han har första rummet, och snart bortgifves, så tör han väl blifva vår slotts Pastor och Lärare i flere ämnen. Då skall han trifvas bättre på Carlberg, läsa flitigare och mycket stadga sig, om jag af hjertat, för både Academiens och Landsmanskapet skull, skall önska det.

Oföränderligen och med högaktning

Herr Cantzlerådets

ödmjuka tjenare

Nath. G. Schultén.

Et litet Bref till min Svåger följer med efter vanligheten.

[På tvären i marginalerna:]

Et Bref som varit adresserad till mig ifrån Åbo med sista N. Posten af d. 8. dennes har förkommit. Skulle det vara ifrån Tit, så anse det förloradt, ty jag är icke i stånd att få veta, hvart det tagit vägen.

Att den namnkunniga Boheman blef arresterad d. 15. dennes och förd, man vet ej hvart, är alt hvad jag kan berätta. Sagor och gissningar, och rycktn derom fela icke, efter vanligheten. Mycket frimureri är likväl ofelbart i spelet. Gud låte hälften vara lögn.

Den Engelska Prinsen, som ämnadt dröja till våren, reser nu oförtöfvadt, så framt han ej ändrar sig igen. Excell. Reuterholm skall vistas i Holland, andre säga uti Hamburg under namn af Tempelcreutz. ÖfL. Brelin har hastigt rest ut, och några gissa, för att råka honom. Jag kunde fylla många sidor med sådana nyheter, som jag hvarken känner eller tror, men folket vet så mycket.

Får den fattiga Palander icke den Amanuens syssla han söker. I dessa dagar vänte vi våra Geometrer hem. Melanderhjelm öfvergifver sin Secreterare Syssla vid Vet. Akademien, snart, och här blir en stor fråga om hans remplacerande. Jag ville arbeta för Edelcrantz, om jag viste hans tanke. Han är förvist ifrån Paris, för det han ville värva åt oss Acteurer &c. &.

89. Schultén till Porthan.

Stockholm d. 14. Mars 1803.

Högädle Herr Cantzli Råd och Riddare af K. Nordstjerne Orden.

Angenäma Brevet af d. 17. febr. kom med Norra posten sistledne tisdags. Således har jag den inneslutne 100 Rd[£] Sedeln i handom, ehuru det var för mycket vågadt att skicka så mycket penningar utan recommendation. Et Bref ifrån Åbo af d. 10. febr. har jag icke fått, utan har det antingen på Posthuset eller genom Postbudets slarf eller otrohet gått förloradt. På Banken har jag tagit ut Herr Canzli Rådets erhållna 8 Rd[£] för sina 2^{ne} Actier, dem jag skall öfversända med Magister Palander, som reser, så snart hafvet på ett eller annat sätt blifver praktikabelt. Icke utan den största förargelse kan jag tänka på, huru illa jag handlade både för Herr Cantzli Rådet och mig, som icke för hela värdet af det bort växlade Silfret köpte Discont Actier. Uppå de 500 Rd[£] Låne Bancosedlar, som nu endast gifva 20. Rd^f årligt Intresse förloras för året andra 20, om utdelningen också skulle stanna inom samma quantum, som i år, men man hoppas mera framdeles. Nu blifver fuller ett nytt tillfälle att placera sådana Sedlar uti de nya filial disconterne i Malmö eller Götheborg, men desse blifva icke så förmånlige, som Moder disconten. Att hålla sig en commissionär på ett så aflägsset ställe torde desutom minska till betydlig del den supponerade förtjensten. En annan sak vore det, om en sådan inrättning kommer till stadga uti Åbo. Fredenheim dog dagen efter sin Swärfars begrafning, af Slag, och, som man allmänt påstår, af missnöje öfver den författningen, som skilde honom från all förvaltning och åtkomst till Gubbens quarlåtenskap, utom de årliga 6,000 Rd[£]. Han säges lämna efter sig en betydande skuld, (30,000 Rd[£]), som Enka och Barn ämna skudda ifrån sig på de Lättrogna Creditorerne. Obegripligt är det, huru han, som skall hafva ärft 3 T[£] guld af sin Fader, hunnit på ett så omärkeligt sätt förstöra så mycket penningar.

Konungens, Drottningens och Kronprinsens utländska resa lär

komma att uppskjutas till sommaren, men nu säges, att Kungen som hastigast reser till Carlscrona och Skåne. En Lieut. Hernodh vid Arméens flotta blef i förra veckan insatt på Högvakten, för det han på Robinovs vårdshus Montbijoux haft obetänksamma utlåtelse om sakernas närvarande ordning, uti ett stort och okänt sällskap.

Magister Palander skall hämta med sig Chartorne öfver Kumo Elf. Om jag tordes, så skulle jag låta författa en Perspectiv Ritning öfver det tillkommande arbetet, som är oundvikligt, och af Nordvall tillstyrktes.

Herr Cantzli Rådets och Riddarens

ödmjukaste tjenare

Nath. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Med Palander skall jag skriva utförligare och om allehanda. I dag har jag många bref att affärda och Lectioner på köpet.

Inneliggande till Lagm. Wibelius recommenderas. Nu får jag ang. och omständeliga brefvet af d. 24. febr. men måste spara dess besvarande till nästa postdag. Hallenberg blef Secret. efter Tihleman, som lämnar betydlig skuld efter sig. Efter jag har Sköldebrands Supplement, så sänder jag det.

90. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 27. Mars 1803.

Högädle Herr Canzli Råd och Riddare af Kongl. Nordstjerne Orden.

Med förra Norra posten hade jag den äran att skriva och tillika afsända ett exemplar af Sköldebrands Supplement, som förnämligast innehåller en tämmelig skarp kritik öfver Acerbis resa. Min afsigt var att med följande fredags post öfver hafvet, aflämna besked på flere puncter uti H. Cantzli Rådets Bref af d. 24. febr. som jag d. 21. M. icke hant med, men jag blef hela fredags efter middagen så öfverlupen af människjer, att jag icke hant upfylla mitt löfte. I stället har jag nu uträknat den mängd af jord, som kommer att röras eller undanskaffas vid den tillämnade gräfningen emellan Kohijärvi och Ylistaro, om vägen tages längs Rorka bäck, som uti mitt tycke är den naturligaste. När jag antagit grafvens bredd i bottn 12 alnar och sidornas stupning 30 °, hvaröfver den ej får gå, om bräddarna icke skola alt för snart infalla, samt bibehållit samma bredd i bottn, hela grafven utföre till Ylistaro,

så stiger denna jordmassa till nära 3 millioner cubic alnar, eller precise 2,939 561 cub-alnar, som uti cubikfamn är 108,872. Enligt Major Nordvalls erfarenhet får man aldrig räkna på en karls dagsarbete mer än en half cubikfamn. Således erfordras till denna gräfning mer än 200,000 dagsvärken. Om samma arbets styrka (800 man), alla år erhålles, så böra icke mindre än 3 år påräknas, efter man ej kan hålla folket där öfver 5 månader, och många dagsverken gå förlorade till materialiers anskaffande, verktygs förfärdigande, resor, sjukdoms förfall, m. m. En annan sak är det, om allmogen tillika kan förmås att biträda. Då kan detta stora företag vara fulländadt innom 2 somrar. Jag har glömt anföras, att det är med M. Nordvalls bifall och på hans råd, som jag antagit grafvens brädd och sidornas stupning. Han hade önskat, att man genom jordbår förut försäkradt sig om jordmåns beskaffenhet på djupet. Om grafven stöter på berg, så ökas kostnaden något, ehuru mindre än man vanligen föreställer sig. Men om jordmån består af grof sand och grus, så kunde en utskärning vara att befara, och en dam behöfvas på högsta stället, eller emellan Kohijärvi och grusjordens början. På M. Nordvalls tillstyrkande låter jag Lieutenant Mejsing förfärdiga en Profilritning och perspectiv, utom hvilken intet arbete kan företagas, och som knappast rätt dömmas om företagets möjlighet. Jag har trott mig härutinnan göra Herrar Directeurer en tjenst, men som tillbuden tjenst ofta försmås, så är ingen annan skada dervid, än att ritningen rifves sönder, och att jag stadnar för den måttliga discretion, som han torde begära. Den blifver färdig om några dagar. Med Palander ämnar jag försända altsammans. Han dröjer knapt en vecka till. Om Palander blifvit Ord. Amanuensis, så har han visst att tacka Herr Cantzlrådet, som är den enda, jag recommenderat honom hos. Ehuru yngre Docens än Fattenborg, har han ju det för honom, att han förut gjordt tjenst vid Bibliotheket. Det är också en sällsynt stadgad och beskedlig gosse, med ett klart och redigt hufvud och ovanligt arbetsam. Herr Cantzlrådet skall icke ångra sig, om han behagar åtaga sig en närmare tillsyn öfver Hans studier.

Berättelsen om B. August Armfelt var löjelig, och händelsen honom wärdig. Om han icke antager sin Broders anbud, och håller egendomen tillsammans, så förstär han ej sitt eget bästa. Så hant Weman ändå icke betala sina skulder före sin död. Gud vet, huru några människjor kunna förstöra penningar? Hvem skulle ha trott, att Fredenheim vore så insyltad. Än unga Tihleman? Är det sannt, att Herr Cantzlrådet gått i borgen för honom? Gummer sade mig det i går. Jag skulle icke önska det. Han har varit något för mycket väl med sin värdinna,

som fört honom i depenser. Wisseligen blifwer det nu mycken rörelse vid Åbo Akademi, och det behöfs, om Lönerne nånsin skola komma i ordning. Men om Akademien derigenom förbättras, lämnar jag därhän. Åtminstone tycker jag icke om, att Professor Franzén skall för några 100 Rdrs tillökning i sin inkomst, när han ändå kan lefva, skall gå ifrån en Vetenskap, däruti han kunnat lysa och göra så mycken nytta.

Att Rector Bäck är en ordnings man, derom har jag aldrig tviflat, men har han den lenhet, godhet och det nedlåtande uti sin character, som fordras af en Schol lärare, som skall vinna ynglingars förtroende.

Dalin har till en stor del samlat Piperska Bibliotheket, som nu kommer att försäljas. Om Herr Cantzlrådet för Bibliothekets eller egen del vill hafva några Böcker, så är det bäst, att directe vända sig till Commissarien Weller. Professor Calonius känner honom, som jag vill tro. Han är en beskedlig och pålitelig man, och plägar ropa in åt mig, det jag ber honom om.

Efter all liknelse blifwer det åter Krig emellan England och Frankrike. Detta grannskaps agg upphörer icke förrän med enderas förstöring. Lycklige äro vi, om vi icke dragas in uti denna sylta. Gud vet, hvem vi skulle hålla med, ty vi äro, som någre påstå, illa med Ryssland, med Dannemark, Preussen, Frankrike och England.

För några dagar sedan var Boheman ännu quar i Stockholm, enligt säker berättelse. Warmholz har jag allaredan köpt.

Med fullkomligaste högaktning framhärdar att vara

Högädle Herr Cantzli Rådets och Riddarens ödm. tjenare

N. G. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Ehuru det skall vara en hemlighet, så kan jag likvisst berätta Herr C.R. att Götheborgs fästnings verk till en del torde komma att rifvas, och Staden endast anses som en depot. Det förstås, att de detacherade fästnings verken bibehållas.

Äfven här betalas egendomarne ännu öfver all höfva. Amiral Wachtmeister, som nyss ärft sin Svärfar, skall stå i handel med R. R. Hjärne eller dess dotter om en egendom (Ekensberg?) för 75000 Rd^r; som skall vara öfverdrifvit. Alla hemliga Ordnar måste härefter upgifva sina Regler, Eder, hemligheter, vid vite af Cessation. Annoncerne till sammankomster få icke ske med initialbokstäfver, utan hela Ordens namnet.

Lustre lät d. 24. dennes 2de Balloner gå up; Den större lyckades för-

träffligt. De voro fylle på Montgolfiers sätt med rök. Professor Neikter har fått slag och Prosperin säges vara död. Med Carlstads Biskops förslag är något krängel, som jag icke väl känner.

91. Porthan till Schultén.

Åbo d. 31 mart. [1803].

S. T.

Med största fägnad erhöj jag, för en liten stund sedan, Herr Professorns och Riddarens ang. bref af d. 14 hujus; hvarpå jag skall med nästa post skrifva et omständligt svar. Det var väl, at det ej var mit pg^e bref som förkommit. Månne det är mycket säkrare, at skicka pg^r i recomenderade bref? Plägar Tit. sjelf taga ut sina bref, eller nyttjas dertil någon betjent? Mycken tack för besväret med mine commissioner! Jag vet ej huru jag skall kunna aftjena det. — Något bref til Wibelius, som Tit. omnämner, var icke med: det lærer blifvit glömdt. — Det nyaste härifr. är Borgmästare-valet efter Mentzer, hvarvid Öhman, Nils Bonsdorff och Ulr. Sacklén (Rådmannen) erhöjlo flesta rösterne; så at Lagm. Sackléns speculation, at få denna sysla för intet, och bortsälja sin åt Sahlberg, emot en grof summa, misslyckades, oakadt allt arbetande. Det tros, at Öhman skall få syslan. Bonsdorff säges skola gifta sig med en Mams. Carlstedt, syster til Fru Baer. Nyl^d dömde kämners-rätten til äktenskaps-skilnad emellan Major dePont (han som varit något rörd) och hans Fru, en Agricola, som för sin rika hemgift får blott 2000 R. tillbaka, och behåller den yngsta dottren (som Depont påstår ej tilhöra honom, utan hans drängfogde), hvaremot Fadren tar de andre i vård. At hans brottslighet (emedan han åtog sig den) skulle kunna bevisas, bad han för några dagar sedan Ass. Bj. skaffa sig par timermän til tals kl. 8 om morgonen; hket denne tjenstaktige man gjorde, och följde sjelf med: men fann H^r Majoren liggande i sängen, med en til den ändan bestäld sköka, utan at de läto störa sig. Något annat behof af timermän hade han icke; utan de behöfdes blott såsom vitnen, hvartil de ock af Frun blefvo åbercpade. Bj. förargade sig med skäl; men Majorens värdinnor, de ärbara Mamsellerne Schultz ej mindre, hk² sägas med vattstäfva hafva förfölgt det främmande fruntimret! Vackra historier. Imedlertid blef brottet lagligen bevisadt! — Mæg. Alstedt har bedt mig recomendera sig hos Tit. i fall någon employ för honom kunde blifva vid den Tit. updragne Geographiska förrättningen. Jag tviflar väl derpå; men bör dock til det bästa anmäla honom, såsom et verkel. godt ämne. — Oändl. gerna skulle vi emottaga Profil-

ritningen öf. vårt förehafvande Canal-arbete: jag hade annars ärnat derom anmoda Flagg-Constapeln Stenstam, i hvilken vi fått hit en skicklig man, som vid vår Acad. byggnad gör godt gagn (och nu håller på med monumentet öf. Prof. Bilmark). Altför gerna ville jag ock se det videt. som Prof. Masrelier varit god och lofvat öfver Skjöldebrands ritningar. — Vi må här efter vanligheten. Sedan en stark blida borttagit all vår snö och förstört vårt vinter-före, så hafve vi nu fått en kall blåst: få se, hvad den gör åt våre åkrar. Salutem et officia.

[Utan underskrift.]

92. Porthan till Schultén.

Åbo d. 7 apr. 1803.

S. T.

Med sidsta Norra Post hade jag äran at besvara Tit. ang. bref af d. 14 Martii; och ehuru jag nu åter af visiter, förfrågningar et^c öfverlupen, ej i dag hinner skrifva något fullständigt bref; bör jag dock med några ord uprepa hvad jag i mit sidsta nämnde, at jag gerna mottager (och betalar för besväret dermed) den omrörde profil-ritningen öfv. vårt Canal-arbete) hkeⁿ jag annars ärnade låta Stenstam upsätta. — Sedan nu hafvet ändtel. åter öpnat sig (som vi tro skall fortfara, utom hvad passen kunna hindra postfarten), så blir åter vår correspondence friare. — Prof. Mether har denna tiden haft mässlingen. — vi hafve väl åtagit oss, at förse (if. vårt Hush. Sällskap) Vet. Acad. med små finska afhandlingar at bifogas almanachorna; men hade nu ej mer än en helt kortt afh. (dertil tjenlig) om Saltpeter ladors inrättande och skötsel (efter Österb. sättet) til hands, emedan vi ej derpå beredt oss: härefter skola omständligare afhandlingar til detta behof författas. — Salutem et official

ödmj. t^{re}

H. G. P.

P. S. Våren synes blifva tidig, och vår å bereder sig at skjuta: men jag fruktar för efter-vinter!

93. Porthan till Schultén.

Åbo d. 14 Apr. 1803.

S. T.

Oändel. tacksägelse för den jämte Chartan öfver vår tiltänkta Canal öfversände Perspectiv-Ritningen: jag tror mig kunna försäkra, at den hos mine Collegæ i Strömrensn. Direction är lika välkommen som hos

mig: då vi innan kort samlas, skall jag presentera den, så väl som de
 medsände uplysningar, som alla äro ganska nyttige för oss. Men ty
 värr! nu oroas vi här med rykten om krig, som i fall de fortfara, nog
 hindra så väl detta som flera företag. Vi äre med vår mäktige granne
 i en farlig belägenhet! Förutan den olika styrkan, äre vi, efter loflig
 vana, aldeles oberedde: ingen mat i magazinerna, en del Regementer
 illa klädde, trossen aldeles i oskick, inga fästningar, intet lätt Cavallerie
 som kunde hindra en tropp Cossaker at plundra landet ända til Åbo,
 gevären til en stor del odugliga, brist på krut! och på p^{gr}! Afstängde
 if. comunication med Sverge denna årstid, äre vi lämnade til fiendens
 discretion! Ej allenast allmänt ryckte om 30,000 Ryssars anmarche til
 vår gräns, utan ock Courirer if. Petersburg hafva allarmerat oss, sär-
 deles vårt Krigsbefäl. Som vår Gen. en Chef vanl. är så försigtig, at
 han lagar sig bort til den årstiden som här är farligast, så har Gen. af
 Klerker måst kalla til sig de få Generaler i landet finnas. (Ehrenroth,
 som står quar i Armeen, och Aminoff) hka ditrest. Öfverste Palmfelt
 har af flussfeber el. frossa blifvit hindrad at följa med. Aminoff sände
 ordres til sit Reg^{te}, innan han reste, at hålla sig beredde til marche,
 om så nödigt blifver: för Comp. cheferne är detta särdeles brydsamt,
 hk^a måste sätta sin tross etc i ordning. Gud låte nu allt detta åter
 tystna, och höge vederbörande taga sådane steg som tjena at bibehålla
 freden! Hvad som nu egentel^l vållat detta gräl, känne vi ej. Ledsamt
 är, at ock Courirerne lära hafva svårt at nog snällt slippa fram, häldst
 isen mellan Ekerö och Signilskär skal vara nästan impracticabel. —
 Med brefvet af d. 14 Mart. fölgde ej något til Lagm. Wibelius: det lærer
 särskildt blifvit afsändt? — Nu har vår å skutit (redan d. 7 hujus, samā
 dag som i fjöl), och på slotts fjärden kan ej mera åkas; men Erstan ligger
 ännu. Några varma dagar lockade upp brodden; men sedan hafva
 kalla och torra vindar besvärat oss: i dag regnade första gången litet.
 — Fredenheim måste på sine utrikes resor mycket depenserat! allt i hopp
 om svärfars pg^r — at så blifva bedragen (i flera afseenden) måste vara
 påkostande. — När Tit. får tillfälle at råka H^r Prof. Masrelier, så glöm ej
 at påminna om upfyllandet af hans benägna löfte ang. omdöme om H^r
 Skjöldebrands ritningar. Jag har med förundran läst critiken öfver
 Acerbi, som sannerl. skämt ut sig och förtjenar skrubbhyflas. Nog
 hade jag lust at se både Voy. de Scandinavie (känner man författaren?) och
 Bellangers vuer, om mina pg^r vilja räcka till (jag håller på at sätta up
 nota öf. deras disposition,) och vi få behålla freden! Såsom vår Tyska
 Språkmästare Meyer lofvar resa i somar till Tyskland, lär vara bäst at
 försöka sända några Exemplar af mina disp. med honom? — Vår Franske

Språkm. Danet har i Havre gifvit åt en Svensk Skeppare Johnsson, som för skeppet Iris, en packa böcker, adresserad til H^l Deron et Comp. i Stockholm. Måne en sådan anländt? Packan är til Acad. i Åbo, märkt A.B.D. — Hellenius har hela vintern (sedan nyåret) varit sjuklig, af fluss, (blandad med någon hypochondre), som i synnerhet besvärar hans hufvud, och gör hans hörsel mäta svår. Han tål ej luften. — Mether, som hade nyl. mässlingen, vågade nog tidigt sig ut, och sedan reste upp til Padasjoki, at hivista en angelägen ägodelnings-rätt: få se, huru det bekommer honom! — Utom våre egne, har en Passén if. Upsala sökt förslag til Theol. Professionerne som nu äro ledige. Vi önske och hoppas, at G. Gadolin erhåller Lefréns plats: få se hk^{en} sedan kan blifva Tertius. — Så snart passagen blir fri, ärnar vår nye Biskop resa öfver til Sverige. Bibl^l Bonsdorff (som lefver likasom han hade full lön) har köpt Wittfothska gården neder på Slottsgatan; och Fruarne påstå, at Assr. Nils Bonsdorff skall gifta sig med en Mamsell Carlstedt (syster til Fruarne Baer). — Nu vänte vi ock at snart få höra glunkas 1° om någon andel. Ordensstjerna, till ersättning för de 2 som Finland förlorat, 2° om Högsta domstolens nya organisation. — Blir det (som Gud nådel. afvändel) rörelse af på gränsen, så lär väl Konungens utrikes resa blifva om intet, och vi snart få se vår tappre Gen. en Chef hos oss? — Måne det är sant, at Edelcrantz blifvit förvist if. Paris, och hvarföre? — Min respect hos Fru Professorskan! och jag förblifver med fullkomligaste högaktning

Högädle Herr Professorens och Riddarens

ödmj. t^{re}

H. G. P.

94. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 20. Apr. 1803.

Högädle Herr Canzli Råd och Riddare.

Under vår nu varande Examen hafva vi fullt up arbete ifrån morgon till afton, men som Magister Palander i dessa dagar lärer antråda sin resa, så måste jag likväl passa på att sända med honom de delar af Warmholz, som Herr Canzli Rådet senast requireerade. Äfven får jag nämna, att Ett präktigt exemplar af Buffons foglar, väl illuminerad, såldes på Carls-sons Auction för mindre än 200. Rd^l. Detta verk skall kosta 300 Rd^l Banko, och är nu mera sällsynt. Den som ropade in det, bjuder det åt Åbo Bibliothek för 200. Rd^l Riks gälds. Äfven gick där Catesbys

vackra arbete, Blochs, Lathams och flere till betydliga underpris. Upsala Bibliothek fick något. Sedan vi en tid varit allarmedade af ett förestående fredsbrott med Ryssland, säges saken vara bilagd på det sätt, att Ryssland får taga Germunds ön och halfva Bron emellan den och L. Abborfors. Det går nog an, så länge vi slippa med sådana cessioner. Det omnämde brefvet med Norra posten har ännu ej framkommit, men måste väl komma, innan jag reser, som sker omkring d. 10. Maji. Emedlertid är det bäst, att jag gör reda för de penningar jag upburit, hvaraf en obetydlig del äro employerade.

Redovisning.

Debet.

1. Strigel	1. —	
Rakknifvars slipning	32.	
1. häfte Litt. Journal	12.	
Trädgårds frö	24.	
1. Band Calendrar	1. 24	
1. Psalterium	1 —	
Sköldebrands supplement med p. porto	30.	
Warmholz 6 ^{te} och 7 ^{de} delen	32.	
8 ^{de} delen duplett	1. —	
för 13 $\frac{1}{3}$ sk. Banko, uti Riksgälds	20.	desse blefvo, för jämna penningar skull, afsände utöfver det uplupna Intresset.
till Lieut. Mejsing för Profilirtn	5. —	
Postporto för Chartorne	1. 16.	
	<u>Summa</u>	13: 46.

Credit.

Erhållet vid afresan contant	2: 40	
Med Posten	100.	<u>102: 40.</u>
Herr Canzli Rådets behållning		88: 42.

Under förmodan, att dessa penningar blifva här utassignerade, återsänder jag dem icke, men de 8. Rd^l Banko, som utfallit på Discont sedlarne, och icke behöfva användas här, får jag härjämte aflämna.

Till följe af ett allmänt ryckte, lærer den tillämnade Realisation komma att uppskjutas tills vidare. Man säger, att det erfoderliga quantum Silfver icke ännu hunnit införskrifvas. Som jag aldrig sett någon frälsning uti en realisation. bygd på Lån, och som ännu sämre är, på ett Utlänskt Lån, så känner jag ingen oro däröfver. I går hörde jag med en slags visshet berättas, att Buonaparte begärt att få bygga 60 Linie

Skepp uti Österbottn och Västerbottn, emot förmånliga vilkor för oss. Det kunde verkligen blifva förmånligt för bägge magterne.

Efter jag börjat berätta osäkra saker, så må jag sluta med det, att Öfk. Baron Flemming säges vara disgracierad, för det han velat uphäfva sig till rådgifvare. Något kan vara sannt.

Efter en långvarig torka hade vi i går och i natt ett härligt och ymnigt regn. Hela Skärgården säges vara fri från is, men hafvet måtte icke vara så rent, efter intet fartyg hittills kommit in. Jag önskar få höra, hvad parti Herrarne taga med sitt Canal arbete.

Framhårdar med högaktning Herr Canzli Rådets och Riddarens

ödmjukaste tjänare
Nath. Gerh. Schullén.

[Fortsättning i samma brev]

d. 27. Apr.

Ännu höres ej af finska fartyg, ej en gång af någon Ålands Båt. Men ifrån Södra orterne och Medelhafvet äro flere inkomne. Af Franska Skepps byggnaden höres intet vidare. Landshöfdingen Håkanson är hitkommen, som yrkar Realisations fullbordande, hända hwad, som hända vill. Ännu äro vi uti mycken ovisshet, huru tvistigheterna med Ryssland kunna biläggas. Vi höra, att armeringen är börjad på Sveaborg, men här är icke det ringaste tillgjordt. Fregatterne Thetis och Jaramas, samt Örlogs Briggen Delphin, som nyligen kommo hem ifrån Medelhafvet, fingo samma stund, de inlupo uti Carlskrona hamn, ordres att åter löpa ut på kryssning, och gamla fregatten Sprengtporten, som sistledne höst kom hem ifrån samma Expedition med de ofvan nämde, utrustas nu med all skyndsamhet i Göteborg, för att förena sig med de 3de öfriga. Men här är än nu intet hammarslag gjordt på en Gallere eller Canonslup, som vill så mycket säga, som att inga trupper innom en månad kunna gå härifrån. Vi hoppas allt af fredliga och eftergifvande skäl. Jag har icke hunnit söka up Grosshandlaren Derond för att efterfråga Bokpaketet, som D'Anet skall hafva sändt; men det skall icke förgätas, så snart Examen är förbi. Edelkrants blef visserligen tillsagd att begifva sig ifrån Paris, men han gjorde sig sjuk, och fick vara quar. Nu är han i England, men väntas hem nästa månad. Hernodh är af Krigshofrätten dömd från tjensten, mindre för sina obetänksamma utlåtelse, än för sin Conduite. Snart nog torde man kunna lämna deciderade berättelser om krig eller frid.

Ödmjukaste tjänare
N. G. Schullén

95. Porthan till Schultén.

Åbo d. 25 Apr. 1803.

Högädle Herr Professor och Riddare af Kongl. Nordstjerne-Orden.

De ifrån Stockholm ankomne kurirer hafva väl tröstat oss med det hopp, at våre Krigs-aspecter skola innan korrt försvinna; men imedlertid äro våre Regementer i rörelse. Åbolänningarne skola gå til Helsing-Malm och Björneborgarena til Parola: i morgon skola de upbryta. Rotar och Rusthållare äro anbefalde at *förskjuta* soldaten 2 *L* torrt bröd och 1 *L* torrt kött, som otvifvelaktigt (!) skall dem godtgöras (likasom 1796!). Til och med Reserverne äro (enligt contractet! upbodade: under denna obequäma årstid, och tryckande fattigdom, skall den stackars allmoggen skjutsa etc. Sic itur ad astral! Man väntar vår tappre Gen. en chef, jämte Gr. Gustaf Vachtmeister et^c öfver, så snart förfallet sådant tillåter. Tit. kan sluta, huru brydde våre Befälhafvare äro, som ingen ting hafva in manibus! Vår betydliga Åbo flotta fick ock ordres at bereda sig til försvar: men som ingen styfver pg^t var at tilgå, så försköt Landshöfdingen af egna medel 500 Rd^t at börja med! Man har således begynt se efter dessa imedlertid aldeles negligerade båtar, och håller för *icke aldeles omöjligt* at ännu kunna göra dem någon tid brukbara, allenast p^{er} fås! Virke har i Skären blifvit utsynt och uptingadt. Tit. kan föreställa sig, hvad afbrott i alla våra planer detta försorsakar! Föga lär i sommar någon strömmrensning kunna börjas! Våre dertil gjorda anstalter lära bli 2^{dra} Tomen til Rikala Canal-arbetet. Den proviant vi upköpt, kan imedlertid komma til pass! Vår armée kan för nöd skull bli försörgd med bröd, ty på Spanmål äre vi ej aldeles tome; men såfvel-varor brista, och fourage för hästarne. Compagnie-Cheferne, som i hast, och denna årstid, måst förskaffa sig trosshästar, hafva fått vidkännas en svår utgift! — Vi hade några dagar en besvärlig eftervinter, som ej var hälsosam för våre Trägårdar: men nu har et härligt regn inträffat. Rågbrodden häromkring ser ej illa ut. Erstan säges vara fri från is. Våra skutor rusta sig till at besöka Stockholm. Så snart farten blir öppen, lærer väl ock vår Biskop begifva sig dit. — Ibl. stads-nyheter härif. hörer, at Gen. vWillebrand köpt Bremerska Fabriks-gården vid Ågatan, för 100000 d^t i Rg. sedlar; och Bibl. Bonsdorff Wittfothska gården på Slottsgatan för 30000 d^t d^o: hans collegianter få vacker väg at besöka honom! Biskop Tengströms och Prof. Gust. Gadolins gård (sedan han inflyttat i sin afl. Faders Hus) äro til salu. — Har Tit. ännu något frö at föryttra af Phleum prat. och Alopecurus

pratensis? Hush. Sällskapet behöfde et någorl. partie deraf, för at utdela; och ville häldst köpa det som i vårt eget land mognat. Var god, och lät mig veta det; samt i fall något kunde stå til köps, hvad priset är, samt huru mycket och hvarest kan stå at erhållas? — Jag är, oss emellan sagdt, just ledsn deröfver at Cantzlern skall hafva utlöst min charactersfullmagt; och begriper icke, huru han komit at göra det? Männe han vercklⁿ ur egen pung gjort denna utgift? I det fallet vet jag sannerlⁿ icke, huru jag skall finna någon utväg at ersätta densamma: jag skall bedja vår Biskop derom kunska. — Nu är man ock här i beråd at inrätta en discont: männe det kan vara rådligt at deri interessera? Alla funderingar, både på enskild och allmän båtnad, likasom nedtryckas, så snart jag tänker på den vådliga belägenhet hvori vi äre i ans. til vår öfvermäktiga granne, af hvars discretion det beror, at upsluka oss när det honom så behagar! Och vi, oberäknad vår disproportionerliga styrka, tänke aldrig på at i tid sätta oss i stånd, at häldst en liten tid kunna värja oss! Och dock före vi et högt språk! — Om vår Strörensning framdeles, om liknelse blir at den kan företagas. Med vår Acad. byggnad äre vi, för faran if. Öster, i lika förlägenhet. Allt beror af udda el. jämmt! Hvad mod kan man då hafva, at äflas med anstalter för framtidens bästa? Sed Deus providebit! — Framhårdar etc.

Tit.

ödmj. t^{re}
H. G. P.

96. Porthan till Schultén.

Åbo d. 2 Maji 1803.

S. T.

Gud ske lof at vår Finska armée slapp dermed at åter hafva lupit April! Nu hafve vi fått så vissa underrättelser om Fredens bestånd, at allmogen redan blifvit upbodad at skjutsa Regementerne hem. Åbo-Läns Brigad hann som knappast fram til HelsingMalm. Men Björneborgarene voro riktigt samlade vid Parola; Nylänningarne dels tågade til Hfors, dels til Lovisa, samt fästningarne. Nylands Dragoner til Borgo. En hop folk på gränsen hade redan gjort anstalt om sin redbaraste egendoms bortflyttande. Tituli yngste svåger var bårtmarcherad med Regimentet; den äldre var af sjukdom quarhållen, äfven som hans Öfverste, som likväl var färdig at, oaktadt sin frossa, aftåga, då freds-

tidningen ankom. Både allmogen och Officerarena (särdeles Compagniecheferne) hafva fått vidkännas besvär och kostnader som varit kännbara. Månne ej allt detta kunnat undvikas? Åtminstone har detta ej varit någon hjälp til Realisationens lättande! — Nu kommer väl Björneborgs Regemente snart hem ifrån sin Pelegrims färd; men nog lär det stackars folket, som denna årstid, under dagligt regn, måst marschera först fram och sedan tillbaka, behöfva hvila sig, innan de til Canal-gräfningen kunna upbodas? Åtminstone måste vi väl derom först fråga Konungen! Denna ledsama intermede har således åter varit vårt arbete i vägen! Det bryr mig ock ej litet, at Lagm. Wibelius snart torde bortflyttas til Kuopio; och det var han som förnämligast varit en driftig och nitisk medlem i Directionen: hvem skal jag nu önska at i hans ställe få til Collega? — April månad har varit tilräckel. våt i detta år, så at nog har nu jorden fått must. Men det fortfarande regnet hindrar sådden; så at Landtmannen nu önskar uphålls-väder, som förmår uptorcka hans åkrar. — Redan har en Sump afseglat åt Stockholm, och våre jakter och skutor rusta sig dagelⁿ til vägs. Biskopen ärnar ock snart, så snart han fått tilräklig visshet derom at passagen är obehindrad, begifva sig på resan til Upsala och Stockholm. — Nu vänte vi at snart få höra 1° Hvem som blifvit Biskop i Carlstad, som synes hålla hårdt? 2° H^{ka} som blifva Ledamöter i Högsta Domstolen för nästa triennium? — Nyl. har DomCapitlet dömt M. Kekoni til et helt års suspension, och M. Selander til mindre tids d^o. Avellan har permission tils vidare. Cajanders sak ligger hos Konungen. — Sal. Prof. Planman fick åter recidiv af sit slag, och kunde ej förmås at tillita el. lyda Läkares råd. För hans Sterbhus var det ledsamt, at han ej lefde några dagar längre, tils d. 1 Maji hunnit ingå. Få nu se, h^{ka} alla af våre Professorer få vocationem internam til de många lediga annexorna? — Emot all förmodan, fick g^{la} Enckell if. Wirmo (en dålig gubbe) pluraliteten i Somero: det säges, at Cand. Erling, Fru Borenus Nådårs-präst har förnämligast dertil bidragit, i hopp at kunna succedera Enckell i Virmo. — Hörs något af Brelins expedition (til Tempelcreutz)? Om Bohemans sak berättas här alleh. besynnerliga anecdoter! — En ung Jägersköld, Amiralens sonson (nyl. kōmen if. Krigs-Academien) — reste nyl. härigenom til sin post (vid Nyl. Dragoner): hurudant ämne är han? — Hörs ej något af sidste delen utaf Sköldebrands voyage? it. 2^{dra} delen af Bergstedts Resa? — Herr Acerbi har värkel. skämt ut sig! — Den nyss utkomna delen af Sparmans resa, måste jag väl hafva, efter jag äger den föregående. — Mässlingen (ej af värsta slaget) har denna tiden här starkt grasserat, och jämväl angripit äldre personer (t. ex. Fru Haartman, straxt efter det

hon blifvit förlossad).—Gubben Bonsdorff i Hauho skall åter vara sjuk, och har kallat sina söner til sig, af h^{ka} blott Theol. Adjuncten haft tilfälle at lyda kallelsen. Salutem et Officia.

S. T.

ödm. t^{re}

H. G. P.

97. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 3. Maji 1803.

S^c T^o.

Med hvar och en post har jag haft den äran att emottaga ett Bref af Herr Canzli Rådet, men i anseende till vår långvariga Examen har jag icke fått tid att besvara dem. Den är nu lyckligtvis förbi, men min res termin är med detsamma i händerna, så att jag får en ny anledning att skolkas. Nästa måndag bryter jag och mitt hela sällskap upp, så att det förmodeligen är ifrån Götheborg, som jag nästa gång skrifver. Emedlertid måste jag lämna efter mig en vacker summa penningar, (omkring 88. Rd^l.) som hör hör [!] Herr Canzli Rådet till, sedan jag icke tills dato fått den förteckning, hwarefter den bör utdelas. Om Herr Canzli Rådet skrifver efter vanligheten, så bryter min Hustru brefven, och drager nog försorg, att de pressantaste ärenderne blifva uträttade. Den omnämde Bokpacken är lyckligt ankommen, sist förflutne vecka. Fartyget hade legat öfver vintern i Norsk hamn. Jag får emot slutet af veckan af De Ronde räkning på frakt, et., dertill jag också ämnar gripa af Tit. contanter. Äfven vill jag draga försorg om dessa Böckers afsändande, när något fartyg kommer; hittils har icke en enda båt från finska sidan, icke en gång ifrån Åland, infunnit sig. Den beständiga motvinden måste likwäl vara enda orsaken dertill.

Här anser man alla stridigheter med Ryssland, om icke fullkomligen bilagde, åtminstone på så god väg dertill, så att ingen armering en gång är börjad. Jag vill också förmoda, att wi denna sommar få sitta i fred. Huru länge det må vara, skall framtiden visa; Nog får den visor, som quäda vill. Om vi ändå kunde komma ihog, att man behöfver hålla sig beredd, om man skall få sitta i fred, då man har en så grälig och mächtig granne. Sedan kriget hafva vi helt och hållit glömt, att något dylikt en annan gång kunde förestå. Med första lägenhet skickar jag Herr Canzli Rådet ändå en Cahier af de finska vuerne, som Belanger utgifvit,

ehuru de icke kunna kallas mäster stycken, så äro de väl värda 1. Rd^e stycket, som är det nedsatta pris, hvartill Creditorerne sälja dem. Ingen Continuation följer. Voyage de Scandinavie har jag icke kommit att få se. Min tid har varit så ganska mycket uptagen. Ej heller är jag i stånd att få råka Masrelier. Jag sökte honom i går kl. 8. men han var allaredan utgången. Om någon Discont inrättning kommer till gångs i Åbo, så bör Herr C. R. visserligen sticka sina Läne Banco sedlar uti den. Åtminstone kan man uti Disconten räkna på dubbel inkomst emot den, som de nu gifva. Förmodeligen är Wibelius endera dagen Landshöfdinge i Cuopio. Han behöfves där, men hvar behöfves icke en bra karl i våra tider? Icke utan ledsnad kan jag tänka på, att han skall komma ifrån Åbo. Hushållssällskapet, Strömränsnings Direction förlora bägge uti honom en driftig och tänkande medlemm.

Så länge General en Chef vistas här, är det för Finnland ett godt märke. General Wachtmeister gjorde sig en reputation på Ladugårds Gärdet i höstas. Han är en kunnig och hederlig man, men det är något lättare att vinna Generals anseende på nyssnämde ställe, än at bibehålla det emot Ryska öfvermagten utan armée, mat och penningar. Ju mera man tänker på vår ledsamma belägenhet, desto rikare ämne finner man det vara till mjelt sjuka betraktelser. Tit. bref af d. 25. som jag i går erhöll, innehåller en sann tekning af hvar Lands mans föreställningar vid ett freds brott. Om vi nu skrifvit oss till fred, som man här skämtsamt yttrar sig, så torde det ej gå så lätt en annan gång. Ett ryckte går, att Stedigk skall resa tillbaka med förhöjdt appointement, och att alla ha[ns skul]der skola betalas, som skola vara hederliga. Hvad får man icke p[lik]ta [för] ett ögnabliks förvillelse. Väderleken har varit efter önskan. Åkrarne äro härliga.

Framhårdar med högaktning

En ödmjuk tjenare
Nath. Gerh. Schultén.

98. Porthan till Schultén.

Åbo d. 26 Maji 1803.

Högädle Herr Professor och Riddare af Kongl. Nordstjerne-Orden.

Ehuru oviss hvar detta bref kan träffa Tit. sänder jag det likväl åstad, och adresserar det, på försök, på Götteborg, hvarif. Tit. väl lärer foga anstalt at detsamma erhålla. Jag fyller det med några

nyheter härifrån, som kunna för en frånvarande Landsman vara intressanta. — Ang. årsväxten hos oss, och de liknelser sig dertill förete, lär väl Tit. af sine anhörige noggsamt vara underrättad: jag bör dock äfven nämna, at väderleken denna vår varit ganska gynnsam: stark värma hafve vi väl just icke haft; men regn då och då har befrämjat växternes trefnad: brådden står vacker, och vi vänte ymnigt hö. — Vår Biskop är nu i Stockholm, och skall pingestdagen undfå den h. anda af Arkebiskopens kraftiga händer. Om vår Cantzlers ögonsjuka ej gör hinder, så ärnar han göra Biskopen följa hit: Sumpen är bestald til Stockh^m d. 6 Junii. I fall vi blifve hugnade med detta vår Mæcenats besök, så kommer han at bo hos Prof. Haartman, hvars Hushåll flyttar ut til Raadelma. Om Prof. Calonius hinner blifva färdig med Parentationen öfver Bisk. Gadolin, så hålles den under Cantzlerns härvaro; min Parent. öfver Bilmark är upskuten, til dess monumentet öfver honom blir färdigt, at samma dag högtidel. invigas på Reso kyrkogård. — Joh. Gadolin blir nästa år Rector, efter Hellenius, som ännu ej är fullt. restituerad if. sin sjukdom, men dock småningom repar sig. Jag är rädd, at han ej blir gammal. — Cavander har begärt frihet if. föreläsningars hållande, i ans. til sin ålder och sjuklighet: lär honom ej vägras. Redan i fjol afsade han sig Inspectionen för Australiska nationen, som tillföll Hällström, likasom Haartman nu blifvit Inspector Abcensium efter Biskopen. — Planmans Hus befinnes i sämre omständigheter än man kunnat förmoda. Att Gubben var slätt hushållare var väl bekant; men nu befinnes hans hus blottad på allt: domestiker och visse släktingar hafva hushållat bortt til och med Linne och meubler! Hans vanliga egensinnighet tilstodde honom ej, at vidtaga nödiga arrangementer hvarken i en el. annan del. Det är ömka med barnen. I morgon blir väl i Cons. Acad. fråga om förmyndare för dem. — Prof. Bonsdorff är åter i Stockholm, at, såsom han säger, lyfta pg^r ur Manuf. Disconten för sit Garfveri, som billigtvis långt mera sysselsätter honom än hans profession. Hans far, gubben i Hauho, var så klok at han ej dödde förr än d. 1 Maji kl. 6 om morgonen! Får nu se, om Dr Wallenius if. Stockholm söker detta pastorat? — Sedan nu Krig emellan England och Frankrike å nyo (ty värr!) utbrustit; så hafva redan alla utl. varor ansenl. stigit i priset. Om vår tilltänkta realisation altså var förut tvetydig, så blir den väl nu aldeles omöjelig! Riksg. sedeln faller altså förmodel. småningom til intet: det lilla Banco som fins, blir en handels-vara; en ny förordning om betalningssättet för skuldsedlar åter utfärdad, och en allmän Banqueroute auctoriserad. Månne de få silfverstycken som äro i behåll, ännu skola länge fortfara at anses för contrebände? — I Upsala har

döden svårt grasserat ibl. Professorerne: Lostbom, Prosperin, Neikter och Murray vandrade af innom en kortt tid. Om nu Palmberg succederar den förstnämnde så har syslan icke något tappat; men den sidste lär svårl. blifva ersatt. — Bisk. Insulins död lærer så skilja kampen emellan Tingstadius och Rosenstein, at bägge blifva Biskopar; dock så, at den sednare, såsom mera meriterad, får det förmånligare Carstads stift? — Här gissas, at Leopold vill blifva Skyttianus efter Neikter. Jag tror ej, at Upsalienses önska det: får se hvad Gr. Mörner säger? — Då jag nämde om vår väderlek, glömde jag berätta, at i norra delen af detta län värmen varit större, och åskan ofta hörddt (som här varit sällsynt och svag), samt at i Hvittisbofjerd til och med et Jordskalf blifvit kändt. — Franzén legitimerar nu med dispp. sin ansökning at blifva ej allenast Präst (han begär Pemar efter Planman) utan ock Theolog! Underligt! Gust. Gadolin får Nådendals Pastorat; och jag gissar, at ock Hällström antar Kragen. Deremot hör jag glunkas, at Mether, som vill blifva quarboende på sit Nystelä, skall inlåta sig i accord med Alfving om Landtmät. Directeurs syslan i Finland. Hæc inter nos. Skulle icke Tit. vilja hafva denna station? Utan accord, det förstår sig! Men om värkel. Mether ingår i en sådan plan; så kan för Palander blifva god apparence til succession. Härom framdeles mera. — Amir. Stedingk är nu här, men skall snart åter afresa; det sägs, at han gerna önskade det Frun (som är med) ville quarblifva här öfver somaren, at rangera hushållningen; men hon lär vara af annan tanka! — Ännu har ej Wibelius blifvit Cuopioënsis; dock har nu Ramsay insänt sit afskeds-Memorial. Redan pratades här, at Öfv. Bergenstråle skulle budit större accord, hvarföre han af sine successorer skulle hållas skadeslös, etc. — Vi vänte nu alla dar hit Gen. en Chef, sedan Krigs-oron är förbi. Vår vanl. Ordf. i Strömmrensn. Dir. vWillebrand är öfverrest til Stockholm, och vi 3 ofrälse män hafva lämnats ensäme, at hufvudstupa (sedan han ej kunde förmås at i tid och ordentl. kalla oss tilhopa) tilställa och anstalta om allt, som sker naturl.vis ej i bästa ordning. Jag är hjertel. ledsen, af många skäl, vid hela comissionen, och drar mig undan, häldst nu, då ock Wib. kommer härifrån. Vid sjelfva planen hafva nya svårigheter upstått. Alla anstalter äro sentida. På Dir^s förslag har väl Kungen befallt Öfv. Cedergren i Tav.hus at åtaga sig styrseln på stället: men frågan blir, om han ej undandraget sig; och då stå vi där. Vi vänte nu snart honom hit, el. nekande svar if. honom. Tillberg undandreg sig Canalens utpålning, som var klokt, ty hans förra förrättning var väl slarfvig. I stället persuaderade jag Lieut. Stenstam (if. Sveaborg) som är här at biträda vid Acad. byggnaden at åtaga sig denna förrättning; det han ock gjorde.

Han säger, at största högden af Canal-vägen betäckes af et vidlyftigt kärr, så at där intet arbete kan börjas, innan nedra delen är färdig gräfvnen: at et stort mellanstycke af Canalen kommer at ligga horisontelt (om ej där nedre altför djupt skal grävas) så at vatnets lopp blir oändtligt svagt; at nedra delen ej behöfs så bred, efter vatnets hastighet där blir större etc. Jag skal härom skrifva til Nordvall. Salutem et officia.

[Utan underskrift.]

99. Schultén till Porthan.

[Antecknat av Porthan:] If. Götheb. d. 21 Jun. 1803.

Högädle Herr Canzli Råd och Riddare af K. Nordst. Orden.

Angenäma Brevet af d. 26. Maji erhöi jag just då jag var tillreds att segla ifrån Götheborg, men har under 14 dagars vistande uti detta Läns skärgård haft så fullt arbete, att jag fått uppskjuta dess besvarande till lägligare tid. För så många och intressanta nyheter är skyldig den största tacksamhet. Utom Upsala professorernas död, innehölls däruti bara obekanta saker. Sedan jag lämnade Stockholm, hafva mina förra Correspondenter öfvergifvit mig, och äro icke skulden dertill. Jag kunde icke adressera mina bref till någon viss ort, efter jag kommer att blifva uti beständig rörelse. Ifrån d. 5te dennes, då jag lämnade Götheborg, har jag observerat uti Marstrand, Strömstad, Fredricshall, och Uddevalla. Herr Canzli Rådet har sedt Götheborg. Den förtjenar ock att se. Näst efter den är Uddevalla; Strömstad är någon ting så alldeles uselt, att man knapt kan föreställa sig det, och ligger ändå allra bäst till för utrikes handel, ty den har ett djupt och gent utlopp till sjöss, och fartygen kunna gå op in till staden. Inloppet till Fredricshall är mycket besvärligare, ock hamnen är tillgrundad, men där är lif och rörelse, och i vår gränsestad en stillhet som endast kan jämföras med den som vankar i grafven. Mer än 20 Skepp lastade uti Fredricshall, oberäknade de, som kommo ock foro. Uti Strömstad låg en aftaklad Brigg, som icke kommer ut där. Om man måste medgifva, att Norriges bästa skogar bequämligast ligga till för Fredric hall, och att Strömstad nu mera ingen utskeppning kan ha, så ligger likväl det största onda uti våra egna författningar. Endast på frakter förtjente det fattiga Borgerskapet i Strömstad någre 1000de Rd^r af Danskar och Norrbaggar, emedan de med sina storbåtar förde bräder och andra varor dememellan. Nu är denna lilla förtjenst dem platt förbuden, af farhåga, att den skulle be-

fordra Lurendräjeri. Båtarna stå nu alle sammans på land, och borgarena svälta. I anseende till en annan författning, gå en stor del af Vermelands och Vestgötha Dals järn och bräder till Norrige, och därifrån hämtar denna Landsort med större fördel sitt salt, sedan våra utgifter på salt tunnan nu mera äro så höga, att den med förmån kan säljas i Norrige för 1. Rd^{ts} bättre pris. Man kan icke utan innerligaste oro se alt sådant. Jag tror, att intet land fins på jorden där man är så befängd med författningar som hos oss. En klok och ganska förmögen köpman i Fredricshall föreställde mig denna parallel på ett sätt, som var harmfult och förödmjukande. Och ändå inbilla vi oss att kunna eröfra Norrige, och vänta medhåll af Norrbaggarne. Oackadt alla de avancer Danskarna göra dem, äro de rätt väl underrättade om sin och vår belägenhet.

Sedan Sillfisket i så många år slagit så mycket felt, så är fattigdomen mycket allmän i Bohuslänska skärgården, i synnerhet uti Norra delen, som på flere år ingen sill fått. Folket är hurtigt, sjövant och tilltagset, men också de liderligaste fyllhundar, som kunna finnas. Det är ej sällsamt att finna hushåll alldeles utan bröd, men i alla Kojor finnes tillgång på brännvin, som är deras första och sista.

Men jag bör också skriva om annat än Bohus Län. Nog är det skada, att Lagm. Wibelius skall lämna Åbo, men en bra karl gör nytta på alla ställen. Herr Canzli Rådet får icke derföre ledsna vid Strömränsnings verket, utan fast mera taga sig den saken an; den är för mycket vigtig, att åter nedläggas. Stenstam är en flink och tilltagsen Karl, men hans invänningar förråda mycken okunnighet. Hvem har sagt för honom, att en Canal icke drager vatten, om han ej stupar öfver allt. Om det rinner undan i ena ändan, så fylles det nog på i den andra. Men intet får man då tränga till nedra ändan, som han vill. Dessutom faller mer vattn till på sidorne, som också fordrar rum. Hörde icke Herr Canzli Rådet, att bönderne berättade för oss, att Ylistaro ån står bräddfull, när mycket vattn är; huru skulle det gå, när än mera dit ledes från stora elfven. Hvad är det för stora kärr, som hindra arbetet öfver hela grafven på en gång, dem Stenstam omtalar, och vi icke känna? Sågo icke vi, att vattn rinner utföre både åt Rånka och Ylistaro. Kan sådant hindra arbetet? När man håller en djupare ränna midt uti, så arbetar man alltid i torr jord på sidorne. Mera vattn föll där, icke, än man på sådant sätt förmår styra.

Jag reste ifrån Stockholm siövägen till Örebro, att icke skaka mina Chronometrar för mycket. Således har jag sedt Hjelmare slussar. Min plan var att fara på samma sätt ifrån Mariestad till Götheborg, men den blef ej af i brist på tjenlig vind och passande fartyg. Likafullt tog jag

mig tid att bese Trollhättan. Om det ena och det andra är mycket att säga, som jag spar, till dess vi råkas. Öfver allt stod rågen klen, om jag undantager trakten omkring Lidköping. Det fortfarande regnet hindrade folket att så sitt vårsäde. Många sådde i oredd och otjenlig jord. Således förestår oss nog allmän missväxt. Franska och Engelska kriget skall också bidra att göra brödfödan dyr och vår realisation omöjelig. Med fullkomligaste högaktning

Herr Cantzli Rådets och Riddarens

ödmjuka tjenare

Nath. Gerh. Schultén.

[På tvären i marginalerna:]

Om Tit. ännu behagar hedra mig med bref, så är bäst, att adressera det till Götheborg. Ehuru jag nu ämnar segla söder ut, kanske ända till Köpenhamn, så åter kommer jag likväl hit, och reser först i början af Augusti till Stockholm. Min Hustru har Tit. pengar, och disponerar dem efter Tit. ordres.

Prem. Ing. Hällström har gjort mig sällskap hela våren, men skils ifrån mig, när vi komma till Helsingör eller Köpenhamn. Han tager då resan till England genom Hamburg, jag nämner detta, i fall Tit. har någon angelägen commission att förtro honom. Den kan icke lämnas i bättre händer.

Hvad felas Mether, som vill lämna sin profession så tidigt? Är han lat? Då önskar jag att Palander måtte kunna få denna syssla, som har både hufvud och anda för vetenskapen. Får jag recommendera honom hos Tit. icke som Slägtinge, utan för saken.

100. Porthan till Schultén.

Åbo d. 14 Julii 1803.

S. T.

Herr Professorens och Ridd. mycket angenäma bref, utan datum (men förmodl. skrifvet sam̄a dag som det medföljde til Fröken Finckenberg, näml. Götheb. d. 21 Junii) emottog jag med så mycket större nöje, som jag deraf förnam at Tit. med hälsan förmått fortsätta sin förrättning. Af Fru Finckenberg har jag ock fått höra, det vi äge hopp, at ännu i höst se Tit. i Finland. — Härtills liknar sig årsväxten häromkring

merendels efter önskan. Nu hafve vi haft först flere varma dagar, och derefter stark åska med regn. Frosten har väl på sina ställen gjort någon skada; men blott på vissa frostnämnda orter. — Nu är Realisationsförordningen färdig at publiceras och värkställas, sedan Kungen genom Wismars pantsättande blifvit i stånd at bistå banken med den bristande p^{ge}-suman: får nu se, huru avraktig denna curen vill blifva, för den utmärglade Rikskroppen! Jag tviflar mycket, at den blifver radicall — Här i Finland sättas vi nu med alfvär i et dugtigt försvars-stånd; vårt krigsfolks antal ökas betydelligen: framdeles lärer väl och tänkas på at förse oss med nödig beväring, amunition, magasiner Krigs-cassa et^c! En comission, bestående af vår Landshöfding, Lagm. vWillebrand och Kamar-Rådet Vanberg, skall i nästa månad börja Rotejämknigen i Österbotten, som man menar skall så slå ut, at Rotarnes antal skall kunna fördubblas; sedan kommer väl ordningen til de andra länen. Principen skall vara den, at taga de aldraminsta Rotarne til modell, och derefter påöka de störres præstation. Dessutom skall en Milice uprättas af Nybyggare, som få sina nybyggen til evärdelig ägo mot det at de låta exercera sig, och när så pågäller, försvara Fäderneslandet. Männ tro vår mäktiga granne ej fäster någon obehaglig upmärksamhet vid alla dessa anstalter? Eller månne han håller dem i det hela för överkställeliga, när påfordras skulle, och altså för blotta projecter? — Vi hafve i somar haft besök af vår Acad. Cantzler; hvarunder här först och främst flitiga calaser blifvit anstälde, och magari mera än hufvudet varit fatiguerade; och sedan jämväl åtsk. anstalter, regleringar vid vårt Statsverk et^c blifvit vidtagne. Så är beslutit, at af Bilmarkske fonden (som utgör, sedan alla af Testator sjelf bestämde legata, til private och publiken blifvit fullgjorde, vid pass 15000 Rd^l Banco) ingen ting til löner får användas, utan til Bibliothekets riktande, alla slags Samlingars anskaffande och underhållande, m. m. Til en början, skall Bibl^l i 6 år undfå 600 Rd. årl^l; emedan, i brist af rum, Natural-Saml^l et^c ej kunna ihogkomas innan nya byggnaden hunnit fullbordas: til Phys. Instrumenter användes något, o. s. v. Sedan delas inkomsterne årl. mellan Bibl^l, Nat. och Mynt-Samlingarne, apparatus Physicus etc. — Af våre nye hemman tagas deremot, altsom de hinna koma under skatt (efter frihets-årens utgång), tilökta löner. Så får Bibliothecarien, i stället för 50 D^{ler} S^{mt} indelte, nu straxt 150 d^o årl. Den yngsta Philos. Professore som haft blott 400 plåtar (i Rgälds-sedlar!) årl., skall få 400 Rd. Banco; Prosector erhålla 150 Rd., en Juris Adjunct 100 R. Ordinarie-Aman. Bibliothecæ 50 Rd., Ritmästaren 75 Rd., Chemiæ Laboranten 50 Rd.; Vagtmästarne vid Bibl^l, Anatomien och Laboratorium få små

löner el. löne-förökningar. En lön för en Emeritus Professor skall framdeles formeras etc. — Vi hafve här ock traktert vår Acad. Cantzler med Acad. Solennitet: en Dispⁿ (med Stipendiarierne) och Rectors-ombytet, på Svenska, samt parentation öf. Bisk. Gadolin (af Prof. Calonius) på latin. Han väntas tillbaka if. gränsen, dit han för ro skull rest, omkring d. 20 hujus: dagarne förut reser jag, för at möta honom, til Kumo, där han vill bese Canal-arbetet. — Gr. Gyllenborg har ock varit här, på Just. Cantzlers-Ämbetets vägnar, at hålla räfst med vederbörande (som dock lärer fredsamt aflöpa); och har Lagm. Poppius med sig som tolk: han reser hela landet omkring, och norra vägen tillbaka til Stockholm. — Wibelius är nu afrest til sit Län (Kuopio etc); Krogius blef Lagman efter honom, emot 7000 R. (och hade dock svårighet at reusseral!): var han klok? — Under det v. Willebrand har andra riksvård. förrättningar sig ombetrodda, skall hans måg Öfv. Palmfelt agera vice Landshöfding — Presid. Hallenborg har rest til Skåne: hans hälsa var ganska klen; föga kommer han tillbaka. — Adv. Fisc. Lithander if. Stockh^m är här på besök, och ärnar göra en betydl. resetur genom Kyro, Tavastehus, Orimattila etc. Dr Hirn följer honom, jämte sin son, på resan. Hirn söker nu Kimito, sedan han försumade at begära Töfsala, det han sannolikt skulle fått. — Prof. Haartman har låtit Bas[s]i så förbättra byggningen på Raadelma, at den nu just paraderar mot landsvägen. Bonsd. (som glömde trappan til öfre våningen) har approberat Bassis göromål, med försäkran at det var just hans plan! Af alla Academici, har ingen så utmärkt mottagit som Bonsd. som bød honom ut til Brinkhall, där ej allenast med canon-skott hedrade honom, utan ock med en uprest Pyramide, som han försäkrade skola framdeles blifva ditsatt af Marmor (med vederbörl. inscriptioner!): han viste där sit garfveri i full gång etc. — Stenstam håller nu på at förfärdiga det monument (en Sarkophag, af Granit), som Acad. låter upresa öfver s. Bilmark, på Reso kyrkogård, där han ligger på grafven: vi vänte vitterh. Acad^s approbation öf. de tilämnade inscriptionerne. På en resa til Korpo, försäkras Stenstam sig på en holme nära Korpo-Gård, hafva funnit en skön hvit marmor, som til hvarjeh. ornamenten vid den nya Acad. byggnaden kan nyttjas: han var i sådant ärende ditskickad; och skall ännu resa i sama ärende til Pargas. — Bonsdorffarne äro nu samtel. upreste til sin afl. faders begrafning. Jag lærer förut berättat, at Assess. Nils Bonsdorff skall gifta sig med en Mams. Carlstedt: hans Bror Bibliothecarien, som nyl. köpte Wittfothska gården på Slottsgatan för 30000 d. k^{mt}, har nu afstått densama til honom för 33000 d., och i stället köpt Cedervalds gård vid st. Aningais-gatan för 28000 d.: de 5000 d. han på bytet

vunnit, behöfver Bibl^l väl använda på reparationer. Cederwald flyttar med sin famille til HofR. Göran Ehrenmalm, som köpte vice-Pres. Walléns gård för 40000 d^r (sedan bröderne råkat, såsom säges, i någon oenighet, hvarmedelst knippan blifvit uplöst). Våre magistrar äro modige at vilja gifta sig, utan at förut hafva syslor at lefva av. Wadell har förlofvat sig med Mams. Ziervogel som är hos Fru Juslén; Frosterus redan förut med Mams. Kreander, och Mag. Fattenborg säges ännu i höst skola gifta sig med unga Mams. Nylander på Haga, och har derföre köpt Bisk. Tengströms Stadsgård för 27000 d. Den nye Landt Räntmästaren Wacklin har för lika sum̄a köpt sin företrädares Stadsgård. Jag som ej har courage nog at köpa gård med lånta pg^r flyttar, för at kunna räkna på flera års orubbade quarter, til Stadens fattighus, som nu repareras. — Franzén har fått Pemar pastorat efter Planman, och blir i morgon präst. På förslaget til 2^{dra} Theol. Professionen, som vi nu hålle på at uprätta, blifva tvifvelsutän Gust. Gadolin, Franzén och Jac. Bonsdorff upförde. Til den 3^{dje} äro utom våre egne karlar, en Passén och en Gezelius, Adj. if. Upsala, sökande. Vi hoppas at Gadolin blir 2^{dus}: om 3^s är jag ännu ej viss. Förmodl. succederar Joh. Bonsdorff til LL. Professionen, om Gadolin vinner flyttning. — Efter Wibelius önskade vi häldst at Bisk. Tengström sattes in i Strörens. Directionen; han vill väl ej gerna derpå; men torde dock låta öfvertala sig. Jag är rädd för vissa militairer, af orsaker som en annan gång skola ex professo detailleras; sedan jag fått se hvad nu vid arbetet hunnit tilgöras. — Mag. Palander har hämtat if. Karuna de böcker som Lagm. Olivecreutz (hk^{en} nu blifvit helt blind) skänkt til vårt Bibl^k, circa 500 voll. väl mäst hörande til gla Theologien, dock ej utan värde i et publikt Bibl^k. Vi hafve hopp, at af Gr. Ekeblad på Stola erhålla en olika vigtigare present (dock först efter hans död; också hade vi ej nu rum at mottaga densam̄a) näml. hela hans talrika Bibl^k af 6 til 7 tusende volumer; detta genom vår Cantzlers bona officia! — Sedan Fru Linder nu skall gifta sig med Lagm. Sederholm (et i alla afseenden besynnerl. partie); så blir en process emellan henne och barnens förmyndare Lagm. Linder, nästan oundvikelig, i ans. til s. Brukspatrons gjorda disposition etc. — Lect. Mennander drunknade i Åbo å ej längesedan, då han, efter sin vana, at erhålla lindring i sina hypochondriska plågor, där skulle löga sig, helt ensam, bittida om morgonen. Vid anställd undersökning blef utredt, at, det händt af våda. Det berättas at Rector Stigzelius nyl. dött i Björneborg hos sin svåger Dir. Gottskalk. Vår nya Post — Insp. (en mycket villrådigh man) har redan, för bristande redcgörelse, blifvit suspenderad på 3 månader. Apoth. Mjödth säges hafva såldt sit apothek

för 7000 R. åt Freudenthal, som varit Provisor hos Åkerman; en flink karl i sin sak, men hvad drift och art at hushålla, han må hafva, skall tiden visa: för Miödh ville det ej lyckas. Men jag blir hindrad af gla Lithander och Hirn at fortfara: mera härnäst. Må väl.

[Utan underskrift.]

101. Porthan till Schultén.

[Utan datum; oktober 1803.]

Jag beklagar högel. det obehagliga hinder, som mött Herr Professoren afresa. När jag tror, at Herr Professorn komit i ordning uti Stockholm så skrifer jag dit et ordentligt bref: nu, då jag som bäst är begrepen i min flyttning, och altså distraherad, önskar jag endast lycka til en god och snabb öfverfart! Jag mins ej, om icke Mag. Utter ännu har i behåll de hos honom deponerade exemplaren af mit Chronicon Episc. Finl. el. om jag återfick dem? Månde ej någon värckel. Bokhandlare (t. ex. Ulrich?) ville åtaga sig, at til utbyte mot vissa Tyska böcker, skicka i somar til Leipzig några Exemplar? efter jag ser at Tyskarne tala godt om arbetet. Härom torde jag framdeles erhålla benägen underrättelse. — Framhärdar

S. T.

ödmj. t^{re}
H. G. Porthan.

P. S. Jag har vandt mig at bruka Flanells-skjorta; men i hela den stora stapelstaden Åbo får jag nu ej köpa af den dertill tjenligaste fina sorten: i fall, när Tit. besöker någon klädeshandlare, sådant kunde öfverkommas, beder jag ödmjukel. at ännu i höst erhålla deraf 15 à 20 alnar. Förlåt, at jag besvärar med slikt lappri: Men jag liter på Tit. ynnest och vänskap.

102. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 4. Nov. 1803.

Högädle Herr Cantzli Råd och Riddare.

Alla dröjsmål och motgångar oacktrade, hunno vi dock lyckligen fram d. 20. Oct. Magister Avellan kom följande dagen och hämtade med sig en Billet ifrån Herr Cantzli Rådet. I anledning af densamma har jag

köpt och allaredan med Flickan hemsändt 20 al^e fint kypradt Ylle tyg, som är skäligen godt till skjortor. Enligt försäljarens, Handels man Nymans uti Paketet inlagte nota, kostade det 36. sk alnen, eller tillsammans 15. Rd^e. Ännu har Herr Canzli Rådet mycket penningar liggande hos mig; men här är också en friare, Canzli Rådet Bergstedt, som förmenar sig ännu hafva att fordra omkring 50. Rd^e. Så snart jag erhåller Tit. ordres, skall jag genast containtera honom, och har ändå ett litet öfverskott till andra förekommande behof.

Sedan Ulrich blifvit utledsnad vid all Bokhandel, som man säger, genom alla förbud, genom sökningar och granskningar, har han beslutit alldeles uphöra med denna rörelse. Han säljer bort sina Böcker genom en sort Lotteri, och vi förlora den bästa Bokhandlare, som vi för det närvarande äga.

Den enda jag således kunde vända mig till, angående utförseln af den omskrefne Boken, var Mag^e Viborg, som succederat Silfverstolpe uti denna slipprika rörelse. Han har lofvat skrifva till sin Correspondent i Hamburg, och lämnar mig sedan del af hans svar. Med denna omgång hoppas jag ändå hinna afsända den med nu varande öppensjö.

Så många göromål mötte mig och voro tillhopa sparde, att jag ganska litet hunnit vara i staden, och fråga efter Politiska nyheter. Meningarne äro stridige, om de Kongl. komma hem i höst eller ej. De som anse sig bäst underrättade, tro likväl, att Konungen kommer ensam hem, och att han nästa vår åter reser ut, för att återföra sin Drottning och Princessan. Han torde då utföra den plan han länge haft, att bese Italien, så framt politiska ställningen uti Europa det tillåter. Här löper ett rykte, at Presidenten Generalen nu mera ej skall stå så alsmagtigt väl, som tillföre. Några härleda det ifrån ett otjenligt råd, som han gifvit Konungen uti Stralsund, andre vilja anse det som en följd af Öfverste Björnstjernas klagomål, som utan att höras eller dömmas, skildes från sitt Regemente. Han fick ett oerhördt accord (12000 Rd^e Banco), men façon var ändå obehaglig, och hela saken accommoderade ej honom, som behöfde tjena ett år till, för att blifva Pensions mässig.

Ett annat sqaller [!], som jag ej heller vill gå i borgen före, är, att 2^{ne} höga Herrar uti Regeringen kommit uti så häftig stridighet, att de utbrustit uti uppenbart ovett; Att den ena förebrått den andra nedrigheten af sin börd, och den andra besvarat dessa anfall med tillmälen af en föröfvad kuskmetier. På Riks drottsens tillstyrkande lærer fred vara mäklad, och hvardera får behålla de ohöfligheter han upburit.

Princessan väntas hem i höst, och hennes Bror, Hertig Fredric nästa sommar.

Alla varor äro uti betydligt stigande. Oackadt Regeringen blandadt sig deruti, har det onda icke kunnat afhjelpas. Man kan icke skylla på högre Cours, icke på hämmad tillförsel, om vestind. varor undantages. Äfven våra Landtmanna varor, Råg, Korn och Ärtor betalas med besked. En tunna riåd Råg kostar hos Spannemåls handlare 9 Rd^r. Smöret är den enda vara, som fallit; ifrån 4 till 3. Rd^r. Veden är dyrast, som jag nånsin vet. En famn Björk ved gäller 5 Rd^r och 1. famn Tall 3 $\frac{1}{3}$ Rd^r, samt går, tör hända, till 4. Rd^r.

Den nya Fregatten Chapman har icke varit så förträffelig, som man hade all anledning att vänta. Är det icke ledsamt, att Theori och Practik ännu skola vara så ofullkomligt förenade?

Krigs Akademiens Gubernator, som är stark genom det beskydd, Presidenten Cederström lämnar honom umgås med ett nytt förslag att omstöpa Krigs Akademien, eller rättare att åter försätta den uti samma ställning, som den för 6 år tillbaka innehade. Classernas antal skall ökas till 5. Betalningen förhöjas, Matordningen ändras. Nu på en vecka sker en profkokning, för att utröna, om icke något kan besparas uti Entreprenaden för spisningen. Gossarne, som kommit under fund dermed, äta nu dubbelt, för att icke behöva svälta framdeles. På ärke biskops förslag gissar man att Hesselgrén, Lindblom och Tingstadius skola gå närmast.

[Utan underskrift.]

[På tvären i marginalen:]

Till förekommande af Lurendrägäri har Konungen befalt, att alla bref som väga öfver 6 lod skola öppnas på Posten, som nu verkställes, till ringa hugnad för de corresponderande.

103. Porthan till Schultén.

Åbo d. 1 Dec. 1803.

S. T.

Ehuru mit långa bref (deri ock tacks. för det erhållne Flanellet innehålles) ej ännu i dag kan afgå, med liquid et^c; så måste jag dock med några rader avertera, at Acad. köper Buffonska Foglarne (om Ex. ännu är osåldt) för de begärde 200 Rd. som skola öfversändas så snart jag får höra at handeln kan blifva af. — Vi hafve fått en ovanl. snar och ovanl. sträng vinter, ända til 28 grader, som i Nov. månad är ovanligt.

Efter vanligheten lär Tit. hålla Åbo Tidn. med posten; hvad deri står, behöfver jag således ej uprepa. Min respect til Frun! Med oföränderl. högaktning framhärdat

Tit.

ödmj. t^{re}

H. G. P.

104. Schultén till Porthan.

Carlberg d. 26. Dec. 1803.

S. T.

Redan i början af sistledne vecka hade jag det nöjet att erhålla Herr Canzli Rådets Bref af d. 1. dennes, och var genast hos Kammarjunk. Nordenstolpe för att säga till om Fogelböckerne. De äro ännu osålde, men han stod verkeligen uti underhandling med Vet. Akademien, ehuru han på min anmodan drog ut på tiden. De bestå af 5 drya[!] foljanter, och innehålla öfver 1000 Plancher, magnifikt illuminerade, så att Herrarne göra en ganska lycklig handel. Om penningarne remitteras till mig, så skall jag betala Böckerne och taga dem till mig, och sörja för afskickningen nästa vår.

Jag önskar snart erhålla Liquiden, att jag må kunna utbetala Herr Canzli Rådets skuld till C. R. Bergstedt, som någon gång frågat deretter. Han har med sista fartygen afsändt följande delen jämte Bref. Men det är osäkert, huru vida de för den så hastigt inträffade vintern, hunnit fram. Vintern har ej heller skonat oss. Vi hade redan en gång 24°. All communication med Finland, sjövägen är nu afbruten, och Ålands haf är redan upfyldt med is. Brist på Västl. vind har tillintet gjordt det goda hopp man hade man hade [!] om Sillfiske. Hittills har fångsten varit obetydlig.

Hafva Herrarne sett den Brochure, som under namn af Buonapartes Testamente löper hand emellan. Han kallas deruti Enväldig Regent öfver Frankrike, Sveits, Cicalpinska Republiken och Holland. Han har sin egen Treenighet, nämner Kejsarens beskyddare, och gör en artig delning af sina vidsträckta länder, och än besynnerligare Presenter. Medan Konungen är frånvarande, kunna alla de affärer, som han sig förbehållit, ej annat än gå långsamt. I synnerhet prässas det djupa och tunga suckar utur alla befodrings sökare. Ännu är det länge sedan afgångne Stats projectet för det snart inlöpande året icke återkommit.

Här löper en narraktig historie om Magr Silfverstolpe, som uti någon af Stockholms Tullar blifvit attackerad för sin Puckel, sedan 3 elr 4 på samma sätt utmärkte nyss förut passerat och väckt Tullbetjeningens upmärksamhet. Med Awellan är jag ganska nögd. Han har visst icke oredigt hufvud, utan de allra bästa dona informandi. Det är obegripligt, att han så kunnat misskännas.

Våra Handlande fara fort att höija sina varor. Caffé kostar nu 42 a 44. sk och efter en vecka 1. Rd^l. Alt annat går samma gång. Spannemålen allena har icke stigit.

Min Gikt har nu behagat fästa sig uti min högra armbåge, så att jag skrifver med största svårighet, och måste derföre skynda mig att sluta.

Att det snart till ända gående året måtte lyckligen slutas och det efter följande på samma sätt börjas och fortfara, önskar jag af upriktingaste hjerta, och framhårdar med fullkomlig högaktning

Herr Cantzli Rådets

Ödmjuke tjenare
Nath. Gerh. Schultén.

105. Porthan till Schultén.

Åbo d. 26 Jan. 1804

S. T.

Det är underligt, hvad värkan at disponera til tröghet i correspondencen Postgångens afbrott denna tiden haft; under hopp, den ena gången at Hafvet skulle lägga sig, den andra gången at det skulle blifva fritt ifrån is uppskjuter man tid efter annan at skrifva med Norra Posten. Men nu måste vi öfvergifva allt hopp, at på lång tid få post öf. Hafvet På det altså H^e Nordenstolpe ej må ännu längre behöfva vänta på sine pg^l, sänder jag nu norra vägen innelyckte 200 Rd^l Rg. sedlar med anhållan, at Herr Professoren och Riddaren täckes dem honom mot hans quitto (för våre Räkningars skull) tillstålla, samt deremot taga boken i förvar. Jag nyttjar detta sama tilfälle, at inneslut et bref til H^e Baron Rosenhane, som ock innehåller litet pg^l (för Vitterh Acad^s räkning), at honom vid lägenhet tilstållas. Kostnaden med recom. lösen täckes Tit. skrifva upp på min räkning. Som jag håller på at afgifva til pränumeranterne, allt efter det jag träffar dem,

H^r Bergstedts 2^{dra} del, så skall jag innan kortt til honom öfversända reda och pg^r för hela comissionen. — Vår vinter kom lika så alfvarsam som oförmodel. tidigt på oss: 30 graders köld i Nov. månad, är i sjelfva Finland ovanlig. Och den höll sedan på, utan den minsta blida, intill vår Vinter-marknad: nu fingo vi ändtel. några dagars tö. — Vi hafve här haft åtsk. svåra prognostica til snart förestående krig. Först och främst har folket varit aldeles befängd at dansa och calasera; aldrig mins jag maken. Man begynte redan för Jul, och har hållit på tils efter marknaden. Exc. Klingspor kom ock hit, med en hel tropp af Finska Gardes Officerare if. Borgo, utom sine Adjutanter, som här roat sig flitigt. De reste i går tillbaka. Han var ej väl belåten med det afslag han fått på sin anhållan at få passera vintern i Sverige, dit han redan i höstas, sub spe rati, öfversände sit hushåll, Fru C. etc. — Vår Philos. Adjunct Licent. Lagus har första rumet på förslaget til Kuopio Pastorat, som han tros skola få; då blir M. Palander tämel. viss om successionen. Jag hade annars (inter nos!) entamerat en annan plan: näml. at om Franzén blir Theolog, skulle Pehr Alopæus if. Borgo här succedera honom, med vilkor, at hans bror Magnus, som Borgoönses nu nämnt til Mathes. Lector efter Meinander, skulle söka transport i hans ställe (hk^{en} plats han ganska väl kunde fylla), och Palander få Mathes. Lectionen, hvartil ingen enda skicklig sökande inom Stiftet är at tilgå. I alla fall blir Palander på någondera sättet hulpen. — Vår Acad. Camererare Widenius begär afsked (med accord, som vi ej låts känna), och til hans efterträdare önska somlige Krono-Befallningsm. Ass. Tillman, andre Häradsokr. Federley: den sednare synes hafva pluralitetens förtroende. Gubben Chyträus har ock tagit afsked (med bibehållande af Spanmåls-lönen) och M. Tolpo har i hans ställe blifvit Notarius Consistorii Ecclesiastici. — Ännu vete vi ej här visst, hurudant arkeb. förslaget är, häldst nu sedan Hesselgren ej orckade afbida sin denomination: Hade Nordin kunnat se det förut, så hade han sluppit mycket besvär. — Här berättas för visst, at Hofr. Rådet Juslén snart gjorde sin broder Contre-Amiralen följe til evigheten: men intet bref derom har jag ännu erhållit: det lærer ligga vid Grislehamn. Den slägten gick snart ut, och hade varit nyttig at lefva! — Mag. Alstedt ärnar gifva Mathematiken på båten: han har blifvit amanuensis i DomCapitlet, och stält sig in med afl. Probsten Careni dotter, med hk^{en} han snart ärnar gifva sig: det är et förmånligt partie. — När få vi vänta Kungen hem? Våre befordrings-mål vid Academien, äfven som alla andra, äro genom hans frånvaro råkade i stagnation! Är det sant, at han evocerat til sig någre Secreterare if. Expeditionerne, för at där ute kunna afgöra en hop saker? Här sägs

af somlige, at han är på vägen til Italien, och skall nyttja varma badet i Pisa? — Franzén har varit rest til GCarleby at bivista bouptekningen efter sin Svärmor: man vet ej ännu här, om någon reciproque författning existerar; men egendomen skall stiga til omkring 200,000 Rd^r Rg. — Continuation härnäst. Lycka til et godt och i alla måtto önskligt nytt år, så väl för Herr Professoren och Riddaren sjelf, som hela Familjen! til hk^{en} jag beder at denna min önskan måtte anmälas!

S. T.

ödmj. t^{re}

H. G. Porthan.

P. S. Det så kallade Buonapartes Testamente ha vi ej sedt. — Det fägnar mig, at Tit. är nögd med Avellan. Men derföre kan jag ingalunda ändra mit omdöme om honom såsom Academisk lärare, hvartil han fullligen genom sina disputationer documentera sin otjenlighet. Den som så skrifver, är i stånd at förvirra hvilken ynglings hufvud som häldst; och ifrån denna contagion och nu i Tyskland på modet varande grillfängeri, som likt en Epidemisk smitta hotar at på en gång förderfva smak, styl och sensus communis, anser jag det för hvarje Academisk lärares plikt at efter all förmåga präservera ungdomen, tils den modiska yrslan hunnit, efter vanligheten, gå förbi, och folket åter begynner sansa sig. Uti den annars för det Kantiska grälet så gynnande Jenaiska Litt. Zeitung, säges om en viss författare hvad som sannerl. gäller om största delen af han consorter: »Was uns der Verfasser sagt, ist, trotz der angenommenen wichtigen Miene, an sich trivial, und nur die modischen ausdrücke dieser art von philosophie geben der form einen anschein von neuheit, der jedoch sogleich schwindet, wenn man das reelle auffassen vill, und wohl gar nur leren schall zurücklässt.» Långt ifrån at gynna en så olycklig tendence; ärnar jag bjuda till at mota den så långt jag kan, och hjelpa det sunda mskjo-förnuftet at emot detta barbari bibehålla sit anseende och sin värdighet.

PERSONREGISTER.

Uppgjort

av

ANN-MARI GRÖNVIK.

- Acerbi, Guiseppe*, f. 1773, d. 1846, italiensk reseskildrare, utgav *Travels through Sweden, Finland and Lapland*, 149, 167, 175, 180, 186.
- Acrel, Fredrik*, f. 1748, d. 1804, gravör vid vetenskapsakademien i Stockholm, 8.
- Acrel, Olof af*, f. 1717, d. 1806, läkare, generaldirektör, 32, 36, 39.
- Adelswård (icke Adelswård), Erik Göran*, f. 1751, d. 1810, friherre till Adelsnäs, överste, 58.
- Adlerbelh, Gudmund Jöran*, f. 1751, d. 1818, ämbetsman och skald, sedermera friherre och statsråd, 13, 123.
- Adlersparre, Axel*, f. 1763, d. 1838, officer, sedermera ämbetsman, 93, 137.
- Adlersparre, Georg*, f. 1760, d. 1835, bror till föreg., officer, utgav *Läsning i blandade ämnen*. En av de ledande vid Gustav IV Adolfs störtande, 96.
- Adolf Fredrik*, konung av Sverige, reg. 1751—1771, 65, 81.
- Aejmelaus, Josef*, f. 1745, d. 1805, hovrättsadvokat i Åbo, 15.
- Aejmelaus, Karl Josef*, f. 1779, d. 1826, son till föreg., sedermera godsägare, 15.
- Aejmelaus, Nils*, f. 1753, d. 1817, rektor i Vasa, sedermera kyrkoherde i Storkyro, 121, 126, 141, 145, 157, 163.
- Afzelius, förmodl. Anders Erik*, f. 1779, d. 1850, docent i litteratur i Uppsala, sedermera juris professor i Åbo, 109.
- Ahlberg, Daniel*, nob. och friherre *Edelcreutz*, f. 1761, d. 1828, t.f. polismästare i Stockholm, lagman, sedermera landshövding och överståthållare, 89, 146.
- Ahlman, Gabriel*, f. 1737, d. 1799, kronofogde, assessor, ägde Hatanpää invid Tammerfors, donator till Finska hushållningssällskapet, 96.
- Ahlman, Ottoliana Charlotta*, d. 1827, född Ladau, änka efter föreg., 96.
- Ahlstedt, Johan Fredrik*, f. 1776, d. 1823, docent i matematik, sedermera professor i Åbo, 178, 202.
- Akrel*, se *Acrel*.
- Alanus, Henrik*, f. 1743, d. 1810, akademisekreterare i Åbo, 169.
- Alexander I*, kejsare av Ryssland, äldste son till Paul I, reg. 1801—1825, 92, 94, 101*, 103, 104, 126, 132.
- Alftan, Harald*, f. 1736, d. 1804, justitierådman i Åbo, 168.
- Alfving, Per*, f. 1739, d. 1810, överdirektör vid lantmäteriet i Finland, 160, 190.
- Algren eller Allgrén*, 67, 73.
- Almfelt, Lorentz Peter* (tidigare *Almqvist*), f. 1739, d. 1807, överste, 13, 49.
- Almqvist, Erik Abraham*, f. 1767, d. 1830, teologie adjunkt i Uppsala, sedermera e.o. professor och biskop i Härnösand, kantian, 43.
- Almqvist*, se *Almfelt*.
- Alopaeus, Magnus*, f. 1775, d. 1843, son till följ., docent i matematik i Åbo, sedermera domprost i Borgå, professors titel, 48, 57, 86—93, 102, 106, 202.
- Alopaeus, Magnus Jacob*, f. 1743, d. 1818, domprost, sedermera biskop i Borgå, 57, 91, 102.
- Alopaeus, Pehr Johan*, f. 1773, d. 1843, son till föreg., docent i litteraturhis-

- toria i Åbo, lektor i Borgå, sedermera domprost, 202.
- Alopaeus, Samuel*, f. 1721, d. 1793, kyrkoherde i Sordavala, kontraktsprost, upp-täckte Ruskealamarmorn, 11.
- Alstedt*, se *Ahlstedt*.
- Amalia Fredrika*, arvprinsessa av Baden, född prinsessa av Hessen-Darmstadt, mor till Gustav IV Adolfs gemål, 103, 105, 107, 109, 111.
- Aminoff, Johan Fredrik*, f. 1756, d. 1842, generalmajor och chef för Björneborgs regemente, sedermera vice kansler för Åbo akademi, greve och president, 57, 58, 168, 180.
- Anckarström, Jakob Johan*, f. 1762, d. 1792, kaptän, Gustav III:s mördare, 18.
- Anckarsvärd, Carl Henrik*, f. 1782, d. 1865, son till följ., fänrik, åtföljde som legationskavaljer friherre Carl Jöran Bonde till ryska hovet, sedermera överste, greve, 151.
- Anckarsvärd, Mikael* (tidigare *Cosswa*), f. 1742, d. 1838, överste vid arméns flotta, sedermera landshövding, lantmarskalk, friherre och greve, 14, 111.
- d'Anet*, se *Danel*.
- Ankarsvärd*, se *Anckarsvärd*.
- Anna Ivanovna*, kejsarinna av Ryssland, brordotter till Peter den store, reg. 1730—1740, 101.
- Appelgren, Simon*, f. 1755, d. 1828, docent, rektor i Gamlakarleby, sedermera teol. dr, 121.
- Arbin, Axel Magnus von*, f. 1717, d. 1791, direktör för fortifikationen, generallöjtnant, preses i vetenskapsakademien, 24.
- Arbuthnot, Charles*, f. 1767, d. 1850, engelsk diplomat, sändebud i Stockholm på 1790-talet och 1802—03, 151.
- Arrén*, se *Arrhén*.
- Argillander, Abraham*, f. 1722, d. 1800, direktör för salpetersjuderierna i Nylands och Tavastehus län, elev till Linné, 9, 10.
- Armjell, August Filip*, f. 1768, d. 1839, bror till Gustaf Mauritz A., friherre, överstelöjtnant, sedermera verklig kammarherre vid ryska hovet, 101, 102, 168, 169, 176.
- Armjell, Gustaf Magnus*, f. 1792, d. 1856, son till följ., sedermera generallöjtnant, senator och landshövding i Nylands län, 102.
- Armjell, Gustaf Mauritz*, f. 1757, d. 1814, friherre, sedermera greve, generalmajor, kansler för Åbo akademi 1791—92, överståthållare i Stockholm, slutligen ordförande i kommittén för finska ärenden i St. Petersburg, 18, 101, 102, 153, 167, 168, 176.
- Armjell, Hedvig Ulrika*, f. 1761, d. 1832, grevinna, dotter till överkammarherren greve Carl Julius de la Gardie, gift med föreg., hovmästarinna hos kronprins Gustav, 156.
- Armjell, Maria Catharina*, f. 1728, d. 1803, dotter till presidenten Carl Gustaf Wennerstedt, gift med kaptenen, sedermera generalmajoren och landshövdingen friherre Magnus Wilhelm A., mor till Gustaf Mauritz, 168.
- Arppe, Nils*, f. 1766, d. 1823, häradshövding i Karelens nedre domsaga, lagman, 87.
- Arrhén, Elis Gabriel*, f. 1771, d. 1835, adjunkt i matematik vid krigsakademien, sedermera lektor i Linköping, professors titel, kyrkoherde, 86, 88, 89.
- Aspegren, Johan Henrik*, vanligen *Hans*, stundom kallad *Appelgren*, f. 1741, d. 1779, magister, sedermera lantmätare, 8.
- Asplund, Arnold*, f. 1736, d. 1814, teol. dr, kyrkoherde i St. Klara i Stockholm, ledamot av ecklesiastikkommitén, 67.
- Assemann, Josephus Simon* (*Guiseppe Simone*), f. 1687, d. 1768, kustos vid Vatikanbiblioteket, 19.
- Avellan, Carl*, f. 1741, d. 1808, kyrkoherde i Rimito, 168.
- Avellan, Gabriel*, f. 1738, d. 1803, bror till föreg., magister, kollega i Åbo katedralskola, 157, 186.

- Avellan, Gustaf*, f. 1742, d. 1832, bror till föreg., kyrkoherde i Kumo, 45, 168.
- Avellan, Johan Henrik*, f. 1773, d. 1832, son till Carl A., magister och informator, sedermera docent i praktisk filosofi i Åbo, adjunkt och professor i historia, 197, 201, 203.
- Avellan, Mikael*, f. 1771, d. 1855, brorson till Carl, magister, matematiklärare vid Haapaniemi krigsskola, sedermera kyrkoherde i Nagu, fältprost, 48.
- Avellan, Mikael*, f. 1736, d. 1807, bror till Carl, teol. dr, kyrkoherde i Tammele, riksdagsman, 160.
- Baden*, prinsar och prinsessor av, se *Amalia Fredrika, Fredrika Dorotea, Karl Ludvig, Karl Ludvig Fredrik, Maria*.
- Baer, Fredrika Sofia*, f. 1759, d. 1814, dotter till handlanden i Åbo Anders Baer, gift 1) med brukspatron Magnus Linder, 2) med lagman Gustaf Adolf Sederholm, 3, 196.
- Baer, Otiliana*, f. 1776, d. 1815, dotter till assessor Otto Carlstedt, gift med handlanden i Åbo Karl Reinhold Baer, 178, 181.
- Bager, Haquin*, f. 1711, d. 1782, handlande i Malmö, utgav ekonomiska ströskrifter, uppblandade med löjligen rimerier, 65.
- Bagge*, handelsman, 142.
- Bandini (Bandinius), Angiolo Maria*, f. 1726, d. 1803, italiensk bibliograf och filolog, 19, 22.
- Bassi, Charles*, f. 1762, d. 1840, italiensk arkitekt, ledde bygget av akademi-huset i Åbo, sedermera intendent för statens byggnader i Finland, 120, 126, 195.
- Beck-Friis, Lave*, f. 1772, d. 1802, överstelejtant, platsmajor i Stockholm, 131—133, 149, 151.
- Beckmark, Nils Peter*, f. 1753, d. 1815, lektor i matematik vid krigsakademien, sedermera kyrkoherde, 57.
- Belanger, Louis*, f. 1756, d. 1816, franskfödd hovmålare i Stockholm, utförde tillsammans med gravören Cardier en serie färglagda gravyrer efter målningar av J. A. von Gertten, 161, 172, 180, 187.
- Belidor, Bernard Forest de*, f. 1693, d. 1761, lärde fransk ingenjör och arkitekturförfattare, 159.
- Bellanger*, se *Betanger*.
- Bellman, Carl Michael*, f. 1740, d. 1795, skald, 50.
- Bennet, Stefan*, officer vid savolaxiska flottiljen, 9.
- Benzelius, Jakob*, f. 83, d. 1747, ärkebiskop, utgav teologiska läroböcker, 45.
- Berch, Karl Reinhold*, f. 1706, d. 1777, kansliråd, chef för antikvitetsarkivet, numismatiker, 27.
- Bergenstråle, Johan*, f. 1756, d. 1840, överste vid Nylands infanteriregemente, sedermera generalmajor, 190.
- Bergman, Johan Gabriel*, f. 1732, d. 1793, provinsial- och lasarettsläkare i Åbo, assessor, 21.
- Bergquist, Carl Erik*, f. 1711, d. 1781, kopparstickare, anställd hos vetenskapsakademien i Stockholm, 8.
- Bergstedt, Erik*, f. 1760, d. 1829, kansliråd, reseskildrare, 162, 171, 186, 198, 200, 202.
- Bergsten (icke Borgsten), Nils J.*, lektor i matematik och logik vid Gävle gymnasium, 51.
- Bilmark, Johan*, f. 1728, d. 1801, professor i historia och praktisk filosofi i Åbo, 48, 49, 62, 95, 99, 133, 158, 163, 179, 189, 194, 195.
- Björkbom, Algot (Bj.)*, f. 1748, d. 1815, krigskommissarie, assessors titel, näringsidkare i Åbo, 65, 178.
- Björnsthål, Jacob Jonas*, f. 1731, d. 1779, orientalist, forskningsresande, e.o. professor i Uppsala, 8.
- Björnberg, Niklas*, f. 1758, d. 1829, direktör i Göteborg, kommerseråd, 46, 98.
- Björnstjerna, Magnus Johan* (tidigare Wahlbom), f. 1758, d. 1837, överste och artilleridirektör, 63, 198.
- Blad (icke Bladh), Anders*, f. 1748, d. 1834, finländskfödd läkare i Stockholm, se-

- dermera professors titel 23, 36, 38—42, 44, 45, 50, 52, 104, 106, 107, 115, 142, 158, 164.
- Bliæ, Magnus*, f. 1743, d. 1805, f.d. häradshövding, politisk författare, 49.
- Bloch, Marcus Eliesar*, f. 1723, d. 1799, tysk läkare och ichtyolog, utgav *Allgemeine Naturgeschichte der Fische*, 1, 182.
- Blom, Isac Reinhold*, f. 1762, d. 1826, författare, sedermera justitieråd, 110.
- Blomström*, 143.
- Boheman, Carl Adolf Andersson*, f. 1764, d. 1831, hovsekreterare, frimurare, landsförvist, 173, 177, 186.
- Boije af Gennäs, Hans Henrik*, f. 1716, d. 1781, officer, landshövding i Nylands och Tavastehus län, president i statskontoret, friherre, ägde Hatanpää invid Tammerfors, 69, 72, 73, 76, 78.
- Bonaparte, Napoleon*, förste konsul i Frankrike, 86, 94, 101, 104, 107, 131, 133, 142, 153, 158, 164, 182, 200, 203.
- Bonde, Carl Jöran*, f. 1757, d. 1840, överstekammarjunkare, diplomat, hemlig mission till Frankrike 1801—02, minister i Petersburg 1802—03, 100, 142, 151, 161.
- Bonsdorff, Anna Adolfina*, sedermera *von Bonsdorff*, f. 1765, d. 1847, dotter till ekonomidirektör Henrik Adolf Busch, gift med följ., 90.
- Bonsdorff, Gabriel*, nob. *von Bonsdorff*, f. 1762, d. 1834, professor i naturalhistoria och veterinärvetenskap, sedermera i anatomi i Åbo, arkiater, 3, 120, 126, 158, 161, 168, 172, 173, 189, 195.
- Bonsdorff, Jacob*, f. 1763, d. 1831, bror till föreg., teologie adjunkt, sedermera professor i Åbo, 169, 187, 195, 196.
- Bonsdorff, Johan*, f. 1762, d. 1840, bror till föreg., docent i orientaliska språk, sedermera adjunkt, bibliotekarie och professor i Åbo, 148, 158, 170, 181, 184, 195, 196.
- Bonsdorff, Niklas*, f. 1766, d. 1844, bror till föreg., auditör vid Åbo läns infanteriregemente, assessors titel, sedermera lagman, gift med Ulrika Carlstedt, 168, 178, 181, 195.
- Bonsdorff, Peter*, f. 1719, d. 1803, far till de fyra föreg., teol. dr, kyrkoherde i Hauho, 45, 187, 189, 195.
- Borenius, Anna Sofia*, f. 1766, d. 1837, dotter till kyrkoherden i Längelmäki Johan Utter, änka efter kyrkoherden i Somero Henrik Gustaf B., 157, 163, 171, 186.
- Borg, And.*, kyrkoherde i Riddarholmsförsamlingen i Stockholm, bankfullmäktig, 150.
- Borgenstierna, Carl*, f. 1755, d. 1816, överste, sedermera generalmajor, 103, 124.
- Borgsten*, se *Bergsten*.
- Brahe, Magnus Fredrik*, f. 1756, d. 1826, greve, vice kansler, sedermera kansler för Uppsala universitet, oppositionsman 1789, lantmarskalk vid Norrköpings riksdag 1800, 13, 58, 93, 109.
- Brandel, Henrik*, f. 1739, d. 1828, f.d. svensk konsul i Alger, utgav sedermera almanackor, 25.
- Brandel, Fredrik*, f. 1765, d. 1828, expeditionsssekreterare, kanslerssekreterare, 2.
- Brandelius, C. M.*, rektor vid Adolf Fredriks skola i Stockholm, 165.
- Brander, Nils Gustaf*, f. 1763, d. 1841, t.f. rektor för Åbo katedralskola, teologie docent, 121, 126.
- Bratt, Anders*, f. 1769, d. 1811, docent i matematik i Uppsala, sedermera professor i Greifswald, 51, 52.
- Bredman, Johan*, f. 1770, d. 1859, docent i matematik i Uppsala, sedermera professor i astronomi, 91.
- Brelin, Carl Edvard*, nob. och adopterad *Carlheim-Gyllensköld*, friherre *Gyllensköld*, f. 1768, d. 1819, överstelöjtnant, sedermera konteramiral, 173, 186.
- Brelin*, förmodl. *Salomon*, f. 1775, d. 1830, löjtnant, slottsadjutant, sedermera överste, 50.
- Bremer, Carl Fredrik*, f. 1770, d. 1830,

- brukspatron och godsägare, far till Fredrika B., 57, 60, 85, 87, 96.
- Bremer, Josef*, f. 1743, d. 1814, brukspatron, överdirektör, 57, 60, 61, 103.
- Bremer, Ulrika Fredrika*, f. 1746, d. 1798, dotter till hovrättsassessorn Erik Gustaf Salenius, gift med köpmannen och skeppsredaren Jakob Bremer i Åbo, 50.
- Brovallius, Johan*, f. 1739, d. 1793, assessor i Åbo hovrätt, 90.
- Brovallius, Margaretha*, f. 1753, d. 1815, dotter till smeden Angelin, gift 1) med föreg., 2) med major G. F. Munck, 3) med överstelöjtnant J. G. Brunow, 90.
- Bruncrona, Abraham Mathias*, f. 1737, d. 1816, major, 17, 129, 133.
- Brussen*, mamsell, 12.
- Buffon, Georges Louis Leclerc de*, f. 1707, d. 1788, greve, fransk naturfilosof och författare, 181, 199.
- Bunge, Sven*, f. 1731, d. 1801, greve, riksråd, 14.
- Burghausen, Herman Berndt von*, f. 1727, d. 1793, överstelöjtnant, 9.
- Busch*, se *Büsch*.
- Buonaparte*, se *Bonaparte*.
- Büsch, Johann Georg*, f. 1738, d. 1800, nationalekonom i Hamburg, 7, 59, 61, 69, 85.
- Bäck, Henrik Reinhold*, f. 1756, d. 1838, vice notarie i domkapitlet i Åbo, skolrektor, sedermera referendariesekretärer, 121, 126, 142, 145, 157, 163, 170, 177.
- Bäck i Finland, Carl Gustaf*, f. 1773, d. 1854, kammarjunkare, sedermera överstelöjtnant, 164, 165.
- C.*, fru, 202.
- Cainberg, Erik*, f. 1771, d. 1816, finländsk bildhuggare, utförde relieferna i Åbo akademis solennitetssal, 22, 23.
- Cajander, Gabriel*, f. 1755, d. 1816, konrektor vid Åbo katedralskola, 121, 149, 157, 163, 186.
- Calonius, Mathias*, f. 1738, d. 1817, jurisprofessor i Åbo, ledamot av högsta domstolen i Stockholm, sedermera prokurator, 19, 20, 22, 24, 29, 30, 33—35, 38, 42, 45, 47, 50, 52, 54, 115, 161, 177, 189, 195.
- Cardell, Carl von*, f. 1764, d. 1821, artilleriofficer, slutligen generallöjtnant och chef för svenska artilleriet, 94.
- Carenius, Ephraim*, f. 1739, d. 1802, kyrkoherde i Loimijoki, prost, 70, 202.
- Carenius, Ulrika Katharina*, f. 1784, d. 1846, dotter till föreg., gift med professor Johan Fredrik Ahlstedt, 202.
- Carl*, se *Karl*.
- Carleson, Adolf Ludvig*, f. 1747, d. 1797, överstelöjtnant, kammarherre, 42.
- Carleson, Agatha*, f. 1774, d. 1810, dotter till handlanden Jacob Bremer, gift 1) med föreg., 2) med generalmajoren, sedermera fältmarskalken greve Fabian Wrede, 50.
- Carlquist, Nils Christian*, f. 1757, d. 1808, löjtnant vid Savolax lätta infanteri, kapten i armén, gift med Anna Helena Brakel, dotter till kapten Otto Mauritz, B., 155.
- Carlsson, Johan Gustaf von*, f. 1743, d. 1801, statssekreterare, president i Vasa hovrätt, känd ornitolog, 181.
- Carlstedt, Ulrika*, f. 1781, d. 1855, dotter till assessor Otto C., gift med auditören Nils Bonsdorff, 178, 181, 195.
- Carnal*, se *De Carnal*.
- Carpelan, Carl Ephraim*, f. 1732, d. 1819, friherre, överstelöjtnant i avsked, godsägare, 2.
- Carpelan, Johan Fredrik*, f. 1745, d. 1808, bror till föreg., friherre, vice landshövding och landshövding i Uleåborgs och Kajana län, sedermera generalmajor och landshövding i Göteborg, 3, 6, 80, 89.
- Carpelan, Simon Wilhelm*, f. 1733, d. 1814, bror till föreg., friherre, överstelöjtnant och brigadchef, landshövdingens titel, sedermera generalmajor, kommandant på Sveaborg samt landshövding i Savolax och Karelen, 11.
- Castleman*, präst i Stockholm, 43.

- Catesby, Marc*, f. ca 1679, d. 1749, engelsk naturforskare och författare, 181.
- Cavander, Kristian*, f. 1730, d. 1812, teologie professor i Åbo, pastor vid finska domkyrkoförsamlingen i Åbo, sedermera domprost, 2, 126, 133, 152, 156, 160, 168, 189.
- Cedergren, Nils*, överste vid fortifikationen, kommandant i Tavastehus, 190.
- Cederhielm, Germund*, f. 1661, d. 1741, friherre, president i Göta hovrätt, ordförande i den s.k. Västra finska kommissionen, 77.
- Cederström, Bror*, f. 1754, d. 1816, friherre, generalmajor och general en chef i Skåde, sedermera generallöjtnant och president i krigskollegium, 113, 114, 118, 122, 129, 131, 151, 153, 155, 171, 198, 199.
- Cederström, Christina Charlotta*, f. 1751, d. 1805, dotter till överstelöjtnanten greve Carl Gustaf Mörner af Morlanda, gift 1) med majoren friherre Axel Thure Gyllenkrook, 2) med föreg., 131.
- Cederström, Claes*, f. 1772, d. 1840, stabskapten, sedermera överste, avsåde sig adelskapet vid Norrköpings riksdag och kallade sig *Claesson*, 132.
- Cederström, Olof Rudolf*, f. 1764, d. 1833, konteramiral, sedermera generalamiral och chef för flottan, statsråd och överståthållare, greve, 98.
- Cederström, Ture Gustaf*, f. 1765, d. 1812, friherre, överste, hovmarskalk, 118, 142.
- Cederwald, Arvid*, nob. *von Cederwald*, f. 1745, d. 1809, hovrättsråd i Åbo, sedermera vice president, 195, 196.
- Celse, Magnus von*, f. 1709, d. 1784, kunglig bibliotekarie, rikshistoriograf, utgav *Bullarium Sveogothicum*, 159, 164.
- Celsius, Anders*, f. 1701, d. 1744, professor i astronomi i Uppsala, fysiker, 129.
- Choraeus, Michael*, f. 1774, d. 1806, skald, docent i vältalighet vid Åbo akademi, sedermera hovpredikant och regementspastor i Sverige, 128—130, 133, 139, 141, 143, 144, 162, 163, 172, 173.
- Christiernin, Per Niklas*, f. 1725, d. 1799, professor i juridik, sedermera i logik och metafysik i Uppsala, 43.
- Chronander, Gustaf*, d. 1801, skolrektor i Uleåborg och Åbo, 4, 121.
- Chydenius, Anders*, f. 1729, d. 1803, kyrkoherde i Gamlakarleby, teol. dr, riksdagsman, ekonomisk skriftställare, 168.
- Chydenius, Samuel*, f. 1727, d. 1757, docent i kemi och mineralogi i Åbo, efter Augustin Ehrensvärd ledare för strömsrensningensarbetena i Finland, 55, 72, 79—81.
- Chytraeus, Henrik*, f. 1729, d. 1814, kollektor och konsistorienotarie i Åbo, 202.
- Claesson*, se *Cederström*.
- Clerker*, se *Klercker*.
- Clewberg, Abraham Niklas*, nob. och friherre *Edelcrantz*, f. 1754, d. 1821, skald, naturvetenskapsman, akademibibliotekarie i Åbo, sedermera teaterdirektör i Stockholm, president i kommerskollegium, 1, 174, 181, 183.
- Cosswa*, se *Anckarsvärd*.
- Coxe, William*, f. 1747, d. 1828, engelsk reseförfattare och historiker, 7.
- Cronstedt, Beata Sofia*, f. 1762, d. 1840, dotter till amiralen greve Anton Johan Wrangel af Sauss, gift med följ., 135.
- Cronstedt, Carl Olof*, f. 1756, d. 1820, statssekreterare för sjöexpeditionen, chef för Sveaborgs eskader, sedermera vice amiral och kommandant på Sveaborg, 16, 69, 84, 87, 92, 108, 110, 113, 114, 119, 122, 124, 135, 141, 142.
- Cronstedt, Margaretha Hedvig*, f. 1763, d. 1816, dotter till kommerserådet friherre Patrick Alströmer, gift med följ., 131.
- Cronstedt, Nils August*, f. 1753, d. 1835, greve, guvernör vid krigsakademien, generalmajor, 21, 23, 28—32, 34, 37, 38, 41, 43, 45, 46, 49, 50, 53, 110,

- 130, 131, 136, 141, 151—153, 164, 171, 199.
- Cronstedt, Otto Gabriel*, f. 1751, d. 1811, greve, bror till föreg., överste i armén, 141.
- Dalin, Olof von*, f. 1708, d. 1763, författare, hävdatecknare, 177.
- Danel, Georg*, d. 1819, fransk språkmästare och lektor vid Åbo akademi, 139, 181, 183.
- d'Ariè (d'Arrès)*, bokhandlare i Stockholm, antagligen född i Frankrike, 172.
- De Besche, Georg Johan*, f. 1754, d. 1814, ståthållare på Stockholms slott, sedermera hovmarskalk, överste vid adelsfanan, 18, 110.
- De Carnall, Carl Konstantin d.ä.*, f. 1757, d. 1832, friherre (icke introducerad), generaladjutant, sedermera landshövding i Vasa, 127.
- De Carnall, Carl Konstantin d.y.*, f. 1785, d. 1836, student i Åbo, sedermera protokollssekreterare, 127.
- De Carnall, Ferdinand*, f. 1786, d. 1807, student i Åbo, sedermera kammarskrivare i krigskollegium, 127.
- De Freese, förmodl. Abraham*, f. 1725, d. 1796, löjtnant vid Cronhielms regemente, sedermera platsmajor på Sveaborg och överstelöjtnant, 24.
- De Geer af Leufsta, Carl*, f. 1781, d. 1861, son till följ., friherre, löjtnant, sedermera överstekammarjunkare och greve, 143.
- De Geer af Leufsta, Charles*, f. 1747, d. 1805, friherre, kammарherre, oppositionsledare 1789, 13, 58, 143.
- De Pont, Agnes Maria*, dotter till borgmästaren i Raumo Hinrik Agricola, gift med följ., skild, 178.
- De Pont, Jakob Vilhelm*, f. 1755, d. 1809, major, 178.
- De Pont*, dotter till föreg., 178.
- Deron* (även *Derond, de Ronde, De Ron*), *Jakob*, f. 1738, d. 1828, grosshandlare i Stockholm, direktör för franska församlingen, 181, 183, 187.
- Djurberg, Daniel*, f. 1744, d. 1834, rektor för Klara skola i Stockholm, geografisk författare, 121, 130.
- Domasjnev, (Domaschnew)*, S. G. d. 1796, direktör för vetenskapsakademien i Petersburg, 2.
- Duroc, Gérard Christophe Michel*, f. 1772, d. 1813, fransk general, Napoleons palatsmarskalk, sedermera hertig av Frioul. Beskickning till Stockholm 1801, 104.
- Döderlein, (icke Söderlein), Johann Christophe*, f. 1745, d. 1792, tysk teolog och religionslärare, utgav Teologische (icke Etnologische) Bibliothek, 7.
- Edelcrantz*, se *Clewberg*.
- Edelcreutz*, se *Ahlberg*.
- Edgren, Jacob*, f. 1764, d. 1825, läkare, sedermera assessor och brigadläkare, 32, 139.
- Ehrenheim, Fredrik Wilhelm von*, f. 1753, d. 1828, statsman och vetenskapsman, kanslipresident, slutligen friherre, 119, 122.
- Ehrenmalm, Georg*, f. 1723, d. 1807, överstelöjtnant, hovrättsråd i Åbo, 196.
- Ehrenmalm, Fredrik Georg*, f. 1767, d. 1823, hovpredikant, sedermera kyrkoherde i Tenala, 54, 129.
- Ehrenmalm, Lars Johan*, f. 1688, d. 1774, hovrättsassessor i Åbo, sedermera landshövding där, 77.
- Ehrenmalm, Samuel Magnus*, bror till Georg, f. 1732, d. 1814, hovrättsråd i Åbo, 61.
- Ehrnrooth (icke Ehrenroth), Carl Gustaf*, f. 1744, d. 1817, generalmajor, 89, 180.
- Ehrenström, Johan Abrecht*, f. 1762, d. 1847, f.d. kabinettssekreterare, dödsdömd 1794, benådad, vistades från 1799 på sin egendom Djurö invid Djurhamn i Stockholms skärgård, sedermera ordförande i nybyggnadskommittén i Helsingfors, verkligt statsråd och ledamot av senaten, 93.
- Ehrenström, Nils Fredrik*, f. 1756, d. 1816, generalfälttygmästare, sedermera kommandant i Göteborg, 63.

- Ehrensward, Augustin*, f. 1710, d. 1772, greve, fältmarskalk, byggde Sveaborg, 24—28, 30, 31, 34, 55, 69, 72, 82.
- Ehrensward, Carl August*, f. 1745, d. 1800, son till föreg., greve, överamiral, sedermera generalamiral, författare och tecknare, 3, 20, 21, 28.
- Ekeblad till Stola, Claes Julius*, f. 1742, d. 1808, greve, generalmajor, landshövding, överstekammarjunkare, känd dagboks författare, 196.
- Ekerman, Karl Fredrik*, f. 1742, d. 1792, justitieborgmästare i Stockholm, 13.
- Ekholm, Carl Gustaf*, finländskfödd grosshandlare i Stockholm, direktör för riksdiskontverket, 105.
- Elisabet*, kejsarinna av Ryssland, f. prinsessa av Baden, syster till Gustaf IV Adolfs gemål, gift med Alexander I, 92, 132.
- Enckell, Carl*, f. 1740, d. 1813, sockenadjunkt i Virmo, sedermera kyrkoherde i Somero, 186.
- Engelska prinsen*, se *William Frederick*.
- Engeström, Jacob von*, f. 1735, d. 1802, kansliråd, medveten om mordplanen mot Gustaf III, dömd till avsättning och fästning, 18.
- Enhörning, Carl*, f. 1745, d. 1821, medaljgravör i Stockholm, 50.
- Erling, Jacob Johan*, f. 1776, d. 1832, nådårspredikant i Somero, sedermera t.f. adjunkt i Virmo, slutligen kyrkoherde i Kiikala, 186.
- Escholm*, se *Wibelius*.
- Euclides*, 7, 128.
- Euler, Leonhard*, d. 1783, schweizisk matematiker och fysiker, professor vid vetenskapsakademien i Petersburg, 2.
- Falander, Abraham*, nob. *Wasastjerna*, f. 1746, d. 1815, handlande och rådman i Vasa, bruksägare i Östermyra, 83.
- Falk, Per*, grosshandlare i Stockholm, 105.
- Fattenborg, Hans Henrik*, f. 1769, d. 1849, docent i österländska språk i Åbo, sedermera professor, 170, 176, 196.
- Federley, Anton Kristoffer*, f. 1761, d. 1819, vice häradsskrivare och häradsbokhållare på Åland, sedermera akademikamrerare i Åbo, 202.
- Federley, Johan Gustaf*, f. 1759, d. 1808, kyrkoherde i Sahalax, 171.
- Ferguson*, engelsk läkare, 152.
- Fersen, Fredrik Axel von*, f. 1719, d. 1795, greve, fältmarskalk, oppositionsledare 1789, 13.
- Fersen, Hans Axel von*, f. 1755, d. 1810, son till föreg., greve, ambassadör, »vår fredsminister», överste vid adelsfanan, kansler för Uppsala universitet, riksmarskalk, 44, 64, 65, 109—112, 115.
- Fersen, Hedvig Catharina von*, f. 1732, d. 1800, dotter till riksrådet greve Magnus Julius de la Gardie, gift med greve Fredrik Axel v. F., statsfru hos drottning Sofia Magdalena, 14.
- Festing, Barthold*, köpman i Åbo, 128.
- Fieandt, Carl Wilhelm von*, f. 1786, d. 1820, son till följ., student i Åbo, sedermera häradshövding, 127.
- Fieandt, Otto Carl von*, f. 1758, d. 1822, överstelöjtnant, sedermera chef för topografiska kåren på Haapaniemi, 127.
- Finckenberg, Abraham Arvid*, f. 1769, d. 1840, löjtnant, sedermera generalmajor och ledamot av senaten, 21, 112, 122, 129, 131, 133, 135, 185.
- Finckenberg, Agatha Charlotta*, f. 1782, d. 1807, dotter till löjtnant Jacob Arvid F., syster till föreg., 116, 133, 152, 193.
- Finckenberg*, förmodl. *Carl Herman*, f. 1776, d. 1848, bror till föreg., sedermera kapten, 15, 185.
- Finckenberg*, förmodl. *Gus af Adolf*, f. 1768, d. 1809, bror till föreg., löjtnant, sedermera kapten, 22, 64, 106, 116, 133, 151, 152.
- Finckenberg, Magdalena Charlotta*, f. 1773, d. 1826, syster till föreg., gift med hovrättsrådet i Åbo Jacob Benedikt Haartman, 116, 133, 152, 193.
- Finckenberg, Margaretha Magdalena*, f.

- 1746, d. 1833, dotter till kyrkoherden i Nagu prosten Abraham Miödh, gift med löjtnant Jacob Arvid F., mor till de 5 föreg., 60, 116, 133, 142, 150, 152, 157, 161, 193.
- Fingerros*, perukmakare i Linköping, 63.
- Finkenbergh*, se *Finckenberg*.
- Fleming af Liebelitz, Claes Adolf*, f. 1771, d. 1831, friherre, överstekammarjunkare, sedermera statsråd, riksmarskalk och greve, 183.
- Flodin, Johan Gustaf*, f. 1741, d. 1808, pastor primarius i Stockholm, överhovpredikant, sedermera biskop i Västerås, 67, 96, 117.
- Floman, Johan*, f. 1769, d. 1820, t.f. slotts predikant i Åbo, sedermera kapellan i Karuna och kyrkoherde i Vichtis, 112.
- Foeder, Gabriel Justus*, handlande i Åbo, 119.
- Forssman, Karl Henrik*, f. 1773, d. 1839, vice pastor i Bjärnä, sedermera kyrkoherde i Lojo, 160.
- Forselles, Samuel af*, f. 1757, d. 1814, landshövding i Uleåborg, 142.
- Forssell, Olof Hansson*, f. 1762, d. 1838, lektor i matematik vid krigsakademien, sedermera professors titel, kyrkoherde, 52, 137.
- Frans Fredrik Anton*, f. 1750, d. 1806, arvr prins av Sachsen-Coburg, sedermera hertig, 103.
- Franzén (icke Frantzen) Frans Michael*, f. 1772, d. 1847, skald, akademibibliotekarie och professor i lärdomshistoria, sedermera professor i historia och praktisk filosofi i Åbo, biskop i Härnösand, 49, 57, 65, 115, 157, 163, 170, 177, 190, 196, 202, 203.
- Franzén, Margaretha Elisabeth*, d. 1806, dotter till handlanden i Gamlakarleby Anders Roos, gift med föreg., 129.
- Fredenheim, Bernt Henrik*, f. 1782, d. 1839, son till följ., sedermera konduktor vid konungens museum, 174.
- Fredenheim (icke Fridenheim), Carl Fredrik*, f. 1748, d. 1803, kansliråd, överintendent, preses i konstakademien, 20, 36, 39, 174, 176, 180.
- Fredenheim, Christina Elisabet*, f. 1762, d. 1841, dotter till grosshandlaren kommerserådet Simon Bernhard Hebbe, gift med föreg., 174.
- Fredenheim, Gustaf Carl Fredrik*, f. 1781, d. 1841, son till de två föreg., sedermera överstelöjtnant, 174.
- Fredrik I*, konung av Sverige, reg. 1720—1751, 77.
- Fredrik II*, konung av Preussen, reg. 1740—1786, 133.
- Fredrik Adolf*, f. 1750, död i Frankrike 1803, svensk arvr prins, hertig av Östergötland, yngste bror till Gustav III, 114, 198.
- Fredrik Frans I*, hertig, sedermera storkonung av Mecklenburg-Schwerin, reg. 1785—1837, 146.
- Fredrik Ludvig*, f. 1778, arvr prins av Mecklenburg-Schwerin, svåger till Alexander I av Ryssland, 104.
- Fredrik Wilhelm II*, konung av Preussen, reg. 1786—1797, 107.
- Fredrik Wilhelm III*, konung av Preussen, reg. 1797—1840, 85, 138.
- Fredrika Dorothea Wilhelmina*, f. prinsessa av Baden, drottning av Sverige, Gustav IV Adolfs gemål, 34, 36, 38—41, 92, 99, 122, 132, 137, 138, 155, 164, 174, 198.
- Frenckell, Johan Christoffer*, f. 1757, d. 1818, akademiboktryckare och bokhandlare i Åbo, 115, 145.
- Frese*, se *De Freese*.
- Freudenthal, Gabriel*, f. 1772, d. 1846, apotekare i Åbo, 197.
- Fridenheim*, se *Fredenheim*.
- Friesendorff, Adolf Ludvig von*, f. 1746, d. 1810, generalmajor och sekundchef för Svea livgarde, sedermera generalöjtnant, friherre, 150, 152, 154.
- Friesendorff, Anna Charlotta von*, f. 1776, d. 1818, dotter till envoyén och hovmarskalken friherre Fredrik Ulrik von F., kammarfröken hos drottning Fredrika, 40.

- Frisenheim*, möjligen *Carl Fredrik*, f. 1780, d. 1807, adjutant vid Helsinges regemente, avsked 1803, 166.
- Frosterus, Erik Johan*, f. 1776, d. 1826, teologie docent i Åbo, sedermera kyrkoherde i Ilmola, kontraktsprost, 196.
- Frölich*, förmodl. *David Gustaf*, f. 1757, d. 1825, hovstallmästare, överstelöjtnant, 118, 124.
- Furuhjelm, Enoch*, f. 1754, d. 1828, löjtnant, sedermera överste, ägde Viksbergs gård i Tammela, 4.
- Fyrberg, Anton Adolf*, f. 1744, d. 1813, direktör, hovbokhandlare i Stockholm, 7.
- Gadd, Per Adrian*, f. 1727, d. 1797, professor i kemi i Åbo, 2, 42, 55, 59, 68, 69, 76, 78, 122.
- Gadelius, Erik*, f. 1778, d. 1827, läkare vid krigsakademien, sedermera professor vid Karolinska institutet, 143, 144.
- Gadolin, Agatha Sofia*, f. 1782, d. 1833, dotter till hovrättsrådet Johan Bäck, gift med professor Gustaf G., 162.
- Gadolin, Elisabeth*, f. 1766, d. 1831, dotter till biskop Jacob G., gift med sedermera majoren vid adelsfanan Johan Fredrik von Willebrand, 147.
- Gadolin, Gustaf*, f. 1769, d. 1843, bror till föreg., sedermera juris professor och domprost i Åbo, 7, 87, 115, 120, 147, 152, 154, 156, 159, 160, 162, 163, 168—170, 181, 184, 190, 196.
- Gadolin, Gustaf Wilhelm*, nob. af *Gadolin*, f. 1802, d. 1838, son till föreg., sedermera fil. dr, konrektor vid Uleåborgs trivialskola, 162.
- Gadolin, Hedvig Magdalena*, f. 1776, d. 1817, dotter till handlanden Emanuel Thileman, gift med professor Johan G., 162.
- Gadolin, Jacob*, f. 1719, d. 1802, professor i fysik i Åbo, sedermera domprost och biskop, 5, 13, 48, 120, 121, 123, 126, 128—131, 147, 152, 154, 158, 159, 163, 184, 189, 195.
- Gadolin, Jacob Johan*, f. 1801, d. 1849, nob. af *Gadolin*, son till prof. Gustaf G., magister, skollärare, 87.
- Gadolin, Johan*, f. 1760, d. 1852, son till Jacob G. slutligen professor i kemi i Åbo, 4, 115, 134, 147, 154, 159, 162, 189.
- Gadolin, Sofia Magdalena*, f. 1802, d. 1867, dotter till föreg., gift med revisorn Robert Ulrik Spåre, 162.
- Gadolin, Wilhelm*, f. 1783, d. 1846, son till biskop Jacob G., fänrik vid arméns flotta, sedermera underlöjtnant, lantbrukare, 120, 121, 123, 128—132, 134, 136, 138, 141, 152, 154, 159.
- Gadolin, Wilhelmina Sofia*, nob. af *Gadolin*, f. 1802, d. 1845, dotter till professor Gustaf G., gift med sedermera professorn Benjamin Frosterus, 162.
- Gahn, Sigfrid Lorens*, f. 1725, d. 1794, kammarskrivare, historisk samlare, 6, 7.
- Gahn, Hinrik*, f. 1747, d. 1816, assessor i Collegium medicum i Stockholm, sedermera överläkare vid krigsakademien, 140.
- Gedda, Peter Niclas von*, f. 1737, d. 1814, friherre, kammarrevisionsråd, kemist och fysiker, 144.
- Geete*, förmodl. *Carl Johan*, f. 1728, d. 1763, officer i amiralitetet, sjömätare, 24.
- Geitlin*, förmodl. *Anders*, f. 1745, d. 1818, rådman i Nådendal, 162.
- Georg III*, konung av Storbritannien, reg. 1760—1820, 86.
- Georgii, Per Evert*, f. 1759, d. 1808, hovrättsråd i Åbo, sedermera underståthållare och landshövding i Stockholm, ledamot av högsta domstolen, 15, 96, 105, 117, 121, 143, 146.
- Gerdes*, förmodl. *Jacob*, f. 1714, d. 1784, kapten vid artilleriet, anställd vid fortifikationen på Sveaborg, sedermera överstelöjtnant, 24.
- Gertten, von*, kapten, 146.
- Gestrin*, förmodl. *Nicolaus*, f. 1769, d. 1814, magister, sedermera fältprost och kyrkoherde i Sverige, 131.
- Gete*, 67. Se även *Geete*.

- Gezelius, Karl*, docent i teoretisk filosofi i Uppsala, teol. lic., 196.
- Gjörwell, Carl Christoffer*, f. 1731, d. 1811, f.d. tjänsteman i kungliga biblioteket, publicist, historiker, 152, 159.
- Glan, Joachim von*, f. 1720, d. 1798, hovrättsråd i Åbo och vice landshövding, 16.
- Gloerfeldt, Isaac*, svensk generalhandelsagent och postkommissarie i Helsingör, 167.
- Gottskalk*, direktör i Björneborg, 196.
- Grangrén*, klockare, 164.
- Grey* (icke *Gray*), förmodl. *Charles*, sedermera *lord Howick* och *earl Grey*, f. 1764, d. 1845, engelsk underhusledamot, slutligen premiärminister, 158, 164.
- Gripenberg, Jacob Carl*, f. 1721, d. 1800, generalmajor, tidigare tjänstgörande i Björneborgs regemente, 73.
- Gripenwald* (icke *Gripenvaldt*), *Erik Görän*, f. 1748, d. 1829, kapten i avsked, 93.
- Grönberg*, fru i Borgå, 160.
- Gumera*, d. 1792, fru, 19.
- Gummer*, förmodl. *Christoffer*, f. 1770, d. 1807, notarie i Åbo hovrätt, sedermera sekreterare, 84, 120.
- Gummer, Henrik Reinhold*, d. 1803, finsk translator i Stockholm, protokollsekreterares titel, 176.
- Gustav I*, konung av Sverige, reg. 1523—1560, 79.
- Gustav III*, konung av Sverige, reg. 1771—1792, 7, 10, 13—15, 17, 18, 29, 67, 91, 107.
- Gustav*, kronprins av Sverige 1799—1809, 117, 155, 159, 174.
- Gustav II Adolf*, konung av Sverige, reg. 1611—1632, 25.
- Gustav IV Adolf*, konung av Sverige 1792—1809, hertig av Pommern, 7, 14, 22—24, 26, 28—32, 34, 36, 41, 43, 46, 49, 52, 53, 58, 59, 61, 63, 67, 85, 86, 88—93, 97—99, 101—103, 105, 109, 113, 114, 118, 122, 124, 130—132, 134—139, 142—144, 146, 150, 153—155, 157, 162, 164, 166, 167, 170—172, 174, 175, 181, 186, 190, 194, 198—200, 202.
- Gyldenstolpe*, förmodl. *Charlotta Aurora*, f. 1779, d. 1834, dotter till överkammarherren friherre Johan Jakob De Geer af Finspång, gift 1) med följ., 2) med statsministern greve Gustaf af Wetterstedt. Statsfru hos drottning Fredrika, 164.
- Gyldenstolpe, Nils*, f. 1768, d. 1844, greve, hovmarskalk, sedermera brigadgeneral och landshövding i Örebro, 124.
- Gyllenadler*, förmodl. *Samuel Jakob*, f. 1752, d. 1804, landshövding i Nyköping, 60.
- Gyllenberg, Fredrik*, f. 1767, d. 1829, greve, generalauditör, biträdande justitiekansler, sedermera justitie statsminister, 195.
- Gyllenberg, Gustaf Fredrik*, f. 1731, d. 1808, greve, kansliråd, skald, 46.
- Gyllenberg, Gustaf Samuel*, f. 1695, d. 1756, greve, landshövding i Nylands och Tavastehus län, 82.
- Gyllengranat, Gustaf*, f. 1757, d. 1804, överste för Västerbottens regemente, sedermera för Dalregementet, 63.
- Gyllenstolpe*, se *Gyldenstolpe*.
- Haal*, se *Hall*.
- Haartman, Fredrika Sofia*, sedermera *von Haartman*, f. 1777, d. 1849, dotter till major Johan Georg Fock, gift 1) med följ., 2) med verkliga statsrådet Gustaf Wilhelm Ladau, 49, 186.
- Haartman, Gabriel Erik*, nob. *von Haartman*, f. 1757, d. 1815, medicine professor i Åbo, sedermera statsråd och ledamot av regeringskanseljen, 33, 35, 47, 48, 51, 57, 60, 65, 84, 90, 133, 134, 136, 160, 189, 195.
- Haartman, Jakob*, f. 1717, d. 1788, professor i Åbo, sedermera biskop och prokansler, 10.
- Haartman, Johan*, f. 1725, d. 1787, medicine professor i Åbo, assessor, bror till föreg., 3.
- Hagelberg*, processmakare i Bjärnä, 160, 165.

- Hahn*, förmodl. *Jonas*, f. 1703, d. 1759, kaptenlöjtnant, lotsofficer, kartograf, 24.
- Hall*, *John*, f. 1771, d. 1830, köpman i Göteborg, 59, 88, 145, 177.
- Hallblad*, frikårsofficer, 166.
- Halle*, *Johann Samuel*, f. 1727, d. 1810, professor i statshistoria vid adliga kadettkåren i Berlin, utgav *Magie oder die Zauberkräfte der Natur*, 7.
- Hallenberg*, *Jonas*, f. 1748, d. 1834, rikshistoriograf, riksantikvarie och sekreterare i vitterhetsakademien, språkforskare, numismatiker, 67, 69, 87, 175.
- Hallenborg*, *Karl Arvid*, f. 1737, d. 1803, president i Åbo hovrätt, ledamot av högsta domstolen, 135, 153, 195.
- Halley*, *Edmund*, f. 1656, d. 1742, engelsk astronom, professor i geometri i Oxford, chef för Greenwich observatorium, 71.
- Hallgrén*, mamsell, 140.
- Halling*, *Zacharias*, d. 1809, sockerbagare och hovkonditor i Åbo, 119.
- Halling*, fru, dotter till bagaren Malm, gift med föreg. 119.
- Hamilton*, *Hugo Vilhelm*, f. 1741, d. 1800, chef för Älvsborgs regemente, generallöjtnant, 17.
- Hamilton af Hageby*, *Carl Didrik*, f. 1766, d. 1848, friherre, överstekammarjunkare, landshövding, 103.
- Hammarfelt*, *Otto Reinhold*, f. 1768, d. 1821, kapten, sedermera överstelöjtnant och generaladjutant av flottorna, 107, 109.
- Hartman*, *Erato Eufrosyne Sofia*, f. 1802, d. 1805, dotter till följ., 129.
- Hartman*, *Gabriel Israel*, f. 1776, d. 1809, magister, sedermera akademibibliotekarie. Filosofer och publicist, 129.
- Hartmansdorff*, *Christoffer Aegidius von*, f. 1741, d. 1818, major, avsatt som medveten om sammansvärjningen mot Gustav III, bodde sedermera i Finland, 18.
- Hassel*, *Fredrik Otto*, nob. och adopterad *Lorichs*, f. 1752, d. 1824, brukspatron och grosshandlare, 164.
- Hassel*, *Hedvig Augusta Charlotta*, f. 1783, d. 1854, dotter till föreg., gift med kammarjunkaren Carl Gustaf Bäck i Finland, 164.
- Hassel*, *Hedvig Charlotta*, f. 1757, d. 1822, dotter till grosshandlaren i Stockholm kommerserådet Lorentz Görge, gift med brukspatron F. O. H., 164, 165.
- Hasselbom*, *Nils*, f. 1690, d. 1764, professor i matematik i Åbo, 71, 72.
- Haslfer*, *Berndt Johan*, f. 1737, d. 1809, friherre, överste och chef för Savolaxbrigaden, dömd från tjänsten för delaktighet i Anjalaförbundet, sedermera i rysk tjänst, 11.
- Hausen*, *Arendt Johan von*, f. 1744, d. 1810, kapten, ägare till Mokulla i Hollola, 78.
- Hebbe*, *Simon Bernhard*, grosshandlare i Stockholm, kommerseråd, svärfar till Carl Fredrik Fredenheim, 174, 180.
- Heden*, fru, 95.
- Hedersstjerna*, *Carl*, f. 1764, d. 1825, förste expeditionsskreterare, kammarjunkare, 142.
- Hedman*, *Johan*, f. 1770, d. 1836, kronofogde i Pikis, hovråd, 126.
- Hedner*, se *Liedner*.
- Heideman* (icke *Heidman*), *Michael*, grosshandlare i Stockholm, 104, 106, 110, 112.
- Heinricius*, *Gabriel*, d. 1785, filosofie adjunkt i Åbo, avsked 1755 med professors namn och lönen i pension, 4.
- Heinricius*, *Johan*, f. 1735, d. 1807, kommissionslantmätare i Savolax, känd som naturforskare, 9.
- Hellandt*, *Anders*, f. 1717, d. 1789, astronom och fysiker, elev till Celsius, utgav almanackor, 5.
- Hellenius*, *Carl Nicklas*, nob. *von Hellens*, f. 1745, d. 1820, e.o. professor i naturalhistoria, sedermera professor i ekonomi och naturalhistoria i Åbo, 3, 14, 33, 35, 37, 47—49, 51, 64, 84, 101, 115, 161, 170, 181, 189.
- Helsingberg*, *Johan*, f. 1764, d. 1812, kyrkoherde i Letala, prost, 155, 160, 161.

- Herkepaeus, Anders*, f. 1718, d. 1792, kyrkoherde i Kerimäki, prost, 12.
- Herkepaeus, Katarina*, d. 1792, dotter till kapellanen Melartopaeus i Borgå, gift med föreg. i dennes andra gifte, 12.
- Hermelin, Samuel Gustaf*, f. 1744, d. 1820, friherre, bergsråd, kartograf, 68.
- Hernodh, Johan*, löjtnant vid arméns flotta, 175, 183.
- Hesselgrén, Erik*, f. 1715, d. 1803, biskop i Härnösand, 199, 202.
- Hierta, Carl Didrik*, f. 1758, d. 1816, laborator i Uppsala, sedermera akademiräntmästare, 4.
- Hierta*, se även *Järta*.
- Hirn, Daniel*, f. 1744, d. 1822, teol. dr, kyrkoherde i Janakkala, sedermera i Kimito, 168, 195, 197.
- Hirn, Daniel d.y.*, f. 1778, d. 1833, hovrättsauskultant, sedermera assessor, 195.
- Hjelm, Peter Jacob*, f. 1746, d. 1813, myntguardian och föreståndare för bergskollegii kemiska laboratorium, 164.
- Hjärne, Gustaf Adolf*, f. 1715, d. 1805, överste för Nylands regemente, sedermera riksråd och kansler för Lunds universitet, friherre och greve, 69, 72, 177.
- Hoffmeister, Samuel*, f. 1765, d. 1818, bildhuggare, elev till Sergel, 23, 24.
- Holmquist, Daniel Eckhard*, adjunkt i matematik och naturalhistoria i Uppsala, 51, 52.
- Homeros*, 40.
- Horatius*, 7.
- Horn af Åminne, Claes Fredrik*, f. 1763, d. 1823, greve, major, dödsdömd för sammanvärjningen mot Gustaf III, benådad till landsflykt, 18.
- Horn af Åminne, Fredrik*, f. 1725, d. 1796, greve, far till föreg., general av kavalleriet, oppositionsman 1789, 13, 18.
- Horn af Åminne, Gustaf Adolf*, f. 1721, d. 1793, greve, generallöjtnant, president i krigskollegium, 4.
- Hullén, Gudmund Johan*, f. 1753, d. 1799, kommissionslantmätare, 78.
- Hylleen, Henrik*, f. 1718, d. 1804, kyrkoherde i Hollola, 78.
- Håkansson, Anders af*, f. 1749, d. 1813, chef för handels- och finansexpeditionen, sedermera friherre och president i kommerskollegium, 18, 113, 183.
- Hällström, Carl* f. 1741, d. 1809, kapellan i Soly, far till de tre följande, 112.
- Hällström, Carl Peter*, f. 1774, d. 1836, magister, överstelöjtnant, känd topograf och kartritare, 19, 20, 24, 108, 193.
- Hällström, Gustaf Gabriel*, f. 1775, d. 1844, docent i fysik, sedermera professor i Åbo, 52, 53, 57, 86, 87, 90, 108, 115, 120, 127, 133, 137, 160, 189, 190.
- Hällström, Herman Josef*, f. 1781, d. 1855, student i Åbo, sedermera lantmätare och landskamrer i Uleåborg, 108, 110, 112, 116, 123.
- Höst, Jens Kragh*, jur. kand., dansk historisk författare, utgivare av tidskriften *Nordia* och stiftare av Det skandinaviske Litteraturselskab, 46, 49.
- Idman, Gustaf Nils*, f. 1752, d. 1807, militärpräst, kyrkoherde i Pälkäne, son till följ., 70, 145, 168.
- Idman, Nils*, f. 1716, d. 1790, kyrkoherde i Hvittis, kontraktsprost, riksdagsman, 73.
- Idman, Nils Johan*, f. 1781, d. 1851, son till Gustaf Nils I., magister, sedermera biträdande referendariesekreterare, lagman, godsägare, 145.
- Igelström, Josif Andrejeviltj*, f. 1737, d. 1817, rysk baron och general, förde med Armfelt de underhandlingar som ledde till freden i Värälä, sedermera greve och ambassadör, 16.
- Indrén, Natanael*, f. 1740, d. 1805, justitierådman i Åbo, 127, 168.
- Indrén*, mamsell, dotter till föreg., 127.
- Insulin, Stefan*, f. 1726, d. 1803, biskop i Strängnäs, 190.
- Jansson, förmodl. Anders*, f. 1722, d.

- 1795, direktör, bosatt på Gesterby i Kyrkslätt, 71, 73, 75, 78.
- Johan III*, konung av Sverige, reg. 1569—1592, 79.
- Johnsson*, svensk skeppare, 181.
- Juliana Henrietta Ulrika* (Anna Feodorovna), dotter till Frans Fredrik Anton av Sachsen Coburg, gift med storfursten Konstantin Paulovitj av Ryssland, 103.
- Justén, Carl*, f. 1752, d. 1803, överstelöjtnant i Karlskrona, sedermera konteramiral, 108, 110, 202.
- Justén, Fredrik*, f. 1750, d. 1803, bror till föreg., hovrättsråd i Vasa, ledamot av högsta domstolen, 166, 202.
- Justén, Hedda Juliana*, f. Ziervogel, gift med revisionssekreteraren Petter J. d.y., bror till föreg., 102, 196.
- Juslenius, Daniel*, f. 1676, d. 1753, professor i Åbo, sedermera biskop i Borgå, 40, 42, 104.
- Justander, Johan Gustaf*, f. troligen 1763, d. 1833, docent i naturalhistoria i Åbo, innehade sedermera länbibliotek och bokhandel i Stockholm, 5.
- Juusten, Paul*, f. 1516, d. 1576, biskop i Viborg och Åbo, diplomat, utgav *Chronicon episcoporum finlandensium*, 107, 159.
- Jägerhorn, Carl Magnus*, f. 1730, d. 1782, landshövding i Uleåborg, 80.
- Jägerhorn, Jan Anders*, f. 1757, d. 1825, major och överadjutant, sedermera överstelöjtnant i rysk tjänst, 9.
- Jägerskjöld (icke Jägersköld), Christer Ludvig*, f. 1711, d. 1798, viceamiral, 186.
- Jägerskjöld, Christer Ludvig*, f. 1784, d. 1856, sonson till föreg., kornett vid Nylands dragonregemente, sedermera överste i finländsk och rysk tjänst, 186.
- Järta, Hans*, (tidigare friherre *Hierta*), f. 1774, d. 1847, protokollssekreterare. i justitierevisionen, oppositionsmännens rättegångsbiträde efter Norrköpings riksdag, sedermera statssekreterare och landshövding, 93.
- Kainberg*, se *Cainberg*.
- Kant, Immanuel*, f. 1724, d. 1804, filosof i Königsberg, 40, 42, 203.
- Karl XI*, konung av Sverige, reg. 1660—1697, 128.
- Karl XII*, konung av Sverige, reg. 1697—1718, 128, 130.
- Karl*, hertig av Södermanland, sedermera konung Karl XIII, 13, 18, 111, 117, 153.
- Karl Gustaf*, f. 1802, d. 1805, svensk arvprins, storfurste av Finland, andre son till Gustav IV Adolf, 155, 159, 160.
- Karl Ludvig*, f. 1755, d. 1801, arvprins av Baden, far till drottning Fredrika, Gustav IV Adolfs gemål, dog i Sverige genom olyckshändelse, 103, 105, 107, 109, 111, 114, 115, 117, 118, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.
- Karl Ludvig Fredrik*, f. 1786, d. 1818, prins av Baden, son till föreg., 103, 105, 107, 109, 111, 114, 115, 117, 118, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.
- Katarina II*, kejsarinna av Ryssland, reg. 1762—1796, 2, 30, 94.
- Keill, John*, f. 1671, d. 1721, professor i fysik och astronomi i Oxford, läroboksförfattare, 121.
- Kekoni, Nils Johan*, f. 1763, d. 1813, docent i grekiska i Åbo, kollega vid katedralskolan, 121, 149, 157, 186.
- Kellgren, Johan Henrik*, f. 1751, d. 1795, skald, på sin tid docent i Åbo, 42, 44, 46.
- Keppler, Claes Johan = Kepplerus, Claudius*, d. 1787, fänrik, förmodl. sedermera kapten, 4.
- Kerchström*, förmodl. *Eric*, f. 1751, d. 1792, bataljonspredikant vid Karelska dragonregementet, sedermera kapellan i Askola, 9.
- Kiel*, se *Keill*.
- Kijk, Sara Katarina*, f. 1777, d. 1814, f. Moberg, gift med brukspatronen Hans Henrik K., 33.
- Klercker, Carl Natanael af*, f. 1734, d. 1817, överste och chef för Kungliga finska rekognosceringsbrigaden, sedermera friherre och general, 14, 17, 26, 180.

- Klinckowström, Otto Wilhelm*, f. 1778, d. 1850, friherre, ryttmästare vid lätta livdragonerna, sedermera generallöjtnant, senator och verkligt geheimeråd, 141.
- Klingspor, Fredrik Filip*, f. 1761, d. 1832, friherre, överstelöjtnant, sedermera hovmarskalk, 142.
- Klingspor, Wilhelm Mauritz*, f. 1744, d. 1814, generalintendent, sedermera greve och fältmarskalk, general en chef i Finland, gift 2) med Hedvig Ulrika von Willebrand, dotter till kapten Ernst Gustaf von W., 14, 17, 31, 80, 102, 103, 111, 112, 115, 139, 152, 153, 168, 180, 181, 184, 188, 190, 202.
- Klingstedt, förmodl. Carl Adam*, f. 1774, d. 1849, löjtnant vid Tavastehus läns regemente, sedermera kapten och tullförvaltare, 96.
- Knorrning, Carl Fredrik von*, f. 1757, d. 1810, f.d. överstelöjtnant, krigsråd, handlande i Åbo, 33, 35, 42.
- Konstantin Paulovitj*, f. 1779, d. 1831, rysk storfurste, utropades 1825 till kejsare, men avböjde, 98, 101, 103.
- Koskull, förmodl. Aurora Vilhelmina*, f. 1778, d. 1852, dotter till hovjunkaren Otto Anders K., gift med greve Magnus Fredrik Brahe, hovfröken hos drottning Fredrika, 164.
- Kraftman, Johan*, f. 1731, d. 1791, e.o. professor i matematik i Åbo, ekonomisk skriftställare, 80.
- Kreander, Johanna Elisabeth*, f. 1784, d. 1810, dotter till följ., gift med docenten Erik Johan Frosterus, 196.
- Kreander, Salomon*, f. 1755, d. 1792, professor i ekonomi i Åbo, 3, 10.
- Kristian V*, konung av Danmark och Norge, reg. 1670—1699, 128.
- Krogius, Fredrik Vilhelm*, nob. *Edelheim*, f. 1770, d. 1833, protokollssekreterare i konungens kansli, sedermera lagman i Karelen och ledamot av regeringskonseljen, 195.
- Krusenstjerna, Fredrik*, f. 1763, d. 1804, häradshövding med lagmans karaktär, adjungerad ledamot av Göta hovrätt, 93.
- Köhler, Charlotta Christina von*, d. 1795, f. Brovallia, änka efter platsmajoren i Lovisa baron Adam Fredrik von K., svärmor till professor Gustaf Hällström, 127.
- Lagerbjelke, Johan Gustaf*, f. 1745, d. 1812, greve, vice amiral, sedermera överamiral, president i kammarrätten, ledamot av riksföreståndarens konsej, 91, 102.
- Lagerbring, Carl*, f. 1751, d. 1822, greve, statssekreterare för krigsexpeditionen, sedermera lantmarskalk och statsråd, 31, 111, 113, 122, 131, 142.
- Lagus, Anders Johan*, f. 1775, d. 1831, biblioteksamanuens, filosofie adjunkt i Åbo, sedermera professor, 158, 202.
- Lagus, Johan*, f. 1734, d. 1806, teol. dr, kyrkoherde i Idensalmi, riksdagsman, 80, 111.
- Laihiander*, 169.
- Lalin, Erik*, f. 1734, d. 1814, kommissionslantmätare, verksam vid kanalbyggen och strömrrensningar, 67, 72.
- Lantingshausen, Albrecht von*, f. 1751, d. 1820, greve, överste, sedermera överkammarherre, 58.
- Latham, William*, d. 1807, engelsk naturforskare, 182.
- Laxman, Erik*, f. 1738, d. 1769, finländskfödd professor vid vetenskapsakademien i Petersburg, forskningsresande, 23.
- Lauraeus, Alexander*, f. 1758, d. 1832, regementspastor vid Livdragonerna, sedermera kyrkoherde i Lojo, far till följ., 149, 152.
- Lauraeus, Alexander*, f. 1783, d. 1823, finländsk målare, 49.
- Lebell, Fredrik*, f. 1752, d. 1819, kyrkoherde i Ulvsby, professors titel, gift med Eva Albertina von Willebrand, dotter till kapten Ernst Gustaf von W., 152, 156, 160, 162.
- Lefrén, Johanna Sojia*, f. 1741, d. 1804, f. Lejonancker, gift med följ., 162.

- Lejrén, Lars*, f. 1722, d. 1803, juris, sedermera teologie professor i Åbo, 2, 48, 121, 126, 129, 158, 162, 169, 181.
- Lejrén, Lars Gustaf*, förmodl. f. 1777, son till föreg., lanthushållare på Hatanpää vid Tammerfors, 96, 162.
- Lehnberg, Magnus*, f. 1758, d. 1808, präst i Stockholm, sedermera biskop i Linköping, 40, 42, 64, 146.
- Leijonancker* (icke *Lejonankar*), *Gustaf Adolf*, f. 1747, d. 1805, bror till fru Lefrén, överste i arméns flotta, 162.
- Leijonhuvud*, förmodl. *Axel Gabriel*, f. 1755, d. 1826, friherre, överstelöjtnant och överadjutant hos general en chef i Finland, t.f. landshövding i Nylands och Tavastehus län 1801, 134, 136, 138.
- Lenberg*, se *Lehnberg*.
- Lencqvist, Erik*, f. 1719, d. 1808, teol. dr, kyrkoherde i Orivesi, 78.
- Lenoir, Etienne*, f. 1744, d. 1832, fransk matematiker och ingenjör, konstruerade precisionsinstrument, 89.
- Leopold, Carl Gustaf af*, f. 1756, d. 1829, skald, 49, 129, 131, 137, 138, 140, 144, 190.
- Lessing*, 7.
- Lewenhaupt, Adam Ludvig*, f. 1748, d. 1808, generallöjtnant, kaptenlöjtnant vid Livdrabantkåren, 124.
- Lewenhaupt, Charles Emil*, d.y., f. 1721, d. 1796, greve, generalmajor, lantmarskalk 1789, 13.
- Lewenhaupt, Claes Axel*, f. 1757, d. 1808, f.d. stabsadjutant hos konungen, kapten, 124.
- Levin, Adolf Emanuel*, f. 1758, d. 1819, ryttmästare, stallmästare vid krigsakademien, sedermera överstelöjtnant, 41, 43.
- Lexell, Anders Johan*, f. 1740, d. 1784, professor i matematik i Åbo, i astronomi vid vetenskapsakademien i Petersburg, 2, 3.
- Li(e)dberg, Anders Bengtsson*, f. 1725, d. 1799, juvelerare, rådman i Stockholm, talman i borgarståndet 1789, 13.
- Liedner*, 24.
- Liljestråle, Joachim Vilhelm*, f. 1721, d. 1807, f.d. justitiekansler, skald, 13.
- Liljehorn*, se *Lilliehorn*.
- Liljestråle*, se *Liljestråle*.
- Lilljehorn, Carl Pontus*, f. 1758, d. 1820, överstelöjtnant, dödsdömd som medveten om sammansvärjningen mot Gustaf III, benådad till landsflykt, 18.
- Lilliehorn, Pehr*, f. 1729, d. 1798, överste vid örlogsflottan, sedermera konteramiral, 13.
- Lindblom, Jakob Axelsson*, f. 1746, d. 1819, biskop i Linköping, sedermera ärkebiskop i Uppsala, 13, 40, 42, 44, 167, 199.
- Lindebäck, Jacobus*, f. 1765, d. 1820, regementsläkare vid Björneborgs regemente, sedermera provinsialläkare, 139.
- Linder*, fru, se *Baer*.
- Linder, Adolf*, f. 1748, d. 1812, assessor, sedermera lagman, 3, 196.
- Linder, Magnus*, f. 1751, d. 1801, brukspatron på Svartå, 3, 196.
- Lindholm*, skeppare, 150, 152, 155, 156, 163.
- Lindquist, Gustafva*, d. 1829, f. Pryss, gift med följ. i hans andra gifte, 64, 95.
- Lindquist, Johan Henrik*, f. 1743, d. 1798, professor i matematik i Åbo, 3, 5, 9, 35, 37, 38, 47, 48, 51, 52, 90, 95, 169.
- Lindtbäck*, se *Lindebäck*.
- Linné, Carl von*, 23.
- Lithander, Daniel*, f. 1731, d. 1806, magister, advokatfiskal vid bergskollegium, 195, 197.
- Livius*, 7.
- Ljungberger*, förmodl. *Ljungberg, Lars Daniel*, major vid fortifikationen, 139, 142, 143, 173.
- Lode, Göran Vilhelm*, f. 1741, d. 1799, assessor vid Vasa hovrätt, sedermera justitiekansler och hovrättspresident i Vasa och Åbo, 13.
- Lode, Johan Herman*, f. 1739, d. 1817, sekundmajor, lagman, landshövding i Kymmenegårds län, 78, 154.
- Lohman, Didrik Johan*, f. 1750, d. 1832,

- e.o. teologie adjunkt i Åbo, sedermera domkyrkosyssloman, 18, 121, 149, 157, 163, 171.
- Lorichs* (tidigare *Lorich*), *Nils*, f. 1742, d. 1823, krigsråd, sedermera landshövding, sväger till *Hassel*, 164.
- Lorichs*, se även *Hassel*.
- Lostbom*, *Johan Andersson*, f. 1732, d. 1802, teologie professor i Uppsala, domprost, 43, 190.
- Lundberg*, hattmakare i Stockholm, 136.
- Lundström*, *Johan*, f. 1768, dödsår okänt, slottspastor på Karlberg, lärare i teologi och moral vid krigsakademien, sedermera kyrkoherde och professor, 143, 173.
- Lustre*, 177.
- Lydeman*, (*Lydman*) *Johan Jakob*, f. 1729, d. 1814, apotekare i Åbo, 57, 60.
- Låstbom*, se *Lostbom*.
- Löwen*, *Axel*, f. 1686, d. 1772, generalmajor och direktör för fortifikationen, sedermera general en chef i Finland, riksråd, generalguvernör i Pommern, greve, 77.
- Löwenhielm*, *Carl Axel*, f. 1772, d. 1861, greve, sekundmajor vid Svea livgarde, sedermera generallöjtnant och statsråd, 118, 124.
- Löwenhielm*, *Gustaf Carl Fredrik*, f. 1771, d. 1856, bror till föreg., överstelöjtnant, sedermera general och envoyé, 118, 124.
- Löwenhielm*, greve, 167.
- Macleane*, *Rutger*, f. 1742, d. 1816, friherre, oppositionsman 1789, 13.
- Malm*, bagare i Åbo, 119, 123, 127.
- Malmström*, *Maria Rosina*, f. omkr. 1761, d. 1839, f. Kessler, gift 1) med sockerbruksägaren Möller, 2) med följ., skild, 66.
- Malmström*, *Per*, f. 1758, d. 1834, juris professor i Åbo, sedermera bibliotekarie vid Kungliga biblioteket i Stockholm, slutligen kyrkoherde, 66.
- Malmström*, 112.
- Mannerskantz*, *Nils*, f. 1738, d. 1829, t.f. kommandant på Sveaborg, general-kvartermästare, sedermera general, 14, 17, 21, 31, 92, 102.
- Maria*, prinsessa av Baden, dotter till arvprins Karl Ludvig, 103, 105, 107, 109, 111, 112.
- Mariotte* (icke *Mariette*), *Edme*, d. 1684, fransk fysiker, klosterprior, 71.
- Masreliez* (icke *Masrelier*), *Loius Adrien*, f. 1748, d. 1810, fransk-svensk målare och arkitekt, professor vid konstakademien i Stockholm, 172, 179, 180, 188.
- Mathesius*, *Aron*, f. 1736, d. 1808, finländskfödd legationspredikant och pastor i svenska församlingen i London, sedermera kyrkoherde i Västergötland, 1.
- Meijerfeldt*, *Johan August*, f. 1725, d. 1800, greve, fältmarskalk, 118, 122, 124, 138.
- Meinander*, *Carl Fredrik*, f. 1759, d. 1803, lektor i matematik i Borgå, docent i astronomi i Åbo, 48, 202.
- Meising*, förmodl. *Johan Fredric*, f. 1770, d. 1835, konduktör vid fortifikationen, sedermera löjtnant och informationsofficer vid krigsakademien, 176, 182.
- Melanderhjelm*, *Daniel*, f. 1726, d. 1810, professor i astronomi i Uppsala, 51, 52, 115, 122, 123, 174.
- Mell*, *Hedvig Dorotea von*, d. 1799, f. von Aken, gift med följ., 57, 60, 90.
- Mell*, *Lars Henrik von*, d. 1791, akademieapotekare i Åbo, 57, 60, 90.
- Mennander*, *Anders Johan*, f. 1763, d. 1803, lektor vid Åbo katedralskola, 121, 145, 196.
- Mennander*, *Carl Fredrik*, f. 1712, d. 1786, professor och biskop i Åbo, sedermera ärkebiskop i Uppsala, 174.
- Mentzer*, *Johan Henrik*, f. 1746, d. 1803, justitieborgmästare i Åbo, 168, 178.
- Mether*, *Anders Johan*, f. 1773, d. 1837, docent i matematik, sedermera professor i Åbo, 48, 51, 52, 68, 121, 127, 179, 181, 190, 193.

- Mether, Carl Gustaf*, f. 1740, d. 1801, regementsskrivare och fältkamrer, far till föreg., 68.
- Meyer, Fredrik Anton* (tidigare *Meyer-Levin*), f. 1769, d. 1831, tysk språklärare vid Åbo akademi, sedermera lektor och universitetsbokhandlare, 180.
- Mjödth, Anders Abraham*, f. 1751, d. 1811, apotekare i Åbo, sedermera possessiönat, 52, 60, 61, 85, 99, 106, 142, 151, 196, 197.
- Mjödth, Bror Herman*, f. 1749, d. 1828, hovrättsextranotarie, ägde Korpogård, »sekreterare M.», bror till Schulténs svärmor, 161.
- Modeer, Adolf*, f. 1739, d. 1799, förste sekreterare i Svenska patriotiska sällskapet, ekonomisk författare, 53.
- Molén, And.*, kamrerare vid vetenskapsakademien, 1.
- Montgolfier, Jacques Étienne*, f. 1747, d. 1799, fransk fysiker, uppfann jämte följ. luftballongen, 178.
- Montgolfier, Joseph Michel*, f. 1740, d. 1810, fransk fysiker, se föreg., 178.
- Monthell*, major, generaltullfiskal i Åbo, 148.
- Moreno*, spansk chargé d'affaires i Sverige, 151.
- Moring, Mathias*, f. 1756, d. 1838, byggmästare, kaptenmekanikus vid Sveaborgseskadern, 61.
- Morus, S. Fr. N.*, d. 1792, berömd teolog i Leipzig, 45.
- Munck af Fulkila, Adolf Fredrik*, f. 1749, d. 1831, greve, president i kammarrevisjonen, lät tillverka falska sedlar, s.k. fahnehjelmare, miste ämbetet och lämnade landet, 14, 18.
- Munck af Fulkila, Gustaf Fredrik*, f. 1761, d. 1803, major vid Savolax fotjägare, 90.
- Munck af Fulkila, Johan Henrik*, f. 1748, d. 1817, friherre, överstelöjtnant, landshövding i Nylands och Tavastehus län, 78, 111.
- Munck af Fulkila, Otto Magnus*, f. 1764, d. 1853, överstelöjtnant vid adelsfanan, hovmarskalk, följde det avsatta kungaparet till Baden, sedermera i rysk tjänst, 110.
- Murat (icke Murall), Caroline*, Napoleons syster, gift med general Murat, sedermera konung av Neapel, 153.
- Murray, Adolf*, f. 1751, d. 1803, professor i anatomi och kirurgi i Uppsala, 190.
- Murray, Gustaf*, f. 1747, d. 1825, kyrkoherde i Jakobs och Johannes församling i Stockholm, sedermera pastor primarius och biskop i Västerås, 64.
- Möller, Johan*, f. 1758, d. 1805, teologie professor, biskop i Visby, 31.
- Mörk, von*, drabant, 166.
- Mörner af Morlanda, Carl Gabriel*, f. 1737, d. 1823, greve, hovmarskalk, besatte som patronus för sin sons räkning skytteanska professuren i Uppsala 1803, 190.
- Mörner af Tuna, Carl Carlsson*, f. 1755, d. 1821, greve, sekundchef för Svea livgarde, sedermera överståthållare i Stockholm, fältmarskalk och riksståthållare i Norge, 142, 154.
- Napoleon*, se *Bonaparte*.
- Neikter, Jakob Fredrik*, f. 1744, d. 1803, skytteansk professor i Uppsala, kulturhistoriker och estetiker, 109, 178, 190.
- Nelson, Horatio*, f. 1758, d. 1805, brittisk sjöhjälte, 99, 104.
- Neunbohm*, kapten, 78.
- Netzell, Johan Isak*, kopist, sekreterare i kabinettet för utrikesbrevväxlingen, 167.
- Nicander, Henric*, f. 1744, d. 1815, docent i astronomi, sekreterare i vetenskapsakademien, 123.
- Nikolaj I*, kejsare av Ryssland, reg. 1825—1855, 101, 103.
- Nolcken, Arvid*, f. 1771, d. 1807, assessor i Göta hovrätt, sedermera landshövding, 93.
- Nordberg, Johan Erik*, f. 1749, d. 1818,

- bergsråd, sedermera statsråd, anställd i Ryssland, 49, 144.
- Nordencreutz, Fredrik Jakob*, f. 1723, d. 1793, överste, känd fortifikations-officer, 82.
- Nordenskjöld, Carl Fredrik*, f. 1702, d. 1779, överste vid fortifikationsbrigaden i Finland, 71.
- Nordenskjöld, Otto Henrik*, f. 1747, d. 1832, konteramiral, sedermera friherre och vice amiral, 13, 31.
- Nordensköld*, se *Nordenskjöld*.
- Nordenstolpe*, en son till direktören för Rörstrands porslinsbruk, kammarrevisionsrådet Elias Magnus Ingman, nob. Nordenstolpe, 39, 41.
- Nordenstolpe, Fredrik*, f. 1745, d. 1816, kammarjunkare, 166, 200, 201.
- Nordin, Carl Gustaf*, f. 1749, d. 1812, lektor i Härnösand, sedermera biskop, riksdagsman, 113, 202.
- Noråström, Henrik*, d. 1837, boktryckare i Stockholm, 91.
- Noråvall, Erik*, f. 1753, d. 1835, järnverksdirektör i Eskilstuna, major, sedermera överstelöjtnant i flottans mekanikerkår, 67, 159, 164, 170, 172, 175, 176, 191.
- Nylander, Johan*, f. 1748, d. 1791, protonotarie i kanslikollegium, 8.
- Nylander, Vendla Johanna*, f. 1787, d. 1868, dotter till föreg., gift med docenten, sedermera professorn Hans Henrik Fattenborg, 196.
- Nyman*, handlande i Stockholm, 198.
- Nystén, Lars Olof*, f. 1768, krigskommisarie, brukspatron, slutligen kronofogde i Sverige, 161, 173.
- Odhelius, Johan Lorens*, f. 1737, d. 1816, hovmedikus, överläkare vid Serafi-merlasarettet, sedermera medicinalråd, 123.
- Olivecreutz, Göran*, f. 1779, d. 1830, fänrik vid Åbo läns regemente, son till följ., 85, 87.
- Olivecreutz, Johan*, (tidigare *Gezelius*), f. 1721, d. 1804, f.d. lagman i Skåne och Blekinge, återflyttade till Åbo, 112, 196.
- Ollongren*, löjtnant, 17.
- Orraeus, Anders Fabian*, nob. *Orrhjelms*, f. 1762, d. 1816, borgmästare i Borgå, sedermera prokurator och statsråd, 168.
- Oxenstierna af Korsholm och Wasa, Jakob Gustaf*, f. 1760, d. 1824, greve, överstekammarjunkare, 124.
- Oxenstierna af Korsholm och Wasa, Johan Gabriel*, f. 1750, d. 1818, greve, kanslipresident, riksmarskalk, skald, 14, 118, 124.
- Pahlen, Peter von der*, f. 1745, d. 1826, greve, president i ryska utrikeskollegiet, polisminister, ledare för sammansvärjningen mot Paul I, 101.
- Palander, Gabriel*, f. 1776, d. 1821, docent i matematik i Åbo, sedermera bibliotekarie samt professor i lärdoms-historia och teoretisk filosofi, 57, 87—90, 106, 107, 114, 116, 122, 158, 163, 170, 174—176, 181, 190, 193, 196, 202.
- Palin*, förmodl. fel för *Lalin*.
- Palmberg, Lars Johan*, f. 1713, d. 1804, teologie professor i Uppsala, domprost, 43, 190.
- Palmfelt, August Fredrik*, f. 1767, d. 1814, överste och chef för Åbo läns regemente, vice landshövding i Åbo, sedermera generalmajor och ledamot av regeringskanseljen, 180, 185, 195.
- Palmquist, Magnus Daniel*, f. 1761, d. 1834, friherre, generaladjutant, sedermera amiral, 98, 100.
- Palmiskiöld, Elias*, f. 1667, d. 1719, sekreterare i riksarkivet, skapade »Palm-skiöldska samlingen», som sedermera inköptes av Uppsala universitet, 79.
- Passén*, teolog från Uppsala, 181, 196.
- Parker, Hyde*, Sir, f. 1739, d. 1807, brittisk amiral, 98, 99.
- Paul I*, kejsare av Ryssland, reg. 1796—1801, 91, 92, 94, 98, 99, 101—103, 145.

- Pechlin, Carl Fredrik*, f. 1720, d. 1796, friherre, generalmajor, fängslad som medveten om sammansvärjningen mot Gustaf III, 18.
- Petersen*, måhända *Joh. Frid.*, student i Uppsala, son till bergsrådet J. A. Petersen, ägare till Björkboda och Dalsbruk, 131.
- Pettersson*, se *Petersen*.
- Philipson, Lorens Månter*, f. 1765, d. 1851, professor i anatomi vid målar- och bildhuggarakademien, sedermera sekreterare i Collegium medicum, radikal publicist, 98.
- Pihlman, Johan*, f. 1733, d. 1811, kyrkoherde i Euraåminne, professors titel, 156, 160, 168.
- Pinello, Dominicus Julius*, f. 1738, d. 1821, f.d. överste vid arméns flotta, 42.
- Piper, Carl Fredrik*, f. 1700, d. 1770, greve, hovkansler, president i kammarkollegium, samlade på Ängsö ett värdefullt bibliotek, 170, 177.
- Piper, Hedvig Catharina*, f. 1746, d. 1812, dotter till kanslipresidenten greve Claes Ekeblad, gift med överkammarherren greve Carl Gustaf Piper, överhovmästarinna, 39—41.
- Piper, Peter Bernhard*, f. 1723, d. 1799, generalmajor och president i krigskollegium, f.d. kommandant på Sveaborg, 31.
- Pipping, Beata Maria*, f. 1782, d. 1868, dotter till major Lars Arnell, gift med följ., 129.
- Pipping, Joseph*, nob. *Pippingsköld*, f. 1760, d. 1815, e.o. professor i medicin i Åbo, sedermera professor i kirurgi och obstetrik, 133.
- Pipping, Magdalena Katharina*, f. 1764, d. 1822, dotter till sjökaptenen och handlanden i Åbo Jost Joachim Pipping, gift med slottspastor Tennberg, 3.
- Piranesi, Francesco*, f. 1756, d. 1810, kopparstickare och konsthandlare i Rom, spionerade på Armfelt för Reuterholm, utnämnd till svensk minister vid påvestolen, men icke erkänd, 20.
- Pistolekors* (icke *Pistolkorss*), *Berndt Adam*, f. 1740, d. 1827, bisittare vid viborgska ståthållarskapets övre lant-rätt, kollegieassessor, 9.
- Pius VII*, påve 1800—1823, 86.
- Planman, Anders*, f. 1724, d. 1803, professor i fysik i Åbo, 2, 48, 52, 57, 87, 90, 121, 186, 189, 190, 196.
- Planman, Anders Magnus*, f. 1785, d. 1807, son till föreg., elev vid krigsakademien, sedermera underlöjtnant vid arméns flottas Sveaborgeskader, 96, 154, 189.
- Planman, förmodl. Anna Lovisa*, f. 1789, d. 1811, syster till föreg. 96, 189.
- Platen, Filip Julius Bernhard von*, f. 1732, d. 1805, generallöjtnant, sedermera fältmarskalk och generalguvernör över Pommern, friherre, 14, 122.
- Polviander, Gustaf*, f. 1747, d. 1805, kyrkoherde i Hattula, 147.
- Poppius, Gabriel*, f. 1770, d. 1836, häradshövding i Övre Satakunda, sedermera justitieråd, president i kommerskollegium och statsråd i Sverige, 57, 58, 195.
- Poppius, Johan*, f. 1758, d. 1802, e.o. adjunkt vid Åbo akademi, sedermera kyrkoherde i Jockas, 4.
- Porthan, Henrik*, f. 1669, d. 1729, farfar till Henrik Gabriel P., kyrkoherde i Viitasaari, 80.
- Porthan Sigfrid* d.ä., f. 1708, d. 1793, far till Henrik Gabriel P., kyrkoherde i Viitasaari, 80.
- Porthan, Sigfrid* d.y., f. 1741, d. 1798, bror till Henrik Gabriel P., docent i litteraturhistoria i Åbo, sedermera lektor i Borgå, 32—39, 41, 43, 45.
- Posse, Fredrik*, f. 1727, d. 1794, greve, generallöjtnant, general en chef i Finland, 4, 11.
- Prosperin, Erik*, f. 1739, d. 1803, professor i astronomi i Uppsala, 178, 190.
- Prytz, Anders Johan* (tidigare *Pryss*), f. 1752, d. 1804, kapten, 90.
- Prytz, Hedvig Maria*, f. 1772, d. 1863,

- dotter till apotekaren i Åbo Lars von Mell, gift med föreg., 65.
- Påvelsson, Michel*, nob. *Munch af Fulmila*, d. 1599, slottsfogde i Åbo, halsuggen som Sigismunds anhängare, 79.
- Rajalin, Salomon Mauritz von*, f. 1757, d. 1825, landshövding på Gottland, öверste över skärgårdsflottan mellan Hangö udd och Porkala, sedermera amiral, 14, 113, 114, 116, 123.
- Ramel, Malte*, f. 1747, d. 1824, friherre, riksråd, hovkansler, 14, 58, 60.
- Ramsay, Anders Henrik*, f. 1707, d. 1782, generallöjtnant, överkommendant i Lovisa, landshövding i Nylands och Tavastehus län, 2.
- Ramsay, Anders Johan*, f. 1744, d. 1811, överstelöjtnant, landshövding i Savolax och Karelen, 154, 190.
- Ramsell, Jacob*, brukspatron i Sverige, 59.
- Reuterholm, Gustaf Adolf*, f. 1756, d. 1813, president i kammarrätten, ledamot av hertig Karls konselj under förmyndarregeringen, 28, 173, 186.
- Ribbing, Adolf Ludvig*, f. 1765, d. 1843, greve, gardesofficer, dödsdömd för sammansvärjningen mot Gustaf III, benådad till landsflykt, 18.
- Ribbing, förmodl. Carl*, f. 1718, d. 1773, major, sedermera landshövding i Nylands och Tavastehus län och generalmajor, 24.
- Ribbing, Eva Helena*, f. 1743, d. 1813, dotter till riksrådet greve Axel Löwen, gift 1) med greve Fredrik Ribbing, 2) med kammarherren friherre Gustaf Maclean. Mor till Adolf Ludvig R., 18.
- Ridell, Jakob Fredrik*, d. 1807, källarmästare i Åbo, 57.
- Robinet*, 86.
- Robinov*, innehavare av världshuset Montbijoux i Stockholm, 175.
- Roos, Anders*, f. 1750, d. 1810, handlande och rådman i Gamlakarleby, svärfar till F. M. Franzén, 65, 103.
- Roos, Maria Elisabeth*, f. 1759, d. 1803, dotter till handlanden i Gamlakarleby Henrik Rahm, gift med föreg., 203.
- Rosen, Gustaf Fredrik von*, f. 1688, d. 1769, greve, riksråd, generalguvernör i Finland. 81, 82.
- Rosén, måhända Gustaf*, f. 1772, d. 1835, sedermera prost, 117.
- Rosenblad, Mathias*, f. 1758, d. 1847, statssekreterare, sedermera justitie statsminister och greve, 111, 122, 123, 157, 160, 162.
- Rosenhane, Schering*, f. 1754, d. 1812, friherre, kabinettssekreterare, sedermera statssekreterare, historisk författare, 123, 166, 201.
- Rosenstein, Carl*, f. 1766, d. 1836, kyrkoherde i Kumla, sedermera biskop i Linköping, 173, 190.
- Rosenstein, Magnus von*, f. 1753, d. 1801, överstelöjtnant vid arméns flotta, sedermera konteramiral, 14, 89.
- Rosenstein, Nils von*, f. 1752, d. 1824, kronprins Gustav Adolfs uppfostrare, ständig sekreterare i Svenska Akademien, sedermera statssekreterare, landshövding, konslerssekreterare för Uppsala universitet, 14, 34, 36, 44, 46, 51, 52, 57, 84, 91, 102, 115, 117, 123, 128, 130, 143, 146, 155, 160, 162, 171.
- Ross, Isak*, f. 1740, d. 1805, ekonomidirektör, godsägare, 65.
- Ross, Jacob*, d. 1779, kapellan i Jomala, 112.
- Ross, Sara Margareta*, d. 1801, f. Grundström, gift 1) med kyrkoherden i Esbo Johan Brax, 2) med föreg., 112.
- Ruuth, Erik*, f. 1746, d. 1820, greve, president i kammarkollegium, lantmarskalk, generalguvernör över Pommern. 18, 92.
- Rydman, Gustaf Wilhelm*, f. 1755, d. 1809, kyrkoherde i Nedertorneå, kontraktsprost, 3.
- Rühs*, handlande i Greifswald, 110, 111.
- Rühs, Christian Friedrich*, f. 1781, d. 1820, historiker, professor i Greifswald och Berlin, 110.
- Rålamb, Claes*, f. 1750, d. 1826, friherre, överhovstallmästare, 118, 124.

- Röring, Anders*, f. 1752, d. 1788, docent i kemi i Åbo, sedermera adjunkt, 4.
- Röö*, repslagare utanför Helsingfors, 17.
- Sacklén, Clas Johan*, nob. *Edelsköld*, f. 1762, d. 1840, landssekreterare i Åbo, lagmans titel, sedermera politieborgmästare och ledamot i regeringskonsejen, 168, 178.
- Sacklén, Ulrik*, f. 1755, d. 1814, kusin till föreg., justitierådman i Åbo, kämnerspreses, 168, 178.
- Sahlberg, Gustaf Berndt*, f. 1764, d. 1829, kronofogde i Vehmo, gift med S. J. Ahlman, brorsdotter till donatorn Ahlman, 96, 168, 178.
- Salins, Gabriel*, d. 1801, f.d. kämnerspreses i Vasa, godsägare i Pemar, där han mördades, 91.
- Salonius, Anna Margaretha*, f. 1726, d. 1800, f. Kock, änka efter hovrättsaktuarien Georg Gustaf Salonius i Åbo, 61, 65, 96.
- Sandels*, kapten på ett brandskepp, 17. *Sch.*, oidentifierad, 2.
- Schalberg, Olof*, f. 1733, d. 1804, professor i filosofi i Åbo, 10, 48, 160, 170.
- Scharff*, skärslipare i Stockholm, 20, 21.
- Scharff*, köpman i Stockholm, 105.
- Scheffer, Ulric*, f. 1716, d. 1799, greve, kanslipresident, kansler för Åbo akademi, 62.
- Schinmejer, J. A.*, f. 1733, d. 1796, rektor för tyska skolan i Stockholm, superintendent i Lybeck, kyrkohistoriker, 7.
- Schmidt*, direktör i Stockholm, 136.
- Schmiedefelt* (icke *Schmidfeldt*), *Carl Johan von*, f. 1717, d. 1797, friherre, generalmajor, 78.
- Schoulz*, se *Schulzenheim, David von*, d.y.
- Schröckh, Johann Michael*, f. 1733, d. 1808, professor i historia i Wittenberg, utgav *Christliche Kirchengeschichte* i 43 band, 7.
- Schultén, Jacobina Theodora*, sedermera af *Schultén*, f. 1767, d. 1828, dotter till löjtnant Jacob Arvid Finckenberg, gift med professorn, sedermera senatorn och verkliga statsrådet Nathanael Gerhard Schultén, nob. af Schultén, 33, 38, 42, 50, 51, 54, 58—60, 64, 87, 91, 102, 104, 108, 112, 116, 121, 128, 129, 147, 149, 150, 153, 159, 161, 171, 181, 187, 193, 200.
- Schullén, Magdalena Charlotta*, f. 1802, d. 1843, dotter till föreg., gift med referendariesekreteraren Carl Gabriel Westzynthius, 159.
- Schultz*, mamseller i Åbo, 178.
- Schultz von Ascheraden, Filip Carl Ludvig*, f. 1756, d. 1826, kammarherre, godsägare på Nehringen i Pommern, 124.
- Schulzenheim, David von*, d.ä., f. 1723, d. 1823, professor i förlösningskonst, riksdagsman, agrikulturell reformator, 92, 123, 129.
- Schulzenheim, David von*, d.y., f. 1776, d. 1837, löjtnant, understallmästare, avsåde sig adelskapet vid Norrköpings riksdag och kallade sig *Schulz*, 93.
- Schwartz* (icke *Schwarzen*), *Carl Fredrik von*, f. 1738, d. 1804, överste, 13.
- Schweckh*, se *Schröckh*.
- Sebastiani, Horace François Bastien*, f. 1772, d. 1851, korsikansk officer i fransk tjänst, sedermera ambassadör och utrikesminister, 158.
- Sederholm, Gustaf Adolf*, f. 1758, d. 1809, handlande, ingick i fältkommissariatet, lagmans titel, 196.
- Sejerström*, förmodl. *Lars*, kammarråd, 89.
- Séjour, Louis Philippe de*, f. 1753, d. 1830, greve, fransk diplomat, skönlitterär och historisk författare, 107.
- Seippel, I. R.*, källarmästare i Åbo, 65.
- Selander, Johan*, f. 1757, d. 1804, magister, sedermera kollega i Åbo katedralskola, 15, 16, 157, 186.
- Sergel, Johan Tobias*, f. 1740, d. 1814, bildhuggare, 23.
- Silfverhielm, Jöran Ulrik*, f. 1762, d. 1819, chargé d'affaires i England, sedermera befullmäktigad minister, 101.
- Silfverschiöld* (icke *Silfverskjöld*), *Carl Ulrik*, f. 1749, d. 1819, överste, gene-

- ralfälttygmästare, chef för Göta artilleriregemente, sedermera generalmajor, 63.
- Silfverschiöld, Nils*, f. 1753, d. 1813, f.d. major, fideikommissarie till Koberg och Säbylund, angrep regeringen vid Norrköpings riksdag, 93.
- Silfverstolpe, Axel Gabriel*, f. 1762, d. 1816, hovjunkare, riddarhussekreterare, politiker och författare, gift med Hedvig Charlotta Brakel, 125, 131, 155.
- Silfverstolpe, Gustaf Abraham*, f. 1772, d. 1824, docent i Uppsala, bokhandlare, sedermera kansliråd, rikshistoriograf, slutligen kyrkoherde, utgav *Journal för svensk litteratur*, 65, 66, 97, 107, 116, 122, 159, 164, 198, 201.
- Sjöberg, Nils Lorenz*, f. 1754, d. 1822, skald, expeditionssekreterare, 46.
- Skjöldebrand, Anders Fredrik*, f. 1757, d. 1834, oppositionsman vid Norrköpings riksdag, fredsunderhandlare i Fredrikshamn, överståthållare, general och greve, 93, 135, 149, 161, 167, 172, 175, 179, 180, 182, 186.
- Skunk, fru*, förmodl. änka efter överinspektören, tullförvaltaren i Åbo assessor Johan Wilhelm Skunk, 133.
- Skytte, förmodl. Håkan Filip*, f. 1728, d. 1793, sergeant vid Nylands infanteriregemente, sedermera löjtnant vid arméns flotta, slutligen överstelöjtnant, 24.
- Sköldebrand*, se *Skjöldebrand*.
- Smaién, Sam.*, kornett, sedermera kronfogde och överjägmästare, gift med Katarina Tihleman, 3, 96.
- Sofia Albertina*, f. 1753, d. 1829, svensk prinsessa, syster till Gustav III, 198.
- Sofia Dorotea*, f. prinsessa av Württemberg, gemål till kejsar Paul I av Ryssland, 101.
- Sofia Magdalena*, f. 1746, d. 1813, svensk drottning, Gustav III:s gemål, 18, 39.
- Sommelius, Gustaf*, f. 1726, d. 1800, professors titel, universitetsbibliotekarie i Lund, 37, 38.
- Sommelius, Johan Reinhold*, f. 1770, d. 1841, son till föreg., magister, sedermera kyrkoherde, 37.
- Sondel, Edvard Johan*, kämnerspreses, sedermera borgmästare i Stockholm, 110.
- Spaldenereutz, Johan Adolf*, f. 1747, d. 1794, lagman, frisinnaad riksdagspolitiker, 13.
- Sparre, Carl*, f. 1723, d. 1791, friherre, riksråd, överståthållare, kansler för Åbo akademi, 2, 14.
- Sparre, Fredrik*, f. 1731, d. 1803, friherre, sedermera greve, ledamot av högsta domstolen, rikskansler i hertig Karls förmyndarregering, 18.
- Sparman, Anders*, f. 1748, d. 1820, naturforskare, sedermera professor, skrev bl.a. *Resa till Godahoppssudden, södra pol-kretsen*, 186.
- Sprengtporten, Göran Magnus von*, f. 1740, d. 1819, greve, överste, sedermera general i rysk tjänst och generalguvernör i Finland, 4, 15, 94.
- Spängen, Bengt Gabriel von*, f. 1728, d. 1802, officer vid fortifikationen, slutligen överste och överadjutant på Sveaborg, 24, 26, 28, 30, 31, 34.
- Spåre, Henrik Robert*, f. 1757, d. 1829, kapten, sedermera krigsråd, gift med Ulrika Charlotta Tihleman, 96.
- Stackelberg, Woller Reinhold*, f. 1705, d. 1801, greve, överste för adelsfanan, general, 110.
- Stedingk, Curt Bogislaus Ludvig Christoffer von*, f. 1746, d. 1836, greve, brigadchef, sedermera fältmarskalk och ambassadör, 14, 15, 126, 151, 155.
- Stedingk, Lovisa von*, f. 1764, d. 1832, dotter till taffeltäckaren vid hovet Johan Gottfrid Löf, gift 1) med friherre A. Hierta, 2) med följ., 161, 165, 190.
- Stedingk, Victor Carl Ernst Berend Henrik von*, f. 1751, d. 1823, friherre, sjöofficer, slutligen generalamiral, 23, 42, 126, 127, 155, 159, 161, 165, 188, 190.
- Stenbock*, förmodl. *Magnus*, f. 1763, d.

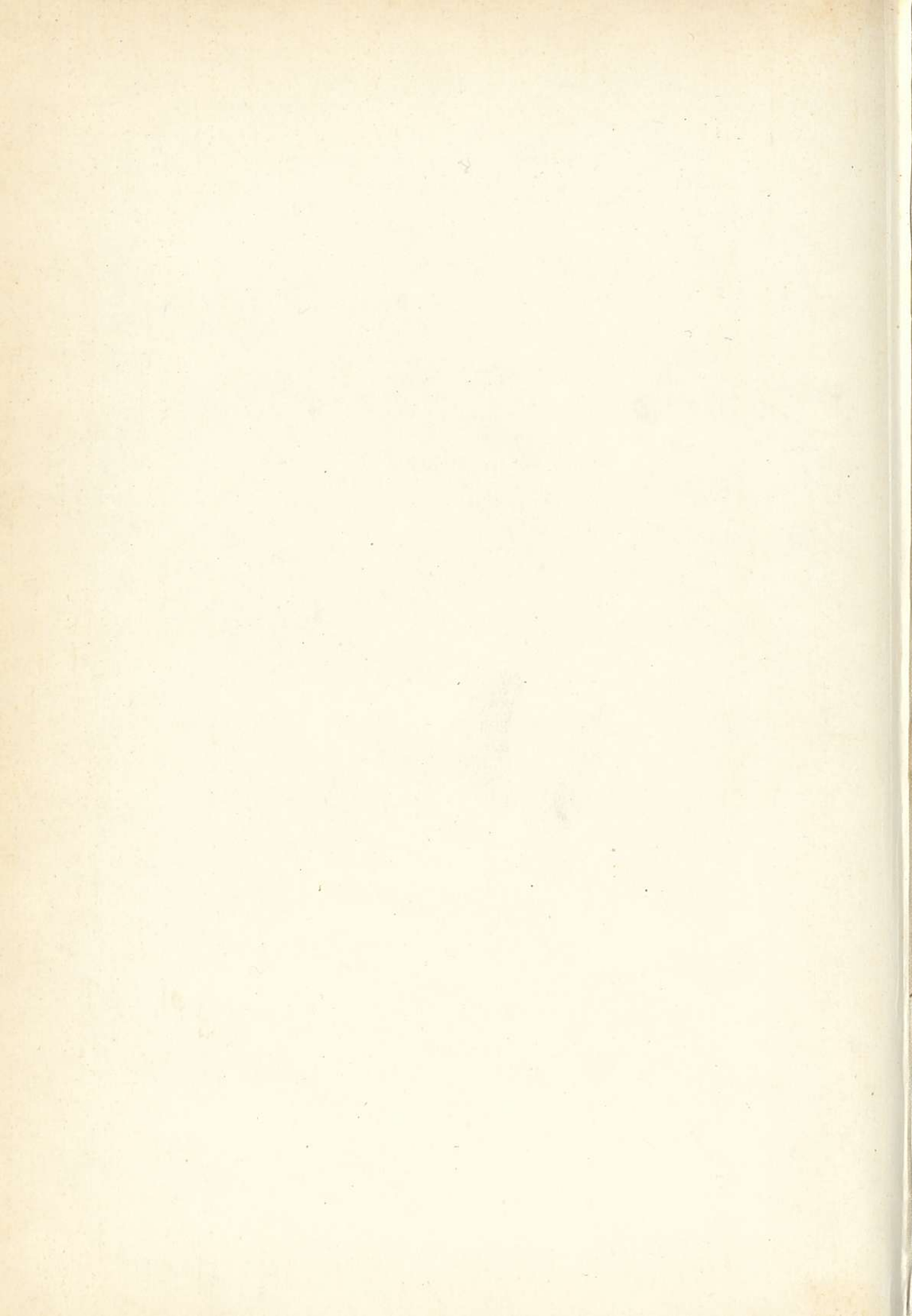
- 1816, greve, överstekammarjunkare, sedermera generalmajor, 110, 118, 124.
- Stenberg, Carl*, f. 1752, d. 1813, operasångare, komponist, teaterledare, 53.
- Stenius, Jakob*, f. 1732, d. 1809, docent i mekanik och hydraulik i Åbo, sedermera kyrkoherde i Pielisjärvi, prost, 9, 12, 55, 69, 79, 80.
- Stenstam*, flaggkonstapel, sedermera löjtnant på Sveaborg, 179, 190, 192, 195.
- Stterna, Henrik*, f. 1714, d. 1791, magister, apologist i Åbo katedralskola, 18.
- Stierneld, Adolf Ludvig*, f. 1755, d. 1835, friherre, oppositionsman 1789, sedermera överkammarherre och ståthållare på Gripsholm, 13, 124.
- Stigzelius, Lars Johan*, f. 1762, d. 1803, rektor för en privat gosskola i Åbo, 196.
- Stockenström, Erik von*, f. 1703, d. 1796, greve, riksråd, kansler för Åbo akademi, 14.
- Stockenström, Fredrik Roland von*, f. 1771, d. 1814, förste kammarjunkare och major, sedermera överste, 146.
- Strübing, M. T.*, överdirektör, advokatfiskal vid tullfiskalskontoret, 118, 142.
- Struve, (Struvius), Burch. Gotthelf*, d. 1738, utgav *Bibliotheca historica selecta*, 7.
- Strähle*, förmodl. *Carl Fredrik*, kamrer i kammarkollegium, direktör i Norra Dykerikompaniet, 142.
- Strömdal*, akademiekursor i Åbo, 33, 133, 134.
- Stählberg, Gabriel*, f. 1741, d. 1819, kapellan i Utajärvi kapell av Muhos pastorat, sedermera kapellan i Sotkamo, 55, 69, 78.
- Stålhandske, Torsten*, f. 1594, d. 1644, general av kavalleriet, donerade den första boksamlingen till Åbo akademi, 25, 28—30, 32, 53.
- Subov, Valerian*, d. 1804, rysk general, 101.
- Sundell, Olof*, sekreterare vid riksarkivet, 169.
- Sundwall, Johan*, f. 1763, d. 1825, kyrkoherde i Pöytis, sedermera i Storkyro, 169.
- Svanberg, Jöns*, f. 1771, d. 1851, docent i matematik, sedermera professor i Uppsala, 49, 52, 85, 89.
- Svenske*, drabant, 166.
- Sylvius, Carl Gustaf*, nob. *Feuerstern*, f. 1741, d. 1822, hovrättsråd, sedermera vice president i Åbo, 101.
- Söderlein*, se *Döderlein*.
- Söderman, Carl Anders*, löjtnant i arméns flotta, 109.
- Tammelin, Johan*, f. 1760, död som student 1802, 57.
- Tandefelt, Adolf*, f. 1747, d. 1822, landshövding i Uleåborg, sedermera ledamot av senatens justitiedepartement, friherre, 3, 6.
- Taube, Carl Edvard*, f. 1746, d. 1785, friherre, ordensbiskop och pastor primarius i Stockholm, 6.
- Taube, Evert Wilhelm*, f. 1737, d. 1799, generalmajor, överstekammarjunkare, diplomat, 16.
- Taube af Odenkat, Fredrik Edvard*, f. 1769, d. 1807, friherre, överstelöjtnant, 124.
- Tavast, Christoffer*, f. 1745, d. 1811, kronobefallningsman i Nyslott, sedermera justitierådman i Kexholm, 9.
- Tempelcreutz*, se *Reuterholm*.
- Tengström, Jakob*, f. 1755, d. 1832, teologie professor, sedermera ärkebiskop i Åbo, 44, 45, 107, 108, 115—117, 120, 121, 125, 127, 130, 142, 152, 156—158, 160, 161, 163, 166—169, 173, 181, 184—186, 189, 196.
- Tennberg, Johan*, f. 1749, d. 1809, slotts-predikant i Åbo, sedermera prost i Kangasala, 3.
- Thaer, Albrecht Daniel*, f. 1752, d. 1828, läkare, sedermera professor i lantbrukslära i Berlin, utgav *Einleitung zur Kenntniss der englischen Landwirtschaft*, 148.
- Tham, Casper*, f. 1750, d. 1805, major vid Svea artillerireg., 141.
- Thauvon (icke Thavon), Gabriel Jean*, f.

- 1753, d. 1811, kapten vid Åbo läns regemente, sedermera major, 162.
- Thunberg, Daniel af*, f. 1712, d. 1788, fästningsbyggmästare i Finland, dockbyggnadsdirektör i Karlskrona, 72.
- Tidgren, Gabriel*, f. 1743, d. 1788, juris professor i Åbo, 4.
- Tihleman, Emanuel*, f. 1766, d. 1820, hovrättssekreterare, sedermera hovrättsråd i Åbo, bror till de två följ., 96.
- Tihleman, Georg Frans*, f. 1770, d. 1802, riksantikvarie och sekreterare i vitterhetsakademien, 115, 175, 176.
- Tihleman, Gustaf Johan*, f. 1772, d. 1815, possessionat i Halikko, 153.
- Tihleman, Katharina*, f. 1765, d. 1815, dotter till handlanden Emanuel Tihleman, gift med kornetten Sam. Smalén, 3.
- Tihleman, Ulrika Charlotta*, f. 1767, d. 1859, syster till föreg., gift med kapten Henrik Robert Spåre, 96.
- Tillberg, Abraham*, f. 1759, d. 1839, hovsvärdfejare i Åbo, 126.
- Tillberg, Isak*, f. 1763, d. 1830, kommissionslantmätare i Åbo län, sedermera lantmäteridirektör, 190.
- Tillman, Fredrik Wilhelm*, f. 1765, d. 1815, kronofogde i Halikko, kronomagasinsförvaltare, assessors titel, 202.
- Tingstadius, Johan Adam*, f. 1748, d. 1827, professor i österländska språk i Uppsala, sedermera biskop i Strängnäs, 97, 109, 173, 190, 199.
- Tjäder, Jean Gabriel*, f. 1760, d. 1815, handlande i Åbo, kommerseråd, 133.
- Toll, Johan Christoffer*, f. 1743, d. 1817, greve, generallöjtnant, sedermera fältmarskalk, generalguvernör i Skåne, 31, 101, 102, 113, 114, 118, 119, 122, 130, 132, 143.
- Tolpo, Nils Magnus*, f. 1770, d. 1853, docent i psykologi och notarie vid domkapitlet i Åbo, sedermera kyrkoherde i Tammela, 202.
- Troil, Uno von*, f. 1746, d. 1803, ärkebiskop i Uppsala, prokansler för Uppsala universitet, 13, 43, 44, 64, 189.
- Trozelius, Clas Blechert*, f. 1719, d. 1794, professor i ekonomi i Lund, sedermera kyrkoherde, 81.
- Tulindberg, Erik*, f. 1728, d. 1793, landskamrerare i Uleåborg, 3, 4.
- Turdin, Catharina Margaretha*, f. 1750, d. 1831, f. Stjerna, änka efter rektor Nils Turdin i Åbo, 119, 127.
- Törngren, Johan Agapetus*, f. 1772, d. 1859, läkare, sedermera professor och generaldirektör för medicinalverket, arkiater, 169.
- Törngrén, förmodl. Johannes*, f. 1729, d. 1812, professor vid krigsakademien, artilleriteknisk författare, 20.
- Ugglas, Samuel af*, f. 1750, d. 1812, landshövding i Stockholms län, sedermera överståthållare och president i kammarkollegium, greve, 18, 113, 119, 146.
- Ulfsparre, Johan Carl*, f. 1756, d. 1802, kapten i avsked, gift med Elisabeth Christina Tham, 141, 144.
- Ulfsparre, Sigge*, f. 1788, d. 1864, son till föreg., sedermera överstelöjtnant, 141.
- Ullner, Carl*, f. 1738, d. 1801, borgmästare i Stockholm, tidigare justitieborgmästare i Åbo, 86, 89, 96.
- Ulrich, Friedrich Didrich Daniel*, f. 1752, d. 1812, skolrektor, bokhandlare och lånebiblioteksinnh. i Norrköping, 197, 198.
- Utter, Isak*, f. 1743, d. 1812, magister i Åbo, sockneadjunkt i Orivesi, avsatt från prästtjänsten och därefter bokhandlare i Stockholm, 63, 66, 87, 107, 137, 143, 152, 155, 156, 158, 159, 163, 164, 197.
- Wachtmeister af Björkö, Carl Adam*, f. 1740, d. 1820, friherre, sedermera greve, vice guvernör för kronprinsen, kansler för Åbo akademi, 14, 52, 135, 141, 171, 185, 189, 194—196.
- Wachtmeister af Johannishus, Carl Axel*, f. 1754, d. 1810, greve, justitiekansler, riksdrots, 10, 14, 119, 122, 132, 198.
- Wachtmeister af Johannishus, Claes Adam*, f. 1755, d. 1828, greve, amiral, överbefälhavare för örlogsflottan, gift med

- Christina Hall, dotter till grosshandlaren John H., 98, 100, 177.
- Wachtmeister af Johannishus, Gustaf*, f. 1757, d. 1826, greve, generallöjtnant, 150, 184, 188.
- Wacklin, Isac*, kammartjänare hos Gustav IV Adolf, 114.
- Wacklin, Mikael*, f. 1771, d. 1839, lant-räntmästare i Åbo, sedermera referendariesekreterare, 196.
- Wadell, Lars*, f. 1770, d. 1830, docent i filosofi i Åbo, sedermera kyrkoherde i Skärstad, Småland, 196.
- Wahlbom*, se *Björnstjerna*.
- Wallén, Jeremias*, nob. *Wallén*, f. 1693, d. 1772, landshövding i Åbo och Björneborgs län, sedermera i Sverige, 73, 114.
- Wallén, Erik*, f. 1734, d. 1818, vice president i Åbo hovrätt, ledamot av högsta domstolen, 196.
- Wallenborg, Henrik* (ej *Wallenberg*), f. 1741, d. 1804, rektor i Björneborgs skola, 121.
- Wallenius, Ivar*, f. 1750, d. 1818, teol. dr, kyrkoherde i Stockholms finska församling, sedermera i Hauho, riksgäldsfullmäktig, lantdagsman vid Borgå lantdag, 111, 189.
- Wallenius, Johan Fredrik*, f. 1765, d. 1836, botanices demonstrator i Åbo, assessor, sedermera eloquentiae professor och kansliråd, 87.
- Wallenstierna, Agnes Fredrika*, f. 1758, d. 1838, dotter till lagman Ulrik W., gift med assessor, sedermera lagman Adolf Linder, 3.
- Wallerian, Hans Henrik*, f. 1747, d. 1810, hovrättsråd i Åbo, sedermera ledamot av regeringskanseljen, 61, 101.
- Wallman*, docent i matematik i Uppsala, 91, 106.
- Wallqvist, Olof*, f. 1755, d. 1800, biskop i Växjö, politiker, 49.
- Vanberg, Magnus*, f. 1748, d. 1817, kammarråd, sedermera landshövding i Vasa, 194.
- Warmholtz, Carl Gustaf*, f. 1713, d. 1785, hovråd, bibliograf, utgav *Bibliotheca historia sue-gothica*, 138, 143, 167, 177, 181, 182.
- Wasastjerna*, se *Falander*.
- Wegelius, Margaretha Sofia*, f. 1783, d. 1809, dotter till kyrkoherden i Kides Herman W., gift med sedermera lagmannen Nils Arppe, 87.
- Weller, Abraham*, bokauktionskassör i Stockholm, 177.
- Weman, Carl Gustaf*, f. 1740, d. 1803, kyrkoherde i Kimito, prost, 168, 176.
- Werander*, 39.
- Westén*, 164.
- Wester, Olof*, handlande i Åbo, innehade källare, 57.
- Westerheim, Anna Lovisa*, f. 1763, d. 1828, dotter till prosten i Närpes Johan Laihiander, gift med aktuarier i Vasa hovrätt Nils Westerheim (*Westzynthius*), 169.
- Westman, Abraham Lorentsson*, f. 1751, d. 1802, bryggare i Stockholm, riksdagsman, ivrig rojalist, 98.
- Wetterstedt, Anna Christina af*, f. 1757, d. 1793, dotter till handlanden i Vasa Mikael Bladh, gift med följ., 21.
- Wetterstedt, Erik af*, f. 1736, d. 1822, överdirektör i lantmåterikontoret, sedermera landshövding och president, 20.
- Vhaël, Bartold*, f. 1667, d. 1723, kyrkoherde i Ilmola, utgav en finsk grammatik, 11.
- Wibelius, Katharina Magdalena*, d. 1802, dotter till häradshövdingen Jacob Gabriel Escholin, gift med lagmannen, sedermera landshövdingen Olof W. i hans första gifte, 138.
- Wibelius, Lovisa Margretha*, d. 1827, dotter till major L. J. Escholin, gift med följ. i hans andra gifte, 166.
- Wibelius, Olof*, nob. *af Wibellii*, f. 1752, d. 1823, lagman, vice landshövding i Åbo, sedermera landshövding i Kucpio och i Karlstad, 101, 108, 129, 138—140, 143, 156, 165, 166, 175, 178, 180, 186, 188, 190, 192, 195, 196.
- Wiborg, Anders*, f. 1775, d. 1836, magister, föreståndare för Silfverstolpes

- bokhandel i Stockholm, sedermera firmans ägare, 198.
- Widén, Widén*, 61, 67, 173.
- Widenius, Henrik*, f. 1742, d. 1811, akademiekamrerare i Åbo, 21, 202.
- Wiggman*, fältkamrerare, postinspektör i Åbo, 148, 157, 158, 196.
- Wickman*, se *Wijkman*.
- Wijkman, Sven Caspersson*, f. 1754, d. 1839, teologie professor i Uppsala, sedermera biskop i Västerås, moderat-liberal riksdagspolitiker, 43.
- Wijnbladh, Adolf Fredrik*, f. 1744, d. 1808, överste, 124.
- Wilhelmsson, Frans Adolf*, kanslist i inre civilexpeditionen, kanslerssekreterare för Åbo akademi, 87, 91, 161, 162, 166, 167, 171.
- Willbrand*, se *Willebrand*.
- Willebrand, Adolf Fredrik von*, f. 1766, d. 1845, lagman, sedermera ledamot i regeringskanseljen och president i Åbo hovrätt, friherre, 194.
- Willebrand, Ernst Gustaf von*, f. 1751, d. 1809, statssekreterare för lantarmén, generalmajor, landshövding i Åbo, friherre, 16, 42, 57, 127, 129, 134, 136, 140, 143, 148, 184, 190, 194, 195.
- Willebrand, Wendla Gustafva von*, f. 1755, d. 1820, dotter till landshövdingen Georg Henrik Wright, nob. von Wright, gift med föreg., 134.
- William Frederick*, f. 1776, d. 1834, prins, sedermera hertig av Gloucester, 151, 152, 154, 164, 173.
- Willis, Francis*, f. 1718, d. 1801, skötte den vansinnige Georg III av England, 86.
- Vinblad, O. J.*, kartritare, 72.
- Wingård, Johan*, f. 1738, d. 1818, biskop i Göteborg, 167.
- Vinquist*, kompanjon i krigsrådet Carl Fredrik von Knorrings affärer, 42.
- Winter, Arndt Johan*, f. 1747, d. 1819, landskamrerare i Åbo, kammarråd, sedermera ledamot av regeringskanseljen, 65.
- Vogt*, 97.
- Wollin*, se *Wählin*.
- Wong, Niclas Henrik*, f. 1773, d. 1844, kanslist i generalpoststyrelsen, postinspektör i Åbo, 157, 158, 196.
- Wrangel, Henning Gustaf*, f. 1780, d. 1833, friherre, fänrik vid Svea livgarde, sedermera överstekammarjunkare, 151.
- Wrede, Fabian*, f. 1760, d. 1824, generalmajor, chef för Björneborgs regemente, brigadchef i Karelen, sedermera kansler för krigsakademien, statsråd, fältmarskalk och greve, 73, 102, 111.
- Wrede, Fabian Ernst*, f. 1782, d. 1833, greve, son till föreg., kaptän vid änkedrottningens livregemente, sedermera generalmajor, 151.
- Wrede, Otto*, f. 1766, d. 1804, friherre, överste för Västerbottens regemente, sedermera generalmajor, 63.
- Wright, Georg Jonas von*, f. 1754, d. 1800, överste för Dalregementet, tidigare chef för Björneborgs regemente, 63.
- Wählin, Anders*, f. 1745, d. 1809, hovrättsråd, sedermera justitieråd, 89.
- Wångberg*, målare, 30—32.
- Zelow, Christer Göran*, f. 1761, d. 1827, överstelöjtnant, sedermera hovmarskalk, 17.
- Zetterstén*, kommerseråd i Stockholm, 67, 68.
- Zibet, Christoffer Bogislaus*, f. 1740, d. 1809, friherre, statssekreterare vid utrikesexpeditionen, hovkansler, 85, 122, 129, 133, 138, 144, 165.
- Ziervogel*, mamsell, 196.
- Åkerman, Anders*, f. 1721, d. 1778, kopparstickare, gravör för vetenskaps-societeten i Uppsala, globfabrikör, 130.
- Åkerman, Christian*, f. 1762, d. 1810, akademieapotekare i Åbo, 197.
- Öfverbom, Jonas*, f. 1758, d. 1819, premiäringenjör i lantmäterikontoret, 85, 89.
- Öhman (icke Ömann), Abraham*, f. 1758, d. 1814, justitierådman, sedermera borgmästare i Åbo, ledamot av regeringskanseljen, 168, 178.

Pris 400 mark.

Tiet. seur. Ruots. kirj. seura

... 319

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 0710

A

x

STATE
OF
NEW
JERSEY

X. C. J.
N. E. J.
BRAT
178